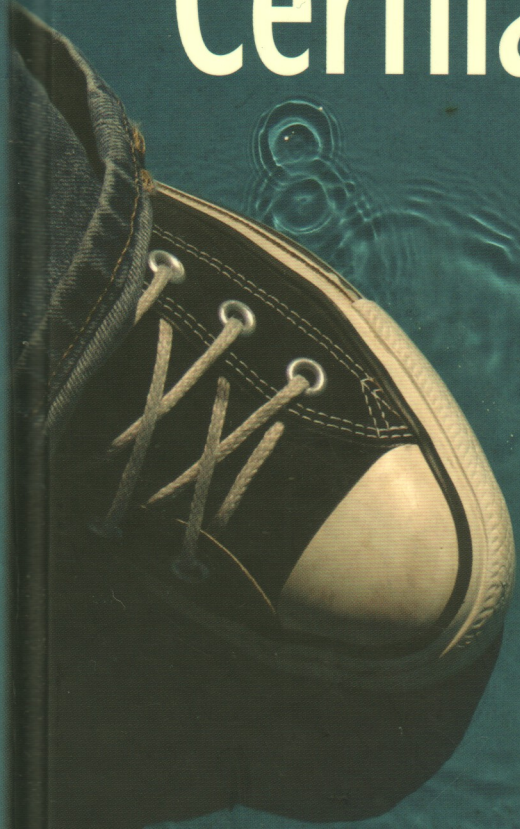

Laura Sintija
Černiauskaite

**BENEDIKTO
SLENKSČIAI**

Alma littera

*Savo vaiką vedu. [...] Rodau jam medžius, gėles, drugelius.
Tegu juos myli. Tegu turi savy mažą šventovę. Tegu renčiasi
jaukią buveinę, kur galėtų bet kada grįžti, pasislėpti, pailsėti.
Tegu būva ji iškilminga, tegu ji visuomet ten priima ir nusi-
kaltusį, ir atstumtą, ir tūžmingą, ir kenčiantį. Tegu guodžia,
tegu jis žino, kad ten, gilumoj, kažkas visuomet su juo, myli jį,
verkia kartu.*

Bronius Radzevičius, „Priešaušrio vieškeliai“

Laura Sintija
Černiauskaite

**BENEDIKTO
SLENKSČIAI**

ROMANAS

Alma littera

VILNIUS / 2008

UDK 888.2-3
Če321

Knygoje aprašomi žmonės, didmiesčiai, vienkiemiai, meno mokyklos ir gimnazijos egzistuoja tik autorės vaizduotėje. Jų tikroviškumas tyčia sąlygiškas.

Knygos leidimą parėmė Kultūros rėmimo fondas

ISBN 978-9955-38-140-2

© Laura Sintija Černiauskaitė, 2008
© Leidykla „Alma littera“, 2008

PIRMASIS SLENKSTIS

MAMA vilkėjo medvilninę dramblio kaulo spalvos suknelę su žydrais ir violetiniais katilėliais, tarp jų blyksėjo aštrūs žali lapeliai. Šitą suknelę ji apsivilkdavo per gimtadienius ir laukdama tų savo vyrų. Benutis užuodė šviežio jos prakaito kvapą, ir jam buvo gėda, kad autobuso keleiviai jį greičiausiai taip pat užuodžia. Jis pyko ant jų už tai ir buvo pasiruošęs su bet kuriuo susimušti.

Kai autobusas siauru plentu pakilo į kalną, mama atsigrėžė ir smakru parodė, kad reikia brautis link vidurinių durų. Jos plaukai prie smilkinių buvo šlaputėliai, o ant skruostų pulsavo rausvi kraujagyslių žemėlapiai. Kai Benutis dar nėjo į mokyklą ir mama lankydavo jį pas močiutę, jis išmaldaudavo, kad ji liktų iki labanakčio. Mama ateidavo prie lovos pabučiuoti Benučio nakčiai, o jis apipildavo ją iš anksto sugalvotais klausimais, kad mama ilgiau pabūtų ir jis spėtų pirštu pavedžioti per plonyčius raudonus takelius po jos akimis. Nei tada, nei vėliau tokių neturėjo nė viena Benučio sutikta moteris.

Iš tvankaus autobuso jiedu išlipo į miško stotelę. Čia stovėjo žaliai nudažytas suolas ir stotelės ženklas, kapinaitėse užė seni medžiai. Aukšta žolė patvoriuose šiurpiai sužvangėdavo nuo vėjo. Netarusi nė žodžio mama pasuko takeliu į tankmę. Benutis juto, tiesiog juto iš jos sukaustytos nugaros, kad šitas takelis išmintas jam ir tai, jog dabar juo žengia,

yra labai svarbu. Jeigu jis būtų galėjęs neiti šiuo takeliu arba jeigu čia būtų buvęs kitas takelis, jis galbūt būtų pasirinkęs kitą. Bet mama jį vedė šituo, ir Benutis suprato, kad priešintis per vėlu. Brezantinė kuprinė su vandens buteliu ritmingai daužėsi į sėdmenis. Dar iš vakaro mama liepė įsidėti apatinių kelnaičių, vilnones kojines ir močiutės megztą megztinį su gobtuvu. Prieš miegą ji atėjo patikrinti, ar Benutis nieko nepamiršo. Jis truputį nustebo, kai tarp jo drabužių mama tvarkingai įspraudė į celofaninį maišelį susuktą Benučio gimimo liudijimą. Tačiau nieko neklausė. Žiūrėdamas, kaip perlankstydamas jo drabužius gyslotos mamos rankos naršo kuprinės kišenėse, jis pagalvojo – jeigu močiutė būtų gyva, mama nelieptų jam krauti kuprinės. Užtrauktukus ji užtraukė įgudusiai ir kažkaip nuožmiai, lyg užrakinama Benučio drabužius kalėjime.

Ten nebuvo tikras miškas, kaip jam iš pradžių pasirodė. Netrukus takelis atvedė juos į proskyną. Jiedu atsidūrė ant kalno, iš vienos pusės apaugusio mišku. Mama stabtelėjo saulėkaitoje prie didelio akmens ir prisidengusi nuo saulės akis, apžvelgė apačioje tyvuliuojantį slėnį, jis lyg sustingusi jūra vilnijo švelniomis apvalainomis kalvomis iki pat horizonto. Vienos žaižaravo vidurdienio saulėje lyg žemės ir velėnos pilys, jos alsavo ir dūzgė, šnekučiuodamos su kamuoliniais debesimis, kurie savo forma stengėsi atkartoti jų pavydėtiną apvalainumą. Kitos skendėjo šešėlyje lyg milžiniški užsnūdę žvėrys. Jeigu ne kietas gumulas po širdimi, paslaptingos gyvybės ir šviesos globojamas peizažas būtų Benutį nudžiuginęs.

Slėnyje tarp kalvų glaudėsi kelios sodybos. Mama atsigręžė į Benutį, sugavo jo žvilgsnį, parodė artimiausią pirkį tarp kreivų obelų. Iki jos stačiu šlaitu leidosi takelis.

– Matai?..

Jis linktelėjo, nors nelabai suprato, ką gi turėtų matyti.

– Ten gyvena tavo tėvas.

Mamos žodžiai susmigo tiesiai į mazgą, kuri Benutis dar nuo vakar lyg kokį negerą auglį nešiojosi po šonkauliais. Tėvo nebuvo matęs ir nieko apie jį girdėjęs, o tai visada reiškė, jog jis miręs.

– Eik pas jį, jis duos tau dviratį, – kažkaip nekantriai, lyg skubėtų nusikratyti žodžių, sumurmėjo mama. Benutis nesu-
prato, ko ji nori.

– Na, šituo takeliu... O aš čia palauksiu.

– O tu čia būsi?... – lyg neišgirdęs sušnibždėjo Benutis.

– Būsiu, būsiu... Tai ar nenori dviračio?

– O ką aš jam pasakysiu?..

– Sakyk, nuo Valerijos. Atėjai tėvo aplankyti. Vardą pasi-
sakyk.

– O kodėl tu neini kartu?..

Mama trumpai pagalvojo.

– Manęs jis nelaukia. Eik gi neklausinėjęs, na!

Ir stumtelėjo Benutį nuo šlaito. Nesmarkiai, kad panorėjęs jis galėtų sustoti.

Takelis leidosi šlaitu žemyn. Jį išmynė kažkas, pratekėdavęs čia lyg kraujas, – skverbdamasis per kaitros išvargintą rug-
pjūčio žolę Benutis juste juto jo tvinksnius. Kartą stabtelėjo ir atsigręžė – mama tebestovėjo viršuje prie akmens. Jos ran-
kos karojo tarp suknelės klosčių, jai nebereikėjo dengtis akių
nuo saulės, kad įžiūrėtų Benutį. Ir jei ne tas gniutulas pašir-
džiuose, Benutis būtų pajutęs, kaip švelniai jį įsiurbia slėnis,
kaip svetingai apkabina ir priima lyg savą, paties užaugintą
žolyną.

Apačioje dūzgė, spragsėjo, svirpė. Kiemas nebuvo aptver-
tas – tiesiog baigėsi aukštos smilgos ir prasidėjo nupjautos,
saulės išdegintos žolės plotas. Kiemo viduryje pro atidarytas
šulinio dureles švietė įlenktas kibiras, Benutis visu troškuliu
pajuto jo formą ir metalo vėsą. Prie šulinio gulėjo oranžinis
dubuo su neplautais indais. Kiemo pakrašty suversta malkų

krūva, dvi obelys abipus pirkios ir dar viena atokiau. Medinės gonkos, suolelis, serbentų krūmas. Po langu atremtas dviratis su rėmu. Tylu ir tuščia, nei kokio šunėko, nei saulėkaitoj snūduriuojančios katės.

Benutis pamindžikavo kieme, tikėdamasis, kad jį pastebės pro langą. Tačiau nieko neįvyko. Tik pievose siautė rugpjūčio vidurdienis, karšto vėjo gūšiai klebeno neužsidarančias gonkų duris. Norėjo jau grįžti pas mamą ir pasakyti, kad nieko nerado namie, bet kitą akimirksnį karštas vėjas su triukšmu atplėšė gonkų duris, ir pats nesuvokdamas kodėl – lyg užsikrėtęs šituo gūsiu, Benutis užlipo trimis laipteliais į vidų. Pasibeldė į pirkią, luktelėjęs pabeldė dar sykį – nieko. Tas pats vėjas, nupūtęs visas abejones ir baugštumą, įnešė Benutį į tamsią, krepšių, puodų ir kibirų prigrūstą priemenę ir negaišdamas stumtelėjo pro kairiąsias duris į virtuvę. Čia, tarp koklinės krosnies ir dujinės viryklės „Maša“, ant sulankstomos kareiviškos lovelės miegojo žmogus. Gulėjo aukštiełninkas, sukryžiuavęs ant krūtinės rankas, lyg būtų savojo miego šeimininkas ir neketintų to slėpti. Pasieniais sutūpusių musių debesis suzvimbė, užtelėjo, žmogus staiga kilstelėjo galvą ir įsmeigė į Benutį juodas akis. Galbūt nuo tų išsiplėtusių vyzdžių dar nebuvo nuslinkę sapnų vaizdai, nes Benučiui dingtelėjo, kad tokių baisių akių nėra matęs. Paslaptingas gūsis jau buvo išsikvėpęs ir pradingęs, toliau reikėjo kapstyti pačiam, atremti tą šiurpų nepažįstamo šeimininko žvilgsnį, kaip nors pasiteisinti. Valandžiukę jiedu tiesiog spoksojo vienas į kitą. Atrodė, kad žmogus iš paskutiniųjų mėgina nusipurtyti sapno likučius ir suvokti, kur jis yra ir kodėl priešais jį stovi nepažįstamas vaikas. Šitas vaizdas turbūt sukėlė jam abejonių ir dėl pabudimo vietos – jo namuose vaikai nesilankė. Žmogus buvo juoda-plaukis, smulkių kaulų, raumeningas, įdegęs saulėje iki molio rudumo. Aštrūs nuo liesumo bruožai net bundant atrodė iš-

raiškingi, juose lyg mūšio lauke kovėsi kontrastai – žvilgsnio viliūgiškumą vis nubraukdavo griežtas lūpų brūkšnys. Bet žvilgsnis žaižaravo, mainėsi, nepasidavė.

– Na, tai ką, – nuleisdamas kojas ant lentinių grindų sučep-sėjo jis. Nesuvokdamas, ką turėtų atsakyti, Benutis bejėgiškai trypčiojo vienoje vietoje.

– Ką pasakysi? – tokiu pat tonu, ieškodamas po lovele nu-spirtų šlepečių ir baisingai ją traškindamas, kalbėjo šeiminin-kas. – Kieno esi?

– Valerijos.

Traškesys liovėsi taip staiga, kad Benutis visas įsitempė ir staigiai nudūrė akis. Kakta juto, kaip žmogaus žvilgsnis grėžia ją kiaurai.

– Aišku, – tyliai pasakė šis. – Kuo vardu?

– Benediktas.

– Aišku, – pakartojo žmogus. – Tai kur ji pati?

– Ant kalno. Sakė, nelaukiat, atsiuntė mane.

– Aišku. Ką dar sakė?..

– Kad dviratį duosit.

Lyg užrakindamas burnoje neatsargų žodį, žmogus nykš-čiu persibraukė burną.

– Kokį dviratį? Ar tą seną „Sputniką“? – smakru parodė pro langą. – Pasiimk.

Abu žinojo, kad tai tik juokai.

– Ji tavęs laukia? – patylėjęs paklausė žmogus. Benutis matė, kad jo mintys lekia vis greičiau ir pasiučiau.

– Ant kalno.

– Einam, – staiga pakilo jis.

Jiedu tekini perbėgo kiemą ir ėmė kopti šlaitu.

– Ar seniai taip stovėjai?

– Ne-a. Ką tik atėjau, – vos spėdamas iš paskos sudūsavo Benutis.

Žmogus dar paspartino žingsnį. Saulėje įkaitusios smilgos traškėdamos skyrėsi prieš jį ir atsitiesdamos negailestingai čaižė Benutį.

Ant kalno karštas vėjas taršė beržus, o šie lyg juokdamiesi žvangėjo smulkiais sausais lapeliais. Prie akmens buvo tuščia. Benučiui suspurdėjo po širdimi ir trūko vakarykštis mazgas. Kas veržė ir iki skausmo zulino šonkaulius, staiga ėmė byrėti.

Nieko nesakydamas žmogus pasileido link autobuso stotelės. Benučiui jau nebeatrodė svarbu spėti iš paskos. Jis žinojo, kad viskas baigta. Jau stumtelėtas į slėnį žinojo, kad paleidusi Benutį iš akių mama pasitrauks. Atrodo, žmogus tą irgi nujautė, bet vis tiek lėkė pirmyn.

Tuščioje stotelėje triukšmavo klevai, lyg piktindamasi jiems atitarė kapinių žolė. Staiga Benučiui pasidarė gėda to, kas ką tik nutiko.

– Kurrrva matka!.. – iškošė žmogus pro dantis. Jis pabėgėjo plentu miesto pusėn ir grįžo šnarpšdamas ne tiek nuo uždusimo, kiek nuo minčių, kurios bangomis vertėsi viena per kitą ir turbūt baisiai putojo. Paskui išsitraukė iš kelnių kišenės cigaretę, užsirūkė ir, atrodo, visai užmiršęs Benutį, nuspūdino atgal į tankmę. Benutis suprato, kad dabar žūtbut turi laikytis šito žmogaus. Jis tyliai, stengdamasis nesuerzinti, bidzeno iš paskos ir visas barstėsi, byrėjo lyg miltai pro sietą.

– Nežliumbk, – burbtelėjo per petį žmogus.

Vadinasi, atsiminė.

Tylėdami jie nusileido į kiemą. Čia žmogus staiga atsigręžė į Benutį ir paklausė:

– Mokėtum pats grįžti į miestą?

Šis linktelėjo rydamas ašaras, kurios vis tekėjo ir tekėjo iš akių net tada, kai buvo jas pamiršęs.

– Namus savo rastum?

– Raaaasčiau...

Nieko nepaaiškinęs žmogus dingo pirkioje. Benutis atsisėdo obels šešėlyje, atsirėmė į kuprinę. Gėlė pečius ir nugarą, gėla siekė net pakaušį. Žmogus tekinas išlėkė į kiemą su svietu užtepta batono rieke, Benutis matė, kad jį verčia skubėti audringos mintys ir per tą skubėjimą jis gali pasielgti taip, kad paskui gailėsis. Tačiau neišsigando, drąsiai ištiesė ranką ir padėjo. Batonas buvo šviežias, minkštas lyg puta, nuo jo kvapo išstryško seilės.

– Še. Man reikia pagalvot, – sumurmėjo žmogus ir plevēsuodamas marškiniais nuskubėjo už namo. Netrukus laukuose supleveno nervinga dėmė, atrodė, kad ji sklendžia vos atitrūkusi nuo žemės ir niekaip nepasirenka krypties. Paskui staiga ėmė mažėti ir visai dingo iš akių. Benutis godžiai atsikando batono. Skonio banga nuplovė emocijų ir išpūdžių apnašas, liko tik nuovargis, klampus ir saldus lyg sviestas. Vangiai jungdamas mintis Benutis atsiminė močiutės skaitytą pasaką, kurioje burtininkas visus veikėjus pavertė akmenimis. Per skubėjimą jis nepastebėjo tik jauniausiojo brolio, ir jei ne ši lemtinga klaida, pasaka būtų liūdnei pasibaigusi. Mėgindamas įsivaizduoti, ką veikia vienas pasaulyje likęs jaunelis brolis, Benutis grimzdo į akmenėjantį, iš kažkur toli toli vėjo vis pakutenamą nuovargį.

Atsimerkęs jis visų pirma vėl pajuto vėją. Tik dabar šis ne glostė, o gėlė. Truputį kitaip šlamėjo obels lapai, truputį kitokia krito šviesa. Ir kuprinės po nugara nebuvo, ji stovėjo šalia, atremta į obels kamieną. Benutis gulėjo aukštielninkas, sumaigyto batono gniutulas lipo prie pirštų. Mėgino išmesti jį žolėn, bet miegas dar nebuvo išgaravęs iš delno, pirštai neklausė. Galvoje buvo ramu ir giedra, lyg išmiegojus visą naktį lovoje. Priešais akis plytėjo tauri tauri dangaus begalybė, nuo tokios žydrumos galima išprotėti arba susirgti. Atrodė, kad stovi priešais jūrą arba priešais kažką milžinišką, neapripiamą, ir tas kažkas kužda tau, jog pats esi begalinis. Klausy-

damasis šito kuždesio Benutis susikaupė ir kuo skaidriausiai nusiteikęs pamėgino atsisėsti. Jis buvo užklotas dėmėtu frotniu rankšluosčiu su kiškiu, kuris čiuožė rogutėmis nuo kalno. Rankšluostis kvepėjo dūmais.

Tėvas, pasistatęs prie gonkų žvejo kėdutę, dvi pintines ir dubenį, perrinkinėjo voveraites. Nepakeldamas galvos jis kažkaip pajuto, kad Benutis į jį žiūri.

– Pabudai? Nešk kuprinę vidun.

Benutis puolė daryti, kas liepta. Tėvas staiga pakėlė akis.

– Pavardę motinos turi?

– Ką?.. Nu taip, – suglumęs burbtelėjo Benutis.

Kuprinės jis nediršo nešti į kambarius, paliko virtuvėje prie koklinės krosnies. Iš kiemo pro atvirą langą tuoj atsklido tėvo paliepimas:

– Griebk peilį nuo stalo ir ateik čia.

Benutis apsidairė – virtuvėje, be aukštos spintelės nusukinėtomis rankenomis, nebuvo nieko panašaus į stalą. Tačiau ant klijuote užtiestos krosnies stovėjo sukrauti indai, du virtuliai ir duoninė, o ant jos gulėjo didelis peilis riebaluotais ašmenimis. Pasiėmė jį.

Pamatęs peilį tėvas supūkstė, atidavė Benučiui savo sulankstomąjį peiliuką, o pats paėmė iš jo didįjį. Parodė, kaip rūšiuoti grybus.

– Į bliūdą mesime prastesnius, tuos apvirsim ir kepinsim aliejuje su bulvėmis. Ir svogūnu. Ar valgai svogūną?

– Valgau, – kuo rimčiausiai linktelėjo Benutis, nors nesuprato, ar tėvas klausia apie svogūno galvą, ar apie laiškų. Svogūną sriuboje jis prarydavo, įsivaizduodamas, jog tai bulvė arba kopūstas. Virtų kopūstų, tiesa, irgi nelabai mėgo. O žalias svogūnas taip degino nosį, kad bėgdavo iš virtuvės, vos tik močiutė pasidėdavo pjaustymo lentą. Į burną jo nebūtų paėmęs už jokių pasaulio pinigų. Na, nebent už tokius, už kuriuos nusipirktum dviratį.

– Svogūnas yra gerai, – peiliu rakinėdamas prie grybo kepurės pridžiūvusį lapelį lėtai postringavo tėvas. – O šitų, – jis mostelėjo į atrinktus pintinėje, – vakare atvažiuos.

– Kas? – Benučiui smilktelėjo viltis, kad galbūt mama atvažiuos pasiimti jo ir voveraičių.

– Kas, kas... Grybų karalius Tadeušas. Iš jo gausim pinigų ir ryt Kiauniuose pirkime tau batoną. Gal net ir limonado – jei nesi tinginys ir atsikalbinėtojas. Ar nesi? – Tėvas gudriai primerkė akis ir pasilenkęs įsispitėjo į Benutį.

– Ne-a, – nudūręs akis atsakė šis, nors ir vėl nelabai suprato klausimą.

– Taip, Benai Trijoni, ir gyvensim.

Pas močiutę gyvenimas slinko dviejuose šviesiuose kambariuose ir virtuvėje. Nors gyveno beveik sostinės centre, apsišildydavo krosnimi ir vandenį atsinešdavo kibiruose iš kolonėlės gretimame kieme. Bet čia visada buvo švaru ir kvėpėjo gvazdikėliais, kurių močiutė negailėdama pridėdavo į savo kepinius. Arba keptuvėje čirškinamais kotletėliais, į kuriuos ji taip smulkiai pripjaustydavo svogūno, kad Benutis lengvai įsivaizduodavo, jog jo ten visai nėra. Daiktai čia turėjo savo vietas, močiutė pratino jas įsiminti, nenumesti bet kur žirklių, valgyti tik virtuvėje prie stalo, o prieš miegą visi žaislai turėjo grįžti į savo pintinę po Benučio lova. Šeštadieniais močiutė pašildydavo vandens skardinėje vonelėje, įsodindavo į ją Benutį ir ištrindavo šiurkščia muiluota kempine, ištrinkdavo galvą kiaušinio tryniu ir perskalaudavo ramunėlių nuoviru, o po vonios mažomis aštriomis žirklutėmis nukarpydavo nagus. Vasarą, jei iš netoliese esančių lauko išviečių pro atvirą langą įskrisdavo musė, močiutė tuoj pat pritrėkdavo ją musmušiu. Švelni jos veido išraiška tarytum sakė, kad muses ji myli, bet smūgis būdavo taiklus ir pražūtingas. Paskui ji su-

imdavo vargšėlę dviem pirštais ir išmesdavo šiukšliadėžėn. Ir nusiprausdavo rankas su muilu.

Nuo mažų dienų Benutis žinojo, kad mama ir močiutė po vienu stogu ilgai neišbūna. Mama nuomojo kambarėlį aštuntame bendrabučio aukšte, iš jo galėjai matyti visą geltoną daugiaaukščių namų rajoną, o tolumoje – net geležinkelį ir kalvas už jo. Čia buvo radiatoriai, žiemą jie taip kaitindavo, kad jei Benutis prišlapindavo kelnes, jos išdžiūdavo per keletą valandų ir traškėdavo kaip popierius. Bendro koridoriaus viename gale buvo dušai, kitame – erdvi virtuvė su keliomis viryklėmis, o koridoriai knibždėjo tarakonų ir nusmuktakelnių vaikų. Kai pas mamą ateidavo Alikas, ji išstumdavo Benutį pas vaikus ir užsirakindavo. Išeidamas Alikas palikdavo saldainį „Jovaras“, kurio Benutis negalėjo pakęsti, arba kramtomąją gumą „Paršiukas Čiukas“. Jis niekada neatiduodavo lauktuvių tiesiai į rankas, o perduodavo jas per mamą. Ryškiausiai Benutis atsimena papilkėjusius nuo nešiojimo sportbačius ant šiaudinio kilimėlio prie mamos durų. Turbūt tik iš jų būtų pažinęs Aliką gatvėje.

Benutis jau lankė pirmą klasę, kai mirė močiutė. Mama atsisakė kambario bendrabutyje ir atsikraustė į močiutės butą. Baldų ji neturėjo, tik du lagaminus, patefoną ir krūvą plokštelių. Mamos pažįstamas taksistas niekur neskubėdamas ir nesikarščiuodamas kaip kiti taksistai iškėlė iš bagažinės pilną kūdikio dydžio dėklą. Benučiui net paširdžiuose sukute no – galbūt tame dėkle mama atvežė jam broliuką. Viename užsienio filme jis matė, kaip vaikas įlindo į panašų dėklą, nuo kažko slėpdamasis. Mamai būtų patikęs toks pokštas. Bet dėklo ji neatidarė, iš karto nukišo giliai į spintą, nesuprasi – kaip paslaptį ar kaip nereikalingą rakandą. Taksistas paslaugiai atnešė plokšteles ir du lagaminus. Jis burbuliavo ir rauda, išsisukinėdamas nuo užmokesčio, kol mamai įgriso tas spektaklis. Juokdamasi ji paplojo per galingą taksisto krūtinę ir

nieko nesumokėjusi išlydėjo pro duris. Paskui du kartus pasuko spynoje raktą, atsigrėžė į Benutį ir atsiduso, iškvėpdama dirbtinę šypseną, kurią nutaisydavo prie svetimų žmonių. Ant sulenktos alkūnės ji laikė sandarų maišą su žieminiu paltuku balto dirbtinio kailiuko apykakle, švelniai žydą, mergautinį, kvėpiantį pigiais rusiškais kvėpaliukais.

Paskui prasidėjo kraustynės. Mama perstūmė močiutės spintą prie kitos sienos, apskritą virtuvės stalą atbogino į didesnįjį kambarį, o arbatinį staliuką ir siuvamąją mašiną *Singer* iškėlė į virtuvę. Ją užtiesė staltiese ir naudojo kaip stalelį plokštelėms susidėti. Kad netrukdytų Benučiui ruošti pamokų didžiajame kambaryje prie apskrito stalo (kito nebuvo, o į mažesnįjį kambarį, kuriame Benutis žaisdavo ir miegodavo, stalas netilpo), mama atsitempė į virtuvę patefoną ir net televizorių. Virtuvė virto jaukia poilsio buveine. Čia ji skaitydavo, žiūrėdavo „Panoramą“ arba, virdama pietus keletui ateinančių dienų, klausydavo muzikos. Telefonas taip pat stovėjo virtuvėje ant siuvamosios mašinos. Vakaraus mamai skambindavo draugės arba vyrai – Benutis iš karto suprasdavo kas. Su draugėmis ji šnekėjo laisviau, nors apskritai daugiau klausydavo ir ką nors patardavo. Vyrams vien tik atsakinėjo į klausimus aksomiškai šnabždančiu altu, žavingai išsisukinėdama, tarsi turėtų kažką, ko jiems labai reikia, bet neskubėtų duoti.

Kadangi plokštelių ant siuvamosios mašinos vis daugėjo, telefonas ėmė kristi ant grindų. Mama apvyniojo jį pleistru ir perkėlė ant palangės. Ji dūsavo, esą gaminti valgį labai nuobodu, todėl, kad būtų smagiau, pjaustydama daržoves ir ridendama tarp delnų mėsos kukulius dainuodavo. Tos dainos skambėdavo lyg jos asmeniniai išsipasakojimai, jausmingai artikuluodama mama taip iškraipydavo žodžius, kad Benutis nesuprasdavo jų prasmės, bet jaudinantis intonacijų spektaklis jį privarydavo iki ekstazės. Kai viršuje gyvenanti storą ir bjauri Juodpetrienė pašėldavo daužyti šaukštu per vamzdžius,

Benutis ir mama atsiliepdavo kaip niekad skaniais plūdimaais. Tai buvo vienintelė išimtis, kai mama nepykdavo ant jo už „seną bezdalienę“. Bezdalienė atsilygindavo stipresniais epitetais, leisdamiesi vamzdžiais jie išsipūsdavo, pasmirsdavo ir užplūsdavo jų virtuvę lyg pamėkliški kanalizacijoje išsimurdę pačios Juodpetrienės klonai.

Nors baldai migravo, dingo močiutės atvirukai ir išnyko gvazdikėlių aromatas, tvarka namuose iš esmės nepasikeitė. Mama buvo užauginta močiutės, mėgo laikyti daiktus jų vietose ir to reikalavo iš Benučio. Taigi gyvenimas jam siejosi su jaukiais tvarkingais kambariais, su tylia juose sklendantčia muzika ir adatos šnabždesiu tarp dviejų dainų, su spintoje dviem eilėmis sukrautais drabužiais ir rankšluosčiais, perskirtais džiovintų šalavijų šakelėmis, su tuoj nukrisiančiu iš čiaupo lašu, į kurį spoksodamas Benutis skubėdavo baigti sriubą, su „Labanakt, vaikučiai“ ir stalinės lempos šviesa virš mūilo kvėpiančių patalų.

Tėvo namuose viskas buvo kitaip. Be virtuvės, jis taip pat turėjo du siaurus, ilgus kambarius, bet tvarka juose viešpatavo vyriška, o tiksliau – jos apskritai nebuvo. Retą drabužį, apklotą ar indą galėjai pavadinti švariu. Nuostabiausia, kad šitoje kuitalyneje tėvas be vargo rasdavo norimą daiktą, nors kiekvieną sykį numesdavo jį vis kitur. Benutis, pasinaudojęs peiliu ar puodeliu, padėdavo jį ten, kur rado. Nors tai visai nereiškė, kad kitą kartą vėl juos ten ras.

Pirmąją naktį tėvas pernešė sulankstomąją lovelę į galinį kambarį.

– Gulsi čia, – pasakė jis.

Dar numetė dūmais kvėpiančią vilnonę apklotą ir kažkokį į tūtą susuktą megztinį vietoj pagalvės. Jis kando skruostus, todėl Benutis patiesė ant jo švarią iš namų atsivežtą nosinę. Išstumdęs bet kaip sumestus tėvo batus, knygų ryšulius, dėžes su įrankiais ir dar kažkokiais daiktais, jis susikūrė prie lo-

vos tvarkos salelę. Kuprinę pakabino ant dulkinio kablo, dėžę su senais laikraščiais pristūmė prie sienos, užtiesė žurnalų „Mokslas ir gyvenimas“, ant kurio viršelio raudonavo stambiu planu nufotografuota boružė – ji turėjo veidą ir atrode draugiška. Ant boružės sparnų Benutis išsidėliojo dantų šepetėlį, paprastą pieštuką, bloknotelį ir tuščią degtukų dėžutę vabalams gaudyti. Gražiai mamos sulankstytus drabužius paliko kuprinėje. Paskui susirangė ant siaubingai girgždančios lovelės ir apžvelgė kambarį. Čia buvo du langai į vakaro saulės nutviekstą nedidelį daržą, banguojančius laukus ir, atrodo, mišką tolumoje. Nei sodybos, nei besiganančios karvės – tarsi gyventum pasaulyje vieni vienas, įkalintas tų švelnių, žmonių ir gyvūnų formas atkartojančių kalvų, kuriomis dabar leidosi įstriža vakaro šviesos penklinė.

Savisaugos instinktas reikalavo tvarkos ir pasikartojimų – pas tėvą Benutis visada gerdavo arbatą ir pieną iš puodelio su sostinės senamiesčio atvaizdu. Paveikslėlis jam priminė močiutės namus, ir nežinia, kas būtų atsitikę, jeigu virtuvės chaosas jį būtų staiga prarijęs. Benutis išsirinko lėkštę ir stalo įrankius, pavalgęs išmazgodavo juos prie šulinio ir padėdavo ant krosnies kraštelio. Kad kraštelis būtų malonesnis, įprato muiluota kempine nuplauti ir klijuotę.

– Na ir tvarkdarys, kad tave rogės... – tokių ritualų apstulbintas murmėjo tėvas.

Benutis jį greitai perkando, pajuto vaikišku instinktu. Tėvas nešiojosi kažkokį liūdesį, slėpė jį kaip turtuolis, kuris, apsimesdamas elgeta, slepia nuo kitų auksinį laikrodį. Tą liūdesį tėvas brangino. Dažniausiai išsitraukdavo jį vakarais – įsitaisęs ant trinkelės parūkyti, apsigaubdavo juo lyg koku išeiɡiniu kostiumu ir nužvelgdavo slėnį keistu atvykėlio žvilgsniu. Jo burnos kampučiuose atsirasdavo graudus nuostabos šypsnyš. Valandų valandas stebėdamas tėvą Benutis nė nepajuto, kaip tas šypsnyš įsėdo ir jam į lūpas, o kartu su šypsniu, lyg

šiame būtų glūdėjusi liūdesio formulė, atsirado ir sugebėjimas liūdėti.

Žmonės mėgdavo pašnekėti su tėvu, nors jis daugiau klausydavosi, negu aušindavo burną. Daugeliui tai tiko, ypač moterims, kurios, sutikusios jiedu su Benučiu prie Kiaunių krautuvės, tol nepaleisdavo, kol neišpasakodavo visų rūpesčių. Rimtai linkčiodamas galvą tokiai moteriškai, tėvas sudūmindavo ne vieną cigaretę. Tačiau Benučiui vis vaidendavosi, kad mintyse jis šypsosi. Negalėjai perkąsti, ar tėvui įdomūs tie žmonių rūpesčiai – tokie panašūs vieni į kitus, kaip slėnyje banguojantys rugiai. Niekas negirdėjo jo nuomonės jokių klausimų, niekas ja ir nesidomėjo. Tik grybų karalius Tadeušas, kurį visi vadino tiesiog Tadziku, kartais paerzindavo: „Slapukas esi, Simka, oi slapukas!..“ Benutis susigūždavo nuo tokių žodžių, laukdamas, kaip tėvas atsikirs. O tas tik nusijuokdavo, neišleisdamas iš dantų cigaretės. Ir viskas. Jokio atsakymo.

To atsakymo, bet kokio, lūkuriavo ir Morta. Ji atveždavo į Vėdrynus karvės pieno, naminės varškės, sūrio ir kiaušinių. Sustodavo prie gonkelių, įrėmusi į putlų klubą savo pailsusį dviratį, ir žiūrėdavo iš apačios į viršų miglotomis akimis. Tėvas to tarytum nematė. Elgėsi su ja dar santūriau nei su kitais. Bet ir švelniau, lyg su atvira šviežio pieno puodyne, saugodamas, kad į ją neprikristų šapelių ar musių. Kai Morta, išgyrusi atvežtas gėrybes ir pasidalinusi vienkiemį naujienomis, vis dar stovėdavo lyg įbesta jų kieme ir atkakliai laukdavo, laukdavo iš tėvo nors kokio išskirtinio ženkle, jis labai kantriai, bet su nepalenkiamą tvirtybę parodydavo jai, jog jau norėtų grįžti prie savo darbų. Mortai nelikdavo nieko kito, kaip sėsti ant dviračio ir lyg prasikaltusiai išdardėti laukais į savo nematomą vienkiemį. Kodėl tėvas skirdavo jai tą vos ore pagaunamą lyg šilko tvarstis švelnumą ir kodėl neapgaubdavo juo iki galo, Benutis nesuprato. Tik juto, kad Morta

ir vėl atvažiuos, dar daug kartų atvažiuos, nes tas švelnumas ją nenumaldomai traukia, kerį ir žada, bet visada tik apgauna ir nuvilia.

Tėvas nesišalino žmonių, neatrodė, kad jų bijotų ar nemėgtų. Tiesiog žmonės jam nebuvo įdomūs. Benutis vis ruošėsi paklausti, kodėl jis gyvena vienas, kodėl neturi draugų ir kankina Mortą, bet neišmanė, kaip tokių dalykų klausiami. Kad tam reikalingi kitokie, jautresni žodžiai, irgi juto instinktyviai. Bet tokių žodžių nežinojo. Jį stebino ir tai, kad tėvas beveik neturi poreikių, nesiekia pasigerinti buities, įsigyti naujų, geresnių ar tiesiog būtinų baldų. Atidavęs Benučiui sulankstomąją lovelę, pats miegojo virtuvėje ant grindų, pasitiesęs nutrintą miegmaišį. Gyveno iš grybų ir uogų, meistraudavo suoliukus ir taburetes, kurias Tadzikas veždavo į miestą parduoti. Kartais šis užsakydavo lentyną ar net spintelę, už tą sumokėdavo dvigubai.

Benutis stebėjosi, kodėl tėvas, gyvendamas beveik skurde, bet turėdamas rankas, neina dirbti kaip kiti. Tokiam klausimui taip pat reikėjo surasti žodžius. Negana to, tėvas dažnai atrodydavo laimingas. Kai vakarais, užsimetęs koją ant kojos ir juokingai užrietęs saulėje juodai įdegusį nykštį, įsitaisydavo kieme ant trinkelės, Benutis patyliukais susirangydavo šalia. Jis mėgindavo nužvelgti vakaro saulės nutviekstas kalvas tėvo žvilgsniu.

Benučiui pasirodydavo, kad pasilieja per pievas lyg iš krančių išsiveržusi banga. Jis užmiršdavo, ką šiandien veikė. Nejusdavo vėsos ir alkio, tarytum liaudavosi buvęs savimi. Tik jo širdis, nepaisydama ribų, tvindavo į visas puses lyg patiklus, išsiilgęs vanduo. Ir jeigu tuo metu atsikąsdavo duonos, kurios išsinešdavo į kiemą pakramtyti, tai saldžiarūgštis jos skonis pasklisdavo jame lyg greita aštri šviesa. Jos bauginantis greitis tuojuo sugražindavo Benutį į kūną. Jį supurtydavo laimė, laimė be priežasties, išgyvenama vien tik juslėmis – bet nuo jos

galėjai raudoti balsu, nusidraskyti nuo šonkaulių raumenis ir išprotėti.

Vakaro pievos, nuskausminančios ir išsiviliojančios sielą, ir šviežios duonos su kmynais skonis, įsakmiai gražinantis Benutį į vienį, – šios dvi naujos laimės žadėjo jam kitas, dar stipresnes ir slapesnes.

Viena jo pusė visiškai užmiršo mamą ir ruošėsi gyventi Vėdrynuose pas tėvą visą likusį gyvenimą. O kita niekaip negalėjo patikėti, kad mama paleido jį nuo kalno ir dingo. Šitoji pusė laukė, krūpčiojo nuo užesių, kurie atsklisdavo nuo plento, ir nuolat lygino dabartį su praeitimi. Ji niekada ne-užmigdavo, tik pasitraukdavo užgožta dienos įspūdžių. Pasirodydavo prieš miegą, kondensuodavosi lyg įkyri rasa akies tinklainėje, iškreipianti nudryžusios pasakų knygos, kurią Benutis rado vienoje iš dėžių ir mėgino skaityti, eilutes. Arba išnirdavo sapne kaip tamsus drėgnas kelias su suokalbiškai nutilusiais medžiais. Ten už medžių, už vingio, jis jusdavo tolstant mamą, jusdavo jos suknelę, ne tą su katilėliais, o žalią, naminę, susagstomą – jusdavo per ją lyg per tvarstį nuo karščiuojančios žaizdos sklindant šilumą. Tame sapne visi: kelias, medžiai, krūmokšniuose šmėžuojantys žmonių ir žvėrių šešėliai – visi buvo susitarę paslėpti nuo jo mamą.

Dar Benutis sapnuodavo muziejų su ryškiais, per daug ryškiais eksponatais ant stalų. Ant jų krito kažkokia keista, sustingusi lyg iškvėpuotas oras šviesa – ne saulės, ne elektros – jos dirbtinumas buvo šiurpus. Eksponatai ant aukštų stalų su mediniais raižiniais atrodė kaip paprasti buityje naudojami daiktai. Tai ir buvo daiktai – *mamos* daiktai: žvilgančios ir grakščios lyg juodos gulbės siuvamosios mašinos *Singer*, plokštelės pageltusiuose ir net apipelėjusiuose dėkluose, vonia su kalkių žemėlapiu dugne, porcelianinis arbatinis, tarsi dramblio mutantas plonu liaunu straubliu, žydra užrašų knygelė su pakalnutės žiedeliu, nuo senumo byrančiais la-

pais, pleistru apvyniotas telefono aparatas ir taip toliau, ir net manikiūrinis rinkinys su nulaužta dildės rankenėle. Benutis klaidžiodavo iš salės į salę. Šios buvo erdvios, skliautuotomis lubomis, sunkios dviverės durys lėtai prasiverdavo lyg gyvos. Sapne jis žinojo, kad mama jau seniai mirusi, išardyta metų srovės. Jos daiktuose nebeliko intymumo, netgi atsiminimų – muziejus juos pasisavino ir išgrynino, pavertė statistika, aprašais prie kiekvieno daikto: „Ši siuvamoji mašina Valerijai Trijonytei tarnavo vienuolika metų. Tris kartus krito, du kartus taisyta. Sukdama jos ratą Valerija dainuodavo. Šitaip pasaulį išvydo galybė suknelių, marškinių, vaikiškų kelnų.“ Vaikiškos kelnės buvo siuamos Benučiui. Kiemo vaikams ir jų mamoms ji taip pat taisydavo drabužius.

Sapnų muziejus, nors slogus, buvo vienintelė santykių su mama apraiška. Prieš užmigdamas Benutis įsivaizduodavo jau įeinąs pro paslaugiai atsiveriančias duris į jo prieangį. Ne-trukus užtekdamo tik kiekiau sumegzti blakstienas, atsiplėšti nuo krinkančių lyg paleistas spiečius minčių ir stumtelti save gilyn, į sales.

Apie mamą tėvas taip nė karto ir nepaklausė. Turbūt jam nerūpėjo. Tik kiti vis kepsteldavo Benutį iš pasalų: „O tai kur tavo mamytė? Kada atvažiuos tavęs pasiimti?“ Atėjo rugsėjis, o tėvas vis jį atsiveždavo į Kiaunių krautuvę ant dviračio rėmo.

– Tai ko dar ne mokykloj? – pirmas neištverė Tadzikas.

– O ką, jau reik? – sumišo tėvas.

Mieste Benutis buvo baigęs pirmą klasę, bet kadangi čia viskas buvo kitaip, atrodė, kad nė mokytiis nereikės. Bet jau kitą rytą tėvas jį nusivežė į medinę, žaliai nudažytą Kiaunių mokyklą, atvedė pas direktorę ir parodė.

– Labas rytas, Ramoškiene. Žiūrėk, ką turiu.

– Palauk, palauk... Iš kur jį gavai? – išpūtė akis Ramoškienė.

– Mano.

Stojo nejauki tylą.

– O tai kur jūs anksčiau buvot? Vasarą sąrašus sudarinėjom, o tai kas dabar? – visai apstulbusi sukleketavo Ramoškienė.

– Priimk, ir viskas. Kur aš jį dėsiu, – ramiai atsakė tėvas.

– Na, nežinau, nežinau... – skėščiojo rankom ir šlamino popieriais Ramoškienė. Pirštai jos buvo kieti ir suskirdę kaip kojios padas, o kabinete kvepėjo obuoliais.

– Tai kelinton klasėn dabar tave leisim? – įsispoksojo ji į Benutį.

– Trečion, – nejučia sumelavo šis.

– O kur baigei pirmas dvi?

– Vilniuj.

– O dokumentai iš senos mokyklos?..

– Nėra, – atsakė tėvas.

– Kaip nėra?..

– Nėra, ir viskas.

– Reik susirast, negalima be dokumentų.

– Negalima, negalima... O tu priimk be tų dokumentų.

Priėmė Benutį į trečią klasę be dokumentų. Kažką surašė, „sufabrikavo“, ir tiek. Akimirką jis net apgailestavo, kad netaikė tiesiai į ketvirtą... Išėję iš direktorės krautuvėje nusipirko sąsiuvinį ir rašiklį. Pažymių knygelės, sakė, jau išpirtos, bet pardavėja pažadėjo užsakyti kitai savaitei dar keletą. Namie tėvas nukabino nuo kablino Benučio kuprinę.

– Drabužių tau reikia naujų, ar ne? – susirūpino tėvas, nužvelgdamas per kelius ir užpakalį išduobtas Benučio kelnes ir murziną palaidinę nukirptomis rankovėmis, kurią, vėstant orams, pats atidavė namuose trinti. Iš kuprinės Benutis išsitraukė žalią megztinį su gobtuvu ir kamuolio aplikacija iš geltonos flanelės. Joje močiutė raudonu siūlu išsiuvinėjo jo vardą – BENAS. Megztinio kvapas buvo pasikeitęs, sunkiai nusakomas, bet vis tiek, ilgiau prie nosies palaikęs, galėjai

trumpam sugrįžti į močiutės virtuvę aukštomis lubomis, su pelės atneštu ir kampelyje prie šaldytuvo paliktu irisu, o dar pasikapstęs atmintyje – ir šiltą, rievėtą lyg mėnulio krateriai antklodę, po kuria močiutė padėdavo karšto vandens pūsle: kol Benutis šveisdavosi dantis, ji prišildydavo patalus. Ir aukštą, drebantį močiutės balsą, kai įsitaisiusi ant Benučio lovos ji pasakodavo apie savo vyrą partizaną. Kaip jis visą rudenį ir žiemą prasislapstė bunkeryje, o pavasariop, išgirdęs varnėną, neištvėrė ir išlipo pasiklausyti jo giesmės. Kaip apkvaitusį nuo gaivaus pavasariško oro jį ruskiai pamatė ir nušovė. Močiutė buvo tikra, kad jo siela nukeliavo tiesiai pas Viešpatį, mat kas miršta laimingas, laimingas lieka amžinai.

– Ryt užsivilksi šitą, – nepastebėjęs virpančios Benučio lūpos, tėvas palaimino žaliąjį megztinį. – Nenusivilk jo, girdi, net klasėj. Ir neprasisek. O tai pamatys, ką turi po apačia... Greit nupirksiu kokius marškinėlius.

Dabar, kad nereiktų tempti dviračio į kalną, Benutis kasryt dardėdavo į Kiaunių aštuonmetę mokyklą aplinkui, per laukus.

Šeštadieniais jis pabusedavo vėliau už tėvą ir paprastai jau rasdavo ant spintelės jo puodelį su nugerta arbata, o pritrupintoje lėkštėje – du sumuštinis su storai atriektu batonu ir dešra. Pats tėvas jau ką nors veisdavo kieme arba gonkose. Vieną apsiniaukusį šeštadienio rytą Benutis rado jį gonkose su metrine lazdyno šaka. Tėvas meistravo lanką – tikrą ir toki galingą, kad, atrodo, su juo galėjai perverti net didelį žvėrį.

– Tėti?... – šuktelėjo Benutis.

– Labas rytas. Baigiu tau lanką.

– Maaan?..

– Valgyk, eisim šaudyti.

Paimti lanką į rankas ir žinoti, jog jis tavo, buvo nepaprasta. Išlenktoje lazdyno šakoje, žalsvai sidabrinėje, švelnioje lyg žalčio oda, su smulkiais žaižaruojančiais žvyneliais, slypėjo

įtampa. Sakytum, lanko jėga snūduriavo po žieve, laukdama, kol medžiotojas ją prižadins.

– Parodysiu, kaip drožiamos strėlės, – paėmęs iš krūvos tiesią šakelę tarstelėjo tėvas.

– Atmink, lankas skirtas tik šaudyti į taikinį. Pamatysiu, kad taikai į ką nors gyva – atimsiu ir kailį nudirsiu, suprat- tai? – pridūrė, išdrožęs keletą strėlių.

Benučiui tik dabar dingtelėjo, jog lankas skirtas žudyti. Jo turėjimas jau savaime teikė galios, ir tatai buvo taip stipru, kad nespėjo pagalvoti apie visa kita. Gnauždamas drebulį jis paskubom linktelėjo – taip norėjo greičiau išbandyti lanką.

Jei lanką būtų galėjęs atsinešti į mokyklą, Benutis būtų su juo apskritai nesiskyręs. Išvažiuodamas paguldydavo jį gonkose ant suolo ir atsisveikindamas tylutėliai ką nors pažadė- davo: grįžti anksčiau arba vakare būtinai išsinešti į pievas pa- šaudyti. Lankas viską suprato, jis kaupė Benučio žodžius ir iššaudavo juos su pavydėtina jėga. Kol strėlė lėkdavo į viršų ir, padariusi ore grakštų šuolį, smigdavo į pievas, Benučiui per nugarą nubėgdavo šiurpas. Jis šaudydavo ne į taikinį, bet į orą – kad vėl pajustų įtempto lanko valią ir paleistos strėlės tikslingumą.

Tačiau vieną naktį jis atsinešė lanką į sapnų muziejų.

Šį kartą salės buvo apšviestos negra žalsvai pilka šviesa, sakytum, ore tvyrojo pelėsis. Mamos daiktai atrodė lyg be- formės dėmės, ir tik geriau įsižiūrėjęs Benutis pamatė, kad jie uždangstyti kažkokiais skudurais. Iš arčiau jie priminė antka- pnius arba niūrias granitines statulas. Visą laiką Benutis juto lanką. Iš pradžių sunkiai susigaudė – laiko jį rankose ar lan- kas tiesiog glūdi jame lyg stuburas, bet pamažu šis atsiskyrė ir tikrai atsirado delne, pirštais užčiuopė jo švelnią žievę. Kartu su lanku lyg blankus šešėlis jame slypėjo ketinimas, ir kai Be- nutis užčiuopė lazdyno šaką, ketinimas staiga priartėjo, nu- švito, tapo tikslu. Jis ėmė ieškoti taikinio, *gyvo* taikinio. Tiks-

liai žinojo, kas jis. Tik šiose salėse jo taikinyš niekada nepasirodydavo. Šis muziejus su eksponatų antkapiais tebuvo falsifikatas, seniai miręs ir užbalzamuotas tarpininkas, dar viena atstūmimo forma. Čia visiškai nebuvo į ką taikytis, niekas čia seniai nebekvėpavo ir nebijojo skausmo. O lankas troško gyvos širdies, iš kurios pliūptelėtų kraujas – karštas ir juodas kaip ašarų nafta, užsigulėjusi jo paties širdies kasyklose.

Staiga Benutis suvokė, kaip tai būna sapne, – tiesiog žinojo, kad taikinyš slepiasi po vienu iš tų skudurų. Jis puolė traukti skudurus nuo daugybės siuvamųjų mašinų, kėdžių, dažytojų kopėtelių – mama niekada neturėjo tiek daiktų, bet sapne jie dauginosi ir šaipėsi iš Benučio, ragindami ieškoti toliau. Žinojo, ko šis ieško, bet tyčia klaidino. Jis ėmė pasiutusiai skubėti, ir kuo labiau šėlo, tuo beviltiškesnės rodėsi pastangos – iš po skudurų išlįsdavo ir niekinamai sučeksėdavo adata dar viena šleikščiai blizganti siuvamoji *Singer*. Jis nekeitė jų. Lankas neatsiliko nė per žingsnį, laikėsi prilipęs prie nugaros lyg karingas sparnas. Jis ir sustabdė Benutį. Per įdūkusio kraujo užesį smilkiniuose šis staiga išgirdo melodingą, generorišką raginimą liautis. Tai buvo ne žodžiai, o vos juntama glamone virstantis virpesys. Nubudo kūkčiodamas. Pas tėvą jis verkė pirmą kartą, neskaitant pirmosios dienos, kai abu kopė į kalną.

Nuo tada Benutis įkyriai įsivaizduodavo, kokia žiauri gali būti strėlė. Bet nors tikroji lanko paskirtis jį gundė ir šurpino, jis nė karto nenukreipė pykčio į kiškį, graužiką ar paukštį – o šių matydavo kasdien, nuo kurapkų iki tamsių, skvarbiaakių vanagų. Jie prisileisdavo Benutį visai arti, pakreipdavo plėšrią galvą ir apvalia akimi stebėdavo, kaip jis artinasi susigūžęs nuo įtampos. Jo strėlė gal net būtų pervėrusi vieną tų paukščių. Tik Benutis niekada nebūtų išdrįšęs jos paleisti: atšiaurūs plėšrūnai, kurių šurpiame žvilgsnyje nesivaideno nieko žmoגיško – vien tik gamtos tikslingumas, buvo neliečiami. Taip

gerbiami kaimynai, kurių nebūtina suprasti, užtenka pažinti. Valandų valandas kantriai stebėdamas paukščius, Benutis piktdžiugiškai fantazuodavo, kaip galėtų pakenkti žmonėms. *Kai kuriems*. Be abejo, lankas čia jau netiko. Jis tik prikėlė ir išgrynino savo galios pajautimą ir pyktį, o šito jau negalėjai išginti atgal į širdies talpyklas. Tik pykčiui sutvirtinti reikėjo laiko. Pyktis turi būti brandus ir tyras, užgrūdintas.

Kitą rugsėjį, lygiai po metų, vieną rytą Benutis staiga pasuko ne į Kiaunius, o priešingon pusėn, į miestą. Buvo vėsus saulėtas rytas, vėjas plukdė dangumi kamuolinius debesis. Po dviračio ratu vyniojosi ryškus, sodriai pilkas lyg žalčio oda plentas, aplinkui liepsnojo medžiai ir pievos. Vėjas, pilnas aštrių rugsėjo kvapų, pūtė jam į šnerves: džiūstantys lapai, akmenys, riešutai, samanos, riebus drėgnas juodžemis. Jis ir vėl buvo laimingas, pats sau ryškus ir aiškus, kaip tie pavėjui it liepsnos skrendantys lapai. Bevažiuojant atšilo, saulė užspigino beveik vasariškai, bet jis negaišo stabčiodamas nusivilkti megztinio ar atsigerti vandens iš plastikinio buteliuko, kurį kasryt įsidėdavo į kuprinę. Iki miesto ribos likus keletui kilometrų padaugėjo automobilių, pasirodė pirmosios užkandinės, viešbutėliai, pagaliau – prekybos centrai ir naujų gyvenamųjų namų rajonai. Be vargo įveikęs miegamuosius rajonus, Benutis prisikasė iki miesto šerdies, iki savo vaikystės šerdies.

Močiutės rajonas su septyniolikto amžiaus amatininkų namais, sukibusiais vienas su kitu lyg traukinio vagonai – jie skyrėsi tik atspalviais, – ir siauromis drėgnu tinku ir akmeniu kvepiančiomis gatvelėmis tyvuliavo dūzgiančio miesto masėje lyg ramybės inkluzas. Garsas čia sklido toli, o po vasaros sumažėjus turistų liko tik senbuviai vietiniai gyventojai. Jie pažinojo vieni kitus daugelį metų, gyvai domėjosi naujais praeiviais ir – niekur kitur to nebūtum išvydęs – erzindami retų automobilių vairuotojus sustodavo pasišnekėti tiesiog vidury

gatvės. Bet ir tie vairuotojai dažniausiai buvo vietiniai ir erzinosi jie nepiktai. Daugelyje namų nebuvo vandentiekio ir kanalizacijos, žmonės prisileisdavo vandens iš kiemuose įrengtų kolonėlių, o gamtinius reikalus atlikdavo medinėse tupyklose, virš kurių visą vasarą lyg juoda vėliava zvimbdavo musių debesis ir tvyrodamo tiršta, kone akimi įžiūrima smarvė. Šitie nepatogumai visus tik suartindavo, niekam nešaudavo į galvą pasirodyti ypatingesniai už kitą – juk visi, kurie tuštinasi į vieną skylę, yra lygūs. Įveikęs tiltą per upę, skiriančią šį rajoną nuo kitų, Benutis nulipo nuo dviračio ir pasivarė jį iki nedidelio gastronomo gatvių kampe. Čia savadarbe spyna prirakinio dviratį prie stulpo. Toliau ėjo pėsčias. Ar nuo ilgo važiavimo, ar nuo nerimastingo širdies tvaksėjimo jį mėtė į šalis. Močiutės gatvelė skendėjo šešėlyje, saulė čia atsisukdavo tik vakarop. Žemi langai, skersvėjai, ūmai padvelkiantys iš gilių akmeninių tarpuvarčių, tamsiuose kiemelių šuliniuose liepsnoja rudeninės gėlės ir auksiniai, raudoni, oranžiniai krūmai. Galėjai pamanyti, kad Benutis, kaip ir kiti jo amžiaus vaikai, grįžta iš mokyklos. Kai trejetas bendraamžių su kuprinėmis išlindo iš už kampo, Benutis staiga išsigando, kad tuojau juos pažins. Skubiai nuleido akis ir susigūžė, o šie ginčydamiesi ir nė trupučio nesusidomėję pražingsniavo pro šalį. Akimirką jis net suglumo, juk vaikai iš gretimų kiemų turėjo jį pažinti, giliai atmintyje jis nešiojosi jų vardus ir tikėjosi, kad šie taip pat atsimena jo vardą. Iš tarpuvertės išsoko juodas šuo su balta krūtine ir trumpomis šleivomis kojomis – Fosforas, ir Benutis vos susilaikė nepašaukęs, kaip šaukdavo anksčiau: „Fosfa, Fosfa!“ Šuo jo taip pat nepažino. Tačiau ir nelojo. Tik pastatęs guvias smailias ausis kurį laiką stebėjo, kaip Benutis artėja gatve, lyg mėgintų atsiminti, kur ir kada jį matė. Netrukus praradęs susidomėjimą atsainiai nubidzeno pro šalį. Pro atvirą orlaidę pirmame aukšte sklido čirškinamų lašinių su svogūnais kvapas, Benutis nurijo iki šleikštulio tąsias alkio

seiles. Iš ryto su tėvu jis išgėrė tik balintos arbatos puodelį ir sukrimto gabalėlį sūrio.

Jis žinojo, vaizduotėje matė, kad turi įsukti į savo kiemą nė akimirksniui nestabtelėjęs ir nedvejodamas, lyg niekada nebūtų iš čia išvažiuavęs. Bet kokį netikrumą šitie žmonės tuojau pajunta kiaurai sienas.

Darželyje po močiutės langais žydėjo astrai ir aštriažiedžiai jurginai. Kai buvo mažesnis, Benutis kažkodėl bijodavo į jų žiedlapius susipjaustyti. Tačiau spalvų stebuklas, užliejęs kiekvieną žiedlapio durklėlį, taip kerėjo ir traukė, kad vieną sykį jis vis tiek neištvėrė ir atsargiai bakstelėjo žiedą piršto galu. Prisilietimas buvo toks staigus ir vėsus, kad jam tikrai pasirodė, jog jurginas įdūrė. Panašus skaudulys įsismelkė tarp šonkaulių ir dabar. Virtuvės langas buvo praviras – vadinasi, mama namie. Kaip ir daugelis mamų jų kieme, ji dirbo pamaininį darbą. O tai reiškė, jog Benutį kaimynai gali pastebėti pro bet kurią langą, pažinę entuziastingai pasisveikinti, nepažinę – įtariai pasiteirauti, ko ieškąs. Jam nebuvo paranku nei viena, nei kita. Jis neklausė savęs, ką darys toliau ir ko čia apskritai atvažiuavo. Kažką jo viduje traukte traukė prie atviro lango, ilgai nemąstydamas jis įkėlė koją į gėlių darželį ir prisėlino artyn. Viduje buvo tuščia. Išsyk krito į akis, kad apskritasis stalas sugrįžęs į senąją vietą, likusi ir siuvamoji mašina, tik ant jos vietoj plokštelių stovi vazonas su aukštu mėsingu alijošiumi. Kambariuose už uždarytų durų jis išgirdo tylią pažįstamą melodiją. Tai buvo lėta dramatiška daina apie trijų dienų meilę ir apie tai, kaip dainininkė, palikusi mylimąjį tolimame mieste, išskrido lėktuvu namo. Moteris dainavo rusiškai, kadaise mama išvertė Benučiui žodžius. Ji dažnai sugražindavo patefono adatą prie šitos dainos. Bet tik tada, kai būdavo dviese. Kadangi prie svečių mama daug ką darydavo priešingai, Benučio nestebino, kad ji nukeldavo adatą priešais dainą, kurią taip mėgo, ir nerūpestingai nuleisdavo ant links-

mesnių. Dabar toji melodija tiesiog smogė Benučiui į paširdžius, jis sulaikė kvapą ir nurijo tirštas lyg kljiai seiles. Staiga muzika pagarsėjo ir jam dingtelėjo, jog apsigavo – skambėjo kita daina, atrodo, net kita plokštelė – kaip tik šitą mama paleisdavo svečiams, nes visos dainos čia buvo trankios, ritmingos, panašios viena į kitą lyg daugybė triukšmo atspalvių. Dar kitą akimirksnį pasirodė, kad tai ne muzika pagarsėjo, o atsidarė durys į priėngį. Jis vos spėjo šastelti nuo lango ir, veidu atsigręžęs į kiemą, prisiploti prie sienos. Kieme buvo tuščia, niekas nesidairė pro langus ir nebruzdėjo laiptinėje. Benutis tūptelėjo, slėpdamasis už aukšto jurginų kero, ir apmiręs visu kūnu klausėsi, kas vyksta virtuvėje. Panašiai jis sėlindavo prie vanagų. Ir dabar juste juto, kad tie tingūs, šliuožiantys žingsniai, intervalai tarp indaujos atidarymo ir uždarymo, čiaupo atsukimo ir užsukimo negali būti mamos. Širdis taip tvaksėjo, jog reikėjo stipriai sukąsti dantis, kad ji neiššoktų pro gerklę ir netėksteltų į riebę juodžemį tarp gėlių. Tačiau įsidrąsinęs Benutis tylutėliai atsigręžė ir atsargiai iškišo vieną akį, kad matytų, kas vyksta virtuvėje. Prie čiaupo, atsukęs į langą nuogą juodais gyvaplaukiais apžėlusią nugarą, stovėjo aukštas vyras vien tik su mėlynomis traininginėmis kelnėmis. Jis prisipylė iš čiaupo vandens ir atkruginęs galvą godžiai gėrė. Masyvus, raumeningas, plonu riebalų sluoksniu aptrauktas kūnas ir vešlių juodų garbanų žiedas aplink plinkantį pakaušį sukėlė Benučiui siaubą ir pasišlykštėjimą. Tas svetimkūnis buvo akivaždžiai per stambus jų mažai jaukiai virtuvei, kurioje kiekvieną mažmožį Benutis pažinojo nuo pat kūdikystės: kokia eilės tvarka ant lentynų sustatytos vazelės, kulinarijos knygos, atvirukai su sveikinimais. Lyg nejudamas savo atsitiktinumo, vyras nuobodžiaudamas praplovė stiklinę ir padėjo atgal į indaują vienvaldžio šeimnininko judesiu. Šitai sukėlė Benučiui tokį pyktį, kad jis net akių baltymais pajuto, kaip į skruostus plūsta tūžmingas raudonis. Senoji Henusia, kuri, baksnodā-

ma lazdiuke duobėtą šaligatvį, palėčiukais įsuko į kiemą, dėl tokio veido spalvos pokyčio iš pradžių palaikė Benutį jurginu. Ji grįžo iš to paties gastronomo kampe, prie kurio Benutis paliko dviratį. Kasdienė kelionė iki parduotuvės su kabančiu ant alkūnės drobinu maišeliu užtrukdavo vos ne pusdienį. Jau pavargusi nuo smulkaus tursenimo, lazdelės, pirkinių svorio ir kalbų su pardavėjomis bei kaimynais, Henusia nepuolė dairytis po kiemą. Tik pasiekusi seną, gumbuotą gluosnį, po kuriuo nuo neatmenamų laikų stovėjo suolelis, ji senu papratimu įbedė lazdelę tarp gluosnio šaknų, atsmaukė ant akių užkritusią skarą ir apsidairė, lyg dar tikėtusi susitikti kokią gyvą dvasią ir prisėsti su ja paplepėti. Kadangi dairėsi neplačiai, galėjo ir nepastebėti po jurginiais susigūžusio vaikigalio. Tuo metu iš kambarių atsklido mamos balsas – tolimas, vos garsesnis už patefono melodiją, lyg ji gulėtų giliai įdubusi į patalus, apkrėsta plunksnomis ir dar kažkuo jaudulingu. Ji kažko klausė, tik Benutis niekaip nepagavo žodžių prasmės, nors jie nebuvo tokie tylūs, kad neišgirstum. Tačiau jie buvo skirti plaukuotajam vyrui, intymi intencija juos suvėlė, padarė nesuprantamus atsitiktinei ausiai. Negana to, mamos balse nuskambėjo kažkoks sotumas ir smulki *laimė*. Toji *laimė* buvo toks netikėtas, įžeidžiantis akibroktas, tikrų tikriausia išdavystė. Benutis visada žinojo, kad už mamos nugaros slepiasi jos vyrai. Jis rasdavo jų batus ant kilimėlio prie durų, girdėdavo balsus telefono ragelyje, matydavo siluetus duryse, bet niekada jų egzistavimas nebuvo toks parazitinis ir žeminantis, kaip šią akimirką. Plaukuotasis padaras neskubėdamas išsižioti pasuko prie durų, nusinešė atsakymą į kambarius, į jaudulingas plunksnas. Beje, jis užmiršo ar tyčia paliko duris atviras. Nors buvo aukštas ir stambus, šnekėjo šleikščiu falcetu, ir jo tone skambėjo savininko pretenzijos. Aplinkybėms pasikeitus tas pats falcetas galėjo virsti pataikūnišku spygčiojimu. Tariama kompetencija ir valdingumas aiškiai buvo prisimesti, jis pats

netikėjo turįs šias savybes ir apsimetinėjo tik todėl, kad čia jam šitai buvo leidžiama. Benutis juto, kaip jo viduje lyg purvinas vanduo užverda neapykanta. Negalvodamas, ką daro, jis paleido tą šlykščią masę iš savo širdies talpyklų; nesitikėjo, kad ūžtels tokia banga. Jos smarvė ir intensyvumas jį patį išgąsdino. Vibruodamas iš įtampos jis skubiai nukreipė srovę pro atvirą langą, ir neilgai trukus glitus neapykantos srautas užliejo virtuvę ir kambarius iki lubų. Juodakailis ir motina ėmė springti. Jie žiaukčiojo, duso, raitėsi lyg kirminai mėšle. Įsivaizduodamas, kaip juos praryja dvokianti tamsa, Benutis net užkaito nuo piktos laimės. Jis privėrė virtuvės langą, atsigrėžė į kiemą ir tik susidūręs su senosios Henusios akimis išgirdo, kad iš jo plaučių sklinda tylus gargaliavimas – lyg tenai veiktų neapykantą gaminantis varikliukas. Henusia jau kokią minutę stebėjo vaiką su moksleivio kuprine, įtartinais palinkusį prie amžinatilsį Trijonienės ir jos dukters kurvos atleiskviešpatie lango. Garbingas amžius ir lėta reakcija leido jai daryti ilgas pauzes, o šiai pasibaigus Henusia jau būtų užspiegusi plonu, drebančiu balseliu: „Ko ten lendi, jabitute, ko tau reikia!“ Tačiau kitą akimirką vaikigalis atsisuko, ir Henusia atpažino išstypusį amžinatilsį Trijonienės ir jos dukters kurvos atleiskviešpatie Beną.

– Jėzau, aje, Benai?!.. – staigiai pasidavusi į priekį ir išsilenkusi lyg godus čiuptuvėlis spygtelėjo ji.

Benutis šastelėjo per tvorelę ir dėjo į kojas. Henusia tik aiktelėjo ir griebėsi už širdies. Žengusi kelis žingsnius ji dar spėjo pamatyti, kaip tarpuvartėje sušvytuoja Benučio sandalai ir šviesiai ruda kuprinė su atšvaitu.

Jis taupė verksmą pievoms. Iš miesto išdūmė nesidairydamas, vienu atokvėpiu. Tik paskutiniams namams praretėjus, iš akių lyg atrišus mazgą pasipylė ašaros. Nesirinkdamas nuvairavo į miškelį prie plento, šveitė dviratį ant žolės ir pats sukniubo po medžiu.

Verkė kiekviena jo ląstelė – plyšdama ir išsiversdama iki dugno. Jis buvo mažas, sielvarto ir našlaitystės pritvinkęs mazgelis. Vaizduotėje regėjo save kaip pulsuojančią kraujagyslių ir nervų voratinklį, tas vaizdinys pamažu virto nespalvotu grafikos paveikslėliu, kurį Benutis tobulino su kiekvienu verksmo pliūpsniu. Jis audė save iš verksmo gijų, audė tol, kol pajuto, kaip jį apgaubia kažkokia jėga. Ji globojo, tačiau nekėlė emocijų, jos švelnumas buvo lyg nereiklus, vos tankesnis už šviesą virpesys. Šitas naujas pojūtis Benutį staiga atitraukė nuo verksmo. Jis suvokė, kad daugiau nebenori savęs gailėti, kad tai neturi jokios prasmės.

Pakėlęs galvą jis išvydo, kad prie jo stovi pagyvenęs žmogus su buldogu.

– Kas atsitiko?

– Nieko...

– Tikrai? – Žmogus pasilenkė, norėdamas geriau įsiziūrėti į Benutį.

– Tikrai.

Žmogus kiek padvejojo, paskui maloniai linktelėjo ir nusivedė šunį takeliu į tankmę. Benutis nusišluostė šlapią veidą rankove.

Virš kalvų jau leidosi saulė, kai išsukęs iš plento toli laukuose jis pamatė tėvą. Šis mindžikavo ant kelio lyg vietos nerandantis rudens lapas. Išvydęs Benutį staiga sustingo, įnirtingai nusibraukė nuo kaktos juodus plaukus ir pasileido link jo. Benutis nušoko nuo dviračio.

– Kur tu buvai?.. – jau iš tolo sušuko tėvas, gaudydamas kvapą. Atrodė, kad jis ketina muštis. – Kur basteisi, klausiu?..

Tik priartėjęs atidžiau įsiziūrėjo į Benutį. Persimainė.

– Ką, verkei?.. Parodyk. – Suėmė už smakro ir atidžiai nužvelgė išpurtusį nuo ašarų veidą. – Ko verkei? – paklausė tyliai. – Lindo kas?

– Ne-a.

Tėvo akyse ėmė šviesėti.

– Buvai mieste? – dar tyliau paklausė jis.

Benutis linktelėjo, jusdamas, kad verksmas ir vėl sukyla lyg užtvenktas vanduo.

– Ji mane paliko... kaip šunį... paliko!

– Matai, kaip... matai... – Tėvas paėmė dviratį ir nusivedė Benutį namo.

– Paverk, paverk, – susirūpinęs tapšnojo per pečius. – Ar paverkei?..

Benutis nematė, kaip atsidūrė kieme, atsimena tik po kojomis besivyniojančią taką ir kad juo žingsniuojant sutemo. Pro virtuvės langą krito šviesa, iš aprasojusio stiklo jis suprato, kad viduje ką tik užvirė arbatinis. Staiga pasijuto toks alkanas, kad net supykino.

– Ar tau čia bloga? – priemenės tamsoje paklausė tėvas.

– Visai ne...

– Tai vakarieniausim ir gulsim.

Tą akimirksnį Benutis pirmą kartą aiškiai suvokė, kad myli tėvą. Staiga taip palengvėjo, kad akis ir vėl užliejo ašaros. Paskutinės. Tėvui šitų neberodė.

Po vakarienės jiedu neskubėjo kilti nuo stalo, tačiau nebuvo apie ką ilgai šnekėtis, pagaliau Benučiui jau reikėjo gulėti. Tėvas atsekė iš paskos ir nejudamas šviesos palaukė, kol Benutis nusirengs ir įsiraus į patalus. Paskui atsisėdo ant slenksčio ir nusigręžęs užsirūkė. Kambariuose skaniai pakvi-po šviežiu dūmu.

– Tau nieko, nesmiridi? – per petį paklausė tėvas.

– Ne-a, – Benutis galėjo uosti ir uosti šitą kvapą. Užaugęs, jis žinojo, taip pat rūkys.

Kurių laiką jiedu tylėjo, tik tėvas supapsėdavo įtraukdamas dūmą ir tylutėliai susvirpdavo smilkstantis pelenas.

– Daugiau ten nevažiuok. Išgyvensim, – pagaliau atsklido iš tamsos mažus, geras tėvo balsas. – Žinai, dar ne taip būna.

Benutis jau vargiai įstengė atsakyti.

ANTRASIS SLENKSTIS

AUKŠTESNIOSIOS meno mokyklos vaikinių bendrabučio kambariai buvo keturviečiai, bent jau pirmajame aukšte. Tačiau per rugsėjo pirmosios sumaištį paaiškėjo, kad bus dar naujokų, tad į trečiąjį ir į ketvirtąjį kambarius nežinia iš kur buvo atgabenta po dvi lovas su geležinėmis spyruoklėmis ir baisiais dėmėtiais dryžuotais čiužiniais (juos iš mūrinio sandėliuko mokyklos kieme vaikinai turėjo atsinešti patys). Taigi trečiasis ir ketvirtasis virto šešioviečiais, bet, atrodo, naujokams tai buvo nė motais. Labiausiai raukėsi ir murmėjo senbuviai – visi žinojo, kad viršutiniuose aukštuose yra daugiau oro, ten kai kurie nomenklatūrinių šaknų vaisiai mėgavosi ir dviviečiais „numeriais“. Tačiau šuns balsas į dangų neina, o „proletarų“ skundai nesiekė ūkvedžio ausų, nes iš tikrųjų, kad ir susigrūdę, pirmojo aukšto gyventojai nė už ką nebūtų sutikę keistis su „viešbučio klientais“ iš dviviečių. Pirmasis aukštas turėjo neginčijamą privalumą – jis buvo arčiau žemės. Taigi po dešimtos valandos vakaro, kai budintis Pacas arba Pacienė (švelniau ją vadindavo Rožytėle, nes Pacienė jai tiko tik pagal vyrą, bet ne pagal būdą) užrakindavo pagrindines duris, pirmojo aukšto gyventojai galėdavo išeiti ir vėl grįžti tiesiog pro langus. Sutemus tų progų lyg tyčia padaugėdavo. Merginų bendrabutis stovėjo prie miestelio parko su tvenkiniais ir senais galingais žilvičiais, jų paunksnėje vykdavo sambūriai,

pasimatymai, dramos, išgertuvės, prekyba cigaretėmis, alkoholiu bei žole. Taigi „nomenklatūriniai“ labai priklausė nuo pirmajame aukšte gyvenančių „proletarų“. Šie, atidarydami savo kambario langą, savaime suprantama, už tai imdavo mokesį – dažniausiai cigaretėmis, maistu, arba įleisdavo mainais į paslaugas. Groti bendrabutyje buvo draudžiama, repeticijų laiką ir auditorijas mokykloje studentai dalindavosi, ir aktualiausi mainai vykdavo tarp muzikantų. Aktorių kursas disponavo juodai išdažyta pussale viršutiniame aukšte, „pekla“, čia vykdavo specialybės paskaitos, egzaminai ir būdavo repetuojami etiudai. Kita aukšto pusė priklausė dailininkams, jie turėjo dirbtuvę, kurioje vienu metu tilpdavo visi šešiolika.

Benas pateko į kambarį numeris du – taigi į tradicinį pirmojo aukšto keturvietį, kartu su dviem pirmakursiais: smulkiu, vaikišku Simu Mišučiu, kurį kursioakai nuo pirmųjų dienų sutartinai vadino pavarde, ir gražiai nuaugusiu tamsiaplaukiu, žydiško kraujo turinčiu Klemensu Pudževeliu. Šitas, sprendžiant iš drabužių ir manierų, labiau tiko viršutiniams aukštams ir tarp prasčiokų atrodė papuoles per klaidą, tačiau pats to niekaip nepabrėžė. Ketvirtasis, užsiėmęs geriausiąją vietą prie lango, taigi kaip ir pasisavinęs muitininko postą, buvo toksai ketvirtakursis Pižončikas. Visa mokykla be išlygų jį taip vadino, ir šis, paties Pižončiko žodžiais tariant, pseudonimas, buvo taip giliai įsišaknijęs jo tapatybėje, kad mažai kas pasigedavo jo tikrojo vardo. Naujokams įžengus iš šurmuliuojančio koridoriaus, kuriame skraidė čiūžiniai, kuprinės, lagaminai, patalynės rinkiniai, čežėjo maišeliai ir aidėjo vaikinių šūksniai, Pižončikas, tysodamas lovoje ant krūtinės sunertomis rankomis, atsainiai atsigrėžė į duris ir klausiamai kilstelėjo išraiškingus antakius. Demonstratyvi nuostaba jo žvilgsnyje tiesiog prikaldė naujokus prie durų.

– Nagi nagi, – pasimėgaudamas išskiemėnavo Pižončikas. – Trys berniukai kankaliukai.

– Labas rytas, – pasisveikino Benas, be ceremonijų nunesdamas savo kuprinę ant kraštinės, toliausiai nuo Pižončiko stovinčios lovos. Iš jo tono turėjai suprasti, kad savo atžvilgiu jis nepakęs jokio atsainumo. Mišutis, nors ne taip ryžtingai, pasekė Beno pavyzdžiu – padėjo ant gretimos lovos nutrintą rudą portfelį ir polietileninį maišą su uogienės stiklainiais.

– Pala pala, – tuoju sureagavo Pižončikas. – Kas leido?

– Dédé, – nežiūrėdamas į jį atšovė Benas. Jis atidarė geltoną lakuotą spintelę prie savo lovos ir prisimerkęs niūriai įsidėbojo į priplėkusią, inicialų pridrožinėtą tuštumą.

– Koksai dédé?

– Dédé cerberis. Prie pragaro vartų, – kuo ramiausiai, tyrinėdamas spintelės ertmes, atkirto Benas. Paskui staiga atsitiesė visu ūgiu ir pasisuko į vis dar lovoje tebedrybsantį Pižončiką.

– Na, – susikišo rankas į kišenes ir dalykiškai palinko į priekį.

– Kas – na?

– Pats atsistosi, ar tau padėti?

Pižončikas pabalo, tačiau net nekrustelėjo.

– Ar girdėjai, kad žmonės sveikinasi vertikaliai? – toliau kuo ramiausiai varė Benas. – O horizontaliai tiktai dūlius leidžia ir bobas tratina. Kam pasiseka.

– Pats tu dūlis, kaip matau, – jau nuleidęs kojas ant grindų netikėtai atlaidžiai, lyg kas iš jo būtų išleidęs orą, sumurmėjo Pižončikas.

Benas neskubėdamas artinosi prie jo lovos – iš jo minos negalėjai suprasti, ateina smogti ar paspausti rankos.

– Pižončikas, – pirmas ištiesė ranką ketvirtakursis.

Benas suėmė Pižončiko ranką ir lėtai, stipriai sugniaužė plačiu kaimiečio delnu.

– Benas.

Jiedu buvo beveik vienodo ūgio – tik Benas kresnas, sunkiasvoris, o Pižončikas liaunas, smulkių kaulų, lankstus kaip kiaunė.

– Muzikorius, artistas, peckelis? – pasiteiravo Pižončikas.

– Muzikantas.

– Gitara?

– Smuikas.

– Tai sveiki atvykę, fukseliai, – jau visai gyvai mestelėjo Pižončikas ir vėl kaip ilgas išsitiesė ant savo lovos.

Klemensui atiteko laisvoji lova šalia muitininko. Neaušindamas burnos ir niekam nerodydamas prielankumo jis iškrovė dalį lagamino turinio į savo spintelę, o likusius daiktus su visu lagaminu pakišo po lova. Panašiai pasielgė ir Benas su Mišučiu, tik jie dar apžiūrėjo sieninę spintą, kurioje buvo galima sukabinti striukes ir švarkus, kas tokių turėjo, ir gal net sustatyti Mišučio uogienes. Spintos dalybas paliko vakarui.

Įvadinė paskaita baigėsi vidurdienį. Senbuviai rinkosi bendrabutyje į išgertuves, naujokai mėgino pažindintis, būrėsi kambariuose, nerasdami vietos šlaistėsi koridoriais ir aplink bendrabutį. Po paskaitos Benas su kitais dviem grįžo į kambarį. Išsitraukė iš senos brezentinės kuprinės, su kuria prieš aštuonerius metus atvyko pas tėvą, pigių cigarečių pakelį ir, plėšdamas celofaną, lyg tarp kitko mestelėjo per petį:

– Kas eina rūkyt?

– Metu, – nuo lovos atsiliepė Pižončikas. Sunku patikėti, bet jis tebetysėjo ta pačia poza. – Lįskit į lauką, koridoriuose rūkoma tik po dešimtos vakaro, kai Rožytėlė užrakina. Tai, aišku, nelegalu. O prie jos senio patariu nerūkyt. Pacas, – tyrinėdamas lubas paaiškino jis.

Išklausę instrukcijos naujokai tylėdami viens po kito išpėdino pro duris.

– Duosi vieną? – sumikčiojo Mišutis, kai Benas užsitraukė dūmo po senu gluosniu už bendrabučio. Čia, po nulinkusio-

mis iki žemės šakomis, jie rado užuoglaudą skurdiems studentiškiems malonumams.

– Įdomus tas mūsų Pižončikas, – gavęs cigaretę vėl sumiškiojo Mišutis, – ar jis taip ir gulės visą semestrą, rankas sunėręs?

– Per ilgai gulės – pastatysim, – sausai atšovė Benas. Atrodo, Mišutis liko patenkintas tokiu atsakymu. Klemensas tik prunkštelėjo ir nusispjovė. Spjaudėsi jis irgi kitoniškai, su vos juntama aristokrato paklaida, lyg pats vienas žinotų ir brangintų taurių savo išskyrų formulę.

– Jis gi artistas, ar žinai, kiek teksto jie iškala? Čia tau ne smuiką drožti. Tekstą juk galvon reikia įsidėt, supranti? Mums su tavimi tai atrodo kaip gulėjimas, – staiga paaiškino Benas. Kiti du, pasijutę nejaukiai, nutilo.

– Susimetam rašalui? – pagaliau pasiūlė Klemensas. Naujieji kambariokai tuojau sutiko – ne tiek entuziastingai, kiek nežinodami, kuo daugiau užsiimti. Susibrukę rankas į plonas vasarines striukes, visi trys kaštonų alėja patraukė į miestelio centrą.

Miestelis dar buvo žalias, vos paženklintas rugsėjo oranžu, šis smelkėsi į lapiją lyg spalvų sprogimą tuoj prižadinsiąs kutulys. Medžių čia buvo tiek, kad, atrodė, žmogaus statiniai per jėgą išsikovojo vietą miške. Liepos, kaštonai, šermukšniai, alyvos, skroblai – žalumos fontanai trykšte tryško tarp bažnyčios, pašto, kultūros namų, bibliotekos, dviejų gastronomų ir gyvenamųjų namų, kurių daugelis buvo nudažyti šilta geltona spalva, – grasino viską užlieti, ištaškyti, augančiomis šaknimis išversti pastatus iš pamatų. Netoli baltos vėlyvojo klasicizmo bažnyčios ir centrinės aikštės stovėjo lenkų grafo, profesoriaus botaniko, devyniolikto amžiaus pradžios dvaras su parku. Čia viešpatavo seni milžiniški gluosniai ir spindėjo dvi kanalu sujungtos tvenkinių akys. Dvaro rūmuose – nedideliame baltame pastate su kolonomis, dabar veikė biblioteka

ir renginių salė, o dviaukščiame išbaltintame kumečių name gyveno meno mokyklos auklėtinės, iš viso apie trisdešimt merginų nuo šešiolikos iki dvidešimties metų. Jų bendrabučio langai rytuose žvelgė į parką, o vakaruose – į bakalėjos parduotuvę „Raktelis“, kurioje iš namų sugrįžę meno mokyklos auklėtiniai pirkdavo cigaretes ir pigų vermutą. Kaip tik į ją su Benu Trijoniu priešakyje dabar traukė trys pirmakursiai muzikantai.

Ištrūkimas į rajono centrą, nors ir labai nutolusį nuo sostinės, į kurią Benas vis tiek žinojo anksčiau ar vėliau sugrįšiąs, jo troškimų skalėje reiškė pakilimą viena pakopa aukščiau. Drėgnu juodžemiu kvepiančios gatvelės, lėti, prašalaičiams į akis dirsčioti nepratę vietiniai žmonės, vakarais, visai kaip Vėdrynuose, tolumoje skalijantys šunys, šurmulyms mokykloje ir bendrabutyje, gausybė naujų veidų ir įvykių – visa tai tvenkėsi aplinkui Beną, viliojo ir audrino tai, ką jis vadino savo vidumi. Jis graibstė viską iš eilės: baltas šuns snukis, lyg pomirtinė kaukė kasryt šmėkštelintis kampinio gatvės namo lange, sliėkų kamuoliai balose, sodų tyloje paptelintis obuolys, vaikiški guminiai batai, palikti prie Simono Daukanto paminklo, sueižėjusios, samanomis sutvarstytos šimtamečių gluosnių kojos, ašaringasis klebonas, nuo lieptelio barstantis gulbėms šeštadienio vestuvių trupinius: *muona baltasai hariemėli, muona mažikės vargšikės*, moterys – gausybė įvairaus amžiaus ir įvairių formų krūtų, sėdmenų, šlaunų linijų, pamėlusio nago delčia ant portfelio sagties, įkaitęs ausies spėnelis su pigiu auskarėliu delfinu ir panašiai, ir panašiai. „Aš tave perspėjau, kad nelįstum pirmas, jam nepatinka iniciatyvūs...“, „Kadmis yra tamsiai geltonas ar citrininis?“, „Nemėgstu šokti, man negalima atsipalaiduoti“, – nieko bendra su Benu neturinčios frazės užkrisdavo ant klausos lyg vaiskūs tinklai ir tik vėliau, jau nakties tyloje, pasiekdavo jį kaip reikšmingi pranešimai. Tos išrankiotos, nusivogtos, hiper-

trofuotos detalės kėlė Benui sopulį, o jį, šiaip ar taip, reikėjo kažkaip malšinti. Šešiolikos metų patirtis jau leido suvokti, kad savo įvaizdį turi susikurti valingai, o ne veikiamas atsitiktinumų, ir pateikti jį kitiems kaip vienintelę tiesą, net jeigu ta tiesa dalinė, iškreipta, o gal net visiškas falsifikatas. Su šia užduotimi Benas anksti išmoko susitvarkyti, jo vidaus taurė liko paslėpta už įvaizdžio širmos, sandariai uždengta nuo kitų. Jai atidengti ir perviršiui nulieti Benas turėjo smuiką. (Tėvas jį pirkto skolon ir dar nežinia, ar ta skola grybų karaliui Tadeušiui gražinta.) To, kas liedavosi iš Beno griežiant, nereikėjo nei gėdytis, nei dėl to teisintis. Kitiems čia atrodė viskas suprantama – gabumų turintis vaikas mokosi groti. Kad griežimas Benui reiškia kur kas daugiau nei meistrišką stygų virpinimą, mažai kam rūpėjo, pagaliau ir žodžiais to išsakyti neatsirado reikalo. Tai buvo stipriau ir slapčiau už vakarinį širdies paleidimą pievomis vaikystėje. Širdies talpa, suprantama, padidėjo, bet ten atsirado rievų, tamsių ertmių, aklagatvių, o juose tirštėjo tokie prieštaringi dariniai – kai kurie buvo tiesiog koptūs arba siaubingi, – kad jis pats nežinojo, kaip juos vertinti, ir pagaliau visai liovėsi tai daręs. Griežimas padėdavo juos pagauti, nukenksminti, iškratyti vaiduokliško turinio suodžius, o tuos, kurie nesidavė lengvai sudorojami, – paversti tankia melodijos magma. Jis siekė ne analizuoti save, o tik išgyventi palengvėjimą, kuris apimdavo *išgrojant* širdies balastą. Tai atsitikdavo visų pirma su mėgstamomis kompozicijomis, kurios patikėdavo jam savo reikšmes tiek, kad jis galėdavo įterpti ir trūkšmingą savo asmeniųjų gaidų alsavimą. Užsivaigdavo – liaudavosi sekęs natas ir imdavo improvizuoti, tik retsykais grįždamas prie diktuojamo motyvo, bet grodamas jį su paklaida, su požiūriu, akcentuodamas frazę taip, kaip jam atrodė teisingiau. Šėldavo, kol ištuštėdavo. Bet kai jau po keleto valandų nerimas ir sopulys sugrįždavo, jis patenkintas užsklėsdavo juos širdies buvei-

nėje, nes labiau mėgo save budrų, banguojantį, maudžiantį negu palaimingai tuščią.

Be muzikalumo, Benas turėjo dar vieną, greičiausiai iš tėvo paveldėtą dovaną – bendravimo lengvumą, pagaulumą, tiesiog mokėjimą su žmonėmis būti. Galbūt tą lėmė instinktyvus geraširdiškumas, tikėjimas žmogaus prigimties kilnumu, kurio pats, regis, net neįtarė turįs (priešingai, manė kai kurių asmenų *supuvimo* tiesiog neapkenčias ir laikė save kategorišku nihilistu). Pirmosiomis mokslo metų savaitėmis aplink Beną susitelkė bičiulių būrys. Jis pelnydavo pasitikėjimą nieko ypatinga nedarydamas, tiesiog visi be aiškios priežasties norėjo turėti su juo reikalų. Benas iš tikrųjų krito į akį – ne kliuvo, bet traukė – savo kaimiškai tvirta, nearogantiška, anksti subrandusio paauglio laikysena. Atrodė, kad jo stotą gaubia neregima magnetinė mantija, verčianti kitus atsigręžti, sutelkti į jį dėmesį. Bet toji mantija, nors traukė, laikė kitus per žingsnį nuo Beno. Jis puoselėjo nedemonstruojamą, giliai užslėptą atskalūniškumą, ir nors lengvai perprasdamas žmones ir mokėjo su jais elgtis nepabrėždamas savo vertės, tas atskalūniškumas spengė lyg tolima, gluminanti sirena. Lengvai susiradęs bičiulių laisvalaikiui, iš tiesų Benas brangino nebent mažąjį, baugštųjį Mišutį. Jam išsipasakodavo daugiau negu kitiems – su stipresniojo atsainumu, nepriimdamas nei komentarų, nei žodinio pritarimo, tačiau jusdamas jį iš tamsos – dažniausiai tie pokalbiai vykdavo naktį, išjungus lempas, kaip sąmokslininkams pasvirus virš tamsaus tarpo tarp lovų.

Per teorijos paskaitas Benas su dusinančiu, dar net geiduliu nepavadinamu troškuliu visa esybe vaizduotėje įsisiurbdamas į priešais sėdinčios kursiokės Ritos Pabrėžaitės kaklą. Tai kas, kad ji buvo dramblota, triukšminga, pernelyg konkreti kaip charakteris ir pernelyg beformė su savo laisvais megztiniais kaip kūnas, bet kai konspektuodama nuleisdavo galvą virš sąsiuvinio, jos rusvos į gniutulą susegtos garbanos atidengda-

vo švelnų, stuburo karoliukais sudaigstyta kaklo linkį, ir šita vieta tiesiog aptemdydavo Benui protą. Užuoat klausęsis pas-kaitos, jis įsivaizduodavo, jog yra plonytis besvoris Pabrėžai-tės plaukelis, išdygęs ant jos kaklo ir turintis teisę mėgautis, gerti jos odos kvapą ir šilumą, kaupiti jos prakaitą, suptis su jos pulso tvinksniais. Tačiau Benui net į galvą nešaudavo siek-ti Pabrėžaitės ar bet kurios kitos moters artumo. Užtekdavo pasigrobtį ir vaizduotėje išvaikščioti jų kaklus, skruostų lin-kius, lūpas, pirštus. Jis stovėjo prieangyje į geismą, dar nenu-klysdamas į asmeniškumus ar atvirą geidulingumą, neturėjo favoričių – jį traukė moters kūnas, bet kurios, visų iš karto ir kiekvienos atskirai. Naktį užtekdavo atsiminti Pabrėžaitės kaklo pūkelį ar iš po sijono pasimatantį jaunos dėstytojos ke-liuką – ir Benas smigdavo į patalus, kėsindamasis juos kiaurai perdurti. Sapnuose jis dabar dažnai medžiojo, daužė gyvates, klimpo į drėgną, žliugsintį purvą, krito į mėsingas, trykštan-čias sultimis žoles, šliaužė tvankiuose ankštuose urvuose, va-davosi iš užrakintų spintų. O versdamasis ant kito šono ir vėl badydavo čiužinį.

Jauna anglų kalbos dėstytoja Damulytė turėjo šviesius, sli-džius, plonus lyg sviestinis popierius plaukus ir segėsi juos panašiai kaip Pabrėžaitė. Iš jos lyg šviesa per lempos gaubtą sklido vyresniuosius kolegas nuginkluojantis bejėgiškumas ir nepasitikėjimas savimi, ir šituo ji skyrėsi nuo savo studentės Pabrėžaitės kaip baugštus ankstyvas rytas skiriasi nuo saulėto, ryškaus rytmečio. Mokyklos koridoriuose jas galėjai lengvai supainioti – abi, ypač Damulytė, atrodė jaunatviškai gaivios. Tačiau dėstytojos Damulytės žvilgsnyje kartais staiga viskas persikeisdavo, sugriūdavo joje viešpataujanti tvarka, o vie-toj šios pasmilkdavo klaikūs nevilties degėšiai ir dar kažkoks abuojas pasidygėjimas. Tokia mokykloje ji stengdavosi nesi-rodyti, bet kartais, jei persikeitimas įvykdavo per paskaitą, nesuspedavo jo saugiai paslėpti ir išsinešti. Damulytei trūko

gyvybingumo ir iš jo kylančio žavesio, kuriuo ji turinčios moterys sąmoningai mėgaujasi, tuo ji daugindamos ir tapdamos nepakenčiamai žavios. Atrodo, ji suprato turinti šį trūkumą ir kankinosi nuvertindama save kaip neįdomią. Nors aukštoje, išdidžioje Damulytės kaktoje galėjai įžvelgti pretenziją būti ypatingai, pranokti kitus. Deja, gabumų linijos gyvenime vis neišsiskleisdavo, snaudė joje kaip neaptiktos kasyklos, ir tas užsitęsęs savęs taupymas gramzdino Damulytę į vis didesnę savigraužą ir nepasitenkinimą. Nepasitenkinimas savimi prasiverždavo nepasitenkinimu kitais ir likimo kaltinimu. Įtardama, jog yra apdovanota ypatingais gabumais, Damulytė jautėsi nuskriausta dėl to, kad, kaip jai atrodė, gabumams išreikšti Dievas užmiršo duoti jai esminių savybių – drąsos, pasitikėjimo savimi, gal net įžūlumo. Ir, suprantama, sėkmės. Sėkmę ji suvokė labai mistiškai, kaip nematomus angelo globėjo sparnus, nušluojančius tolyn gniuždančias aplinkybes ir atpučiančius reikiamus žmones. Kaip tik šitų sparnų globos jai visada labai trūko. Todėl didžiąją laiko dalį Damulytė tiesiog vaikščiojo, judėjo, šnekėjo, purtė galvą, žiūrėjo, šypčiojo lyg nuspaudus mygtuką, miegojo mažai ir nekietai, likusi viena dažnai gulinėjo arba glaustėsi aplink langus – viską darydama pusiau, kažko visa esybe laukdama. Šis laukimas suteikė jai paslapties ir iš tikrųjų kažkokio ypatingumo.

Iš pradžių per anglų kalbos paskaitas Benas pasitenkindavo vien Damulytės linijomis – liaunomis, smulkiomis, virpančiomis po drabužiais lyg vėjo varpelių gijos. Visą rudenį ir žiemą ji pakaitomis vilkėjo tai tamsiai raudoną languotą sijoną su švarkeliu, po krūtine susegtu stambia, kaip nulakuotas kraujo krešulys saga, tai smėlio spalvos vilnonę suknutę su oranžiniais apvadais, nugaroje užtraukiamą užtrauktuku. Po ja lyg prinokę kokoso riešutai kyšojo keliukai. Benas iš paskutiniųjų gelbėjosi anglų kalbos pratimais. Šitai jam sekėsi – mokslus krimto lengvai, beveik neprisiversdamas. Sekdavosi, kol akys

netyčia užkliūdavo už kokios jaudulingos detalės. Kad dėstytoja Damulytė yra jo troškimų ir fantazijų objektas, Benas susivokė netyčia koridoriuose nugirdęs jos vardą – Ilzė. Nusičiupo jį godžiai, lyg išalkęs šuo kruviną mėsgalį, staigaus prakaito išpiltas nusinešė koridoriais, paskui – į lauką, kuo tolyn nuo šurmulio. Tąjį vardą jis panūdo paslėpti kambaryje, savo patalų prieblandoje ir troškybėje lyg nuosavybę ar per klaidą atitekusį trofėjų, kuriuo nevalia girtis. Paaiškėjus, kad Damulytė turi vardą, kažkas apsivertė: ji priartėjo, tapo jaudinamai konkreti, asmeniška, lytiška, kvėpėjo ir garavo lyg nuoga oda po sijonais. Šitokią Benas be ceremonijų pasiguldė į patalus ir nutraukė nuo jos drabužėlius, smulkiai įsivaizduodamas kiekvieną, netgi voliiodamas tarp pirštų jų kvapą – tankią, sūrstelėjusią prakaito ir vaisinių kvėpaliukų miglelę, praskyrė jos nesipriešinančias, stirniškas šlaunis ir smigo į patalus vien įsivaizdavęs, kad iš arti mato, kas tarp jų. Benas žinojo, kaip atrodo tai, kas moteryje yra užvis karščiausia. Buvo mažes tokias kortas su nuotraukomis. Šito užteko, kad prigimtis patvirtintų vaizdinį ir imtų jį medžioti. Išvargintas fantazijų Benas nė nesitikėjo atsako – netgi vaizduotėje. Jis stipriai išgyvendavo savo kvaitulį, kulminaciją ir palengvėjimą, bet niekada neįsivaizduodavo, kaip tuo metu jaučiasi moteris. Pakakdavo vien klusnaus pavidalo, kelių kibirkščių, medžiagos fantazijoms, o jose jau visas plėtodavosi stichiškai, pagal jo troškimus. Čia Ilzė (o vėliau – ir bet kuri kita moteris) buvo jam atvira, bevalė ir beveidė geidulio tenkintoja.

Gruodžio pradžioje pasitaikė proga nuvažiuoti į sostinę. Mokykla organizavo išvyką į filharmoniją, į visame pasaulyje garsaus prancūzų pianisto koncertą. Per pažintis direktorės pavaduotojas Dočkus gavo šešis bilietus pavyzdingiausiems studentams ir dar dvejetą – sau ir solfedžio dėstytojai Sangulienei, kurios morkinės garbanos dažnai švysčiodavo netoli vaikinų persirenginėjimo kambarių. Turbūt direktorės dėka ir

Benas pateko į laimingąjį šešetuką. Bilietai buvo pasiūlyti jos kabinete jam asmeniškai, lyg paskatinamasis prizas. Išgirdus sostinės vardą Beno širdis šoktelėjo – garsus pianistas, žinoma, buvo baisiai įdomu, bet labiausiai jį traukė galimybė vėl, bent trumpam, atsidurti močiutės jurginų darželyje. Deja, už bilietus, nors jiems buvo suteikta nemenka nuolaida, reikėjo susimokėti. Benas negalėjo prašyti tėvo tokių pinigų. Jau uždaręs direktorės kabineto duris jis suvokė – aštrus nuoskaudos spyglys dūrė į paširdžius, – kad kelionės turės atsisakyti.

Dočkų tokia naujiena stačiai suerzino. Išgirdęs gandus jis išsikvietė Beną į sporto salę, kur dėstė kūno kultūrą ir čia pat – per pertraukas arba po paskaitų – skambindavo gitara ir visai neprastai dainuodavo. Studentams buvo įpiršęs mintį, jog yra panašus į Fredį Merkurį, taigi kartais, norėdami įsisteikti, tie jį pavadindavo Fredžiu.

– Girdėjau, nenori važiuot į koncertą? – Dočkus agresyviai sukirčiavo pirmąjį „koncerto“ skiemenį. – Kaip sau nori, tamsta. Ne tu, tai kitas su džiaugsmu sutiks.

– Aš noriu. Tik negaliu.

– Kaip suprast?

– Tėvas nefinansuos.

Dočkus truputį pasvarstė, lyg mintyse spaudytų kalkuliatoriaus mygtukus.

– Gerai, ką nors sugalvosim. Kol kas esi laisvas. Bet tokių progų lengvai neatsisakyk.

Baigėsi tuo, kad Dočkus pats finansavo Beno kelionę, tik apie tai buvo paprašyta niekam nepliurpti.

Kelionės dieną snyguriavo, ant sauso asfalto stovėjimo aikštelėje priešais tarnybines valgyklos duris jau buvo susikaupęs permatomas sniego sluoksnis. Jis atrodė lyg cukraus pudra, ir norėjosi jo paragauti. O gal tai iš valgyklos sklindęs bulvių plokštainio su spirgais kvapas dirgino skonio receptorius ir kėlė poreikį viskam, ką užgriebė akis, suteikti skonį.

Balta Dočkaus tojota – autobusiukas su trispalvės lipduku ant numerio laukė prieš kelionę pietaujančiųjų valgyklos kieme, o ne prie pagrindinių durų, kad kiti auklėtiniai nepasijustų menkesni. Laimingojo šešetuko kelionė į filharmoniją buvo jei ne įslaptinta, tai bent jau neviešinama investicija į mokyklos talentus. Nors tikrųjų talentų čia tebuvo du – be Beno, į draugiją likimo lėmėjai dar maloniai priėmė antrakursį trombonininką Vitalijų, visišką intravertą ir homofobą iki kraujo nudraskytu spuoguotu smakru. Sklido kalbos, kad jis net eidamas į dušą nesiskiria su pilka vilnone kepure, iš kurios lindo riebaluoti tokių pat pilkų plaukų siūlai. Netrukus dėstytoja Sangulienė pritūps prie Vitalijaus ir ims įkalbinėti tokia svarbia proga nusitraukti kepurę. Siūlys šukas, net šampūną, esą bus galima išsitrinkti galvą pakelės kavinės tualete, esą jie sustosiantys dėl jo, net plaukų džiovintuvą tam reikalui ji įsimetusi į rankinę. Sangulienei, vis atsisukdamas nuo vairo, antrins ir Dočkus. Tačiau trombonininkas Vitalijus tik suks akis į šalį ir sumišęs kikens. Kikens, iškalbingais prunkščiojimais ragindami Vitalijų nepasiduoti, ir „galior-koje“ susispaudęs ketvirtakursių muzikantų ketvertas. Dočkaus favoritais tapę tik todėl, kad vadino jį Fredžiu ir neatsisakydavo kartu pamuzikuoti sporto salėje, jie džiūgavo jau vien ištrūkę iš įgrisusių paskaitų. Tačiau Vitalijaus šturmas įvyks po kokių trisdešimties kilometrų, tarp dviejų didžiausių magistralės užeigų. Kol kas autobusiukas tebelūkuriuoja valgyklos kieme, vėl pradeda snyguriuoti, ir virtuvės lange pasirodo nebejaunas, jau pražilęs fizikos mokytojas Sangulis. Iš tolo aiškiai matyti, kad jis gurkšnoja kavą iš didelio balto puodelio su juodu užrašu. Jau trisdešimt metų per didžiąją pertrauką vyriausioji virėja Zinutė jam sutaiso puodelį kavos – tokios gardžios, kad jai neprilygsta net Sangulienės darytoji. Ką jau kalbėti apie Sangulį, kuriam paties susitaisyta kavą paprastai tenka išpilti į klozetą. Taigi Sangulis stovėjo

virtuvės lange, prispaudęs prie krūtinės puodelį su garuojančia kava, ir stebėjo, kaip jo žmona strykčioja per kiemą su smailutėliais aukštakulniais pusbačiais ir kaip netrukus ją praryja baltos lyg puodelis Sangulio rankose tojotos durys. Jau ropšdamasi vidun Sangulienė staiga susigriebė kai ką užmiršusi. Ji skubiai ištraukė iš autobusiuko morkinių garbanų kratinį ir pamojo susimąščiusiam virėjų globai paliktam su-tuoktiniui. Visi jau buvo susirinkę, susispaudę aštuonvietėje tojotoje, tik Sangulienės vieta šalia Dočkaus tebelaukė tuščia. Jiedu su Benu, sinchroniškai metę žvilgsnį per vairuotojo veidrodelį, atkreipė dėmesį į tai, kad Sangulis savo žmonai nesiteikė atsakyti. Greičiausiai tai nereiškė nei priešiško, nei ironijos, tik parodė, jog Sangulis taip giliai paskendęs savo mintyse, kad jo išblaškyti neįstengia net žavioji oranžinė pačiutė. Kai Sangulienė, paskleidusi kvėpalų ir šalčio dvelksmą, įsitaisė šalia Dočkaus, o šis, mąsliai įsispitrėjęs virš vairo, įjungė variklį, ketvirtakursiai prunkstelėjo. Sangulienę šitai baisiai suerzino.

– Vyručiai, valdykime decibelus, nes aš tuoj pasigailėsiu, kad įlipau su jumis į vieną autobusą, – purtydama oranžinę netvarką ant savo galvos sviedė ji per petį. Dočkus tarytum neišgirdo.

Autobusiukas suburzgė ir išsuko iš valgyklos kiemo. Iki šeštos valandos koncerto sostinės filharmonijoje jie turėjo penkias neskubrios kelionės per apsnigtus miškus ir lygumas valandas.

Benas mėgo važiuoti, mąstydamas pro šalį lekiančių vaizdų greitumu. Šitaip į galvą šaudavo netikėtos mintys, jos truputį kitaip rutuliodavosi, virsdavo plonyčiais, nuo menkausio krestelėjimo dingstančiais sapnais, muzikos frazėmis, dialogais. Tačiau išvažiavus į magistralę gauryla Kostas išsitraukė kortas, Nukis pasidėjo ant kelių portfelių, kortos buvo išdalintos, ir visi, net homofobas trombonininkas, kuris tikino ne-

mokąs lošti „durniaus“, atsigrėžė į užpakalinę sėdynę. Pirmosios partijos integravo homofobą į lošėjų būrelį, o po to, kai įsiplikė, tai lošė „durnių“ kone pusė kelio, apsikaisdami vis garsėjančiais šūksniais. Dočkus turėjo pasiruošęs azerbaidžaniečių kilmės džiazu dainininkės kompaktinę plokštelę. Jiedu su Sanguliene aptarė sodrų, lankstų ir mitrų lyg voverės laigymas medžiuose vokalą ir dainininkės nuotrauką ant viršelio, ir, priėję vieningą nuomonę, kad jos egzotiškas grožis gal ir tinkas tokiam įvaizdžiui, bet jų akims ji per daug *juoda*, abu nurimo ir patenkinti atsiduso, lyg pasirašę abiem svarbią sutartį. Juodaakė azerbaidžanietė šūkčiojo, virkavo, murmėjo, ūkavo ir traliavo, įsiterpdama į kortomis lošiančių vaikinių šūksnius.

Pusiaukelėje visai įsisnigo, sniego kruopelytės virto kąsniais ir drėbė į priekinį stiklą taip, kad net greičiausiu režimu įjungti valytuvai vos spėjo juos braukti. Dočkus keikėsi pro sukąstus dantis, užsikniaubęs vairą dūsavo ir piktai čėpsėjo. Pavargęs lošti Benas nususuko į langą ir apsimesdamas, jog miega, leido tarp pusiau sumegztų blakstienų pilką dienos šviesą ir pakelės medžių hieroglifus. Tingulys grūmėsi su vis paširdžiuose smilktelinčiu jaudulio spygliu.

Sostinės gatvėse viskas jau buvo apvedžiota Kalėdų lempelėmis. Šlapdriba liovėsi, ant asfalto driekėsi tik purvinos ištežusio sniego raukšlės. Pilka žiemos šviesa mėlo, pamažu virto prieblanda, kurioje knibždėjo žmonių srautai. Iki koncerto buvo likę pusantros valandos, ir Dočkus su Sanguliene išlaipino visus prie pigios savitarnos valgyklėlės stoties rajone. Benas nusipirko sultinio ir pyragėlių su malta vištiena. Kai Sangulienė pasiteiravo, ar jam gardu, – abejodama, ar pačiai verta tokį pirkti, – Benas staiga suvokė, kad nejaučia skonio ir apskritai norėtų išsisukti nuo valgymo. Paskubomis užkandę, vėl sušoko į autobusiuką. Dočkus skubėjo užsiimti vietą stovėjimo aikštelėje prie filharmonijos.

Prie filharmonijos, nusagstyta mėlynomis žvaigždėmis ir trimituojančiais angelais, žioravo Kalėdų eglė. Pavargę nuo kelionės ir deguonies trūkumo ketvirtakursiai pašėlo kvailai žvingauti. Šį kartą tai sunervino Dočkų. Vis labiau irzdamas jis suko ratus, nerasdamas kaip privažiuoti prie stovėjimo aikštelės. Benas ėmė muistytis, tarytum norėdamas viską nusimesti, nusirišti nuo kaklo lyg smaugiantį šaliką. Jį sulaikė veidas minioje. Nešvari, gėdinga dėmė.

Staiga viskas sustojo. O gal tik Benas, lyg įkritęs į šulinį, nuo visų nutolo. Prie gėlyne įsodintos dekoratyvinės eglutės atkišusi ranką stovėjo moteris: didelė vyriška striukė pūstais pečiais, megzta kepurė užmaukšlinta iki antakių, prie kojų kažkoks ryšulys. Kodėl iš minios jis išsirinko kaip tik šitą veidą, murkšliną lyg gatvės purvas? Ar jį patraukė pažįstama laikysena, charakteringas judesys, žvilgsnis? Akimirksnį Benas užsimiršo, kad sėdi automobilyje ir nuo gatvės jį skiria stiklas bei greitis, o susigriebęs net suurzgė iš bejėgiškumo – bet šit jie įsuko į stovėjimo aikštelę, keletą minučių Dočkus nerangiai mėgino įterpti tojotos užpakalį tarp dviejų sidabriškai švytinčių BMW. Pagaliau jam pavyko, ir variklis užgeso. Benas jau lipo laukan.

– Iki koncerto turime penkiolika minučių... Benai, kur tu? – šūktelejo Sangulienė.

– Parūkyt.

Jis nesidairydamas perbėgo stovėjimo aikštelę, bet moteris prie eglutės buvo dingusi. Puolė neršti aplinkui ratais, lyg ketintų išstumdyti stovinčius automobilius. Kairiau, kur gatvė kyla link Šventųjų vartų, pagavo kažką pažįstama, tamsią dėmę ar nuojautą, ir negaišdamas pasileido iš paskos. Persimetusi per petį savo purviną ryšulį, moteris lėtai krypavo gatvės viduriu. Minioje ji kliuvinėjo lyg juodas, glitus tėkmę stabdantis akmuo. Prisiderinęs prie jos žingsnių, Benas kelias sekundes pėdino iš paskos, mėgindamas ją pažinti. Viduje tiesiog virė.

Nuo moters sklido stiprus užrūgusio šlapimo tvaikas, jam buvo gėda ir pikta, jis nekentė jos ir troško, kad tai būtų *ji*. Nejaugi tai tikrai buvo *ji* – pirmasis žmogus, kurį Benas pastebėjo vos įvažiuavęs į miestą? Jis nutildė emocijų sąmyšį ir niūriai nuleido delną moteriai ant peties, reikalaudamas, kad ji atsigręžtų. Ši krūptelėjo ir staigiai sustojo. Delsė atsisukti. Benas ketino pašaukti ją vardu, norėjo šito, bet viduje staiga kažkas užstrigo – atminties talpykloje, kur saugojo *jos* vardą – o jį galėjo kartoti net miegodamas, – dabar jo vietoje lyg rūgštis išgraužtas kaulas švietė siaubinga tuštuma. Jis neatsiminė, nežinojo *jos* vardo. Moteris atsisuko, išvydus Beną jai akivaizdžiai palengvėjo. Jos veidas buvo išpurtes, ant skruostų mėlynavo įsisenėjusio nušalimo dėmės, nedidukė, kadaise daili nosis nuo lūžio iškrypusi. Sidabriškai žaliais šešėliais padažytose akyse liulėjo drebučiai, bespalvė rainelė neišdžiūstančių girtų ašarų želatinoje. Tos akys nieko nematė. Benas neatpažino jos bruožuose nė krislo – tai buvo ne *ji*, tikrai ne *ji*. Jį suėmė bejėgiškas apmaudas. Ir tuojau pat – palengvėjimas. Moteris kvailai išsiviepa, atidengdama dar visai neblogus dantis. Tarp viršutinių priekinių juodavo tarpas, ir Beną vėl nusmelkė abejonė – tas tarpelis jo atmintyje buvo neatsiejamas nuo *jos* vardo.

– Tai aš, Benas. – Jis vėl sugniauzė moterį už pečių, mėginamas žvilgsniu prasiskverbti į jos akis.

Ši sukikeno.

– Benutis, mama, – kartojo prisikišęs prie jos vypsancio veido.

Ji pašėlo muistytis ir rangytis, krizeno lyg pusprotė.

Benas ją paleido. Į juos jau žiūrėjo žmonės. Moteris pasitaisė ryšulį ir nuėjo tolyn, kumščiu stumdydama ant kaktos kepurę, padrikai šūkčiodama ir kažką murmendama po nosimi. Benas liko stovėti gatvės viduryje atviras lyg atlapotas šulinys, į kurį sninga ir pučia vėjai. Taip ir nesupratęs, buvo *ją* sutikęs ar ne.

Jį šaukė. Toli, už nugaros. Tai Dočkus, tūtele prispaudęs prie burnos delnus, kvietė Beną vardu. Aplinkui būriavosi kiti, Kostas mostagavo ir demonstratyviai baksnojo į įsivaizduojamą laikrodį ant riešo. Laikrodžio jis neturėjo.

Filharmonija Beną įsiurbė lyg milžiniškas marmurinis, inkrustuotas lemputėmis siurblys. Viduje buvo gausybė laiptų – juos turėjai išspręsti lyg painų rebusą, ir veidrodžių, kurie įžūliai lindo į veidą. Jam buvo nusispjaut, tiesiog pakluso saviškiams, kažką šnekėjo, netgi juokėsi. Tie juokėsi iš jo, baksnojo, mosavo vėduokle išskleistomis programėlėmis. Baltos baltos sienos, raudoni raudoni kilimai, lyg prieš suleidžiant publiką čia būtų vykusios žudynės.

Jų vietos buvo balkone, penktoje eilėje, nuo pradžios iki vidurio. Benas praleido saviškius ir įsitaisė pačiame eilės krašte – tiesiog nenorėjo būti apsuptas, įrėmintas. Aplinkui girdėjo gausybę žmonių, jų dūzgesys spaudė smilkinius kaip tankus audeklas, ir jį norėjosi nusimesti. Užgesus šviesoms palengvėjo. Sangulienė, pasilenkusi, kad matytų visus eilėje sėdinčius vaikus, sušnibždėjo:

– Jis negali vaikščioti.

Ir įsispitrėjo į Beną. Tarytum jis vienintelis galėtų suprasti ir kitiems paaiškinti jos žodžių prasmę. Benas linktelėjo, nors neturėjo jokio supratimo, apie ką ji šneka. Ir tik pažvelgęs į sceną sumetė: aukštas liesas vyriškis su smokingu išstūmė į sceną vyrą invalido vežimėlyje. Iš tolo šis atrodė mažas ir kreivas, lyg kipšas giliai į pečius įsodinta galva su juoda plačiakrašte skrybėle. Ant skruostų, paslėpdami kone visą veidą, juodavo didžiuliai apskriti akiniai. Ir švietė baltas kostiumas. Publika pratrūko ploti, tarsi žmogaus vežimėlyje pasirodymas jau būtų savaiame pavykęs cirko numeris. Jis pamosavo geibia ilgapiršte rankele, paskui, lyg per vėlai susigaudęs, nusivožė skriblių ir pamojo juo salei. Publikos aplodismentai užtelėjo dar stipresne banga. Pianisto galva buvo didelė, aiškiai per

didelė siauriems ir ties kaklu įlūžusiems pečiams. Nuplikusi, apjuosta tamsių retų plaukų siūlgalių. Apskritai vaizdas buvo kažkoks nevalyvas, netgi nešvankus. Pianistas nesiliovė šypsotis plačia varliagyviška šypsena. Neištverdamas šito vaizdo, Benas mintyse jį paragino užsičiaupti. Smokinguotasis nukabino nuo stovų mikrofonus, vieną įdavė skrybėlėtajam, kitą pasiliko sau. Pianistas prabilo aukštu, sniau krojančiu balsu, lyg šnekėtų per marlę. Jis pasakojo apie save, dalinosi išpūdziais apie jų sostinę ir lygino ją su kitais miestais, laidė sąmojus, smaginosi – publika santūriai atsakydavo juoku. Smokinguotasis vertė. Vieną akimirsnį Benas atitraukė dėmesį nuo scenos. Ar nuo kylančio šleikštulio, ar nuo gatvėje įvykusio sukrėtimo jį puolė snaudulys, poreikis susigūžti, atsiriboti. Salėn vėl sugražino fortepijono dūžiai – kipšas baltu kostiumu jau sėdėjo prie juodo fortepijono, kuris iš balkono atrodė kaip milžiniškas žvilgantis dervos trikampis. Ant fortepijono dangčio numesta skrybėlė susiliejo su jo tamsa, o pianisto plikė švietė lyg milžiniškas perlas mutantas. Glebios, embrioniškos rankelės neįtikėtinai ilgais pirštais atsainiai užgaudavo klavišus ir iššokdavo virš plikės, sustingdamos ore kelioms sekundėms. Jų neįtikėtinai, skuduriškas lankstumas buvo koktus.

Trombonininkas Vitalijus – jis sėdėjo šalia Beno – supūškstė, trūktelėjo nuo kaktos savo vilnonę kepurkšlę su išmegztu bėgančiu elniu – akimirsnį net pasivaideno, kad įvyks stebuklas ir jis ją visai nusitrauks, – ir palinko į priekį. Beną suėmė nepaaiškinamas pyktis, paskui – panieka. Pamėgino vėl sutelkti dėmesį į sceną. Pianistas įsivažiavo, darėsi įdomu jį stebėti. Jo muzikos kažkodėl nesinorėjo klausytis. Kreivastuburis ją akivaizdžiai užgožė, atrodė svarbesnis už muziką savo genialiu išsigimėlišku, beviltiškai uždarytas bjaurumo narve. Net techniškiausiai atlikta kompozicija negalėjo šito paslėpti.

Bet staiga per kelias akimirkas viskas pasikeitė.

Muzika plykstelėjo it akinančios, kiaurai sienas atūžiančios šviesos sprogimas. Benas loštelėjo, užkliudytas jo skeveldros, visa klausia aprėpdamas, kaip ugnyje supleška scena, forte-pijonas, filharmonijos kilimai, negalios suluošintas pianisto kūnas. Muzika sklido, plėtėsi, kapojo, vaitojo, liurleno, spygčiojo, čaižė, teškėjo, sunkėsi lyg lėtas tingus lašas iš čiaupo, kuriam prisirpus įvyks kažkas nenuspėjama. Tą lašą jis taip gerai pažinojo, taip aiškiai atsiminė paslaptینگai virš kriauklės sirpstantį savo vaikystės popiečių brangakmenį. Jis jo ir bijojo, ir troško dar sykį jį išgyventi, ir šit jis tvenkėsi virš Beno lyg milžiniškas vandens kupolas. Panūdo tučtuojau atlaisvinti kaklaryšį ir paleisti iš savęs verksmą. Užvis labiausiai šito norėjo, tik varžėsi kitų, ne trombonininko su megztu elniu ant kaktos, o tų vyresnių, smaugiančių jį lyg kaklaryšis. Jis taip norėjo pratrūkti, kad net ta nuostabiai žiauri lyg ugnis muzika jau nebebuvo svarbi. Ilgiau nebegalėjo jos tvirti.

Benas atsistojo ir nuolankiai susigūžęs paprašė moters priėdurių jį išleisti. Jai nekilo jokių klausimų, supratingai atrakinoduris, paslaugiai praskleidė sunkią, dulkių prisigėrusią užuolaidą. Tik čia, baltuose, skliautuotuose koridoriuose, visiškai nebuvo kur verkti, verksmas žadėjo aidėti iki pirmojo aukšto, išdavikiškai sklęsti virš tų klaidžių kraujyje išmirkytų kilimų. Benas bėgte nubėgo laiptais, atkišo rūbinės gilumoje arbatą gėrusiai moterėlei numeriuką ir, sugniaužęs glėbyje savo striukę, išpuolė gatvėn. Žmonių gatvėse buvo mažiau, ir atrodė jie lėtesni. Vėl snigo. Dideli, sunkūs sniego gumulai leidosi ant veido lyg jazmino žiedų kekės. Automatiškai apsilvilkęs striukę Benas šmurkštelėjo į ilgą tamsią tarpuvartę. Bet ir čia aidėjo, teko sprukti į tuščią plikais krūmokšnių virbais apjuostą skverelį. Snigo, snigo gailėtingai, tiršta judanti masė lyg drėgna marlė sugėrė garsą, suvystė, dengė, saugojo. Ūmai perskrodė mintis – taigi, kol tebevyksta koncertas, reikia nu-

bėgti iki močiutės namų – greitai žingsniu tebus penkiolika minučių. Ir pažiūrėti. Ar *ji* yra namie. Ar dega languose šviesa. Gal *ji* net prieis prie lango, ir Benas, išžiūrėjęs į jos veidą, įsitikins, kad *ji* tokia pati. O gal net paskambins į duris ir išsireikalaus jos žvilgsnio, sukels *jai* sumaištį.

Jis pasileido tekinas pilnomis krentančio sniego gatvėmis, nuo kalno, per tiltą, ir jau visai užlipdytomis akimis įsmuko į siaurą lyg moteriška kojine, kurią gali tempti be galo, gatvelę. Nematė žmonių. Jie, be abejo, buvo, turėjo būti, gal net traukėsi jam iš kelio. Močiutės languose – pastebėjo iš gatvės, dar net neįsukęs į kiemą, – degė šviesa. Benas susitvardė, liovėsi bėgęs, prisivertė įeiti į kiemą ramiai žingsniu, nors galugerkliai lyg pašėlęs kalė pulsas. Degė visi trys langai. Tik užuolaidos kabėjo kitos – vietoj žalsvų naktinių užuolaidų kambarių langus dengė oranžinės. Nei mama, nei močiutė tokių neturėjo, tarp jų daiktų ir drabužių niekada neįsimaišydavo oranžinė spalva. Tik per retomis žaliuzėmis uždengtą virtuvės langą aiškiai matėsi pasikeitusi virtuvė – nuo garstyčių spalvos plytelėmis iškljuotų sienų ir į kampą perkeltos kriauklės, iki modernios viryklės, šaldytuvo, naujo minkšto virtuvės kampo. Tos perkeistos, išprieartautos virtuvės kampe mirgėjo nedidelis televizoriukas. Iš kambarių, nešina ant alkūnės mažą putliu berniuku – visai dar kūdikiu, į virtuvę įžengė smulki šviesiaplaukė mergina. Papūstžandis vaikas jos mergaitiškame glėbyje atrodė gremėzdiškas, aiškiai per sunkus jos liesai rankai. Mergina kažką šnekėjo iš paskos einančiai pagyvenusiai moteriai. Greičiausiai tai buvo jos motina – Benas įžvelgė vos juntamą jų smulkių bruožų panašumą. Nepaliaudama šnekėti, mergina priėjo prie lango ir viena ranka mėgino ištraukti kažkokią dėžutę iš vaistinės maišelio, gulinčio ant palangės. Berniukas vienintelis atkreipė dėmesį į stovintį už stiklo Beną. Jis vilkėjo tamsiai mėlyną pižamą su meškučio snukiu, ir pats kažkuo priminė tą personažą, tik gerokai rimtesnį, naivesnį ir

gal liūdnesnį. Susidomėjęs Benu jis bakstelėjo piršteliu į stiklą ir išsižiojo, tuo pat metu jo mamai pavyko iškrapštyti iš maišelio mikstūros nuo karščiavimo buteliuką. Benas aiškiai išvydo karščio angliukus tamsiose berniuko akyse. Paskui mergina pakėlė akis ir įsmeigė jas tiesiai į Beną. Rūpestį jos veide pakeitė nepatikus smalsumas, po to – įtarus išgąstis. Ji prisimerkė ir palinko į priekį, kad geriau išžiūrėtų į stovintį už stiklo siluetą, o paskui staiga atšlijo. Pagyvenusios moters veidas atsidūrė jai virš peties, jiedvi apsikeitė keletu žodžių. Benas panūdo iškrėsti ką nors kvailo, gal net pagąsdinti, bet, sulaikytas berniuko žvilgsnio, žengė keletą žingsnių atgal ir vienodu, ritmingu žingsniu, lyg gavęs maišų per galvą, išėjo iš kiemo.

Vos snyguriavo. Benas galėjo žiūrėti tik į švarų, dar neišmindžiotą sniegą po kojomis. Žibintų šviesoje jis blizguliavo tauria atsiminimų sepija ir buvo toks panašus į kitą, penkiolikos metų senumo sniegą iš nuotraukų albumo, per tą sniegą močiutė vežimėliu stūmė Benutį, supakuotą į per didelius mutoninius kailinukus ir baltą gulbės pūkę kepuraitę. Nuotraukų albumas liko šitame perkeistame bute, kuriame dabar viešpatauja šviesiaplaukė mergina su sergančiu kūdikiu. Jam net nešovė į galvą pasibelsti į duris ir pasiteirauti apie mamą. Tos moterys turėtų ką nors žinoti, kokias nors apgailėtinas smulkmenas. Moterys tokios pastabios, jos tikrai turėjo įsidėmėti – jei ne kur *ji* išsikėlė, tai bent kokia buvo. Benas suvokė praradęs vaikystės centrą, kvietusį, sopėjusį jam net per miegus, – juk į šituos du kambarius ir virtuvėlę jis turėjo prigimtinę teisę. Jo atminties daiktus, spalvas ir kvapus abejingai nušlavė svetimų žmonių dabartis. Šitai jam kėlė apvogto žmogaus neapykantą. Benas panūdo prisigerti, nusiplikinti smegenis degtine. Tik pinigų turėjo nebent alaus buteliui.

Artėdamas prie filharmonijos jis vėl atsiminė šviesiaplaukę merginą su vaiku ant liesutės rankos, jos paveikslas

kažkodėl sužadino su neapykanta sumišusį geismą. Iš filharmonijos jau plūdo žmonės, prie baltojo autobusiuko būriavosi saviškiai. Santūriai trypčiojo, keldami prie burnų ir vėl nuleisdami oranžinius cigarečių taškelius. Nejaugi jis tiek užtruko?.. Dočkus, pastebėjęs artėjantį Beną, atlaidžiai skėstelėjo rankomis.

– Žiūrėkit, mūsų bėglys atkulniuoja.

Tik dabar susigriebe, kad jo nebuvo kartu, vaikinai apšaudė Beną išsiblaškiusiais žvilgsniais.

– Kur tu buvai? – nustebo Kostas.

– Ką, ar jo nebuvo salėje? – atsainiai perklausė Nukis.

Benas suprato, kad niekas jo nepasigedo, ir jam nežmoniškai palengvėjo.

– Žinai tą filmą – „Čelovek Nevidimka“?

– Ane? – vaikinai susižvalgė ir tingiai nusikvatojo. – Ne, rimtai?

– Rimtai, rimtai. Viskas gerai. Galima atsipūsti.

Benas užsirūkė pirmą po keleto valandų pertraukos cigaretę, ir dūmas persmelkė jį iki kojų pirštų. Paskui važiavo per ištuštėjusias gatves tylėdami, rimti.

– Gerai būtų jo įrašų gauti, – atsigręžęs į gale susispaudusius vaikus nutraukė tylą Benas.

– Ten pardavinėjo. Dėstytojas va nusipirko, – atsakė Kostas.

– Padarysiu jums kopijas, – iš priekio gyvai atsiliepė Dočkus.

Jis niūniavo ir siuntė reikšmingus žvilgsnius kailiuose snūduriuojančiai Sangulienei. Žibintų šviesoje jos veidas su nuvalgytu lūpdažiu atrodė blankus ir pavargęs. Benas vėl prisiminė merginą močiutės lange.

– Muzikos? – žvaliai pasiteiravo Sangulienės Dočkus.

– Tylos, – silpnai atsiliepė ši.

Turėjai suprasti, kad koncertas ją šitaip sukrėtė, jog nebeporai varginti klausos žemesnės prabos virpesiais.

Į miestelį jie įvažiavo truputį prieš vidurnaktį. „Galiorka“ miegojo, net homofobas trombonininkas, prispaudęs savo elnią prie stiklo, snaudė primerktomis akimis. Ištraukusi iš lapės kailiukų kibią rankelę, Sangulienė vis kepšnojo Dočkui per petį.

– Nemiegi, Praneli, ką?... Nemiegi?..

Žibintų šviesos užhipnotizuotas miestelis su išaugusiomis pusnimis atrodė lyg graži, bet niekam nereikalinga spektaklio butaforija. Juos išleido prie bendrabučio durų, Dočkus mostelėjo per stiklines duris po palme mezgančiai Rožytėlei – dėl vėlyvo grįžimo buvo susitarta. Ji maloniai linktelėjo ir, padėjusi į šalį mezginį, lėtai atšlepsėjo atrakinti durų.

– Užeik pas mus, Nukis turi rašalo, – šnipštelėjo Benui gauruotasis Kostas. Susitarė, kad Benas pasirodys po keleto minučių, kai Dočkaus autobusėlis nuvažiuos gatve, o Rožytėlė Pacienė vėl įsitaisys megzti savo būdelėje pirmojo aukšto vestibulyje. Bendrabučio taisyklės draudė šlaistytis po dešimtos valandos vakaro, bet Rožytėlė žiūrėjo į jas pro pirštus, be to, ji mėgo Beną, o šis jos malonėmis nepiktinaudžiavo. Prižadinęs Mišutį jis pasiskolino pinigų – tiek būtų užtekę pigiausios degtinės buteliui. Tačiau jį svilino mintis, kad susimetus su kitais tų butelių išeitų ir daugiau.

Kostas ir Nukis gyveno geidžiamame dvivietyje, tačiau iš visų išrinktųjų jie kaip tik buvo draugiškiausi. Už tai pirmojo aukšto langai jiems atsiverdavo be mokesčio. Dabar jų ankštame, tarp lovų įterptos stalinės lempos šykščiai apšviestame kambarėlyje, ratu leisdami butelį „rašalo“, ant grindų spaudėsi bent aštuonetas vyresniųjų kursų muzikantų. Buvo ir du aktoriūkščiai, tik dailininkų nesimatė. Muzikantai su dailininkais nerasdavo bendros kalbos. Šnekėjo apie koncertą, tiksliau, apie įspūdį, kurį jiems paliko pianistas. Benas suvokė, kad per daug kišasi, pertraukinėja, stengiasi prajuokinti ir paversiti pokalbį niekais. Jis skubėjo, nerimavo, laukė išlaisvinančio

alkoholio poveikio. Netrukus vaikinai jau slopino kvatojimą, tildė vienas kitą, šnypštė, šurmuliavo, stojosi prie plyšio lange parūkyti, keitėsi vietomis, užleisdami prie to plyšio vieni kitus. Kažkas tylutėliai paleido muzikos grotuvą. Nukis nei iš šio, nei iš to vis išjungdavo lempuotę ir, prispaudęs prie burnos pirštą, pareikalaudavo tylos. Visi žinojo, kad ateidamas pakeisti žmonos Pacas pašniukštinėja iš gatvės ir baudžia tuos, kurių languose dega šviesa. Pagaliau Benui pavyko suorganizuoti degtinės pirkimą naktiniame kioske. Jis surinko pinigų ir įkalbėjo kartu eiti Pižončiko kursioką, kresną, žemaūgį, garbanotą kaip avinas Šiurputį. Jiedu išsoko pro Beno kambario langą.

Į vienintelį veikiančią kioską miestelio centre ramstėsi trys skustagalviai su juodomis kepurėmis ir išsipūtusiomis striukėmis. Trypčiojo, vis pasipurtydami nuo energijos pertekliaus, tylėdami, budriai uosdami orą. Šiurputis sulėtino žingsnį.

– Nemyžk, – šnipštelėjo Benas ir, nė nežvilgtelėjęs į trijulę, žengė prie apšviesto langelio. Šis paslaugiai atsidarė, ir netrukus pasirodė ryškiai padažytas kioskininkės Svetos veidas.

– Ką pasakysit, grojikai?

Benas sukrovė ant plastikinės lėkštelės šūsnį banknotų.

– Tris „Skaidriosios“ ir „Kastyčio“, kiek išeis.

Sveta dalykiškai suskaičiavo banknotus.

– Netraukia iki dviejų.

– Duok skolon, ką? Rytoj sumokėsiu. Mūsų daug, visiems reikia rūkyt...

– Žiūrėk man, – atsileido Sveta.

Cigaretės ir vieną degtinės butelį Benas padavė Šiurpučiui, kitus du butelius neskubėdamas įsikišo į vidines striukės kišenes. Šiurputis trypčiojo, įspausdamas sniege tankų, nervingą sportbačių raštą.

– Eikit, berniukai, eikit iš čia, – skubino Sveta.

Išpūstastriukių trijulė, spėjusi juos apsupti, laukė, kol jie-
du pasikraus. Oro jie nebeuodė, bet stovėjo tvirtai įsispyrę į
žemę, plačiai atstatę alkūnes.

– Pavaišinsi? – tiesiai į Beną kreipėsi vidurinis, siauromis
akutėmis ir stambia beforme nosimi.

– Nevaišinu, – niūriai atsakė šis. Šiurputis jam iš dešinės
sutraškėjo kaip glamžomas popierius.

– Ką, varai? – užkibo didžnosis.

– Atsakau į klausimą. Duok praeit, – Benas žengė į priekį,
aiškiai parodydamas, kad ruošiasi nustumti didžnosį.

Visa jo esybė pasiruošė smūgiuoti. Sumetė, kad turi aplenkti
„zavadylą“ ir smogti pirmas. Žingsnio inercija peraugo į tiks-
lų kumščio smūgį – krumpliais pajuto mėsingos nosies kietu-
mą, „zavadylą“ be garso susirietė, o jo bendrai puolė Beną iš
šonų ir parvertė ant žemės. Per skausmo spazmus jis nematė,
bet išgirdo, kaip Šiurputis sprunka šonine gatve. Nuo spyrių
pilvas prilipo prie stuburo, ir jis nebegalėjo įkvėpti, net spėjo
abejingai pagalvoti, kad jeigu jie tuojau nesiliaus, jis uždus.

Staiga spyriai liovėsi, pasigirdo tolstančių batų kaukšėjimas.
Benas sužiopčiojo ir ėmė švokšti, mėgindamas išstumti
iš pilvo skausmo kamšalą.

– Ei, ei! – Tai buvo Sveta. – Ar gyvas?.. Gyvas?.. – Ji pur-
tė Beną, abiem rankom suėmusi už galvos. – Greitai lišk pas
mane!

Jis šiaip ne taip atsistojo, bet vis dar nepajėgė atsitiesti, lei-
dosi nuvedamas ir įstumiamas pro kiosko duris. Čia, oranži-
nėje šviesoje, tarp prekių lentynų ir dėžių, stovėjo dvi kėdės,
mirkėjo mažytis „Šilelio“ kvadratas. Sveta užšovė duris gele-
žine sklende, nugrūdo Beną ant kėdės, tarp dėžių. Pati įsitaisė
priešais langelį, pasirėmė alkūnėmis ir lyg niekur nieko lipš-
niai nusišypsojo į gatvę. Benas tik dabar suprato, ko jie taip
staiga išsilakstė – gatve tyliai, lėtai privažiavo patruliuojantis
policijos automobilis ir trumpai stabtelėjo prie kiosko. Jam

Sveta ir šypsojosi, lyg sakydama – viskas gerai, pagalbos nereikia. Kas mėnesį ji nusipirkdavo iš policijos nuovados „patentą“ už teisę prekiauti savaitgalio naktimis, už tą mokesį gaudavo ir šiokią tokią apsaugą. Šitai žinodami, miestelio banditėliai paprastai vengdavo aiškintis santykius prie Svetos kiosko.

– Viskas, nuvažiavo, – akimis sekdamą tolstantį policijos automobilį ir nepaleisdama iš lūpų lipšnios šypsenos, pasakė Sveta. Ji atsigrėžė į kamputyje susirietusį Beną. Šis tarytum tebetūnojo ant apsnigto šaligatvio priešais kioską, tiesiog nerado jėgų atsikratyti tos būsenos. Supratingai patylėjusi Sveta įpylė jam į vienkartinę stiklinėlę degtinės, bet užuodęs degtinės kvapą Benas tik pasipurtė ir susiraukė. Ji gūžtelėjo pečiais ir užsivertė pati, išgėrė iki dugno. Sumuštose vietose Benas ėmė justsi perštėjimą, degė ir skruostas, ir viršugalvis, ir kakta. Susivokė, kad kažkaip nepatogiai sėdi, o striukės viduje darosi šalta. Atsisėgė, praskleidė sušlapusį pamušalą – kišenėse skimbtelėjo sugurinti degtinės buteliai.

– O tai tau... – išsigando Sveta. – Rodyk!

Nutraukė jam striukę, kažin ko ieškodama užkišo rankas už megztinio ir marškinėlių, paskui iškratė šukes į šiukšliadėžę.

– Tai dar gerai, kad nesusipjaustei...

– Spardė žemiau, gnidos.

– Bet ir šlapia, bet ir šlapia...

Atsukusi savo kėdę į šildytuvą, Sveta padžiovė Beno striukę ant atlošo.

– Pasėdėsi kol kas pas mane, supratai? Tegu aprimsta. Čia jie nesugriš, mentų bijo. Ar jie tave pažįsta?

– Nežinau.

– Šitie smulkūs chuliganėliai, bet dar neatstos, jei suuos, kur tave rasti. Jiems veikt nėra ką, užsisėda ant ko nors ir smaginasi, – aiškino Sveta.

Ir vis dėlto jie prisigėrė – stiklinėlė po stiklinėlės, tyliai, ramiai, pasišnekučiuodami. Benas atsigavo, užkaito, kioske buvo tvanku nuo šildytuvo, kuris garsiai uždamas leido į viršų karštą orą. Kaip ir daugelis, Svetą jis matydavo pro stiklinį langutį, už kurio ji šviesdavo lyg giedravedė madona ikonoje. Kad turi ir stotingą kūną, net gurgždantį nuo sveiko apkūnumo, dabar atsiskleidė kaip jaudinanti ir tik Benui skirta paslaptis. Paveiktas jos artumo Benas padėjo kaktą ant pilnos, visokio gėrio pripūstos Svetos krūtinės, o ji nusijuokė ir apkabino jo galvą putlia ranka su auksiniu žiedeliu. Beną smelkte nusmelkė geismas. Nors nuo galingų šilumos riedulių jį skyrė storas ir šiurkštus Svetos megztinis, vis dėlto jie buvo čia pat, meiliai sūpavo jo skruostą, o Svetos juokas nuskambėjo padrašinamai. Benas pasitrynė nosimi į jos megztinį, ėmė baksnoti, kandžioti vilną lyg nekantrus žinduklis.

– Ei, ei, mat koks tu! – vėl prajuko Sveta. Benas tiesiog pašėlo, supratęs, kad ji neatstumia jo. – Palauk gi, ne čia... Eitam pas mane.

– Kur kur?

– Pas mane, kvaileli... Aš čia pat gyvenu, na...

Ant geltonais tapetais išklijuotų Svetos miegamojo sienų sprogo apsunkę nuo nektaro žiedlapiai, pritvinkusios purkos ir standžiai styrantys kuokeliai plėšte plėšėsi į kambarį. Benas leidosi įvedamas pro duris. Bevalis, visiškai užvaldytas geidulio, jis virpėjo ir plyšo per siūles visai kaip tapetų žiedynai, tačiau nesidrovėjo, nujautė, kad Sveta jam padės, kažkodėl pasitikėjo ja. Pagaliau net neįsivaizdavo, kaip viskas turėtų įvykti, – tiesiog visu spirgančiu, perpildytu kūnu troško smigti į ją. Lauptinėje Sveta ilgokai krapštėsi, ieškodama kišenėse raktų nuo durų. Štai, štai tamsus koridoriūkštis, virtuvės durys, kambarys – ji įsivedė Beną su batais tiesiai į kambarį, įjungė šviesą. Plykstelėjo geltoni tapetai su pritvinkusiais žiedlapiais, driokstelėjo sprogstančios purkos, suvaitojo kuokeliai.

– Arbatos gersi? – nušveitusi ant fotelio striukę paklausė Sveta.

Jos krūtų rieduliai nusitaikė į Beną lyg viduramžių patrankos, jis atsitrenkė į juos pasiduodamas be kovos ir sudrebėjo. Sveta tuojuo pagavo gūšį. Užmiršusi arbatą ji apžiojo Beno lūpas, pravėrė mėtinėmis cigaretėmis ir degtine kvepiančią burną, įsileido jo liežuvį, atsiliepdama į jo nyrius liežuvio galiuku. Benas klusniai pakėlė rankas, kai Sveta traukė nuo jo megztinį ir marškinėlius. Kai jau stovėjo priešais moterį nuogas, tvoskiantis karščiu, badydamas jos džinsinį sijoną, padėjo jai per galvą nusitraukti megztinį – jos kuodas išsitaršė, ant kilimo paptelėjo segtukas. Benas įsisiurbė į liemenėlės lopšiuose kabančias krūtis, jos neapsakomai kvepėjo, dar truputis, ir jis jau nebūtų galėjęs tęsti, bet Sveta jį atlaidžiai atstūmė.

– Palauk gi, duok nusirengti. Gulkis.

Benas tik dabar pamatė stovįs prie nepaklotos sofos. Jis šitaip degė, kad nuo ryto ataušusio patalo rievės tik maloniai atvėsino odą. Nedrįsdamas užsikloti tysojo guolyje su iškeltu kuokeliu ir stebėjo, kaip Sveta nusirengia – neskubėdama, nežiūrėdama į Beną, su mįslinga šypsena. Vienu sykiu nusitraukusi kelnaites ir kūno spalvos pėdkelnes, ji pritūpė prie lovos ir dalykiškai įsistebeilijo į styrantį Beno kuokelį. Be drabužių jos kūnas rodėsi smulkesnis, proporcingas, paleistos krūtys su žydrais kraujagyslių tinkleliais nusviro lyg prinokę melionai, jų sunkumas atrodė skausmingas, ir Benas, nors geidė, nedrįso į jas ilgai žiūrėti. Jis laukė, kol Sveta viską paims į savo rankas. Ir ji iš tiesų paėmė – suėmė jį ir apžiojo. Jos liežuvio prisilietimas tvykstelėjo nuo viršugalvio iki kojų pirštų. Benas sutrūkčiojo, lyg prijungtas prie elektros srovės, o kitą akimirksnį suvokė, kad tuojuo ištrykš. Ištrūko iš Svetos burnos ir nusigręžęs į langą išsiliejo.

Atsipeikėjo aiškiai girdėdamas, kaip spengia tyla. Nesumuoja, kaip toliau elgtis, geriausia buvo apskritai tuojuo pat išėiti.

Kitą akimirką ant jo klubakaulio nusileido Svetos delnas. Benas atsigręžė. Jos akys buvo čia pat, žvelgė švelniai, mįslingai, šypsodamos. Lūpų kamputyje kaupėsi balkšvas lašas, vadinasi, jis nespėjo visko pasilikti sau. Benui pasidarė nežmoniškai gėda.

– Atleisk man, atleisk... – Jis atsisėdo ir suėmė Svetą už pečių, ji tebeklūpojo ant kilimo.

– Nesi buvęs su moterimi?..

Benas nuščiuvo, atlaikė jos žvilgsnį, tačiau neatsakė. Tik liežuviu nubraukė jai iš lūpų kamučio tai, ką per neapdairumą buvo palikęs.

– Tu nieko tokio nepadarei, – pasakė Sveta. – Pasitrauk.

Benas pasivertė ant šono, padarydamas jai vietos. Ir kai Sveta išsitiesė šalia, užtvindydama patalus stangria, balta savo kūno šiluma, kai jos krūtys nusviro ant jo rankos, kai ji prisiglaudė prie jo visu gyvybingu, dar nepatenkintu kūnu, jis tikrai patikėjo, kad nepadarė nieko bloga. Jiedu gulėjo sukišę veidus ir be menkiausios įtampos žiūrėjo vienas į kitą. Vienu skruostu įgrimzdusi į pagalvę, apskleista plaukų, Sveta atrodė lyg visai kita moteris, neturinti nieko bendra su kiosko madona. Keletą minučių Benas nieko nebenorėjo – nei mylėtis, nei išeiti. Bet užteko Svetos delnui nuslysti po apklotu, ir ji sugniaužė Beną, juoko pilnomis akimis išreikšdama šiokią tokią nuostabą, kad jis ir vėl pasirengęs.

– Dabar jau ateik, – sušnibždėjo Sveta, ir jos akys užsitraukė migla.

Benas ir vėl užsidegė. Užvirto, kliūdamas už jos iškeltų kelių, ir, dorai nesusigaudydamas, ką daro, pasinėrė iki paties galo. Joje buvo taip karšta, kad palyginti menkas Beno kūno gabalėlis tuojau išsiplėtė, užpildydamas visas liepsnojančias jos ertmes, ir dabar atrodė, kad jis beveik visas atsidūrė Svetoje, o išorėje liko tik kojų padai ir stuburkaulio uodegėlė. Ji buvo didelė, talpi – tvinkčiojantis kūno pumpuras, į kurio

centrą jis smelkėsi nežinčiais dūriais. Niežulys sukosi, dilgčiojo, skrebėno, brėžė kilvaterius. Jis atsispyrė ir vėl nėrė gilyn, ištraukdamas iš Svetos atodūsi, o su juo išstumdamas iš jos saldų, kvepanti orą. Ji neturėjo dugno, ir Benas, jei tik būtų leidusi jo riba, būtų smigęs vis giliau ir giliau. Jis įsibėgėjo ir, galvodamas vien tik apie save ir jusdamas, kad niežulys tuoj užtels iš jo iššaudamas savitvardos kamštį, dar sykį pamėgino pasiekti jos dugną. Sveta aiktelėjo ir sustingo, sugriebė jį už klubų. Atrodė, kad nori pristabdyti Beną, bet tyli, kone skausminga jos aimana taip paveikė, kad jis jau nebegalėjo sustoti. Ketino atsitraukti – žinojo, buvo skaitęs, kad moterį reiktų pasaugoti, bet Sveta stipriai prispaudė jį prie savęs, ketindama susiurbti jo syvus. Ji išsižiojo riksmui, giliai burnoje sužaibavo drėgnos spindinčios dantų karūnos, bet iš gerklės neišsiveržė joks garsas. Kitą akimirką Benas pramušė perštintį savo kietumo luobą ir šovė į jos kūningą kaitrą. Paskui buvo kelios tuštumos sekundės, nesvarumo būseną, sugrįžimas. Jis įsižiūrėjo į sujauktą, kaitriomis dėmėmis išmuštą Svetos veidą ant pagalvės ir paklausė:

– Ne taip padariau?..

– Nebijok, geriu tabletes, – sumurmėjo ji.

Benas nusirito nuo jos ir atmetė į šonus rankas – tuščias, lengvas, beveik laimingas. Kas galėjo pasakyti, jog po to šitaip jautiesi? Dabar jis buvo laisvas, nebepriklausomas nuo moters, išsivadavęs iš geidulio. Girdėjo, kaip daužosi širdis ir riešuose tvaksi pulsas.

– Būk gerutis, atnešk peleninę... – tingiai paprašė Sveta.

Benas žvaliai stryktelėjo iš lovos.

– Virtuvėje ant palangės...

Nuogas, aplenkdamas tamsoje dūluojančius baldus, jis nudreifavo tamsiu koridoriumi iki virtuvės. Čia, pasikliaudamas vien iš gatvės krentančia žibinto šviesa, sugraibė stiklinę peleninę. Grįžęs rado Svetą jau atsirėmusią į didžiulę sumaigy-

tą pagalvę. Ji rūkė, užsiklojusi krūtis apklotu, ir stebėjo Beną pro primerktų akių plyšelius, kol jis artinosi, dėjo tarp patalo raukšlių peleninę ir vėl įsitaisė šalia.

– Būsi mano meilužis? – lyg uždėdama spaudą Sveta nuleido putnią rankelę Benui ant pilvo. Jos tone nuskambėjo moteriško savininkiškumo gaida, ir šitai jam kažkodėl patiko.

– Jeigu leisi man tave apžiūrėti, – atsakė jis.

Nepaleisdama iš rankos cigaretės, Sveta nusispyrė apklotą ir atsigręžė į Beną. Jis nuslydo jai tarp kojų, gaudamas iš taip arti pamatyti tai, kame ką tik buvo. Priklausomybė nuo Svetos ėmė grįžti. Ji prajuko. Sugniaužė jo smakrą ir trūktelėjo, kviesdama pas save.

Bet tuo metu sučirškė durų skambutis.

Mintyse Benas žvygtelėjo iš baimės. Sveta sustingo, stiklinėmis akimis įsispoksodama jam į veidą. Skambutis dar kartą sučirškė – ilgiau, pikčiau, įsakmiau, jį mygantis žmogus aiškiai nebetvardė emocijų.

– Svetka, atidaryk! Atidaryk!

– O velnias, – sumurmėjo ji ir pašokusi iš lovos išjungė šviesą.

Nekantruolis nė nemanė trauktis. Jam visai nerūpėjo, kad Sveta nesiruošia svetingai atlapoti durų. Jis baladojosi, klebeno rankeną ir pūkštė, turbūt mėgindamas įsirangyti pro rakto skylutę.

– Čia tavo vyras? – sualsavo Benas, tamsoje traukdamas ant savęs drabužius.

– Ne... Čiagi Kazys, šalaputris, – sumurmėjo Sveta. Jos tone smilktelėjo su gailėsčiu sumišusi panieka. – Pamatė langete šviesą, dabar neatstos.

– Sveta, su kuo tu ten! Greičiau atidaryk, o tai aš... o tai aš... – nejuokais išsišėlo Kazys.

– Ar jam neaišku, kad nenori jo matyti? – baigęs rengtis garsiau paklausė Benas.

– Girtas gi. Blaivus neateina.

– Tai gal jam paaiškint?

– Ai, nežinau.

Benas nuspaudė jungiklį ne tik kambaryje, bet ir koridoriuje. Bruzdesys laiptinėje nuščiuvo, beldimas liovėsi.

– Gal atvėsk, Benukai, – šoko iš paskos Sveta.

Bet jis jau rakino duris. Atšovė jas su šeimininko įtūžiu. Laiptinėje šlitiniavo smulkus žemaūgis vyriokas su kailine kepure ir geltonais ūsais. Išvydęs Beną jis staiga persimainė, akutėse atsirado kvailas geraširdiškas spindesys.

– Ko reikia? – niūriai iškošė Benas.

Vyriokas vyptelėjo, reikšmingai mirksėdamas užtinusiomis akelėmis.

– Aš pas Svetą... užėjau. Va, ramunių atnešiau... – skėstelėjo tuščiomis rankomis. – Ne, neatnešiau...

– Tai ir varyk iš čia. Ir be ramunių negrižk.

– Sveta... e... miega? – lyg neišgirdęs raginimo suvapėjo Kazys.

– Aš tau sakau antrą ir paskutinį kartą – varyk skinti ramunių.

Vyriokas, atrodo, ir vėl neišgirdo, kas jam sakoma. Žengė į priekį, tikėdamasis, kad Benas pasitrauks ir įleis jį koridoriun. Žengė netvirtai, svyrinėdamas, turbūt sunkiai suvokdamas, ką daro. Benas net sutraškėjo iš įsiūčio. Sugniaužė kumštį ir smogė vyriokui į veidą taip tiksliai, kad šis akimirką pakibo ant jo rankos, tada išlėkė į orą ir nuskrido iki laiptinės galo. Atsitrenkęs į duris priešais, nuslydo ant grindų ir susirietė, susiėmęs rankomis už veido. Klaikus šydas ėmė slinkti Benui nuo smegenų, kuo labiau jis slinko, tuo darėsi kokčiau. Bet reikėjo laikytis iki galo.

– O dabar varyk! – sušnypštė jis.

– Ot snarglius... snarglius... jau tokie snukius ima daužyt...

– Tave gal dar nuo laiptų nuleist?!

– Gerai gerai... išeinu.

Vyriokas šiaip ne taip atsistojo, įsikibo į turėklus ir žingsnis po žingsnio, kažką murmeldamas ir braukdamas iš burnos drykstantį kraujo siūlą, ėmė lipti laiptais žemyn.

Benas užtrenkė duris, užrakino. Išgirdo, su koku nebyliu priekaištu už nugaros laukia Sveta. Atsigręžęs atrėmė jos paklaikusį žvilgsnį. Ji buvo užsimetusi tamsiai mėlyną frotinį chalatą su baltu apvadėliu ant apykaklės, laikė prispaudusi prie krūtinės jo skvernus. Beną apėmė toks šleikštulys, kad būtų įmanęs trenkti galvą į sieną.

– Nereikėjo jo mušti, – išplėtusi akis sušnibždėjo Sveta.

– Dažnai jis čia atsivelka?

– Išgeria ir ateina... O kas čia tokio? Dabar imsi man kavaliarius nuo durų gainiot? – įsikirščiaavo ji.

Pasipiktinusi nušlepseno į virtuvę, staigiais rankų mostais prileido į virdulį vandens ir pastatė ant ugnies. Benas, jau visiškai įveiktas šleikštulio ir kaltės, atsekė iš paskos ir sustingo tarpduryje, maldaujamai žvelgdamas į piktą Svetos nugarą.

– Nori, kad išeičiau? – tramdydamas virpulį paklausė Benas.

Sveta užgesino degtuką, įmetė į tuščią stiklainį, tada pasigręžė ir tarė per petį:

– Pasilik. Kur tu eisi.

– Jeigu tik dėl to, tai man nuspjaut, – plykstelėjo Benas. – Nematau, kad tu *norėtum*, kad likčiau.

Sveta vos susilaikė neprunkštelėjusi. Pagaliau atsigręžė ir įsižiūrėjo į jį raukšlelių apsuptomis akimis. Jos rožinis lūpdažis buvo seniai nubučiuotas, patinusios lūpos degė, o plaukais apkritęs veidas atrodė dar apvalesnis, mergaitiškas.

– Eikš pas mane, tu išdidus gaidžiuk, – ištiesė ranką ji.

Benas tučtuojau pripuolė ir prisispaudė prie jos visu kūnu, praskleisdamas chalatą.

– Duok arbatos išgerti! – juokais stumdama jį nuo savęs nusikvatojo Sveta.

Ant viryklės, leisdamas garą, jau šnypštė virdulys.

Užkandę pašildyto jautienos troškinio ir atsigėrę arbatos, jiedu grįžo į lovą ir tą naktį dar keletą kartų mylėjosi. Dabar Benas tverdavo ilgiau, ir Sveta vaitojo jo gramdoma, badoma ir švelniai baksnojama. Mintis, kad šitaip ji prisileidžia ir kitus vyrus, kėlė Benui pavydą ir kartu jaudino. Jis jau nebesutelkdavo dėmesio vien į savo pojūčius, kaip pirmuosius kartus, bet stengėsi daryti taip, kad išspautų iš Svetos dejones – jos buvo orientyras, atlygis ir stimulatorius.

Už lango dar tvyrojo tamsa, kai jiedu užmigo neišjungę sieninės lempos. Benas miegojo nekietai, nepatogiai ir, atrodo, labai trumpai. Pabudus pro naktines užuolaidas jau skverbėsi pilka šviesa. Jis išjungė lempuotę. Sumuštas veidas degė, pakaušį gręžte gręžė skausmo grąžtas, sukiojant akis jis košėsi per akių obuolius, saulės rezginį sopėjo lyg vieną didelę mėlynę. Sveta miegojo aukštielninka, pasisukusi į langą, po apklotu apvalavo jos pusiau sulenktas kelis. Alsuojant ritmingai kilnojosi į šonus nusvirusios, ryto šviesoje beginkliška nuogos krūtys ir delnas po jomis. Benui vėl sukilo su pasišlykštėjimu sumišęs geismas. Tas pasišlykštėjimas atsirado ne dėl to, kas vyko tarp jųdviejų naktį. Jo priežastis slypėjo koridoriuje ir laiptinėje, o iš dalies ir pačiame Svetos kūne, jos galingose, be kovos vyrus sutriuškinančiose krūtų patrankose. Bent jau tiek, kiek šios buvo susijusios su geltonūsiu žmogeliu, kuriam Benas naktį nesusivaldęs smogė. Šleikštulys slypėjo čia. Jis smogė visai be reikalo, pataikaudamas savo pykčiui. Smogė žinodamas, kad prieš jį stovi silpnesnis, ir beveik būdamas tikras, kad nesusilauks atkirčio. Šitas smūgis tebuvo niekinigas revanšas po pralaimėtų muštynių gatvėje. Geltonūsis pasimaišė Benui po ranka lyg atpirkimo ožys, ir šis išliejo pyktį įsitikinęs, kad liks nenubaustas. Benas buvo tiek atviras sau, kad šįryt, nuo vakarykščių įvykių atskirtas meilės ir miego, jau galėjo tai prisipažinti. Ir nuo šito jame atgijusio žiaurumo

jį suėmė jau ne pasišlykštėjimas, dirginantis gomurį lyg bjaurus pagirių skonis, o siaubas. Vakar jis nesusivaldė ir leido per save pasireikšti baisiai, antžmogiškai jėgai, kurią sielos dugne visada įtarė slepiąs.

Staiga Beną užgriuvo atsiminimas apie aną rugsėjo dieną, kai stovėdamas jurginų darželyje užkeikė, nė pats dorai nesusovokdamas, ką daręs, savo motiną ir jos sugyventinį. Nuo tada jis nešiojosi šlykštų tamsos užkratą. Toji tamsa turėjo ypatingų galių, ir reikėjo, suvyniojus į neįjautrią užmaršties drobulę, ją labai giliai nukišti, kad ji nesusisiektų su kitomis sielos ertmėmis ir jų neužnuodytų arba iškilusi į paviršių neimtų savivaliauti. Nuo šito atsiminimo, užtvindžiusio jį kvapais ir spalvomis, Beną suėmė nežmoniškas liūdesys ir nusivylimas. Jis išsiropštė iš lovos ir nuogas iššliūkino į virtuvę parūkyti.

Kai vidurdienį Benas pasirodė prie mokyklos gluosnių, ten rūkantys ketvirtakursiai su Nukiu ir Kostu priešakyje (Šiurpučio, beje, niekur nesimatė) atsigręžė ir nuščiuvę laukė, kol Benas priartės prie jų būrio. Jis ėjo žvaliai, atsainiai susikišęs rankas į kišenes, ir tyčia šiepėsi, žinodamas, kokį kraupų įspūdį sumuštame veide daro tokia grimasa.

– Tfu, tu gyvas, – patapšnojo per petį Kostas.

Kažkuris tuojau pasiūlė cigaretę.

– Kur vakar dingai? Šiurpis atmovė prisidirbęs, sakė, tau kajukai – Romelio chebra suspardė. Kaip ten baigės?

– Mentai pabaidė.

– Tai mentūroj pratupėjai? – gniauždamas susijaudinimą paklausė Kostas. Visi žinojo, kad už tokius nuotykius skrendama iš mokyklos.

– Ne-a... Bet tie išsilakstė.

– Mentai tave matė?

– Ne-a... spėjau pasislėpt.

– O Romelio chebra pažino?

– Tas ir yra, kad nežinau.

– Tu dabar tamsoj vienas nevaikščiok, – atrodo, su palengvėjimu sumurmėjo Kostas.

Benas kažkodėl susijuokė, nors juoktis visai nebuvo noro, be to, skaudėjo veidą.

– Žinai, visą naktį triedėm – o kas, jei tave užtvatino?.. – įsiterpė Nukis.

Benas vėl nervingai susijuokė. Jis matė, kad Kostas, Nukis ir kiti jaučiasi kalti, jog neatėjo jam padėti, o praturpėjo bendrabutyje kaip geručiai. Dabar jiems rūpėjo tą skriaudą užglaistyti. Niekas nesiteiravo apie pradangintus degtinės butelius ir nereikalavo gražinti pinigų. Mainais už tai, kad Benas nepriekaištavo jiems už bailumą, skola buvo tyliai dovanota. Ir vis tiek iš mokyklos kiemo jis išsinešė nuoskaudos šešėlių. *Aš tai nebūčiau taip visko palikęs*, mintijo pats sau toldamas alėja.

Norėdamas išvengti nemalonių kvotų ir pasiaiškinimų mokyklos vadovybei, paskaitose toks rodytis negalėjo. Antra vertus, viduje lyg švytintis malonumo rutulys, atkartodama Svetos krūties formą, sirpo nauja paslaptis. Benas nutuokė, kad už praėjusios nakties patirtį ne vienas vaikinys daug atiduotų – netgi už galimybę išgirsti smulkmenas, ir jam magėjo pasigirti, bent atsainiai užsiminti, reikšmingai nutylinti detales. Tačiau vidinis balsas liepė susiturėti ir bent kol kas pasilaikyti įspūdžius sau. Vėliau, nuslūgus emocijoms, gal ir prasitars kam nors puse lūpų, leisdamas suprasti, kad moters artumas jam seniai įprastas. O dabar visas kūpėte kūpėjo, neįstengė toks grįžti į ištuštėjusį bendrabutį ir užsidaryti kambaryje, nors, klausant sveiko proto, taip ir reikėjo pasielgti. Nepaisydamas perštinčių sumuštų vietų ir pagirių, bet kupinas jėgų ir pasitikėjimo, Benas pasuko į miestelio centrą. Žadėjo nusipirkti cigarečių ir dar pasibastyti.

Pagrindinėje aikštėje mirguliavo lempučių tinklu apvilktą eglė. Ore užuodė Kalėdas – tai buvo švaraus gurgždančio

sniego ir prie bakalėjos „Raktelis“ priplėšytų mandarino žievelių kvapas. Kvepėjo net užprogramuotais intervalais mirksinčios eglės lemputės – įkaitusiu stiklu, sakais, šaltomis konservuotų ananasų šukėmis. Parduotuvėje tebuvo keli pirkėjai, kaimiečiai. Prekes jie rinkosi lėtai, smulkiai išsiklausinėdami, kelintą valandą atvežta duona, iščiupinėdami cukraus maišelius – ar neprakiurę, meilinosi pardavėjai ir vis kreipė kalbą į rinkimus. Taigi Benas sugaišo, kol jam pagaliau pardavė cigarečių. Į Svetos kioską jis kažkodėl nebenorėjo eiti. Išlindęs į lauką iškart atplėšė paketį ir, dairydamasis po aikštę, užsirūkė tiesiog ant parduotuvės laiptų.

Kitoje aikštės pusėje, tarp bažnyčios ir pašto, išnėrė Damulytė. Benas išpūtė dūmus, abejingai lydėdamas akimis pasidavusią į priekį, skubančią, kažkokio rūpesčio prispaustą figūrėlę. Paskutinėmis dienomis Benas jos neatsimindavo, be to, nakties įvykiai išstūmė iš galvos bevaises fantazijas. Stebėdamas, kaip, viena ranka spausdama prie šlaunies krepšį su megzta rože, Damulytė greitai žingsniu, lyg mažas, per didelę našta užsikrovęs kareivis su šokinėjančiu baltu kepurės bumbulu, kerta aikštę, Benas panūdo parodyti jai, kas šianakt nutiko. Tiesiog stebuklingu būdu įdėti į jos šviesiaplaukę galvelę keletą vaizdų. Damulytė jo nematė, buvo per toli ir pernelyg pasinėrusi į savo mintis. Ji perėjo aikštę, taip ir nepakėlusios, ir nusuko į šalutinę gatvę. Gal ir gaila – būtų jai tingiai, bet draugiškai pamojęs, neslėpdamas cigaretės ir tuo parodydamas, jog už mokyklos sienų kvaili nuostatai tarp jūdviejų negalioja.

Apie muštynes mokyklos vadovybė arba nesužinojo, arba pažiūrėjo į tai pro pirštus. Tik Dočkus, sutikęs Beną prie bendrabučio, atlaidžiai pagrūmojo pirštu už praleistas trijų dienų paskaitas. Beno mėlynės jo nenustebino, vadinasi, gandai jau buvo pasiekę ir jį. Pribaigta tų gandų, Pabrėžaitė sutemus užnešė jam į bendrabutį skystos pudros.

– Nedurniuok, užsitemk paakį. Ar dėl to dabar praleidinėsi paskaitas? Juk egzai ant nosies, – išsikvietusi Beną prie lango užsipuolė ji.

– Kas čia? – persisvėręs per palangę paklausė Benas. Rita kišo jam į gniutulą susuktą maišelį.

– Toks kremas, maskuojantis. Na, kaip grimas.

– Tai ačiū... – Jų pirštai, kai Benas siekė maišelio, susitiko, ir Rita gelte įgėlė jam savo sustirusiais krumpliais.

– Užšok pas mus, padarysiu arbatos, – tarstelėjo Benas.

– Ačiū, turiu eiti, – nusuko akis Rita.

– Pirštai lediniai. Ar pirštinių neturi?

– Pamiršau.

– Palauk. – Benas trumpam dingo ir vėl pasirodęs numetė jai vyriškas kumštines pirštines.

– Še. Ryt atsiimsiu.

– Tai ateisi į paskaitas?

– Tai jau teks, – nusišiepė Benas.

– Tik nedurniuok, gerai? – Ji pasistatė trumpo paltelio apykaklę ir nuėjo, įtraukusi galvą į pečius, genama kažkokių nesibaigiančių rūpesčių.

Ritos kremas ne visai paslėpė mėlynę paakyje, bet fizionomijos vaizdą pagerino, ir kitą rytą Benas išdrįso pasirodyti paskaitose.

Kūčių išvakarėse sesijos karštinė išsikvėpė. Nebeliko durų varstymo, eilių prie dušų ir keptų bulvių kvapo bendrabučio koridoriuose. Studentai išsivažinėjo šimto kilometrų spinduliu, po aplinkinius kaimus ir miestelius. Tik Benas delėsė, iš ryto ilgai skaitė lovoje, paskui ilgai stovėjo po dušu, muiluota kempine be tikslo brėždamas krūtinėje apskritimą, tada tuščioje virtuvėje su iššveistomis iki baltumo viryklėmis išgėrė tris puodelius silpnos kavos. Pagaliau net cigaretę užsidegė,

pravėręs orlaide, – šiandien tai niekam nerūpėjo. Jis kuitėsi savyje nerasdamos jaukios nišos, mintys trūkinėjo, apdujusios sukosi ratais, stumdė viena kitą. Grįžęs į kambarį Benas apsirengė, užsitraukė ant drėgnų plaukų kepurę, pasiėmė smuiką ir išėjo nepaklojęs lovos.

Mokykloje buvo dar tyliau. Budėtoja nuleido ant kelių mezginį ir dėbelėjo į Beną per akinių viršų, lyg nesupratusi, ko jis nori. Jis prašė rakto nuo auditorijos su Mocarto portretu, kurioje paprastai repetuodavo. Šiandien niekas nesiveržė pro duris ir nebaksnojo į laikrodį, tik Wolfgangas Amadėjus, kažkuo truputį nepatenkintas, sulaukęs kylantį žiovulį žvelgė į Beną nesitikėdamas iš jo nieko genialaus.

Prispaudus po smakru smuiką truputį atlėgo. Šita jungtis visada jį paguosdavo. Ji nutraukdavo nuo Beno suragėjusią odą, išstumdavo jį nuogą ir beginklį į srovę tarp dviejų akmenų ir palikdavo dreifuoti ant ribos, kuri gali pražudyti arba apdovanoti malonėmis. Šitoks perštintis jis jausdavosi gyvas.

Benas nepastebėjo, kaip sutemo. Kartu su šviesa išblėso ir Mocarto nuobodulys, tik prietemoje lyg studentų grojimo klaidas atleidžiantis avinėlis fosforescavo jo baltas perukas. Švelnūs patamsiai apgobė ir sugėrė aukštą smuiko virkavimą, lyg silpną kraujoplūdį iš atviros žaizdos. Į duris staiga pasibelėdė. Jis nutilo, bet kažkur per jo akmenis ir slenksčius vis dar tekėjo tildami garsai.

– Čia tu, Trijoni? – Tai buvo direktorė Fergizienė, aukšta, stotinga, pagyvenusi blondinė su ametistais inkrustuotu medalionu ant drūtos krūtinės ir kiauraraščiu nerta balta mohe-rine skara. Jos vešlus siluetas vos išsitemko durų angoje. – Ko neįsijungi šviesos? – Direktorės žodžius palydėjo jungiklio spragtelėjimas, ir Beną verte pervėrė skaudus šviesos pliūpsnis. Direktorė irgi markstėsi. Atrodė nerandanti vietos ištuštėjusioje mokykloje, lyg nereikalinga. Net amžinai laku supurkšta šukuosena subliūško, sukrito ant ausų.

– Gerai, kad tave pagavau... Ar nevažiuoji namo?

– Rytoj, tamsta direktore.

– Žiūrėk, Benai... – Direktorė nutilo, lyg suabejojusi, ar verta tai sakyti. – Pasitarėm su Meiluviene... gegužę vyksi į respublikinį konkursą. – Patylėjo, varstydamą Beną akimis. – Iš smuikininkų, žinai, tik tu ir ištempsi. Ką manai?

– Dėkoju už pasitikėjimą, tamsta direktore, – sududeno Benas kaip paskutinis žioplys. Netikėtas direktorės įsiveržimas ir jį lydinti šviesa perskėlė jį pusiau, ir kol direktorė kalbėjo, jis iš paskutiniųjų, nespėdamas suvokti jos žodžių prasmės, skubėjo save sulipdyti.

– Po švenčių pagalvok apie konkursinį repertuarą, suderink su dėstytoja, ir pradėkit labai rimtai rengtis. Laiko čia ne kažin kiek...

– Gerai, tamsta direktore.

– Tik niekam per daug nesigirk. – Direktorė jau ketino nueiti, bet dar kai ką atsiminė.

– Ir būk tu, Trijoni, žmogus – nesibastyk naktimis aplink kioskus. Esi gabus, neprasidėk su padugnėm. – Ji reikšmingai dėbtelėjo į Beną, neišsakydama visko, ką galėjo. – Išsilauk tuos kelerius metus. Paskui išleisim sostinėn į akademiją. Matysi, aš padarysiu tai dėl tavęs...

– Tamsta direktore... – Benas užsikirto. – Ačiū...

Akimirką direktorė su rūpesčio raukšle kaktoje žiūrėjo į Beną. Paskui tarstelėjo:

– Išeidamas nepamiršk šviesos.

Paskui dar:

– Laimingų šventų Kalėdų.

Ir nuplaukė mokyklos koridoriais lyg didžiulis perkrautas laivas.

Kai Benas išėjo į tuščią žibintų apšviestą gatvę, staiga, lyg nuo dangaus atstūmus sklendę, ėmė snigti. Jis užsitraukė ant galvos plonos vasarinės striukės, po kuria dar vilkėjo du

megztinius ir odinį tėvo švarkpalaikį, gobtuvą ir, spausdamas po pažastimi dėklą su smuiku, susibrukęs rankas į kelnių kišenes, nėrė į mirgančias nuo sniego sutemas. Pirmosios snaigės nutūpė ant veido kaip seniai užmirštas prisilietimas. Švelnūs, atsargūs, drėgni ir drovūs bučiniai – Benas vėl nusitraukė gobtuvą. Tikrai kažkas šitaip kalbėjo, konvertuodamas švelnumo žinią į sniegą. Jis sustojo po žibintu ir užvertė galvą, užsimerkdamas priešais oranžinį sniego baldakimą, kuris šnarėdamas leidosi ant veido. Tada giliai savyje išgirdo močiutės šnabždesį: „Viešpatie, nesu vertas, kad ateitum į mano širdį, bet tik tark žodį, ir mano siela pasveiks.“ Tai buvo žinia Benui, atminties pogrindyje blykstelėjęs raktas. Raktui pasisukus jis staiga subyrėjo po žibintu. Sudužo, instinktyviai suvokdamas, kad tai jį išgelbės. Kažkas jo laukė už krentančio sniego nėrinių. Jis žvelgė tiesiai į sudužusį Beną, išlaikydamas jį savo žvilgsnio orbitoje ir nepradangindamas nė šukelės. Benas juto jį užmerktomis akimis, maudėsi jo žvilgsnio sniege, užsimerkdamas vis giliau ir giliau į save. „Kur... kur tu?“ – „Aš čia.“ – „Kur?“ – „Aš čia, Benuti. Čia.“ Jis tvenkėsi anapus pūkuotų nėrinių, jaudulingų plunksnų, anapus užuolaidų, palų, draperijų, plonyčių lyg akies membrana drobulių, prispaustos vėjelio šios trumpam išryškindavo pažįstamus bruožus. „Pailsėk, pailsėk, – maloniai, su rūpesčiu kalbėjo jis. – Ar pailsėjai?“ Tai buvo ne miegas, ne alpulys, o atsivėrimas – minkštas, savaimingas, tik per širdies siūles vos trakstelintis, o ten, prasiskleidusių žiedlapių centre, kur užverda slapčiausio, nuskaistėjusio kraujo intakai, leidosi, tirpo ir rausvumu dažėsi švelnumo sniegas. Kelias sekundes jis išgyveno save be ribų, bet suimtą kažkokios visuotinės, galingos, erdvios jėgos. Sukilusi jo centre, ji virpuliavo kaip Beno savastis, bet sklido daug toliau už jį. Šitaip peraudžiamas, raibstantis daugybe sluoksnių, perpintas šimtais plonyčių jautrių plaukelių, žiuželių ir gijelių, jis tarpdavo

nebent Vėdrynų pievose, kai dar net sau pačiam nemokėdavo pasakyti, kas su juo vyksta.

Netrukus, išvargintas patirties intensyvumo, Benas ėmė galvoti. Atsipeikėjo gulėdamas ant šono po žibintu. Tebesnigo. Per drabužius jau smelkėsi gildanti vėsa, viduje buvo tuščia ir tylu, lyg kambariuose, iš kurių ką tik išgužėjo žmonės. Šalia, padengtas puraus sniego sluoksniu, gulėjo mažasis jo dėklas.

Jo nė kiek nesuglumino atokiau dūluojantis žmogaus siluetas. Visiškai nekreipdamas į jį dėmesio Benas pasivertė ant nugaros ir ištiesė kojas. Tada, švytuodama baltu lyg kalėdinis žaisliukas kepurės bumbulo, žmogysta žengė artyn ir pritūpė, pakabindama virš Beno susirūpinusį veidą.

– Trijoni... Trijoni, kas jums?

Tai buvo Damulytė. Jos dramatiškas tonas Beną prajuokino, jis pasiražė, ištiesdamas virš galvos rankas, ir netikėtai žvaliai atsakė:

– Mane ištiko priepuolis.

– Koks... priepuolis?

Benas atrėmė nepatiklų Damulytės žvilgsnį.

– Visiško, totalaus pamaldumo. Ar jūs tikite Dievą, tamsta dėstytoja?

– Trijoni, jūs mane išgąsdinot. Greitai kelkitės ir susitvarkykite, – stengdamasi būti griežta pareiškė Damulytė.

Ir pati atsistojo lyg timptelėta už kepurės bumbulo.

Benas neskubėdamas pasekė jos pavyzdžiu, atgalia ranka nusipurtė sniegą, pakėlė dėklą. Jautėsi lengvas, kaip naujai gimęs. Viskas, kas jį slėgė prieš subyrant po žibintu, ištirpo. Laukdama, kol Benas susitvarkys, Damulytė atsitraukė ir nusigrėžė miestelio pusėn.

– O jūs dar neišvažiavote? – valydamas nuo dėklo sniegą paklausė Benas.

Damulytė papurtė galvą, prispaudė prie lūpų pirštinėtą rankutę. Jis nematė, bet staiga suprato, kad ji verkia.

– Kas atsitiko?

Damulytė buvo neaukšta, visa galva žemesnė už Beną, ir kepurė su dideliu vaikišku bumbulu niekaip nesiderino su jos pareigomis mokykloje. Ant peties ji neturėjo savo megzto krepšio su rože, o be jo atrodė tarsi išvaryta iš namų. Nusuko veidą, delnu mėgindama užspausti verksmą, bet jos juodi dailūs antakiai, nusagstyti žaižaruojančiais snaigių kryželiais, priartėjo vienas prie kito, o skruostu viena po kitos nuriedėjo dvi ašaros.

– Kur jūsėjote?

– Nežinau...

– Eime, – Benas paėmė jai už rankos ir trūktelėjo į save.

– Kur jūs mane vedat?

Tačiau ji iš karto, be kovos pasidavė. Jos pirštai atsileido, ištežo Beno delne lyg tirpstanti sniego gniūžtė. Tada jis paleido Damulytės ranką. Sniegas jaukiai gurgždėjo po jų kojomis, sugerdamas žingsnių aidą.

Benas atvedė ją į aikštę prie eglės.

– Nusimaukite pirštinę.

– Kam? – sumirksėjo Damulytė.

Ant jos blakstienų dar žvilgėjo užsilikusi ašara.

– Nusimaukite, nusimaukite.

Ji gūžtelėjo pečiais, nusitraukė pirštinę ir ištiesė ranką Benui.

– Raudona, geltona, žalia ar mėlyna?

– Mėlyna.

Benas sugniaužė jos laibą riešą su dviem išsišovusiais kauliukais, o smilių pridėjo prie mėlynos girliandos lemputės.

– Štai. Ką jaučiate? – pasiteiravo kaip gydytojas.

– Na... ji šilta, – nuoširdžiai mėgindama įsijausti atsakė Damulytė.

– Geerai... Ši lemputė pilna juoko užtaiso. Ar jaučiate, kaip jis teka į jus? – vėl kuo rimčiausiai paklausė Benas.

Damulytė prunkštelėjo ir ištraukė ranką.

– Jūs kvailiojate, Trijoni!

– Ar tai uždrausta?

Damulytė vėl nusijuokė, užsitraukdama ant rankutės megztą pirštinę. Paskui ji susimąstė, nutolo, tarytum susirūpino, kad pirštinė gerai apgultų delną, o iš tiesų gal tik mėgino nusišlepti nuo Beno, kad jai neužtenka laiko apmąstyti ir įvertinti jo dėmesį. Bet netrukus jiedu atvirai pažvelgė vienas kitam į akis, į gylį, tyvuliuojantį už rainelės rašto. Tokiam žvilgsniui reikėjo drąsos, gal net įžūlumo, kurio Damulytei visada stigo ir kurio ji taip meldė savo nerūpestingą angelą sargą.

– Jau eisiu. Turiu susikrauti, supakuoti dovanas... Ryt anksti išvažiuoju, – pirmoji atsitokėjo ji.

– Palydėsiu.

– Nebūtina...

– Niekas mūsų nematys.

– Tai visai nesvarbu, – staiga atsiminusi, jog yra dėstytoja, šaltai tarstelėjo Damulytė.

Bet ir vėl nesipriešino.

Iš kitur atvykusios dėstytojos (tokių buvo dauguma) gyvenimo pirmajame merginų bendrabučio aukšte – gal šitaip buvo apsidrausta nuo auklėtinių šokinėjimo pro langus. Jiedu atėjo neskubėdami, šnekučiuodamiesi apie mokslus ir pastarųjų savaičių įvykius. Per sesiją padaugėjo konfliktų ir nesusipratimų, Damulytė prunkšdama iš juoko pasakojo, kaip fortepijono ir scenos judesio dėstytojos plūdosi dėl keptuvės. Scenos judesio dėstytoja neatsiklaususi išsikėpė karbonadą fortepijono dėstytojos keptuvėje, o ši užsipulė ją ne tik dėl savivaliavimo, bet dar apkaltino subraižius šakute tefloną. „Ar nežinojote, kad tefloninėje keptuvėje galima maišyti tik su medine mentele? Viduramžiai, štai ką aš jums pasakysiu!“ – „Šita keptuvė jau buvo subraižyta“, – plačiai įsispyrusi į grindis gynėsi mažytė,

ežiuku apsikirpusi scenos judesio dėstytoja. „Gerbiamoji, šita keptuvė yra mano, aš ją pirkau prieš savaitę ir naudojausi tik du kartus, abu kartus varčiau mėsą medine mentele“, – vis labiau irzo fortepijono dėstytoja. „Galima pamanyti, kad šnekame ne apie keptuvę, o apie sumautą šešiolikto amžiaus relikviją“, – niūriai konstatavo scenos judesio dėstytoja, kuri taip pat mėgo tvarką, bet suvokė ją truputį kitaip. „Nedraskykite man akių!“ – neteko savitvardos fortepijono dėstytoja. „Dėl Dievo meilės, aš nupirksiu jums kitą keptuvę“, – giliai įkvėpusi ir iškvėpusi atrėžė scenos judesio dėstytoja. Ji jau grėžėsi eiti, bet tarpduryje susilaukė antpuolio – fortepijono dėstytoja čiupo jai už laku supurkšto ežiuko ir ėmė nemokšišškai plėšti nuo jos skalpą, šaukdama, kad kitos keptuvės jai nereikia, o reikia šitos. Viskas baigėsi tuo, kad scenos judesio dėstytoja žiebė fortepijono dėstytojai kumščiu, ši užsičiaupė lyg nuspaudus mygtuką, žengė atatupsta ir klestelėjo ant savo subjaurotos keptuvės, kurią neapdairiai buvo numetusi ant taburetės. Jai per smakrą nutekėjo ir ant baltų perlamutrinėmis uogomis susagstomų marškinių ėmė kapsėti kraujo lašai. Scenos judesio dėstytoja dingo neatsiprašiusi, o virtuvėn subėgusios merginos ilgai ramino ir guodė nuo smūgio apkvaitusią fortepijono dėstytoją. Jos viduje kažkas vienodais intervalais vis nuspausdavo klavišą, priversdamas šoktelėti nuo taburetės.

Benas ir Damulytė kvatojosi iki ašarų. Prie bendrabučio laiptų ji stabtelėjo, nusišluostė skruostus ir staiga metė į Beną sumišusį žvilgsnį.

– Budėtojos šiandien nėra...

Tai nuskambėjo kaip kvietimas. Benas juste pajuto suvirpėjusį linkį po Damulytės palteliu, bet aiškiai suvokė, kad negali į ją atsiliepti.

– Dar nesupakavau dovanos tėvui, – pasakė jis.

– Ką jam dovanosit? – sušnibždėjo Damulytė.

– Reikalingą daiktą, – taip pat pašnibždom atsakė Benas. – Eikit, aš palauksiu.

Damulytė lūkuriavo, pakėlusi į Beną švelnų, ériukišką veidą. – Eikit, eikit, – švelniai stumtelėjo ją link laiptų.

Tą akimirksnį turėjo pripažinti, kad jos geidžia ir kad jo nusistatymas atsilaikyti silpsta. Bet šį kartą Damulytė pakluso.

– Laimingų švenčių, Benai, – šyptelėjo ji.

– Laimingų, dėstytoja.

Ji atšlijo, nuleido akis, nusigręžė ir, susikišusi rankas į kišenes, ėmė kopti slidžiais bendrabučio laiptais.

Benas taip pat susigrūdo rankas į kišenes. Nuotaika buvo giedra, pakili, jis džiūgavo. Artėdamas prie vaikinų bendrabučio pagalvojo, kad iki naktinio autobuso dar likusios kelios valandos – spėtų ne tik susikrauti kuprinę, bet ir išsikepti kiaušininės ir dar syki nusiprausti po dušu, kurio Vėdrynuose nebus.

Švintant jis išlipo plente, prie senų sniegu apglaiстыų kapių ir vienišo suoloelio. Stotelės ženklas buvo dingęs. Autobusui nuburzgus ausyse užspengė. Viskas, ką galėjai paliesti, slypėjo po sniego marškomis, net žiebtuvėlio spragtelėjimas, kuprinės traškėjimas, Beno žiovulys ir neskubrūs, mieguisti žingsniai skambėjo lyg apvynioti vata. Čia, miškų apskliaustame plente, nuo kurio drykstančius takelius jis rasdavo net apsnigtus, Benas jautėsi lyg namie. Čia ir prasidėjo namų riba, nubrėžta dar anuomet, kai mama jį išlaipino iš autobuso. Benas neskubėdamas užsidegė cigaretę, užsimetė ant peties kuprinę ir nuklampojo į tankmę.

Slėnis dar skendo sutemose, nors dangus virš jo jau pilkėjo. Nuo kalno galėjai justti tolimą, kalvelėmis vilnijančią erdvę, kurioje skaidrėjanti ryto šviesa tarytum iš naujo kūrė sodybas su miegančiais šeiminkais ir gyvuliais. Tuojuo, paliejus daugiau šviesos, jos ims tirštėti lyg užgesusios anglys prieblandos peleuose, o kur ne kur languose blykstels ir ankstyvas žiburys.

Tėvo langai dar buvo tamsūs. Nusileidęs gurgždančiu šlaitu Benas net į langą nebeldė, išsyk tylutėliai užlipo į gonkas. Lauko durų tėvas nerakindavo, spyna jau kadai kadės buvo sugadinta, o raktas pamestas. Tik tas, iš priemenės virtuvėlėn, užsikabindavo kabliuku.

– Benai? – išgirdo jis tylų, užsimiegojusį tėvo balsą.

– Aš, tėvuk, aš.

Sutraškėjo lovelė – likęs vienas, tėvas ją vėl pasistatė virtuvėje prie krosnies. Žingsniai, lentinių grindų girgždesys ir kabliuko cvaktelėjimas. Tėvas net šviesos neįjungė, ir tamsoje jo siluetas pasirodė sumenkęs, sumažėjęs.

– Tai ko šviesos neįsijungi? – atšlijo jis.

– Kad aš dabar prie žvakių... – kostelėjo tėvas.

– Kaipgi? – Benas tuščiai spragtelėjo jungiklį prie staktos. – Ką tu, už elektrą nesusimokėjai?

– Stogą lopyt reikėjo, tai va... Bus tikros Kalėdos, kaip tvarte.

– Bet palauk...

– Ale nieko, kitą mėnesį susimokėsiu.

Tėvas uždegė žibalinę lempą ant stalo. Jo veidas virš lempos atrodė lyg ilgausio, smailiaskruosčio kauko. Kikeno, sukdamas ant taburetės suktinę, stebėdamas, kaip Benas nusivelka striukę, nusiauna batus, įsispiria į gumines šlepes, pila į virdulį vandenį iš kibiro. Nuo vakaro karšta krosnis kvėpėjo įkaitusiais suodžiais.

– O aš tavęs jau vakar laukiau. Ir naktį kažkodėl – visą naktį klausiausi, ar neateini. Nors iš kur tu čia naktį būtum?

– Mesk tą smirdalynę, gerų atvežiau, – mestelėjo per petį Benas, tebesikuisdamas tarp spintelės ir viryklės. – Užpilsiu ir tau?

– Užpilk, – sukiodamas tarp pirštų suktinę atsiliepė tėvas.

Benas ištraukė iš kuprinės bloką cigarečių, pakelį kavos ir traškantį ryšulėlį.

– Su šventom Kalėdom.

– Su šventom, – siekdamas cigarečių kostelėjo tėvas.

– Čia tau dar kai kas, tėvuk. Išvyniok.

Labai nustebęs tėvas pakėlė akis, sumirksėjo.

– Duok parūkyt, ką?..

– Ai, žinau gi tave, paskui numesi ir nebepasižiūrėsi iki kitų metų. O daiktas reikalingas. – Benas pats, siaubingai traškin-damas popierių (*to neišmesk, sukūrensim*, apie popierių pasakė tėvas), išvyniojo ir padėjo ant stalo šiltas kailines šlepetes. Tėvas dėbtelėjo, plėšdamas nuo cigarečių celofaną, lyg ir nelabai tikėdamas, kad gali turėti ryšį su tokiu daiktu.

– Pasimatuok.

– Geros. Iš akies matau.

– Tai ir nešiok į sveikatą. Bet, tėvuk, girdi – *tikrai* nešiok. Jos šiltos, kailinės. Ar nešiosi?

– Nešiosiu, nešiosiu, kaip nenešiosiu.

– Žiūrėk man. – Benas vėl nusigręžė į viryklę.

Pagaliau tėvas išsikrapštė iš pakelio naują, kvepiančią cigarebę. Patenkintas sukikeno, įsispyrė prie durų į nuklaipytus senus pusbačius.

– Palauk manęs, – pildamas garuojančią čiurkšlę ant kavos, tarstelėjo Benas.

– A rūkai? – atsigręžė tėvas.

– Rūkau.

Drebėdami nuo šalčio jiedu išlindo į gonkas. Dangus blyško, skaidrėjo lyg skiedžiamas pienas, sniego peizažas jo šviesoje ryškėjo kaip visa apglėbianti, nuskaistinta tikrovė.

Kaip gera namie, kalendamas dantimis pagalvojo Benas. Žvilgsniu užkliuvo už tėvo – jo veidas tvenkėsi pilkoje šviesoje net viduržiemį išsaugojęs saulės įdegį, jau glembančia oda, bet dar nenušerkšnojusiais juodutėliais plaukais.

– Kas tavo veidui? – prisimerkęs paklausė tėvas.

– Susimušiau.

– Puolei ar gyneisi?

– Gyniausi.

– Gerai, – nusuko akis tėvas. Patylėjo. – Šiomet stirninas atbėga į kiemą. Va, prie šulinio, matai.

Iš tiesų, prie šulinio geltonavo krūvelė spirių – tokie malonūs, sausi, visiškai vienodi karoliukai.

– Dovanų paliko, – sukikeno tėvas. – Kalėdinių.

Po ilgos tylos, jau gesindamas cigaretę, jis vėl lyg tarp kitko paklausė:

– Tai ar apsigynei?

– Manau, kad taip.

– Daugiau nebepuls. – Ir nušlitiniavo atgal, į virtuvę.

Benas neskubėjo, šaltis taip nebekankino. Stovėjo gonkose, stebėdamas, kaip brėkstant daugėja balto lyg vaikystės patalai kiemo, kaip tyliai spragsėdamas nuo speigo jis išsklinda po visą slėnį. Namu širdyje, prie karštutėlės krosnies, krutėjo tėvas – taukšt taukšt taukšt, jaukūs, ritmingi žingsniai, lyg pulso tvinksniai, apie stalą. Tuoj siurbtelės pirmąjį, dar tvilkantį karščiu, kavos gurkšnį ir sustenės iš gardumo.

– Be-nut, eikš, neaušink tu kavos!

– Tuoj, tuoj... Stirninas kažkur netoliese.

– Ateis, pamatysim pro langą. Jis ir pats virtuvėn pasižiūri.

– Seniai nemačiau stirnino.

– Šitas didelis, išdidus. Toks net piktas. Koja jo lyg sužeista.

– Klausyk, o aguonų turi?

– Ko ko?

– Tiek to, parsivežiau truputį... Kūčiukus kepsim.

– Viskas, ateik, nusibodo rėkt!

– Ateinu, tėvuk... Ateinu.

TREČIASIS SLENKSTIS

GEGUŽĖS viduryje užėjo karščiai, tris savaites svilino be menkiausio pasigailėjimo. Vos prasiplėšusi žaluma nugeibo, žmonės vangiai yrėsi gatvėmis, praradę pusiausvyrą trankėsi vieni į kitus ir šitai dar labiau didino dirglumą ir neapykantą. Net nakčia atviruose languose virptelintis vėjelis kambarių nepersmelkdavo – tokio šykštaus dvelksmo neužtekdavo skersvėjui sukelti. Braukdami nedžiūstantį prakaitą, visi piktinosi ir šnekėjo apie pasaulio pabaigą.

Beveik šimtas jaunųjų muzikantų iš visos šalies savaitgaliui buvo apgyvendinti gimnazijoje, pačiame didmiesčio centre. Ką tik suremontuotoje, dažais tebekvepiančioje aktų salėje vyko susitikimai, seminarai ir vakarai, valgykloje triskart per dieną buvo išduodamas maisto davynys, o penkiuose erdviausiuose viršutinių aukštų kabinetuose – miegama. Šiomet konkursas vyko ne sostinėje, ir iš pradžių Beną šitai bent kiek nuvylė. Bet tik trumpam. Menkas aplinkos neatitikimas negalėjo iš esmės paveikti jo atkaklumo ir garbėtroškos. Konkurso Benas laukė kaip karys, varomas tikslo laimėti. Jis neruošė savęs jokiems kompromisams. Per ilgas kasdienes repeticijas prisikviesdavo pergale ir apžiūrėdavo ją iš taip arti, kad ši nejučia įsismelkdavo į Beną ir tapdavo jo paties savastimi. Taigi jis jau *buvo nugalėtojas*. Kažkoks iš paviršiaus atšaldytas vidinis įtūžis jam tą sakė. Reikėjo tik išsilaikyti iki gegužės, pasirodyti komisijai

ir gauti jos patvirtinimą. Apleidęs kitus mokslus Benas repetavo ir repetavo, net sapnuodamas be atvangos grieždavo – ne tobulindamas teksto, kurį jau ir taip mokėjo nepriekaištingai, atlikimą ir net ne palaikydamas formą, o kad užsimiršęs neišleistų iš savęs pergalės tankio.

Kai pragariškai tvankų gegužės šeštadienį Benediktas Trijonis užlipo ant scenos priešais komisiją, jo įvaizdis jau buvo visiškai sutapęs su jo vidumi. Nevirptelėjo nė viena ląstelė, jokia abejonė negriovė susikaupimo. Pasirodė sklandžiai, be netikėtumų, elegantiškai pravėręs savo galimybių dureles. Ne atlapojęs, o tik pravėręs, kad pro jas santūriai, lyg brangus aromatas, į publiką padvelktų ir ją užvaldytų dramatiškas pasakojimas. Jis tai įsivažiudavo, tai pristabdydavo save iki labiau juntamo nei girdimo vaitojimo. Taikliai mesdavo dviejų sekundžių pauzės grūdą. Suglamžydavo pasakojimą lyg prirašytą popieriaus lapą. Paskui lėtai išlankstydavo ir įtempdavo iki šurpo, ir muzika suspengdavo lyg tuojau plyšiantis šilkas. Sviesdavo jį į orą, palikdavo pleventi kelias akimirkas, negaudydamas tyloje tirpstančių gaidų, duodamas joms visai užgesti. Ir, staiga kirtęs į jų užsitraukiantį aidą kruvinu kirčiu, vėl pasileisdavo emocią greitakalbe.

Įpusėjęs pirmąją kompoziciją Benas pajuto publiką. Jis buvo susietas su ja švelniais, jautriais ryšiais, išsiliejęs, pasklidęs iki pat durų salės gale. Jam baigus salė spengė nuo įtampos. Tylomis susižvalgydama komisija mėšliai stebėjo, kaip Benas nulipa nuo scenos. Tik atsisėdus į savo vietą aštuntoje eilėje, šalia kito, iš pajūrio atvykusio smuikininko, kuris savo būdu ir netgi išvaizda priminė Simą Mišutį, Beną ėmė krėsti drebulys.

– Nepriekaištingai, – šnipštelėjo kaimynas, ištardamas paties Beno pamėgtą ir dažnai vartojamą žodį.

Ar atsakydamas, ar tik mėgindamas sutramdyti pavėluotai prasiveržusį jaudulį, Benas spragtelėjo pirštais. Jo kaimynas

vėl įsispitrėjo į sceną. Joje pasirodė baisiai aukšta ir liesa, ežiuku apsikirpusi brunetė. Nė karto nepakėlusį akių į publiką ji tuojuo pat nužirgliojo prie fortepijono, gunktelėjo, labiausiai už viską pasaulyje trokšdama bent keliais centimetrais sumažėti, ir atitraukė apskritą kėdutę. Ši čaižiai sucypė, priversdama jaunąją pianistę krūptelėti. Tai sukėlė juoką pirmose eilėse. Aiškiai praradusi pasitikėjimo savimi likučius, brunetė klestelėjo ant nelemtos kėdžiukštės, skausmingai suraukė antakius ir užvirtusi ant fortepijono ėmė konvulsiškai skambinti Bramsą.

– Ji neturi lengvumo. Šitą reik groti lengvai, vos prisiliečiant, – sumurmėjo Beno kaimynas.

– *Ją sugniuždė kėdė.*

– Negerai, – nepajutęs ironijos pasimuistė anas.

Kai mergina atsistojo nusilenkti, jos kaktoje tebevirpėjo skausmingas antakių kryželis. Jos dėstytoja trumpais chemiškai sugarbiniuotais plaukais, pasišiaušusiais kaip ėriuko vilna, – kuri sėdėjo eilėje priešais Beną, kilstelėjo virš kitų ir keliskart paplekšnojo sau per kaktą, primindama merginai, kad nesiraukytų. Greičiausiai ji laikė šį įprotį kenksmingu ar bent jau nepatraukliu. Tik mergina jos nematė, ir lipant nuo scenos kryželis jos kaktoje vis labiau virpėjo.

– Ji galėjo sugroti daug geriau, – su kartėliu konstatavo kaimynas. Benui tik dabar dingtelėjo, kad brunetė gali būti jo pažįstama, gal net daugiau. Dėstytoja tikrai atsigręžė į Beno kaimyną, jiedu apsikeitė iškalbingais, pilnais gniaužiamo nusivylimo žvilgsniais. Paskui ji pakilo ir ant pirštų galų, kad nekaukšėtų kulniukais, išbėgo iš salės paskui brunetę.

Jos apsilenkė su kita sloguojančia ir baisiai užkimusia dėstytoja, kuri siuvo su dalyvių sąrašu ir kas kartą skubėdama pribėgdavo prie mikrofono pranešti kito dalyvio pavardės. Susilenkusi ji prislinko prie aštuntos eilės ir garsiai sušnypštė Beno kaimynui:

– Virgilijau, kodėl jūs dar ne užkulisiuose?.. Kitas pasirodymas – jūsų.

Virgilijus įkvėpė ir atsistojo. Žvilgsniu atsisveikino su Benu – šis visai nuoširdžiai patapšnojo jam per petį, nenutuokdamas, kokio pasirodymo tikėtis iš simpatiškojo kaimyno, bet visa širdimi linkėdamas jam sėkmės.

Kažkur čia sukiojosi ir trombonininkas Vitalijus, šį kartą be savo garsiosios kepurės, ištrinktais ir ant šono sušukuotais plaukais. Tik be kepurėslės jis buvo ypač irzlus. Piktybiškai nesidavė prišaukiamas į užkulisius, laukdamas savo pasirodymo trynėsi koridoriuje, vis praverdamas salės duris pasiklausti, ar jo nepasigedo, ir tas dažnas durų varstymas daugelį erzino.

Dabar scenoje stovėjo fleitininkė su kupeta pilkų afrikietiškų kaselių, kurios krūpčiojo virš jos išsipūtusių skruostų lyg plieno fontanas. Ji taip pat akivaizdžiai jaudinosi ir namie turbūt sugrodavo geriau. Po jos pasirodymo komisijos nariai kažką vangiai brūkštelėjo savo aplankuose. Baisiai skubėdama, lyg vėluotų į traukinį, dėstytoja su dalyvių sąrašu pribėgo prie mikrofono ir, prisikišusi lapą prie pat akinių, perskaitė:

– Virgilijus Vanagas, Pamario muzikos mokykla „Banga“.

Į sceną išėjo Beno kaimynas. Jis buvo neaukštas, smulkus, neįsimintino veido. Tas neišskirtinumas turbūt ir buvo vienintelė apibūdinama jo savybė. Neskubėdamas apsidairė ir atsistojo arčiau fortepijono, lyg tikėdamasis jo palaikymo. Akimircai nuleido galvą, tada priglaudė smuiką prie peties, tylomis palaikė, oda sušildydamas jo briauną ir mintyse lyg padrąsindamas.

Nuo pirmųjų garsų Benui pasidarė aišku, kad, apgautas nebrandžios kaimyno išvaizdos, jį nuvertino. Virgilijus atliko Paganinį, kompozicijos buvo sudėtingos, o jo susikaupimas atrodė veikiau kaip švelnumas smuikui. Tarytum ne jis valdė instrumentą, o pats, prigludęs prie jo lyg prie brangaus veido, leidosi jo vedamas ir tenkino jo troškimą skambėti. Atrodė, kad

šita muzika niekada net nebuvo užrašyta, kad ji gimė tiesiog dabar, iš žmogaus ir instrumento simbiozės. Šitas autentiškumas tiesiog šiurpino. Benas užgniaužė lengvą apmaudą. Bet kai Virgilijus, spausdamas prie šono dar garuojantį smuiką, grįžo į savo vietą, jis visai nuoširdžiai pakartojo neseniai ištartą žodį:

– Žinai – nepriekaištingai.

Jiedu susižvalgė – iš kietai sučiauptų Virgilijaus lūpų galėjai suprasti, kad jį taip pat užklupo pavėluota jaudulio ataka. Jis neišspaudė nė žodžio, tik linktelėjo dėkodamas.

Įtampai atslūgus, Benui magėjo kuo greičiau dingti iš salės. Jis nebeįstengė domėtis kitų pasirodymais, spirgėjo, muistėsi, mėgino kalbinti kaimyną, tačiau šis atkakliai tylėjo – lyg sukaupęs dėmesį į sceną, lyg nugrimzdęs į savo mintis. Benas pasiūlė jam išeiti į kiemą, tačiau Virgilijus pageidavo likti salėje iki pabaigos.

Kiemo pakraštyje tirštai žydėjo alyvų krūmai. Jie dengė rūkančius konkursantus, lygusių spiečius sulindusius tarp tvoros ir krūmų, nuo mokyklos langų. Dauguma, sujungti slapstymosi dvasios, čia ir susipažindavo.

Benas sušneko su dviem vietiniais vaikiniais, kurie atėjo palaikyti savo draugo. Kažkieno įdėmus žvilgsnis kurį laiką įkyriai spigino jam į veidą. Baigdamas mintį jis instinktyviai dirstelėjo už pašnekovo nugaros – kitame rūkančiųjų būrelyje stoviniavo aukštas išvaizdus vaikinąs poilgiais, tankiais medaus spalvos plaukais ir be galo ryškiomis mėlynomis akimis. Tą vaikiną Benas pastebėjo dar iš ryto, kai išlipusius iš autobuso juos nuvedė į valgyklą ankstyvų pietų. Su savo šviesiai pilku kostiumu tarp kitų jis atrodė kaip geresnės kokybės pluoštas pigiame audinyje. Neslėpė, kad tai žino, ir tarytum siūlė kitiems įsidėmėti kiekvieną jo detalę – netgi įstrižas sidabrinės linijas šilkiniam kaklaryšyje. Dabar patenkintas atremė Beno žvilgsnį. Jo akys buvo nenuspėjamos, tiriančios, jose švysčiojo su panieka sumišęs priešiškumas.

– *Girdėjau* tave, – tyčia tyliai, bet pabrėžtinai raiškiai išskiemenu medaplaukis, gręždamas Beną žvilgsniu.

– O aš tavęs – ne, – išpūsdamas medaplaukio pusėn atsainų dūmą, atrėžė Benas.

– Aš dar *negroju*, – laikydamas smilkstančią cigaretę smiliaus ir nykščio pincetu, sušnibždėjo medaplaukis.

Vaikinai sukľuso, duodami suprasti, kad į pokalbį nesikiš. Medaplaukis sutraukė lūpas į straubliuką, lyg niekintų ne tik aplinkui esančiuosius, bet ir cigaretę, kurią teikėsi rūkyti. O rūkė jis iš pakelio su kupranugariu – tokio čia daugiau niekas neturėjo. Kol baigė, visi atsitraukę tylėjo, palikdami erdvės jų priešiškumui augti. Pagaliau medaplaukis numetė nuorūką, sutrynė ją vienu brangaus odinio bato krypt ir smarku pakvietė trejetą saviškių eiti vidun. Apsvaidę Beną svilinančiais žvilgsniais, šie nusekė jam iš paskos. Prie paradinių durų persimetė keliomis frazėmis ir nusižvengė.

Benui net suskaudo iš įtūžio. Prakaituodamas po savo mėlynais sintetiniiais marškiniais, suveržtais iš Klemenso Pudžvelio pasiskolintu kaklaryšiu, jis jautėsi apgailėtinais supančiotas. Jeigu ne klouno uniforma, būtų vienu smūgiu parvertęs tą bobiškai plaukus išsikedenusį snobą. Tačiau kaklaryšis veržė ne tik apykaklę, jis dusino ūmų temperamentą, kaustė pasitikėjimą savimi, lėtino reakcijas ir vertė vaidinti solidaus kaklaryšio vertą žmogų. Nuo viso šito darėsi šleikštu. Jau buvo besupykstas ant dėstytojos Meiluvienės, kuri ir įkalbėjo jį užsirišti kaklaryšį ir netgi, įlindusi į Pudžvelio spintelę, išrinko šį, o paskui prižadėjo Pudžveliui visokeriopų malonių ir nuolaidų, jei tik paskolinsiąs tą nelemtą kaklaryšį Benui. Tai buvo geriausias Pudžvelio kaklaryšis, juodas, smulkiai išmargintas blizgiomis kavos pupelėmis, – tėvų dovana šešiolikto gimtadienio proga.

– Kas čia per išsigimėlis? – nurijęs įtūžį paklausė Benas vietinių vaikinių.

– Orestas Brnau. Mero sūnus, – santūriai paaiškino vienas jų.

– Jūsų mero?

– Mh. Kiek žinau, jį dar Vengru vadina.

– Didelė šiška. – Benas nervingai įkvėpė paskutinį aitrų, vimdantį dūmą. – Sumažinsim.

Kai Benas įžengė į salę, Orestas Brnau jau sėdėjo prie fortepijono. Jis skambino Rachmaninovo preliudą, ir Benas turėjo pripažinti, jog skambina gerai. Tai jį ne tiek suezino, kiek suteikė informacijos apie *priešininką* – jau kieme, užkliudytas medaplaukio žvilgsnio, Benas suvokė jį kaip priešininką. Dar tas santykis tik ryškėjo. Orestas grojo taisyklingai, tiksliai lyg chirurgas jungdamas frazes. Jis puikiai išmanė kūrinį ir valdė jį su šaltu atsainumu – taip užsirišamas šalikas, kurį nešioji ne vienus metus. Jo atlikimui trūko asmeniškumo, kurio Virgilijaus grojimas turėjo net kiek per daug. Pagaliau, nesąmoningai siekdamas sumenkinti priešininko talentą, Benas galėjo ir apsirikti. Orestui baigus komisija itin dosniai ir meiliai plojo.

Gerą pusvalandį Benas slankiojo mokyklos koridoriais skaitinėdamas stendus. Jis laukė renginio pabaigos, kad galėtų susitikti su Virgilijumi ir pasidalinti įspūdžiais. Be jo, taip pat nerasdami sau vietos, laiptais aukštyn žemyn zujo ir trečiojo aukšto kabinetų duris varstė dar keletas konkursantų. Benas slopino paširdžiuose vis atsinaujinantį nerimą. Ar dėl nežmoniškos tvankos, kuri koridoriuose ne taip kankino, ar tiesiog kaupdamas jėgas dar vienam susitikimui su Vengru, kieme rodytis kol kas nenorėjo. Netoliese besisukiojantį Vengrą jis juto nervų galūnėlėmis. Jo egzistavimas erzino, audrino, net patiko.

Renginiui pasibaigus Benas laukė prie salės durų ir traukte ištraukė Virgilijų iš judančios minios. Šis nudžiugo, atrodo, taip pat norėjo susitikti.

– Varom į miestą, – tuojau pasiūlė Benas.

– Žadėjau dėstytojai palydėti ją iki pašto...

– Tiek to... Žinai, nupirksiu rašalo butelį, vakarui. Įtariu, mus čia užrakins kaip zoologijos sode... Ką manai?

Buvo penkios po pietų, iki vakarienės moksleiviai turėjo dvi laisvas valandas. Kai kurie, globojami savo dėstytojų, būreliais traukė paslampinėti po miestą – Benas prisiplakė prie vieno tokio būrio, bet gatvėje tuojau atsiskyrė ir pasuko į priešingą pusę. Krautuve rado šalutinėje gatvikėje, nupirko butelį „Žilvičio“ ir pakelį pigiausių cigarečių – išleido kone viską, ką turėjo atsidėjęs iš tėvo duotų pinigų. Susikrovęs pirkinius į kuprinę, patraukė pagrindine gatve tolyn.

Suko ratus, murmeldamas ant savęs, kad apsipirkti reikėjo prieš grįžtant į mokyklą. Saulėje spragsinčios gatvės pynėsi viena su kita lyg mezginio siūlai ir pagaliau vis tiek atvesdavo į tą patį skverą. Žmonių čia nesimatė, tik pagyvenusi moteris lyg apsnūdusi stūmė vežimėlį su miegančiu vaiku, kartkartėmis keistai trūktelėdama ore ranką. Pasirodė, kad ji mezga, vis patraukdama iš vežimėlio kojūgalio siūlą. Benas atsisėdo ant suolo pavėsyje ir nenorom prisidegė cigaretę. Rūkyti tokioje tvankoje, kaip ir vaikščioti prisikrovus kuprinę šlamšto, buvo tikra savižudybė. Tačiau kiūtoti ant suolo nieko neveikiant atrodė visai neįmanoma.

Netrukus skvero pakraštyje, kur jis ribojosi su gatve, Benas pastebėjo pažįstamų moksleivių būrelį. Greičiausiai jie jau traukė į mokyklą. Toptelėjo pasižiūrėti į laikrodį ant kairiosios rankos riešo, bet taip ir nespėjo suvokti, kiek valandų, – pajuto atskrendantį gūšį ir, tebelaikydamas iškeltą ranką, atsigrėžė į taką. Beno pusėn greitai žingsniavo Vengras ir dar vienas iš jo kompanijos – stambus, apvalia kaip obuolys galva. Matyt, jie pastebėjo Beną iš šoninės gatvės, nes aiškiai ėjo pas jį.

Netardami nė žodžio, Vengras ir obuolgalvis įsitaisė Benui iš šonų ir suspaudė tarp savęs. Turbūt matė panašius fokusus kokiame veiksmo filme. Benui, kuris irgi mėgo tokius filmus,

teliko išsitraukti dar vieną cigaretę ir, alkūnėmis išsimušus daugiau erdvės, pabrėžtinai ramiai užsirūkyti.

– Nnnu? – nelaukdamas, kol Vengras teiksis prabilti, sumykė Benas.

– Rūkai – save žudai, – demonstratyviai atsidusęs, šis išsitraukė pakelį su kupranugariu.

Kokią pusę minutės jie tylėjo ir rūkė, pūsdami dūmus priešais save ir mėgaudamiesi augančia įtampa. Obuolgalvis tylo mis prisidėjo prie jų. Jis nuolat budriai skenavo Vengro nuotai kas ir atkartodavo jas tiksliai kaip per atstumą valdomas kompiuteris.

– Tas mažas smuikininkas – tavo draugas? – pagaliau pertraukė tylą Vengras. Šnekėdamas jis pasuko veidą Beno pusėn, tačiau į jį nežiūrėjo.

– Gal ir draugas, o ką? – šaltai atsakė Benas.

– Jūs iš vienos mokyklos?

– Ko tu iš jo nori?

Vengras patylėjo.

– O ta ilga pianistė su ežiuku – jo merga? – paklausė netrukus.

– Atsiknisk.

Vengras per daug nenustebo, netgi neįsiuto. Tik jo vyzdžiai, kai jis atsigręžė į Beną ir trumpam įrėmė kaktą jam į veidą, išsiplėtė lyg juodos trimitų angos, skelbiančios karo pradžią. Paskui virš Beno galvos jis metė įsakmų žvilgsnį obuolgalviui, abu staiga atsistojo ir vėl taip pat greitai nužygiavo per skverą mokyklos pusėn. Benas net nusivylė – keletą minučių jame brendo smūgis, jį tetrūko deramai subrandinti ir įsodinti Vengrui į tarpuakį. Bet to neprireikė. Smūgis perdegė, suglebo, virto nesmagiu kutuliu raumenyse. Palaukęs dar bent penketą minučių Benas irgi patraukė link mokyklos. Iki septintos valandos tebuvo likusios dvi minutės, taigi į vakarienę jis jau vėlavo.

Iš valgyklos sklido šurmulyš ir indų tarškėjimas. Prie durų jį nusičiupo iškaitusi Meiluvienė.

– Ne, bet iš tavęs šito nesitikėjau! Ir kodėl taip su manimi elgiesi?

Ji buvo aukšta, stambaus stoto, vienodo ūgio su Benu ir visa raudona iš nuoskaudos.

– Kur basteisi? Ar žinai, kad galiu už tave gauti?.. Juk prašiau, kad viską man pasisakytum! Ar kada nors ką tau draudžiau?.. Atsakyk! – Matydama, kad Benas neskuba teisintis, Meiluvienė užbaigė: – Esu tau per gera, štai kas!

Benas puikiai suprato, jog pasielgė negražiai, bet dabar neturėjo nei jėgų, nei noro gilintis.

Valgykloje buvo sausakimša. Šiaip ne taip rado vietas prie kraštinio stalo, arčiausiai durų – juos pakvietė dėstytoja su žydru lininiu švarkeliu, vieta šalia jos buvo laisva. Dar vieną kėdę atnešė iš virtuvės.

Virgilijaus nesimatė. Tačiau įpusėjęs rūgščią raugintų kopūstų sriubą Benas pastebėjo, kaip jiedu su jauna dėstytoja, kuri aktų salėje rodė ilgšei pianistei, kad nesiraukytų, vėluodami įeina pro duris. Dėstytoja kažką karštai kalbėjo Virgilijui, o šis susimąstęs linkčiojo. Nesidairydami jiedu nuėjo tiesiai prie lango, ten jų laukė užimtos vietos. Pianistė sėdėjo prie gretimo staliuko, nugara į juos.

Nors buvo alkanas, valgyti Benui trukdė nepaaiškinamas nerimas, galugerklį virstantis šleikštuliu. Oresto, beje, niekur nesimatė, vietiniai konkurso dalyviai turbūt nebuvo matinami.

Po vakarienės aktų salėje turėjo vykti svečių koncertas. Sukryžiuvusi virš lėkštės peilį ir šakutę, Meiluvienė išreiškė viltį, jog Benas palaikys jai kompaniją. Ji tebepyko, ir tą pyktį mėgino išlieti ant kieto Kijevo kotleto, kuris slydinėjo po lėkštę ir spjaudėsi karštu sviestu. Tuo tarpu Benas džiugiai pamojo link jų artėjančiam Virgilijui.

– Virgilijus Vanagas, – pristatė jį Meiluvei.

– Žinom, žinom, – sukleketavo dėstytoja su žydru švarkeliu.

Virgilijus linktelėjo.

– Į koncertą, labai tikiuosi, ateisi? – matydama, kad Benas jau kyla nuo stalo, reikšmingai pasiteiravo Meiluvienė.

– Neturiu iš ko rinktis.

– Duokit jiems pabendrauti, tikrai, – vėl įsiterpė dėstytoja su žydru švarkeliu. – Abu labai gabūs, – tyliau, su džiugesiu ir keista potekste pridūrė ji.

– Iš mokyklos išeiti draudžiama, – šaltai pareiškė Meiluvienė.

Ir vėl įniko tramdyti savo kotletą.

Jiedu susirado atokų kampą su langu pirmajame aukšte, tarp pradinukų sporto salės ir tualetų. Pravėrę lange plyšį čia galėjo net rūkyti, tačiau sėdėjo visą laiką ant grindų, kad jų nepamatytų pro kitų korpusų langus. Čia buvo ramu, į pradinukų koridorių niekas nelandžiojo, konkurso šurmuly s virė viršutiniuose aukštuose. Gurkšnojo „Žilvitį“ tiesiai iš butelio. Virgilijus tik suvilgydavo burną – atsargiai ir be didelio entuziazmo. Rūkyti jis atsisakė.

– Senelis mirė nuo plaučių vėžio. Skylės plaučiuose švietė, močiutė nakčiai pririšdavo prie lovos, kad nesikeltų rūkyt... Tai jis dieną pasislėpęs atsirūkydavo ir už naktį, – paaiškino jis.

Be to, kad gimė sostinėje, bet užaugo pas senelius pajūryje, Virgilijus apie save daugiau nieko nepasakojo. Daugiausia jiedu šnekėjosi apie Konan Doilį, „Aukšinių vabalą“ ir „Kapitono Grantu vaikus“. Kalbėdamas Virgilijus nuleisdavo akis ir sustingdavo, susikaupdavo, ilgai, nesikarščiuodamas ieškodavo žodžių. Jo flegmatiškas giedrumas vis labiau priminė Simą Mišutį. Prabilus Benui tuojau susidomėjęs pakeldavo žvilgsnį į jį. Tas žvilgsnis ne skverbėsi, o apgaubdavo, ir jame nebuvo nė lašo savimeilės, kuri dažnai klaidingai palaikoma

pasitikėjimu savimi, – vien tik nuoširdus susidomėjimas. Be to, Virgilijus turėjo puikų humoro jausmą ir pagaulumą, kurie jam padėjo taikliai apibūdinti žmones. Apie Meiluvienę jis pasakė: „Apsvaigusi nuo savo pačios gerumo.“

– Ir neduok Dieve, priversi ją sulaužyti gerumo principus – galvą nuims, – pritardamas nusijuokė Benas.

Virgilijaus gurkšniai ėmė didėti, ir jie atsargiai nukreipė kalbą į šiandienos pasirodymus.

– Čia yra toks Orestas Brnau, – neiškentė Benas.

– Žinau, – tarstelėjo Virgilijus.

Jiedu patylėjo.

– Pernai jis čia visus ant galvų statė, – po neįdomios pauzės pridūrė Virgilijus.

– Tu čia ir pernai dalyvavai?..

– O, vaikel!.. Mane nuo penkerių po konkursus tąso. Pernai laimėjau antrąją vietą – pirmos nedavė kaip per jaunam, liepė dar paaugti. Buvo čia vyresnis už mane, jį reikėjo įsodinti į traukinį. O tasai Vengras gavo trečią. Šiemet, manau, taiko tiesiai į pirmą. Gal net ne taiko – perka. Gi mero vienturtis.

– Bet, nuosekliai mąstant, pirmoji priklausytų tau...

Gindamas šalin savimeilės pagundą, Virgilijus užsivertė butelį ir trūktelėjo šį kartą jau visai godžiai.

– Pats esi ne ką silpnesnis, – nurijęs tąsų gurkšnį sušvokštė jis.

– Tas Vengras prie tavęs kabinėjosi? – praleisdamas pro ausis malonų įvertinimą paklausė Benas.

– Tiesiogiai ne, bet vienam gabiam vietiniam vaikinukui, žinau, pernai grasino. Prieš pat jo pasirodymą. Jis susimovė. Nemanau, kad tyčia nusileido, bet iš to nervo padarė klaidelių, kurių galėjo nepadaryti... Pažįstu jį iš anksčiau. Šiemet jo nėra.

– Turbūt plepys, ir tiek, – sumurmėjo Benas. – Gal jam į snukį duoti?..

– Ką, *tave* terorizavo? – blykstelėjo akimis Virgilijus.

– Manęs taip lengvai nepaterorizuosi. Bet observavo...
Observavo, triznius. – Benui vėl sukilo pyktis.

– Su juo geriau iš tolo. Jį tėvas dengia. O ir pats ne tiek protingas, kiek gudrus. Tokie panaudoja savo įžvalgas pik... pik-tam. – Virgilijui susipynė liežuvis, ir jiedu iš to nusijuokė.

Netrukus Virgilijus atsistojo, pasiražė, pamankštino nuo tupėjimo užtirpusias kojas.

– Nusičiurkšt, – pasakė.

Pradinukų tualetai buvo uždaryti, taigi reikėjo lipti į antrąją aukštą.

– Ei! Vienas nueisi? – matydamas, kad Virgilijus, nors ne-svyruoja, bet jau eina galvodamas, kaip dėti kojas, šūktelėjo Benas.

– A-ha.

Benas liko slaptavietėje. Veikiamas vyno – neskubėdami jiedu išgėrė beveik visą butelį – jis mąstė apie apšnekėtus da-lykus, džiūgavo, paskui su svaigiu lėtumu įsiklausė į mokyklos garsus. Atsiminė, kad – jau senokai – girdėjo, tik tada praleido pro ausis, aplodismentus iš salės ir netrukus po to – triukšmą viršutinių aukštų koridoriuose. Buvo be dvidešimties minu-čių dešimta vakaro. Saulė leidosi, pro langą jos nebuvo maty-ti, tik vos juntamas gelsvumas ore, lyg jame sklaidytųsi ugni-nių žiedadulkių ūkas. Net per stiklą pajuto graudų, stiklėjan-tį vakaro skaidrumą. Jis tvino tiesiai iš Vėdrynų kiemo, kur čirpia po kaitros atsileidusi žolė, o kieme ant trinkelės tėvas sukasi suktinę. Benas net užuodė pirmąjį aštrios savadarbės cigaretės dūmą. *Rytoj, rytoj po visko jau būsiu ten*, nuryda-mas sprangias seiles pagalvojo jis. Dar reikėjo ištvirti naktį čiužiniais nuklotame geografijos kabinete ir rytojaus laureatų skelbimus, kurie šią akimirką Benui visai nerūpėjo.

Iš pradžių jis neatkreipė dėmesio, kad Virgilijus užtruko. Tačiau po dvidešimties minučių tai ėmė kelti įtarimą. Grei-

čiausiai sutiko savo dėstytoją arba ką nors iš budėtojų ir buvo priverstas grįžti į istorijos kabinetą, kuriame turėjo miegoti dar apie dvidešimt vaikinių. Kad po dešimtos vakaro turės išsiskirstyti po jiems skirtus kabinetus, visi žinojo jau nuo pietų, kai buvo supažindinti su elgesio taisyklėmis. Atrodo, taisyklių buvo laikomasi. Koridoriuose spengė tyla. Benas pabaigė vyną – ant dugno dar buvo likusi kokia pusė stiklinės. Paliko butelį po palange ir neskubėdamas išėjo iš pradinukų koridoriaus į vestibulį. Vis dėlto reikėjo įsitikinti, kad Virgilijus tikrai sugrąžintas į 312-ąjį, toks, atrodo, buvo istorijos kabineto numeris. 311-ajame turėjo nakvoti Benas, o 310-ajame ir dar dviejuose antrojo aukšto kabinetuose buvo apnakvydintos merginos. Meiluvienė minėjo, kad dėstytojai apnakvydinti viešbutėlyje netoli mokyklos, bet tokiuose konkursuose daugelis vaišინasi iki paryčių – o stalas buvo padengtas mokykloje, pirmajame aukšte esančiame svečių kambaryje. Lipdamas į viršų Benas užmetė akį į mokytojų tualetą – šis, be abejo, buvo užrakintas. Kitas vaikinių tualetas buvo trečiajame aukšte, tolimiausiame korpuse. Benas pasibeldė į 312-ąjį, ir nieko nelaukdamas atidarė duris. Viduje, nors už lango dar nebuvo sutemę, degė šviesa, vaikinai gulinėjo ant čiužinių, kai kurie sėdėjo susimetę į būrelius.

– Virgilijus Vanagas yra? – akimis perbėgdamas čiužiniais nuklotą erdvę istorijos kabinetą, paklausė Benas.

– Ne. Ar jis ne su tavimi? – atsiliepė vienas vaikinai.

Nieko neatsakęs Benas uždarė duris. Jį persmelkė nerimo dieglys, toks panašus į kankinusių dieną. Iš 310-ojo kyštelėjo guvi juodbruva merginos galvutė.

– Gal pas mus?.. Mes čia kortomis lošiamo, tik baisiai liūdna be vaikinių.

Benas kyštelėjo galvą į kabinetą. Merginoms buvo prinešta sulankstomųjų lovų. Išvydusios Beną jos suklego, ėmė juoktis, kviesti vidun. Bet Virgilijaus nebuvo ir čia.

– Nepykit, merginos. Tuoj grįšiu, ir ne vienas, – pažadėjo Benas.

Tvardydamas stiprėjantį nerimą jis patraukė tiesiai į trečiojo aukšto tualetus. Perėjo belangį koridorių su anglų ir vokiečių kalbų kabinetais, pasuko – čia vėl prasidėjo langai. Įpusėjęs šitą koridorių išgirdo iš tualetų sklindančius balsus.

Likusį kelią įveikė keliais šuoliais ir spyrė į išvietės duris. Ant grindų kaukštelėjo nuo sienos atskilusi plytelė. Šitas garsas užsitraukė Beno atmintyje lyg vandens raibulys metus akmenėlių, jį atsimins vėliau, pataluose, prižadintas panikos prakaito. O kol kas aštri šlapimo smarvė smogė į nosį lyg nevalyvas kumštis. Išvietės gilumoje, kur buvo pisuarai ir tupyklos, kažkas atšoko į pasienius.

Benas įsiveržė į vidų. Reikėjo susiimti, kad įtūžio viesulas neapakintų, leistų įžiūrėti visas detales ir teisingai jas išsiaiškinti. Bet detalės ir taip buvo iškalbingos – po palange, susiėmęs už pilvo ir kažkaip keistai įdūręs smakrą į krūtinę, sėdėjo Virgilijus. Žydrų marškinių krūtinė buvo ištepta krauju ar vėmalais. Virgilijus kilstelėjo galvą, jo veidas buvo baltas lyg kaukė, smakru tekėjo kraujo siūlas.

Dabar jau Benas galėjo paleisti viesulą. Neklausydamas, ką Virgilijus mėgina pasakyti, jis atsisuko į Orestą Brnau. Šis seniausiai turėjo tupėti namie, plauti dantis virš marmurinės mero kriauklės ir prieš miegą nusišlapinti į brangiais gaivikliais iškvėpintą unitazą. Tačiau stovėjo smarvėje, nugara prisiplojęs prie šleikščia rusva spalva nudažytos tupyklos pertvaros, ir spoksojo į Beną iš šilkinės plaukų tankmės kažkokiu stingiu, akmeniniu žvilgsniu. Šviesaus ištaigingo kostiumo ant Oresto nebebuvo. Vietoj jo vilkėjo kažką pilkai purvina, kaip ir jo nešvarūs darbeliai.

Benas du kartus smogė jam į veidą. Netaupė nei jėgų, nei neapykantos, meistriškai išlaikė intervalą tarp smūgių. Po trijų sekundžių, tupyklos pertvara nuslydusiam ant šleikščių

rudų plytelių, dar spyrė į pilvą. Orestas švokšdamas įkvėpė, susiėmė už pilvo ir susirietė lyg vikšras. Dar trys sekundės, ir Benas atsigręžė į *tuos du*. Visą laiką juos matė pakaušiu – obuolveidį ir tą kitą, kuris dieną nusižvengė kieme. Jiedu spitrėjo į Beną kaip kuolu trenkti.

– Maukit iš čia! – sukriokė jis. – Užžžmuššiu! – žengė į priekį nepalikdamas abejonių, kad taip ir padarys.

Tie sukruoto, lyg riksmu būtų juos stebuklingai išjudinęs, pasimuistė ir išžygiavo pro duris.

Tada Benas vėl atsisuko į Orestą. Šis jau stovėjo atsirėmęs į tapyklą ir kumščiu braukė per lūpas, ieškodamas kraujo. Kraujas jam netekėjo.

Tankiai šnopusdamas, Benas įrėmė į jį krūtinę.

– Tai duok išeit, – sumurmėjo Orestas.

– Neskubėk, šiškos vaike.

Benas surakino jo kaklą ir nuvairavo prie Virgilijaus.

– Kas čia?

– Ko tu nori?

– Klausiu, kas čia?.. Kas čia sėdi?..

– Kaip tai kas? *Jis...*

– Ką, tu net jo vardo nežinai, subinveidi?.. Tai Virgilijus Vanagas, talentingas smuikininkas ir mano draugas, atsiminsi? Ir dar – ŽMOGUS. Atsiminsi? Kitiems pasakysi? O su žmogumi mes kaip elgiamės? Žmo-giš-kai! Kodėl? NES ŽMOGUS TO NUSIPELNO. – Jis purtė Orestą ir baksnojo į Virgilijų lyg kačiuką į savo šlapimą.

– Užteks, užteks, – pasimuistė Virgilijus.

Šita egzekucija jį aiškiai vargino. Benas nusuko Vengrą į duris, stumtelėjo ir paleido.

– Varyk. O rytoj gražiai su visais pasisveikink ir atsuk kitą skruostą. Subinveidi tu.

Vengras nieko neatsakė. Neatsigręžė. Tačiau išlaikė pauzę, kad niekas nepamanytų, jog sprunka kaip pralaimėtojas. Iškę-

lę galvą jis net įstengė susigražinti orumą – pakaušis suspindėjo lyg paausiuotos taurės dugnas. Tyliai dingo už durų.

Virgilijų pylė šaltas prakaitas, tačiau veidas truputį parausvėjo, o patapšnojus per skruostus pusiau atmerktose akyse pasirodė žvilgsnis.

– Atvažiavau į konkursą, o patekau į karą, – išspaudė jis šykščią šypsena.

Iš burnos tvokstelėjo stiprus alkoholio tvaikas. Atrodė arba girtas, arba smarkiai sumuštas.

Vis dar virpėdamas iš įtūžio Benas šaltu vandeniu suvilgė servetėlę – svečių atvykimo proga tokių buvo prikarpyta ir prikaišiota į plastikines kišenėles ant tupyklų pertvarų. Sudrėkino Virgilijui veidą, nušluostė nuo smakro kraują. Virgilijus stebėjo jį lyg nuo kito kranto.

– Ei, kalbėk su manimi! Kaip sveikatėlė? – mėgino juokauti Benas.

– Atsigulti... Atsigulti reikia.

– Kelkis. – Jis suėmė Virgilijų už pažastų ir kilstelėjo, pakišdamas jam petį. Tas atsistojo ant linkstančių kojų, permetė ranką Benui per pečius. Išklidikščiaavo.

– Na, kaip dabar?

– Nieko...

– Pats paeisi?

Virgilijus neatsakė. Benas mėgino jį paleisti. Šis žirgliavo netvirtai, susirietęs, vieną ranka vis gniaužė pilvą.

– Vemsi?..

Virgilijus pagalvojo, papurtė galvą. Benas vėl jį apkabino, ir Virgilijus užgriuvo visu svoriu.

Dabar tik reikėjo nieko nesutikti.

Kai pasiekė savo koridorį, pravertose 310-ojo duryse kle-gančios merginos nuščiuovo, sužiuro jų pusėn.

– Kas jam?.. – pribėgo mažutė žvitri tamsiaplaukė, ta pati, kuri kvietė palošti kortomis.

– Nieko tokio, – atsakė Benas.

– Prisigėrė?..

Benas pridėjo prie lūpų pirštą.

– Gal pakviečiam jo dėstytoją? – susirūpinusi paklausė iš būrio kita mergaitė.

Iš 310-ojo trumpai ir baikščiau lyg žirafa kyštelėjo galvą iš džiūvelė pianistė. Išvydus Virgilijų jos akys suapvalėjo, ji užsidengė delnu burną ir tučiuojau dingo kabinete.

– Ką čia šneki! Guldyk jį greičiau, ir viskas. Mokytojai patys geria pirmame aukšte, – atsakė tamsiaplaukė.

312-asis reagavo panašiai. Šviesa jau buvo užgesinta, bet daugiau dėl akių – iš korpuso, kuriame vaišinosi mokytojai, buvo matyti kabineto langai. Bet tamsoje virė gyvos diskusijos ir krebždėlynė, kai kurie vaikinai siuvo tarp trijų kabinetų, ypač užsibūdami pas merginas. Ten buvo prigužėję merginų ir iš antrojo aukšto. Net trombonininkas Vitalijus, vėl užsi-maukšlinęs savo pilkąją kepurkšlę, pasišviesdamas žiebtuvėliu tvatino kortomis.

– Kur jo vieta? – paklausė Benas sužiurusių vaikinių. Vienas parodė. Ji buvo pačiame kabineto gale, beveik per vidurį tarp sienos ir lango.

– Tai jau prisilupo, – konstatavo kažkuris iš lošiančiųjų.

– Kur jis taip?.. – atsisuko Vitalijus.

Benas neatsakė. Paguldė Virgilijų ant šono, veidu į langus – buvo kažkur girdėjęs, kad kūdikių ir girtų žmonių negalima palikti aukštielninkų. Virgilijus pritraukė prie pilvo kelius ir pritariamai suniurzgė, kai antklodė užklojo jam pečius.

– Kaip, geriau? – pasilenkęs virš jo paklausė Benas.

– Mh.

– Batus jam reik nuaut, – pasakė kažkas iš pasienio.

Suradęs po antklode Virgilijaus kojas, nuavė sportbačius. Virgilijus sumurmėjo kažką panašaus į „viskas dingę“.

Paskui, jau geografijos kabinete, gulint tamsoje atmerkto-
mis akimis, Benui staiga sugrįžo keraminės plytelės kaukšte-
lėjimas į išvietės grindis. To garso pramuštoje atmintyje dar
sykį nuskambėjo paskutiniai Virgilijaus žodžiai: užklotas jis
sumurmėjo ne „viskas dingę“, kaip Benui iš pradžių pasigirdo,
o „lieku skolingas“. Šita nereikšminga frazė jį tiesiog supurtė.
Per akimirksnį išsivadavo iš snaudulio – nors jam ir atrodė,
kad nemiega, o vien tik plūduriuoja žibintų nusalsvintoje
tamsoje lyg būdraujanti plūdė.

Kabinete jau visi gulėjo. Ir Benas turbūt vėl buvo nugrimz-
dęs į klampų, vidinio šurmulio atakuojamą snaudulį, kai
staiga koridoriuje trinktelėjo durys, nukaukšėjo žingsniai,
pasigirdo neramūs balsai. Viena jo sąmonės dalelytė, kuri
visą laiką nesiliovė budėjusi ir galvojusi, tuojau pasigavo tuos
balsus ir ėmė juos sekti. Pamažu Benas visai išsibudino ir įsi-
klausė visas sudirgęs, apimtas paniškos baimės. Išskyrė du,
gal tris moteriškus balsus. Šnekėjosi dėstytojos. Žodžių pras-
mės nepagavo, bet visa esybe nujautė, jog kalbasi apie Virgili-
jų. Budinti dėstytoja, tyliai pravėrusi kabineto duris, kyštelėjo
galvą vidun, permetė akimis čiužinius – tikrino, ar visi savo
vietose.

– Kas atsitiko? – tyliai paklausė kažkuris dar nespėjęs už-
migti vaikas.

– Nieko, nieko. Miegokit. – Durys vėl užsidarė.

Keletas vaikinių pabudo, persimetė miegu apsvėlusiais žo-
džiais, sušlamino patalais. Kai į mokyklos kiemą, apšviesda-
mas žibintais kabineto langus, įsuko automobilis, Benas nu-
jautė, *kas tai*. Kažkas nusimetė apklotą, pasiklausė, pašokęs
tyliai pribėgo prie lango.

– Kas čia?.. Greitoji?..

– Eik sau, – kilstelėjo iš guolio kitas.

Tuojau visi nubudusieji ir prižadintieji susibūrė prie langų.

– Benai, è, Benai! Ar tik ne tavo draugeliui iškvietė!

Benas nė nekrustelėjo. Gulėjo kietai sumerkęs akis, iki nosies užsitraukęs paklodę.

– Išneša, išneša su neštuvais!

– Ar įžiūri ką?

– Ne, užklotas... Smulkus toks...

– Merga ar bernas?

– Ne-į-žiū-riu...

– Tikrai, čia tas Vanagas... Gerti nepratęs... Išplaus jam skrandį, pastatys lašelinę, rytą sugriš kaip agurkėlis. Mūsų kaimynui taip kelis kartus per mėnesį būna...

– O gal ir ne jis čia visai?.. Pas mus mokykloje tokia epileptikė yra, tai kartą krito ant grindų atsakinėdama prieš klasę, visa tampėsi...

Turbūt iki aušros Benas taip ir neužmigo. Dusulingas, košmariškas kepurėjimasis limpančiuose pataluose, lyg kažkieko iš tamsos išnėrusių rankų surakintas kaklas, suparalyžiuotas, džeržgiantis iš klaiko lyg kibiras, iki aušros vis murdomas ir murdomas į siaubo šulinį. Su šviesa kankinimai atlėgo, skaidrėjanti pilkuma gražino Beną į paviršių, kur alsavo apie dvidešimt miegančių kūnų. Pajudino nutirpusius sėdmenis ir kairiąją koją, apsivertė ant šono. Ir staiga smigo į miegą lyg aštrus smeigtukas.

Iš trumpos gilios nebūties jį išplėšė šurmulyš – aplinkui visi jau kėlėsi, rengėsi, bruzdėjo, dalinosi nakties įspūdžiais ir pasakojo juos kietai miegojusiems. Benas nenorėjo keltis, miegas saldžiai supstė kūną tingulio drobulėje. Ji dengė ir protą, užklosčiusi, paslėpusi švariose raukšlėse košmarus. Atsikelti ir grįžti pas kitus atrodė neapsakomai sunku. Tačiau, vos iškėlus kojas iš prišildytų patalų, duryse pasirodė perbalsi Meiluvienė. Šitai viską pagreitino.

Koridoriuje baugščiai nuščiuvusios būriavosi merginos. Jos sužiuro į Beną dusdamos iš siaubo, su priekaištu ir smalsumu, ir nevalingai pasviro link jo ir Meiluvienės.

– Benai, kas ten naktį atsitiko? – Meiluvienė surakino Beną už alkūnės ir prisikišo prie pat veido.

Po jos akimis lakstyte lakstė nervingos raukšlės.

– O kas... atsitiko?

– Palauk... Po vakarienės judu su Vanagu išėjote iš valgyklos, ir paskui jūsų niekas nematė. Vaikinai sakė, kad tu jį atvedei ir paguldei...

– Dėstytoja, kaip jis?..

Meiluvienė atgniaužė pirštus ir ėmė purtyti galvą, slėpdama tarp plaukų nuleistą veidą.

– Ką, taip blogai?..

– Jis turėjo širdies ydą...

Benas ėmė suvokti, ko ji vis nepasako.

– *Aš žinau, kas tai padarė.*

Meiluvienė staigiai pakėlė akis, lyg skubėtų prismeigti Beno prisipažinimą kaip lapelį prie stendo. Sugniaužė jo riešą ir pasivėdėjo jį atokiau nuo mergaičių.

– Man liepta tave atvesti į dėstytojų kambarį. Ten, žinok, dabar pragaras. Vanago dėstytoja, toji vargšiukė, kaip ją ten... Pašilaitytė... mudvi galime lėkti iš darbo, berneli. Todėl ir noriu, kad man pasisakytum, kaip buvo. Jei čia reikia ką nutylėti (supranti?..), susitarkime...

– Dėstytoja, nieko nereikia nutylėti. Vakar nupirkau vyno ir mudu jį išgėrėme... Butelis gal ten ir tebestovi dar...

– Kur?..

– Pradinukų koridoriuj...

– O paskui?

Benas viską papasakojo. Skubėdamas, virpėdamas nuo dar nepatvirtintos žinios, kuri vaidenosi jo košmaruose visą naktį.

Jiedu atėjo iki dėstytojų kambario. Čia Meiluvienė stabtelėjo, nuleido delną Benui ant plaštakos.

– Tikiu tavimi. Beje, turiu pasakyti, kad komisija vakar iki išnaktų prasiginčijo, kuriam iš judviejų su Vanagu skirti pir-

mają vietą. Balsavimą paliko šiandienai. Kraupoka, bet sveikinti teks tave.

Benui reikėjo laiko, kad visa tai suvoktų.

Dabar jis sulaukė Meiluvienę, galutinai pasiryžęs išgirsti atsakymą.

– Jis mirė?..

Atsakymą pajuto greičiau, negu išgirdo:

– Taip.

– Palaukit, nuo *šitokio* alkoholio kiekio?..

– Nuo sumušimo, Benai. Nuo vidinio kraujavimo. – Nieko daugiau neaiškindama Meiluvienė atidarė dėstytojų kambario duris.

Kad čia pragaras, pasijuto iš karto. Prikvėpuotame, sausakimšame, pailgame kaip vagonas kambaryje su raudona sofa, sekcija ir ilgu stalu grūdosi apie trisdešimt įkaitusių dėstytojų. Visi stovėjo, lyg dūmus skleisdami klaikią nerimo miglą. Tik kabineto kampe, kur baigėsi stalas, ant fotelio kampe galavosi moteriškė. Benas ne iš karto atpažino Virgilijaus dėstytoją, apyjaunę moterį trumpais chemiškai sugarbiniuotais plaukais, kurie styrojo pasišiaušę lyg ėriuko vilna. Atrodė susitaršiusi, pakrikusi, nusiverkusi. Ją guodė dėstytoja su rudu rankomis megztu kostiumėliu. Ji buvo daug vyresnė, bėspalvė ir beformė kaip bulvė.

Benui ir Meiluvienei įėjus visi nutilo ir baugščiai šlamėdami kostiumais bei kostiumėliais atsigrėžė į duris. Iš panašių spalvų bei fasonų tirštymės lyg iš granito išsikalė vidutinio amžiaus vyras su juodu kostiumu. Rankose jis laikė atverstą mėlyną aplanką, nuo kurio dabar ir pakėlė akis. Tai buvo mokyklos direktorius. Laikėsi jis oriai, valdingai ir dalykiškai, tačiau Benas matė, kad jis, kaip ir visi kiti šiame kabinate, irgi *bijo*.

– Be-ne-dik-tas Trijooonis, – įsmeigė į Beną kurmiškas akeles direktorius.

– Gerbiamas direktoriau, aš su juo pasišnekėjau, ir... – išsižiojo Meiluvienė.

– Te te te te te, – pertraukė direktorius, antakių judesiais stabdydamas Meiluvienės entuziazmą ir visa povyza reikalau-
damas nesikišti.

– Aš viską papasakosiu, – šaltokai, nenatūraliai garsiai pa-
reiškė Benas.

– Viską papasakosit? – Direktorius įsispitrėjo į jį per akinių
viršų nieko gera nežadančiu žvilgsneliu.

– Neturiu ko slėpti.

– *Negali būti.*

– Mudu su Virgilijumi pažeidėme taisykles tik dėl vieno:
gėrėme vyną.

– Kada?

– Vakar vakare, per koncertą.

– Ir kiek jūs to vyno išgėrėte?

– Butelį.

Valandžiukę jiedu žiūrėjo vienas į kitą.

– Pasirūpinsim, kad už šitai būtumėte nubaustas savo mo-
kykloje, – pareiškė direktorius. – Kas toliau?

– Virgilijui prireikė į tualetą, aš likau pradinukų koridoriu-
je. Palaukęs apie pusvalandį, išėjau ieškoti.

– Jūs buvote pradinukų koridoriuje?

– Taip.

– Ten yra tualetai.

– Jie buvo užrakinti.

– Teisybė, po pamokų jie užrakinami, – įsiterpė kažkuri
dėstytoja.

– Ir?.. – reikalavo tęsinio direktorius.

– Radau jį trečiojo aukšto tualetuose... jau sumuštą. Ores-
tas Brnau ir dar du buvo ten. – Benas užsikirto.

– Ir?..

– Užstojau draugą.

– Kokiais būdais? – su panieka pro nosį sukniaukė direk-
torius.

- Pakvieskit Orestą ir pamatysit, – iškošė Benas.
- Kokie jiedu su Vanagu draugai? Kada spėjo susidraugauti?.. – piktai suklegėjo kažkas už direktoriaus nugaros.
- O kur buvo kitų akys?.. Juk visi matė, merginos matė *tikrai!* Kodėl niekas *mums* nepranešė?
- Siaubas, koks siaubas... Pas mus dar nėra to buvę...
- Ir kad būtų kokie sportininkai, o čiagi – muzikantai!.. – stiprėjo pasipiktinimo murmesiai.
- Kas tie *dar du?* – nekreipdamas į tai dėmesio toliau kamantinėjo direktorius.
- Nepažįstu. Jie visą laiką vaikščioja su Orestu.
- Ir ką, ramiai sau žiūrėjo, kaip *užstojate draugą?*
- Jie išsilakstė.

Direktorius nutilo, mąstydamas apsisuko aplink savo ašį. Dėstytojai, apsupę jiedu lyg pilka uola, prasiskyrė duodami jam kelią. Jis garsiai numetė ant stalo aplanką mėlynais viršeliais, kuris, kaip Benui atrodė, yra susijęs su juo. Virgilijaus dėstytoja, užliedama validolio kvapu visą kabinetą, sielvartingai sudejavo iš savo kampo. Staiga direktorius vėl atsigręžė į Beną.

– Iš ko sprendžiate, kad Vanagas tikrai buvo sumuštas? – gudriai paklausė jis.

– Tamsta direktoriau, aš gi jį nuvedžiau iki kabineto... jis vos paėjo...

– Tai kodėl, po galais, nieko mums nepranešei? – netekusi kantrybės suspiegė liesa pagyvenusi dėstytoja su pelenų spalvos kuodu viršugalvyje.

Ji čia visą laiką ir piktinosi, pasislėpusi už direktoriaus nugaros.

Benas sumišo. Šitai jį slėgė ir dusino visą naktį.

– Aš maniau, kad jis tiesiog girtas... Kad išsimiegos, ir viskas bus gerai... Negalėjau jo išduoti, nujaučiau, kad gali būti apdovanotas... Kaip tai būtų atrodę?..

– Jis negėrė! Virgutis negerdavo, jis buvo labai principingas! – sukliko dėstytoja Pašilaitytė.

Atidavusi paskutines jėgas ji įsikniaubė į savo kelius ir puolė konvulsiskai dūsauti. Pilkoji bulvė vėl prie jos pasilenkė.

– Tai kaip čia yra: girtas buvo ar sumuštas? – aiškiai pagyvėjęs dėl prieštaravimo Beno pasakojime, paklausė direktorius.

Benui net gerklę sugniaužė iš pykčio.

– Jis gulėjo partrenktas ant grindų, kruvinas!

– Gulėjo, tai gulėjo... Bet ar tikrai čia Oresto Brnau, kaip pats tvirtinat, darbas? – jau visai šlykščiai sušnypštė direktorius.

– Tamsta direktoriau, ką norite pasakyti?..

– Ogi tą, kad viskas dar gali labai apsiversti jūsų nenaudai, tamsta Trijoni, – atkirto direktorius.

Iš jo tono galėjai suprasti, kad jei direktorius ir tiki Beno nekaltumu, jam tai visai nenaudinga ir kad pasistengs įtikėti mokyklai ir sau asmeniškai naudingesne įvykio versija.

– Aš esu liudininkas, kad Orestas Brnau ir jo pakalikai mirtinai suspardė žmogų. Ir jei prireiks, paliudysiu teisme! – iškošė Benas.

Ilgiau nelaukdamas jis lėkte išlėkė iš dėstytojų kabineto. Durys už jo nugaros rūsčiai trinktelėjo, vos neprispausdamos Meiluvienės. Ši straksėjo iš paskos smulkiais, per smulkiais savo ūgiui žingsneliais ir šūkčiojo:

– Benukai... šaunuolis!.. Šaunuolis... Benukai!

Paskui užbėgo Benui iš priekio ir, sustabdžiusi jį savo galingu kūnu, labai rimtai pareiškė:

– Aš tikiu tavimi. Žinok, aš tikiu.

Jau papusryčiaavę jaunieji muzikantai plūdo pro plačiai atlapotas duris į aktų salę, kur turėjo būti pranešta apie Virgilijaus mirtį, o vėliau – paskelbti konkurso laureatai. Tačiau kraupi žinia jau pleveno mokyklos koridoriuose lyg gedulo vėliava.

Benas ir Meiluvienė vienu metu atsigręžė į salės duris.

– Aš ten neisiu, – tyliai pasakė Benas.

– Benukai... turi.

– Kodėl manot, kad gausiu tą pirmąją vietą? Po visko?

– Aš tiesiog žinau. Jie skyrė ją tau.

– Kodėl ne šaunuoliui Orestui? Tam subinveidžiui šiškos vaikui, kuris gali mirtinai suspardyti už jį akivaizdžiai talentingesnį, ir tėvelis jį išpirks? Atiduokite pirmąją vietą jam – jis ją sunkiai užsidirbo.

– Benai! Liaukis.

Iš dėstytojų kambario pasipylė dėstytojai. Kad ir kaip būtų keista, eidami į salę daugelis padrašinamai linkčiojo Benui, apkūni dėstytoja su gintarine sege net stabtelėjo patapšnoti per petį.

– Tai Stuktytė, žiuri komisijos pirmininkė, – šnipštelėjo Meiluvienė.

Tik senoji dėstytoja su kuodu prakrypavo pro šalį kietai suspaudusi lūpas, lyg pikta antis. Greta, prisitaikiusi prie smulkių, girgždančių iš pagiežos jos žingsnelių, pėdino stambi moteris su megzta liemene – ji nutvilkė Beną ir Meiluvienę smerkiančiu žvilgsniu ir kažką pasakė piktajai ančiai. Tuo metu jas aplenkė dar viena, visai jauna, gražutė, iki ausų išsišėpusi dėstytoja. Ji parodė Benui į viršų iškeltą nykštį ir, paspartinusi žingsnį, dingo salėje.

– Matai? – viltingai sukuždėjo Meiluvienė. – Eime!

Ir stumtelėjo Beną į priekį.

Visi jau sėdėjo. Atviros salės durys kvietė, traukė, siurbė į save. Benas neatsispyrė. Jis žengė per slenkstį ant gurgždančio, geltono lyg smėlis parketo, ir aktų salės šviesa jį sutrupino į dulkes.

Karštis keliais laipsniais nukrito. Rytą ir vakarą galėdavai net pasimėgauti vėsa, kuri apgaubdavo slėnį lyg skaidri gaivinan-

ti drobė. Vėdrynų oras glamonėjo ir brangino. Net tvanka, mieste smogianti per smegenis ir akimirksniu prilydanti prie asfalto, čia nė trupučio nealino. Vėl apsuptas kalvų, kurių švelnios moteriškos formos anksčiau keldavo jam virpulį – lyg būtų apsuptas kietai užmigusių žemės deivių ir užtvertas nuo viso pasaulio jų pilnomis, miego saldumo surakintomis šlaunimis, klubikaulių keteromis su vėjyje virpančia kvapnia žole, ilgesingomis lietaus ištroškusiomis pilvų daubelėmis, grakščiai nugludintais nugarų masyvais, – Benas atsigniaužė, sulėtėjo ir tarytum atbuko.

Jis nieko nejautė. Nupjovė kieme žolę, padėjo tėvui nura-vėti daržą, net grybauti kartu išėjo. Kūnas dirbo, vaikščiojo, važiavo dviračiu – tuo pačiu senu „Sputniku“, kurį Benas iš-vydo pirmą kartą nusileidęs į tėvo kiemą. Bet dvasia apmi-rė, tarytum visai išnyko. Nors nuolat susigalvodavo darbų, jį visąlaik marino miegas. Vos prisėdus, miegas prisėlindavo ir užmesdavo ant Beno klastingus saldžius tinklus.

– Ką, ir vėl miegi? – nustebdavo tėvas. – Pamiegok, pamie-gok, – tyliai pritardavo, radęs Beną užsnūdusį po obelimi ar ant suolo po virtuvės langu.

Jiedu mažai kalbėjosi. Grįžęs į Vėdrynus, Benas ne iš kar-to papasakojo tėvui apie konkursą ir jo tragišką baigtį. Teko pasisakyti ir tai, kad laimėjo pirmąją vietą. *Jeigu tokiomis aplinkybėmis tai galima vadinti laimėjimu*, tuojau pridūrė jis. Šita pergalė Benui kėlė šleikštulį ir baimę. Jam atrodė, kad įvykdė kažką baisaus, ko niekas, net jis pats iki galo nesuvo-kia, ir kad jo laukia pelnyta bausmė. Tūkstantį kartų klausė savęs – ar tada, kai be pagalbos paliko sumuštą Virgilijų ka-binete, save ir kitus lengvai įtikinęs, kad šis padaugino vyno, jam nekilo jokia abejonė? Atsakymą žinojo. Kaip tik jis ir kėlė paralyžiuojantį siaubą. Benas sutiko užmokėti už tą košma-rišką naktį, kai gulėjo susigūžęs po antklode ir klausėsi, kaip

iš mokyklos kiemo išsuka greitosios pagalbos automobilis. Kad tik palengvėtų. Bet bausmė delsė, stebėjo jį iš tamsos bandydama kantrybę ir tyčia kankindama. Kartais taip ryškiai mintyse išvysdavo Virgilijų, lyg šis visą laiką būtų stovėjęs šalia. Jis meldavo atleidimo, ieškodavo mintyse jo delno, kad jį suspaudęs galėtų pajusti, jog jam atleista. Tačiau rankos Virgilijus nepaduodavo. Tada Benas mėgindavo kreiptis į tą, kuri kartais pajusdavo virpant slėnio ore ir kuris visada svetingai perimdavo jo širdies balastą ir išsklaidydavo jį švelnėjančiame vasaros vakaro mėlyje. Su juo kalbėtis savaime ir be žodžių Beną išmokė tėvas. Tačiau dabar, toks susijaukęs ir atbukęs, jis nepajėgdavo atverti širdies tiek, kad slėnio esybė pramuštų jos luobą.

Vieną dieną tėvas paklausė:

– Tai gal pagrieši ką nors?

Jis buvo visai užmiršęs smuiką. Dabar, įsivaizdavus smulkutį, grakštų jo kūną, Benui taip suskaudo, kad ėmė purtytis nuo verksmo. Jis buvo toks mažas ir tyras, taip subtiliai padarytas ir toks artimas, kaip Virgilijus tą išdavystės vakarą, kai dviese gurkšnojo vyną dar neįtardami, koks košmaras jų dviejų laukia. Benas nebegalėjo net prisiliesti prie smuiko. Jis apsisprendė daugiau niekada nebegriežti ir mesti mokyklą. Tokia turėjo būti bausmė. Benas pats ją surado.

Visa laimė, kad tėvas nesikišo. Tyliai krapštėsi šalia, kartais perliedamas jį tiriančiu, supratingu žvilgsniu. Ir viskas. Jis patikėjo Beną ramiai, gydančiai dienų tėkmei, kuri braukė nuo jo nuosėdas, valydamą dvasią.

Kai vieną vakarą virš kalvų pakilo dulkės, jiedu su tėvu tik susižvalgė, atsisėdo kieme ant trinkelių ir užsirūkė. Abu suprato, kad atvažiuoja pas juos.

Keliuke pasirodė tamsiai rudas džipas, pasiprunkšdamas įvairavo į kiemą ir sustojo. Iš jo iššoko miklus, gerai sudėtas

žmogus su juodomis kostiuminėmis kelnėmis ir baltais marškiniais trumpomis rankovėmis. Atrodė gal kiek jaunesnis už tėvą, įdegęs saulėje – tik jo įdegis buvo kitokio, sintetinio atspalvio, staigus ir nenuspėjamas, kaip ir jo vairavimas. Jis pamėjo ir nelaukdamas kvietimo pasileido per kiemą link tėvo ir Beno, jau iš tolo sakydamas:

– Gražūs čia pas jus vakarai!

Viskas jo atrodė taisyklinga, net tvarkingai į kairę sušukuota ir nuo prakaito patamsėjusi medaus spalvos sruoga ant aukštos kaktos.

Nei tėvas, nei Benas jam neatsakė. Abu dėbojo nuo savo trinkelį, žvilgsniais ragindami nedelsti, iš karto eiti prie reikalo.

Nekreipdamas dėmesio į šaltą sutikimą, žmogus kuo maloniausiai ištiesė ranką tėvui:

– Modestas Brnau, meras. Malonu susipažinti.

Tėvas neskubėdamas atkišo ranką. Santūriai stebėjo, kaip meras ją krato.

– Aš su reikalu, – pakratęs ranką ir Benui, pasakė Modestas Brnau.

– Žinoma, – sukdamasis naują cigaretę, sumurmėjo tėvas.

Turbūt merui pasigirdo „užeikit“, nes maloniai, bet tvirtai atsisakė:

– Ne ne, man tiks ir kieme, nedaug turiu laiko...

Jis pritūpė priešais Beną ir lyg rodyklę nukreipė į jį suglaustus delnus.

– Benai... – pradėjo tyliai, dalykiškai, bet ir labai maloniai, lyg laikytų jį savo draugu. – Turbūt žinai, kad kitą savaitę įvyks teismas dėl... Virgilijaus Vanago mirties. – Meras nutilo, lyg reikalaudamas, kad Benas patvirtintų.

– Ir?..

– Turiu pagrindo manyti, jog esi pakviestas į teismą liudyti...

- Gal ir esu.
- Ką ruošiesi daryti?
- Liudysiu.

Modestas Brnau tikėjosi tokio atsakymo. Jis nuleido galvą ir valandžiukę pamąstė, spragsėdamas pirštais.

- Ką jiems sakysi?
- Jūs žinote ką.
- Ne, nežinau. Manęs ten nebuvo.
- Sakysiu, ką *mačiau*.
- O ką tu *matei*?

– Radau Virgilijų sumušą, prie jo buvo Orestas ir du jo bendrai.

- Ar matei, kaip jį mušė?
- Ne. Bet *jie jį mušė*.
- Gerai. Tarkim.

Jie vėl nutilo. Tėvas pasimuistė, net sudžeržgė iš įtampos ant savo trinkelės.

– O jeigu aš paprašyčiau pakeisti parodymus? – grėždamas Beną primerktų akių plyšeliais paklausė Modestas Brnau.

- Konkrečiau? – tarstelėjo jis.
- Jeigu teisme pasakytum, kad radai Virgilijų vieną? Benas tylėjo, voliodamas tarp pirštų žolės stiebelį.

– Suprantama, ne už aciū. Atsilyginsiu pagal norą – pinigais ar protekcijomis. Aš žmogus įtakingas, Benai.

– *Nesulauksit.*

Modestas Brnau iš karto suprato, kad Beno neperkalbės. Iš jo veido tuojau dingo draugiškumas. Liko tik šalta, žeidžianti, aštri elegancija.

– Na ką gi, – atsistojęs tarė jis. – Savižudybės būdus kiekvienas pasirenkame pagal savo išmonę... ir pagal išsilavinimą, tikiuosi.

Jau grėždamasis eiti jis lyg tarp kitko mestelėjo per petį – šį kartą tėvui, taip ir neišspaudusiam nė žodžio:

– Namukas medinis? Gerai degs. Ką, tėvai?..

Ir greitai, smagiai spyruokliuodamas, lyg mintų treniruoklio pedalus, patraukė link džipo. Benui prireikė šešių sekundžių, kol į jį įsigėrė žodžių prasmė. Lyg duodamas jam laiko apsigalvoti, perėjęs pusę kiemo meras sulėtino žingsnį, o prie džipo jau ir visai stabtelėjo, atsukęs jiedviem su tėvu nugarą svajingai nužvelgė slėnį. Lyg būtų čia vienui vienas.

Apsispręsti reikėjo labai greitai. Pagaliau Benas nusipurtė nuo sprando kažkokį riedulį ir, susibrukęs rankas į kišenes, nunarinęs galvą lėtai patraukė prie džipo.

– Stok, – tyliai mestelėjo įkandin tėvas.

Tačiau Benas nesustojo.

Meras jau ruošėsi užvesti variklį, kai jis be ceremonijų atidarė duris ir, nurijęs gėdingą bejėgiškumo pyktį, iškošė:

– Gerai, *nebuvo tavo subinveidžio tualete*, patenkintas? Bet laikyk jį nuo manęs toliau, nes sutikęs snukį išmalsiu, supratai?

– Susitiksim teisme, džigite, – Brnau užtrenkė dureles ir užvedė variklį.

Džipas, panašus į didžiulį blizgantį mėšlavabalį, nuburzgė keliuku. Virš kalvų dar ilgai dulkėjo, lyg smilktų žemė ir ore sklaidytusi pelenai.

– Ką jam pasakei? – po ilgos tylos paklausė tėvas.

Benas nutylėjo.

– Nemeluosi juk?

– Eik tu!.. – užsiplieskė Benas.

Jį ėmė siutas ir ant tėvo, kuris prie mero neišspaudė nė žodžio, o dabar atsekė iš paskos į Beno kambarėlį, atsistojo tarpduryje ir stebėjo, kaip šis karštligiškai kuičiasi po savo daiktus. Atsigręžęs sutiko apgailestaujantį tėvo žvilgsnį, truputį atlėjo.

– Ką pats jam būtum atsakęs?

– Nežinau... Gal nereikėjo taip greit nusileisti, – nusuko akis tėvas. Ir netrukus pridūrė: – Tu dar pagalvok.

Jis pastovėjo tarpduryje kažką mąstydamas ir nuėjo į virtuvėlę tvarkytis.

Vakare Benas išsinešė į kiemą smuiką. Išmuštas prakaito atidarė dėklą. Smuikas susigūžė nuo vakaro šviesos. Gulėjo ant tamsaus pamušalo lyg pakirdęs iš ilgo kieto miego ir buvo toks gražus, kad Benui sutraukė paširdžius. Panūdo suspausti jį glėbyje ir išbučiuoti geltoną, žvilgantį lyg vaisiaus žievė korpusą. Nors iš pradžių smuikas gynėsi, truputį įsižeidęs dėl to, kad buvo taip ilgai paliktas, ir net įgėlė Benui į pirštus, jis vis dėlto leidosi paimamas. Tai buvo kaip įsimylėjimas. Vėl pajusti ant peties jo svorį, sušildyti savo odos šiluma, suderinti, atsiprašyti, išgirsti jo vedimą. Smuikas viską atleido. Derinamų stygų tembre vaidenosi Virgilijaus žvilgsnis. Apgaubiantis – ne įsismelkiantis, ne kaltinantis, tik nuoširdžiai susidomėjęs.

Ne, smuiko jis niekada nepaliks.

Kitą rytą pro virtuvės langą Benas pamatė įsukant į kiemą Mortą – ji atvažiavo tuščiomis. Numetė dviratį tiesiog ant keliuko. Benas išėjo į gonkas.

– Labs ryts! – šūktelėjo Morta uždususi. – Ar viskas pas jus gerai?..

– Kad gerai... – nustebo Benas.

Morta sustojo kiemo viduryje, atrodė, kad tuoj suklups.

– Ale taip be proto naktį kas griežė, vaitojo... Išsigandau, gal blogai kas...

– Viskas gerai, Morta, – nusijuokė Benas. – Užeik, išgersim kavos.

Ji dar mėgino atsisakyti, tačiau jau smelkte smelkėsi į vidų. Virtuvėje ant suolo atvirame dėkle gulėjo smuikas.

– Tai jis tau nedavė miegoti, – parodęs į jį vėl nusijuokė Benas.

Morta linktelėjo ir nutūpė ant taburetės. Jos akys karštingiškai lakstė.

– Tėvuk, eikš greičiau, pas mus viešnia! – kaisdamas vandenį reikšmingai šūktelėjo Benas.

O pro atviras duris ir langus į pirkia smelkėsi graudi, jaudulinga rugpjūčio muzika.

KETVIRTASIS SLENKSTIS

KAI AUTOBUSAS pagaliau apsuko rugsėjo medžių suveržtą miestelio aikštę, Benui staiga atlėjo. Viskas čia atrodė kaip pernai, galėjai pamanyti, kad tos košmariškos vasaros nė būti nebuvo. Santūrūs vietiniai žmonės nei girdėjo apie Virgilijaus mirtį ir neseniai įvykusį teismo posėdį, kurio primygtinai reikalavo jo tėvai, nei žinojo, kokia bejėgystė, gėda ir šleikštulys persekiojo Beną po to, kai davė melagingus parodymus. Užteko vieno teismo posėdžio, kad Virgilijaus tėvai būtų nugesinti. Meras pakreipė įvykius savo naudai, ką reikia, apdalino socialiais honorarais, ką reikia – šiaip pagąsdino. Benas iš jo nepaėmė nė supuvusio skatiko, bet išdaviko tvaikas jį apgaubė dar sėdint erdvioje teismo salėje ir – jis tą tiesiog užuodė – atlydėjo į miestelį. Tik niekam čia nerūpėjo Beno išdavystė ir sopuliai. Jei norėjai pagyvėjimo, turėjai užvesti kalbą apie artėjantį bulviakasį arba naujojo viaduko statybas. Visa, kas vyko už keliolikos kilometrų nuo miestelio, čia buvo kaip tolimi dangaus kūnai visatoje, vadinasi, tarytum ir visai neegzistavo.

Benas tyčia atvažiavo keliomis dienomis vėliau. Šurmulys bendrabutyje rimo, fukseliai jau buvo pradėję įleisti šaknis. Vidurdienį antrajame kambaryje jis rado tik į kuprą susimetusį Mišutį. Tas net išrasojęs mėgino susiūti įplyšusią marškinų rankovę.

– O! – atsiplėšęs nuo keblaus siuvinio nudžiugo Mišutis. – Kokie žmonės!.. Neskubame į mokslus?

Benas vos susilaikė jo neapkabinęs.

– O ką, be manęs negalite pradėti? – žengdamas prie savo lovos nusijuokė jis. Nušveitė kuprinę ant grindų, apsidairė. – Kas naujo?

– Turime naują muitininką. Garbaus gulėtojo Pižončiko vietą užėmė talentingas artistas Levas Kiršinas.

– Taip pat mėgsta pagulėti?

– Nepastebėta.

– Muitininko pareigas atlieka?

– Mokome. Bet gabus.

Jiedu susižvalgė ir nusijuokė. Benui dar vienas akmuo nuo širdies nusirito.

– Ko ne paskaitose? – nusimesdamas megztinį paklausė jis.

– Paleido iš muzikos istorijos. Dėstytojai šiomet vangiai renkasi. Damulytės, beje, nėra – sako, išvažiavo sostinėn laimės ieškoti.

Žinia Beną kiek nuliūdino. Be Ilzės Damulytės mokyklos koridoriai jam prarado pusę magnetizmo ir žavesio, bet tą jis suvokė truputį vėliau.

– Chebra kieme, svarsto, ką toliau daryt. Eisim? – po pauzės paklausė Mišutis.

Lyg neišgirdęs, Benas nusigrėžė į langą ir pabarbeno į stiklą. Atrodo, Mišutis įspėjo jo mintis.

– Girdėjau, konkursas *kai kam* liūdnei baigėsi. Beje, sveikinu su pirma vieta.

– Į šikną, – sumurmėjo Benas.

Mišutis supratingai patylėjo.

– Kas ten buvo?

– Ai, daug pasakot... Neteisybė ir šiurpūs dalykai. Ir mane dar mėgino į tai įvelt.

– Girdėjau...

– Va va. Kas čia pas mus plepa? – atsigręžė Benas.

– Kas netingi.

– Nieko... Užčiaupsim.

Pirmosiomis mokslo metų savaitėmis paaiškėjo, kad naujas aktorių kursas turi stiprų lyderį. Tai ir buvo tasai Levas Kiršinas, sangviniškas rubuilis retais šviesiais plaukais ir žvitriomis akutėmis, užėmęs Pižončiko lovą antrajame kambaryje. Iš pradžių Beną erzino jo spirgėjimas su visais susipažinti. Bet net ir jis turėjo sutikti, kad kai esi tokios atviraširdiškos ir judrios prigimties, sėdėti kambaryje prie knygos ar kaip Mišutis prie įplyšusių marškinių – neįmanoma. Jeigu tokį Levą būtum užrakinęs, netrukus būtų tekę gremžti nuo sienų sprogimo skeveldras. Jame nuolat burzgė žmones ir įvykius pritraukiantis varikliukas. Iš pirmo žvilgsnio galėjo pasirodyti, kad Kiršinas nepasižymi nei ypatingomis ambicijomis, nei principingumu. Dėl to kai kurie lengvatikiai iš pradžių jį palaikė minkštakūniu kvailiu. Bet jie labai klydo. Nesuprasi – intelekto ar juslių padedamas, bet Kiršinas akimirksniu įsismelkdavo į reiškinio esmę. Nesvarbu, ar tai buvo teorinės žinios, dėstytojų reikalavimai, pjesės analizė, ar tikros psichologinės situacijos. Jis viską greitai perprasdavo ir tuojau atsitraukdavo. Ir beveik niekada neišsiduodavo matęs ir žinąs daugiau už kitus. Tą ypatingą pagaulumą Kiršinas pritaikydavo scenoje. Į ją, tiesa, atsinešdavo ir kuo rimčiausią polinkį juokinti publiką. Šitai, kaip flegmatiškai dėstė Mišutis, buvo jo Achilo kulnas. Kurso dėstytojas Overlingas, kuris šiaip Levą mėgo ir išvelgė jo profesines galimybes, už norą susimenkinti iki publikos juokintojo neretai pabardavo: „Rezultatyvu, Kiršiniai. Čia jums ne bendrabutis. Prašyčiau daugiau psichologinės motyvacijos ir santūrumo.“ Dažnai kartojami jo žodžiai pasklido, ir jei bendrabučio virtuvėje, paragavęs Beno ką tik iškeptų bulvių, Pudžvelis sniaukrojančiu balsu pareiškėdavo: „Rezultatyvu, Trijoni. Žemė tarp

dantų girgžda. Prašyčiau daugiau psichologinės motyvacijos plaunant bulves“, tai būdavo ultramadingas aukščiausio lygio pašmaikštavimas.

Šnibždesiai apie pernykštį konkursą Beno nepasiekė. Greičiausiai čia prisidėjo Meiluvienė. Apie gegužės įvykius ji turėjo sukūrusi savo versiją, tiesiog evangeliją pagal Meiluvienę. Ji šlovino Beną Trijonį ne tik kaip talentingą smuikininką, bet ir kaip „taurią, sąžiningą, bebaimę asmenybę“. Meiluvienės liaupsės Beną būtų suerzinusios ne mažiau už apkalbas, visa laimė, kad jį pasiekdavo ne jų turinys, o tik giedras atšvaitas, įsėdęs į mokykloje sutinkamus veidus ir gero smalsumo bei pritarimo sklidinus žvilgsnius. Negana to, Meiluvienė nutylėjo direktorei apie vyną, ir Benas liko nenubaustas.

Tą rugsėjį jis daug vaikščiojo miestelio gatvėmis. Užuoat ruošėsis paskaitoms, sukdamo ir sukdamo ratus, lyg nuo ko nors slapstydamasis tarp šimtamečių medžių. Vaikščioti jį vertė kraujo nerimas. Žingsnių ritmas konvertuodavo jį į mintis. Miestelyje buvo jaukių ūksmingų skverų, aklagatvių trumpose apmirusiose gatviukštėse – galėjai čia įkristi lyg menkas pinigėlis į kišenę. Arba kaip driežas prikepti prie akmens ir kokiam ketvirčiui valandos susilieti su aplinka – žinoma, jei turėdavai ką skaityti arba apie ką mąstyti. Benas nebūtų galėjęs pasakyti, ką galvoja ir kodėl jam taip magia pasitraukti į savo vaizduotės priedangą. Daugybė minčių kursavo galvoje lyg traukiniai. Tai buvo tiesiog mintys – ne idėjos ar planai, o mėginimas apmąstyti ir išsiaiškinti jam svarbius reiškinius, suvirškinti dienų įspūdžius, truputį nuo jų atsitraukus, vaizduotėje lyg dėlionę iš naujo juos perdėliojant. Benas juto, kad giliai viduje nuo jo atsisluoksniuoją sena, nebekvėpuojanti ambra, o jos vietoje užsimezga naujas branduolys. Šitas pojūtis jį nepaprastai jaudino.

Kartą jis užsimiršęs stebėjo, kaip nėščia moteris aikštės kioske perka atviruką. Ji ilgai negalėjo pasirinkti tarp atvi-

ruko su rožėmis ir atviruko su pakalnutėmis, tačiau kioskininkė, sunėrusi rankas ant prekystalio, kantriai laukė. Benas suprato, kad kioskininkės kantrumas skirtas net ne moteriai, o tam, kuris auga jos pilve. Moteris buvo smulki, toli į priekį atsikišęs jos pilvas atrodė lyg kietas prie jos pritvirtintas lašas, ir prie ko nors priartėjusi ji visų pirma prisiliesdavo pilvu.

Tą vakarą, atidžiai nužvelgęs Beną, Mišutis pareiškė:

– Kažkoks tu, Trijoni, ne toks...

– Ką čia ketini pasakyti, mažiuli? Regzk mintį iki galo, – nusišaipė Benas.

– Pasikeitei tu per vasarą, – atsargiai konstatavo Mišutis.

– Tai gerai ar blogai?

– Ne-ži-nau...

Bet iš Mišučio tono turėjai suprasti, kad Beno pasikeitimas jo nedžiugina. Ir Benas galėjo nujausti kodėl – jiedu liovėsi šnekėtis. Ir visai ne todėl, kad Benas to nenorėjo. Tiesiog jame vyko tiek naujų slaptų reiškinių, kad didžiąją dienų dalį jis tiesiog klausydavosi savo vidaus – pritilęs, suglumęs, ir laukė, kas iš to bus. Jis nebūtų įstengęs apie tai su niekuo kalbėti. O be šito, daugiau jo niekas labai ir nedomino.

Vieną popietę Benas nuklydo galukiemiais pramintu taku, palei mėšlo krūvas ir lauko išvietes. Atokiau dauboje tamsavo tvenkinys, už jo – šileliai, ir driekėsi lygumos su keliomis dar besiganančiomis karvėmis. Tai buvo miestelio riba, jo išvirkščioji pusė.

Atviros vietos Beną tądien trikdė.

Jis įsuko į trumpą siaurą gatviukę, kurios kiemuose siautė tankūs vaismedžiai. Jų laja užgožė medinius namus, ir iš pirmo žvilgsnio galėjai pamanyti, kad žmogaus čia apskritai nėra, tik veši tvoromis sutramdyti sodai. Gatviūkštė baigėsi nebenaudojamu mūriniu garažu, priešais kurį lyg apendiksas telkėsi apskrita smėlinga aikštelė. Virš užkaltų durų kabojo krepšys, vakarais čia mėtydavo kamuolį vietiniai berniokai.

Kitas gatviukės galas vedė į dvaro parką ir rūmuose įrengtą biblioteką.

Įsukęs į gatvelę Benas iš karto pamatė tamsią dėmę prie garažo sienos. Ant apleistos šuns būdos, pagauta kažkokios atgrasios būsenos, sėdėjo mergina. Turbūt toji būseną ir lėmė, kad gatviukės apendikse ji atrodė kaip svetimkūnis, kurio per klaidą neišoperavo. Greičiausiai buvo iš meno mokyklos, nes jokia vietinė mergina nebūtų užsivilkusi tokio ilgo, smulkio- mis ochrinėmis gėlytėmis išmarginto šokolado spalvos sijono ir apsiavusi vyriškų sportbačių – beje, labai panašių į Beno. Pailgas, blyškus merginos veidas užsibaigė aštriu trikampių smakru, kuris teikė jai griežtumo. Žalios juodu pieštuku ap- vestos akys švietė iš tolo kaip didžiulės amebos. Plaukus buvo susisegusi taip, kad šie slūgsojo aplink galvą lyg sunkus išdri- kęs debesis. Ji neatkreipė dėmesio į Beną, smaksojo panirusi į apatiją ir nieko aplinkui nematė. Tas vaizdas iš pradžių jį pra- juokino. Stabtelėjęs atidžiau įsižiūrėjo į merginą. Atrodė lyg ir matyta, tik neatsiminė kur. Pajutusi, kad į ją žiūri, mergina lėtai sumirksėjo ir pažvelgė į Beną. Nė trupučio nesutriko, tik tarp jos antakių įsirėžė nežymi raukšlė. Valandžiukę jiedu ty- lėdami spoksojo vienas į kitą. Pagaliau ji piktokai kilstelėjo antakius, nebyliai klausdama, ko Benui reikia. Šis išsišiepė, gūžtelėjo pečiais ir linksmi nužygiavo gatviuke link dvaro.

Tą smagumą Benas nešiojosi iki vakaro. Net kai prie ben- drabučio jį pasigavo ir ėmė kamantinėti Meiluvienė – kas Be- nui pasidarė, kodėl negrojās ir kodėl jį reikia raginti repetuo- ti, jis tik geraširdiškai šypsojosi ir linkčiojo, nei teisindamasis, nei per daug žadėdamas pasitaisyti.

Kitą rytą Benas pabudo visiškai užmiršęs žaliaakę ant šuns būdos. Neprisiminė jos iki pirmojo spalio penktadienio, kai įvyko fuksų krikštynos.

Bet kai ji išdygo aktų salės scenoje kartu su Levu Kiršinu ir dar dvylika naujojo kurso aktoriūkščių, Benui sudunksė-

jo paširdžiuose. Ji vilkėjo liemenį išryškinančią aksominę vyno spalvos suknelę su juodų plunksnų apvadu. Nuo klubų platėjanti suknelė krito iki grindų, ir einant juodų plunksnų apvadas raibuliavo. Tankūs riešuto spalvos plaukai driekėsi ant pečių ir nugaros lyg sunki auksiniais siūleliais siuvinėta draperija – rampos šviesose jie spindėjo ir atrodė šviesesni nei tada prie garažo. Ji buvo nugrimuota, tamsiai raudonos lūpos šįkart nustelbė akis. Tarp kursiuokų ji ir vėl atrodė lyg koks neišoperuotas svetimkūnis. Pati tai žinojo. Gerokai vėliau Benas suprato, kad šitą atotrūkį nuo kitų ji pati išsigalvoja ir pabrėžia.

Aktoriukai pradžiugino publiką naiviu, triukšmingu pasirodymu su pačių sukurtais ketureiliais. Labiausiai visiems patiko, žinoma, Levas Kiršinas – publika juokėsi ir daug plojo. Akies kraštu Benas visą laiką tyrė, kaip į žaliaakę reaguoja jos kurso vaikinai. Kiršiną jis iš karto atmetė kaip per mažai patrauklų, o kiti laikėsi nuo jos per atstumą.

Po iškilmingos dalies fuksai buvo išginti į koridorių ir suklupdyti į eilę po du. Šliauždami mokyklos koridoriais jie ant nugarų turėjo tempti sunkius drobinčius maišus. Paskui juos suvarė į vestibulį ir liepė maišus atrišti – iš jų pasipylė miltų, kruopų ir makaronų pakuotės. Viską reikėjo sunešti ir palikti prie valgyklos durų, o fuksams buvo prigrasinta, kad šitomis kruopomis jie mis visus metus. Tai sukėlė juoką ir apsimestines dejonas.

Benas išėjo į kiemą, įsimaišė į klegantį rūkančiųjų būrį. Kažkas jame daužėsi, tvaksėjo, nerimo.

Devintą salėje prasidėjo diskoteka, bet salė dar buvo tuščia, tik pasieniais lyg prikalti glaustėsi ritmo apkurtinti siluetai. Benas vėl išėjo į gatvę. Atsibastė iki bendrabučio, kyštelėjo galvą į kambarį – čia tik Mišutis, įsijungęs prie lovos stalinę lempele, mieguistas tysojo su knyga.

– Ko ne diskotekoj?

– O ko man ten? – rūgščiai suniurzgė Mišutis ir vėl įbedė nosį į knygą.

– Ką skaitai?

– Knygą.

Benas užtrenkė duris.

Nusileidęs į gatvę jis iš tolo pamatė žaliaakę. Su savo scenine suknele alėjoje ji atrodė kaip kruvinas brūkšnys. Išvydusi Beną stabtelėjo, suknelė suraibuliavo, aptaškydama žalumą krauju. Paskui vėl ėmė eiti. Jis stovėjo ant šaligatvio ir žiūrėjo, kaip ji artėja. Kažkodėl atrodė, kad ji ateina pas Beną. Gal todėl nejučia, iš anksto nesiruošęs, ją užkalbino:

– Tai kur čia vaikštai?

Žaliaakė sustojo ir įdėmiai pažvelgė Benui į akis. Pirmą kartą matė ją iš arti. Per grimą galėjai įžiūrėti, kad jos skruostai nuberti smulkiomis spuogeliais.

– Persirengt.

– Ne į tą pusę.

Ji sumišusi apsidairė.

– Turbūt pasiklydau.

– Eime, palydėsiu, – nusijuokė Benas. – Merginų bendrabučiai kitoje pusėje, prie bibliotekos.

– Ar tas baltas pastatas su kolonomis – biblioteka? Matau jį pro savo langus.

– Na taip.

– Jis panašus į dvarą.

– Ten ir buvo dvaras. Įdomesniais laikais.

Jiedu susižvalgė ir šyptelėjo.

Prie paradinių mokyklos durų būriavosi jaunimas.

– Vega! Ateisi? – šūktelėjo iš būrio mergina.

Žaliaakė linktelėjo ir metė greitą žvilgsnį į Beną.

– Benediktas... Benas, jeigu ką, – prisistatė jis.

– Žinau. – Ji nusuko akis.

Merginų bendrabutį jiedu pasiekė tylėdami. Žaliaakė buvo neaukšta ir smulki, lyg porcelianinis arbatinis su plonyte ašele ir grakščiu kakleliu. Ji ir kaklą laikė truputį palenkusi, atkišusi į priekį. Tačiau judėjo tingiai ir kažkaip atsargiai, lyg visą laiką vaduotūsi iš sapno ar būtų sau per sunki. Prie laiptų ji atsisuko, nesumodama, dėl ko toliau tartis.

– Aš palauksiu, – pasakė Benas. – Juk nueisim ten... pažiūrėt?

– Nebent *pažiūrėt*... Nekenčiu diskotekų, – šyptelėjo ji.

Kai Vega dingo už bendrabučio durų, Benui dingtelėjo, kad dar daug kartų šitaip jos lauks. Kažkoks gerumas suveržė gerklę.

Salėje buvo tamsu. Tik palubėje, mesdamas ant sienų ir šokančių kūnų žydrus atšvaitus, sukosi fosforescuojantis rutulys. Scenos kampe, kaip barmenas, žongliuojantis bokalais, kompaktines plokšteles kaitaliojo didžėjus su megzta geltona kepure. Jis monotoniškai linkčiojo galvą, užmiršęs viską pasaulyje, tarytum būtų savo kambaryje ir niekas jam daugiau nerūpėtų. Šokančių dar nebuvo daug. Atidarius salės duris muzika trenkė į ausų būgnelius, surakino smilkinius ir per kelias minutes atbukino jusles. Po šituo triukšmo gaubtu transiškas judėjimas pagal ritmą Beną ir Vegą ne artino, o skyrė. Turėjai visą laiką irtis rankomis, kad kartu išsilaikytum ant bangos, o juodi salės kampai laukė nors menkiausios judviejų klaidos, grasindami atplėšti vieną nuo kito, susiurbti ir praryti.

Jiedu šoko tylėdami, drąsiai, atvirai susilieję žvilgsniu, tačiau nesiliesdami. Tarpais Benas užuosdavo vaisinių kvėpalukų aromatą – lyg slyvos, lyg persiko. Vega jau buvo persirengusi ir nusivaliusi grimą, tik lūpas pasiliko ryškiai raudonas, su dviem aštriom įnoringom bangelėm. Dabar ji vilkėjo džinsus ir trumpą juodą susegamą megztuką.

Iš pradžių ji pakluso monotoniškam ritmui. Apsiniaukė, liovėsi žiūrėjusi į Beną. Paskui sustojo, persibraukė ranka per plaukus. Staiga vėl ėmė judėti – nepaisydama ritmo, plastiškai banguodama rankomis su plonyčiais ilgais pirštais, lyg joje skambėtų kita muzika. Ji tūpčiojo ir lengvai kraipė liemenį, ir tas tingus, apsalęs liemens vilnijimas atrodė magiškas lyg vėgėlės plastėjimas srovėje. Benas pakluso jam. Pagaliau Vega sustojo, nuleido rankas ir papurtė galvą.

– Einam iš čia? – sušuko Benas jai į ausį.

Jiedu išėjo į koridorių.

– Tu gražiai šoki. – Benas norėjo pasakyti ką nors malonaus, padrašinti. Vega tik vyptelėjo ir papurtė galvą.

– Eime... į lauką, – paprašė ji.

Lipant žemyn Benui dingtelėjo, kad jų niekas neverčia laikytis kartu, bet šit jis eina paskui Vegą, lyg tai būtų savaime suprantama.

Kieme jie instinktyviai pasitraukė nuo rūkančiųjų. Susižvalgė ir, nepratarę nė žodžio, pasuko į alėją truputį skubėdami, kad niekas neišpirštų į draugiją.

– Tau nešalta? – jau po medžiais pasiteiravo Benas.

Ant marškinėlių Vega vilkėjo tik trumpą viena saga susegamą megztuką.

Ji papurtė galvą.

– Šiomet daug vaikštau. Nors, atrodo, kur čia nueisi, – nei iš šio, nei iš to pasakė Benas, tarytum kviesdamas kartu pasi-vaikščioti.

Vega šyptelėjo, žiūrėdama sau po kojų. Pabėgus nuo triukšmo vėl tapo nedrąsu. Tyloje kiekvienas judesys aidėjo, atrodė nuogesnis, reikšmingesnis.

Tą vakarą jie keistai įstrigo laike. O gal pagreitino jį – vaikštinėjo vis tais pačiais tamsiais, žeme ir drėgna žieve tvoskiančiais takais, pilni to kvapo ir savo pačių keliamų garsų. Prisėdavo ant suolo, stabtelėdavo prie tvenkinio, ant tilto virš upės.

Benas vis tiek apvilko Vega savo striuke ir užsegė užtrauktuką. Vėsa smelkėsi į sąnarius, kėlė juos nuo suolų jaukiuose prieblandos lizduose ir ginė vaikščioti. Tačiau viduje Benas virte virė. Jiedu šnekėjosi – nieko per daug nepasakydami. Varinėjo žodžius lengvai ir žaismingai, kaip bendrą pulsą, staiga krūptelėdami nuo medžio atplyšus šešėliui ar klyktelėjus naktiniam paukščiui. Paskui nutildavo aptingę, apsaldyti slaptos minties, kurią dar norėjosi nuslėpti vienam nuo kito. Toje tyloje buvo jauku.

Atėjo prie mūrinio garažo su šuns būda.

– Ką tada čia veikei? – paklausė Benas.

– Mėginau numirti, – atkirto Vega.

Ji pasuko daubon, prie tvenkinio. Ten buvo visai tamsu, nepašviesta. Iš vieno kiemo amtelėjo mieguistas šuo.

– Visokių norų esu turėjęs, bet tik ne šitoki, – pasakė Benas jau prie tvenkinio.

Gal net truputį iš aukšto.

Čia buvo taip tamsu, kad vandenį veikiau jutai oda. Vega nė nekrustelėjo. Stovėjo tylesnė už tylą, iš jos pusės net spengė. Staiga Benui pasivaideno, kad jos nėra.

– Vega?.. – pašaukė jis. – Vega?!..

– Aš čia, – visai čia pat atsiliepė ji pavargusiu balsu.

Trečią valandą nakties jie šiaip ne taip išsiskyrė prie merginų bendrabučio. Toje pačioje vietoje, kur pernai prieš Kalėdas Benas atsisveikino su Damulyte. Tik šis atsisveikinimas buvo pritvinkęs lūkesčio ir saldaus, džiaugsmingo nuovargio.

– Jau eisiu, – vos judindama lūpas sukuždėjo Vega.

Benas juste pajuto, kad jos lūpos sustirusios nuo nakties vėsos ir nuovargio, ir jų sustingimas persidavė jam (vėliau, jau lovoje viską atsimindamas ir daug sykių vėl išgyvendamas, jis pats nustebė, kad jam net nedingtelėjo tų lūpų pabučiuoti).

Grijdamas į bendrabutį, alėjoje jis staiga išmetė virš galvos rankas ir suklykė kaip pamišėlis, neišlaikydamas savyje su-

žabavusio suvokimo, jog ką tik įsimylėjo. Viduje bręstantis kokonas atrodė tuojau plyš ir išleis drugį. Mėgavosi ta virsmo nuojauta, nekantriai laukdamas naujo savęs ir nė trupučio neabejodamas, kad tai patirti bus įdomu.

Benas dar nežinojo, kad kito susitikimo su Vega teks ne tik gerokai palaukti, bet ir prisikankinti, prisigalvoti didžiausių kvailysčių. Kitos dienos vakarą jis jau kaltino save, kad nieko Vegai nepasiūlė, nesusitarė, net nepasidomėjo, koks jos bendrabučio kambario numeris. Gal ji palaikė Beną nerūpestingu, nepatikimu ištižėliu? Pirmadienį mokykloje, nors per pertrauką prasišlaistė koridoriais, sukiojosi apie „peklą“ ir kelis kartus rūkė su Kiršinu, jos nesutiko. Kiršino nedrįso klausinėti, tiesiog neįstengė nesudrebėjęs ištarti jos vardo. Vaikščiojo lyg apkerėtas, visą laiką juto ją šalia, sąmonės kamputyje nešiojosi jos atvaizdą. Likus vienuoje Vegos atvaizdas išryškėdavo, užgoždavo visus kitus įspūdžius ir mintis. Benas imdavo šnekėtis su juo. Jis mąstė ir veikė taip, lyg Vega nuolat jį stebėtų. Šitai buvo saldu, jaudulinga, bet ir vargino. Atmintyje be atvangos sukdamas jų naktinio pasivaikščiojimo filmą ir šimtą kartų iš naujo išgyvendamas daugybę smulkmenų, Benas greitai pats sau įgriso. Malonios detalės nušiuo, išbluko, nebejaudino. Reikėjo naujų įspūdžių. Bet dienos slinko, o apvaizda viską taip sudėliodavo, kad vaikščiodami tais pačiais keliais Benas ir Vega vis nesusitikdavo. Šitai darėsi nepakeliamas. Praėjus savaitei Benas staiga nugirdo su kažkuo šnekantis Levą Kiršina.

– Bet kur Lidžiūtė prasmego? Etiudą repetuoti reikia, ji ten pagrindinė, – klausinėjo rudaplaukis aktoriūkštis su dviem plonomis kaselėmis už ausų.

Nors nežinojo Vegos pavardės, Benas juste pajuto, kad šnekama apie ją.

– Atrodo, serga, – atsakė Kiršinas.

– O kas jai? Ilgai sirgs? Blemba, negi reikės ją pakeisti?

– Nežinau, pasiklausk Verbitės, jos, atrodo, kambario-
kės, – atsakė Kiršinas.

Jis, beje, dar nuo fuksų krikštynų įsidėmėjo, kad Benas ir Vega iš diskotekos išėjo kartu. Pastebėjęs, kad Benas susido-
mėjo jų pokalbiu, juokais atsigrėžė į jį.

– Gal tu žinai, kur mūsų Lidžiūtė?

Benas baisingai sumišo, trūktelėjo pečiais ir nuėjo.

Po paskaitų, dvi valandas prabudėjęs, jis pasigavo Verbitę
prie bakalėjos „Raktelis“ ir tiesiai šviesiai paklausė:

– Vega Lidžiūtė su tavimi gyvena?

Ši stabtelėjo lyg užpulta ir nužvelgė Beną iš po surauktų
antakių tokiu nepatikliu, niekaip nesusikaupiančiu žvilgsniu.

– Mokykloje jos nesimato. Susirgo? – truputį maloniau pa-
siteiravo Benas.

Pamažu Verbitė ėmė suprasti, ko jam reikia. Atlaidi pa-
nieka perbėgo jos veidu.

– Nežinau, nesigilinu. Bet į paskaitas, atrodo, nevaikšto, –
gūžtelėjo nusisukdama.

– Palauk, aš su tavimi. Vieno manęs neįleis.

Verbitė šoktelėjo, pasitaisydama nuo peties smunkantį
krepšį su knygomis, ir nutvilkė Beną iškalbingu žvilgsniu. Jis
galėjo reikšti: „Suprantama, niekas tavęs neįleis, todėl žinok
savo vietą ir gerbk sunkiai nešančias moteris.“

Dešimt dienų kvailinusi Beną, apvaizda šį kartą pateikė
malonią staigmeną. Nors iš garsiai atsukto radijo kunigiš-
ka maniera buvo vograujama, kaip per abortą plėšiant nuo
vaisiaus galūnes jis nebyliai rėkia, o mezginyje ant budėtojos
stalo stirksojo virbalų kryžius, jos pačios nebuvo nė padujų.
Benas ir Verbitė šmurkštelėjo į laiptus kaip dvi žiurkės. Bi-
jodama užsitraukti budėtojos nemalonę, Verbitė antrajame
aukšte atsidūrė dar greičiau už Beną. Atsigrėžusi dūrė smakru
kairėn. Jiedu nuskubėjo į koridoriaus galą, kur švietė siauras
langutis.

Koridoriaus gale ant paskutinių durų paprastu pieštuku buvo užrašytas skaičius 15. Verbaitė stumtelėjo duris ir įėjo pirma – neįprastai lėtai ir dramatiškai, mėgindama perspėti kambariokę apie jos laukiančią staigmeną.

Tai buvo ne kambarys, o viso labo kambarėlis su langu. Jame vos tilpo dvi lovos, dvi kėdės ir sieninė spinta prie durų. Taupant vietą čia nebuvo net tų bjaurių geltonų spintelių, kurios prie kiekvienos lovos stovėjo vaikinių bendrabutyje.

Saulė jau buvo beveik nusileidusi, ir nuo geltonos užuolaidos į kambarį krito tamsus, liūdnas geltonis. Vega sėdėjo lovoje po kairei, užsikėlusį kojas ir pasidėjusi ant kelių knygą taip, kad pagautų nuo lango krentančius paskutinius šviesos likučius. Ji vilkėjo šviesiomis trikotažinėmis kelnėmis ir juodais berankoviais marškinėliais. Šešėlyje skendintis veidas atrodė blyškus ir sustingęs, be gyvybės, tarytum seniai būtų liovusis skaityti. Benui įėjus ji pakėlė akis ir akimirką baisiai suglumo. Bet tuojau jos veide atsirado gudrus slepiamo pasitenkinimo šypsny. Ji dėbtelėjo į Verbaitę taip, lyg ši būtų kokia kelią užgriozdojusi komoda. Panašiai ir atrodė. Užpildžiusi siaurą tarpą tarp lovų ir nekreipdama į Beną su Vega nė menkiausio dėmesio, Verbaitė numetė ant lovos sunkų krepšį, nutrenkė ant jo savo zomšinį švarkelį ir, visu svoriu plumptelėjusi šalia, garsiai atsiduso. Benui buvo aiškiai parodyta, kad šitaip po sunkios dienos atsidūstama tik namie. Ir šito atsidūsimo Verbaitė dėl nieko nebūtų paaukojusi – netgi dėl savo mylimo vaikinio, jeigu tik būtų tokį turėjusi. Vega stebėjo šį išraiškingą spektaklį niūriu žvilgsniu, iš anksto numatydama Verbaitės judesius ir ragindama paskubėti. Sutikusi jos žvilgsnį, Verbaitė nekaltai išpūtė akis. Ji užsimetė koją ant kojos ir labai susikaupusi nusisegė purviną ilgaaulį batą. Tada tą patį padarė apkeitusi kojas. Atsidariusi siaurutes sieninės spintos duris – šios skausmingai sukniaukė – išsitraukė pakabą ir pakabino ant jo zomšinį švarką. Paskui įsispyrė į rožines šlepe-

tes, kurios, iškišusios paršelių snukučius, stirksojo iš po lovos. Ir jau tada, perliejusi iš pradžių Vega, paskui Beną reikšmingu žvilgsniu, pareiškė:

– Grįšiu už penkiolikos minučių.

Vega smeigė jai į nugarą suvaidintos neapykantos kupiną žvilgsnį. Tačiau Benas nekreipė į Verbaiteį nė menkiausio dėmesio. Visą laiką jis prastovėjo prie durų įdūręs akis į Vega. Buvo taip jos pasiilgęs ir vaizduotėje tiek išdailinęs ir prikūręs, kad dabar jo jaudulys grūmėsi su šiokiu tokiu nusivylimu. Vega atrodė blanki, net negraži – kažkokia glebi ir apkiautusi. Nemaloniai nuteikė ir sunkus, prikėpuotas kambario oras. Atsidavė aitriu prakaitu ir vos juntamu organišku nesiprausiosios moters kvapu. Gražius sunkiai sutvarkomus plaukus viršugalvyje Vega buvo susiveržusi gumele, dėl to jie atrodė tamsesni. Tačiau atidengė aukštą kaktą, skruostikaulius ir akis, kurios, šiandien nė trupučio nepadažytos, atrodė blankesnės, vaikiškos, lyg būtų verkusi. Jos ausyse kabėjo maži turkio drambliukai. Ši nauja, su Benu nesusijusi smulkmena sukėlė jam nerimą. Tarytum per tą laiką, kol jiedu nesimatė, Vegos gyvenime būtų atsitikę kažkas nauja ir svarbaus.

– Atėjai, – nužvelgusi Beną ilgu, patenkintu žvilgsniu pasakė Vega.

– Girdėjau, kad sergi... Neramu pasidarė.

– Aš nesergu, – beveik linksmai nukirto ji ir nuleido kojas ant grindų. – Eikš, sėskis. Vietos ne daugiau kaip toje šuns būdoje. – Ji vėl perliejo Beną reikšmingu žvilgsniu, iš karto sugražindama ano pasivaikščiojimo jaudulį. – Tik čia dar reikia dalintis su kita kale!

Benas žengė prie jos ir kažkodėl pritūpė, panūdęs sumožėti.

– Nesergi?

Vega papurtė galvą.

– Tai kodėl tavęs niekur nėra?

Ji nusišypsojo visa burna, atidengdama baltus, smulkius, taisyklingus dantis. Skruostai nuraudo, ir tuojau pasidarė vėl tokia graži, kokią Benas atsiminė.

– O tu ieškojai?..

– Žinoma! Juk pažadėjau. Ar tu nė trupučio nenorėjai susitikti? – Jam net kvapą užgniaužė iš jaudulio ir nuostabos, kad drįsta taip atvirai šnekėtis su mergina, kurią mato antrą kartą gyvenime.

– Norėjau... – apsiniaukė Vega.

Smiliumi ji vedžiojo ant kelio ratuką ir žiūrėjo į jį lyg užkerėta.

– Bet... Tyčia slapsčiausi, – tyliai pridūrė.

– Kodėl?

– Norėjau įsitikinti, kad esu tau svarbi. – Ji metė į Beną skvarbų žvilgsnį ir tuojau vėl nudūrė akis. – Pasakiau sau – jeigu tikrai jam rūpiu, jis mane ras. Ir tu atėjai.

Beną užliejo kažkoks prieštaringas jausmas. Pats nesuprato, kas tai.

– Nori pasakyti, kad sėdėjai čia ir laukei manęs?

Vega linktelėjo, vėl brėždama tą savo ratelį.

– Ir į paskaitas, ir į etiudus – nusispjaut? Ir kad kursiškai tavęs ieško – irgi nusispjaut?..

Ji nužvelgė Beną lyg abejodama, lyg tirdama, ar gali sakyti tiesą. Tada, nenuleisdama nuo jo akių, vėl nedrąsiai linktelėjo.

– Tu visiška pamišėlė! – susižavėjęs ir labai patenkintas šūktelėjo Benas.

Vega nusišypsojo, tramdydama pergalingą juoką. Dabar, kai svarbiausia buvo išsakyta, juos staiga patraukė vieną prie kito. Nesuprasi, kuris buvo pirmas, atrodo, jausmo banga sukilo abiem vienu metu – jiedu apsikabino ir susiglaudė veidais, pakutendami vienas kitą kvėpavimu. Vega uždarė burną, jos degantis skruostas nuslydo per Beno kaklą ir nusileido

ant jo peties. Jis suprato, kad bučinio dar nebus. Bet jos kūnas, į Beną pasidavęs liemu ir stangri, masinanti krūtinė kelias akimirkas buvo jo valioje. Jis spaudė Vega prie savęs, žnaibė jos nugarą ir pečius, jo delnai suko ratus po jos krentančiais slyvomis kvepiančiais plaukais. Jis uodė jos veidą, kaklą, paaušius, pašėlusiai tvaksinčius riešus, rausvais jaudulio siūleliais sudaigstytus pirštus ir tarpupirščius, paskui ir vėl plaukus. Ji alpėjo, alsavo lyg atsiduodama. Beno maigymas ir uostymas jai patiko, bet ir kėlė juoką – kelis kartus nusikvatojo užvertusi galvą, išsilenkusi jo glėbyje, ir duobelė po jos kaklu trūkčiojo ir tvaskėjo lyg veidrodinė. Benas troško ne įsismelkti į ją, kaip tai būdavo su Sveta ar kitomis moterimis, apie kurias fantazuodavo, vaizduodamasis labai konkrečias kūno vietas. Ne. Jis troško įsidėti ją į save, perleisti per savo kūno skaidulas kaip ypatingą, deginantį kvaitulį. Nedrįso galvoti apie atskiras jos kūno dalis, tik, miglotai nutuokdamas, kad Vega jas turi, atsidurdavo ant tokio geismingo alpulio ribos, kad toliau jau nebegalėjo žengti net vaizduotėje. Be to, ir ji pati leido suprasti, kad burnos Benui dar neatiduoda. Todėl jis nelietė nei jos krūtų, kurios spaudėsi prie jo lyg du masinantys kūniški lašai, nei žemiau.

Jų kvaitulį pertraukė trys reikšmingi bilsniai į duris. Stoję pauzė, tada nuskambėjo dar trys tokie pat.

– Įeik gi! – atstumdama Beną irzlokai šūktelėjo Vega.

Tai buvo Verbaitė, ji atsinešė virtuvės kvapą ir gudrų žvilgsnelį.

– Kas valgys barščių? – buvo aišku, kad klausimas skiriamas ir Benui.

– Aš vėliau pasišildysiu, – sumurmėjo Vega.

– O jis?

– Jis išeina.

Vega įsmeigė į Beną akis, reikalaudama, kad šis patvirtintų jos žodžius.

– Bet aš ką tik atėjau!

Verbaitė vėl supratingai pasišalino.

– Po truputį... – jai išėjus jau kitu tonu sušnibždėjo Vega.

– Kaip kaip?..

– Būkime lėtesni!

Benas neprieštaravo. Pasiūlymas mėgautis vienas kitu *po truputį* jam visai patiko, bet jis norėjo įsitikinti, ar Vega vėl negudrauja.

– Aš pavargstu, – mįslingai paaiškino ji.

– Nuo ko?

– Nuo greičio...

– Gerai, jeigu taip nori... Kada susitiksim?

Vega staiga suplojo delnais ir nusijuokė.

– Kai pasnigs!

– Kai pasnigs? Palauk! Bet juk spalio vidurys! – pyktelejo Benas.

Ji tebesijuokė. Taip tyliai, žiūrėdama į jį žaižaruojančiomis akimis ir purtydama galvą iš smagumo. Benas suprato, kad turi keisti taktiką. Tiesiog apsimesti, kad jam nusispjaut.

– Iki pasimatymo per Kalėdas, – užgniaužęs įžeidį pajaukavo jis ir atsistojo.

– O pasnigs visai greitai! – surimtėjo Vega.

Ji prisimerkė, kad žvilgsnis atrodytų skvarbesnis, ir jau visai rimtai, net kažkaip niūriai, pridūrė:

– Nes aš taip noriu.

Benas išėjo visiškai apdujęs. Jam atrodė, kad labai ilgai eina gatve. Kažkodėl aplenkęs bendrabučius nusigavo iki mokyklos. Čia buvo tuščia, kažkas repetavo pirmojo aukšto auditorijose, pro atvirą orlaidę sklido aukštas, gaivus fleitos balsas. Tas garsas lyg šalto vandens čiurkšlė Beną trumpam išblaivė. *Ko aš čia atėjau?* Jis apsidairė, nerasdamas už ko nusitverti. Pats neišmanė, kas jam darosi. Tos nė akimirakai neatlėgstančios reikmės *turėti Vegą prie savęs* negalėjai pavadinti nei ilge-

siu, nei įsimylėjimu. Joje slypėjo kažkokie sąstatai, aklagatvis, nuodai ir dusulys.

Kelias dienas Benas vaikščiojo kaip nesavas. Tiesiog stūmė laiką. Į pirmąją paskaitą dažnai net neidavo, o atėjęs nieko negirdėdavo. Atrodo, jis neieškojo susitikimų. Stengėsi gyventi kaip visada. Bet paširdžiuose nuolat budėjo viltingas dilgsėjimas. Alėjoje ar mokyklos koridoriuose sušvytavus riešuti-niams plaukams, tas dilgsėjimas išiziebdavo paširdžiuose lyg ryški lemputė.

Repetuodavo Benas prisiversdamas ir be jokio įkarščio, vos po pusvalandį per dieną – dėl akių. Repeticijų tvarkaraš-tis buvo sudarytas visam semestru, ir jis turėjo parodyti, jog užima auditoriją, nes kitaip greitai būtų atsiradę, kas tą spra-gą užpildys. Benas net nepajusdavo, kada liaudavosi griežti ir leisdavosi traukiamas minčių į slegiančią, klampią, drumz-liną kaip stovintis vanduo būseną. Jis niekada nevartojo šito žodžio, bet nujautė, kad jo troškimas matyti Vegą virto liguis-ta priklausomybe. Šitai stabdė ir nuodijo jo valandas.

O vieną rytą, trūktelėtas iš sapno ypatingos šviesos ir dar neišsibudinęs kaip reikiant, Benas suprato, kad pasnigo. Vai-kinai jau buvo išėję į paskaitas, pro atitrauktas užuolaidas ant sienų krito šalta, gaivi šviesa. Tas sniegas spalio pabaigo-je tikrai atrodė kaip burtai arba susitikti leidžiantis ženklas. Keista, bet pirmiesiems džiaugsmo blyksniams užgesus Benas staiga pasinėrė į abejingumą. Jam jau nebebuvo svarbu, kada Vegą sutiks – šiandien, rytoj ar kitą mėnesį. Kelios laukimo dienos jį išdegino, atbukino, gal ir užgrūdino. O iškritęs snie-gas sugrąžino jėgas ir blaiivų protą.

Benas nusiprausė, išsitraukęs iš spintelės vakarykštę bandelę išgėrė kavos ir kuo ramiausiai atėjo į antrąją paskaitą. Tą dieną jis nugyveno įprastai, kaip būdavo dar prieš pažintį su Vega – nuėjo į visas likusias paskaitas, per pertraukas rūkė po gluos-niais ir daug šnekėjo. Jis buvo pasiilgęs kursiokų ir savosios

vertės pajautimo, kuris atsirasdavo su jais bendraujant. Giliai po šonkauliais tebedilgčiojo slaptoji lemputė, tačiau ji nebebuvo tokia jautri, ir jos siunčiami signalai vos sukutendavo.

Mokykloje Vegos nesimatė. Turbūt vėl kiūtojo bendrabutyje, tikrindama jo įsimylėjimo laipsnį. Bet šį kartą Benas nė nemanė kartoti scenarijaus. Jis truputį pyko, buvo truputį įsižeidęs, jam nepatiko būti vedžiojamam už nosies.

Vakare jiedu su Mišučiu nuėjo į kiną. Rodė seną traškan-tį vesterną. Nykios prerijų užėigos savininko žmona turėjo Vegos plaukus ir panašų smakrą, ir kai plekšnodavo girtiems kaubojams per sprandus, kažkas pažįstama lakstė jos skruos-tuose. Ji buvo antraeilis personažas ir rodė ją retai, bet kai sušvytuodavo ekrane, Benui paširdžiuose vėl įsižieb-davo lemputė. Po filmo jie išėjo į atodrėkį. Alėjoje telkšojo balos, o rytą sniego nebeliko nė ženklų.

Nakčia, tysodamas tamsoje atmerktomis akimis, Benas nusprendė ilgiau netempti ir rytoj po paskaitų susirasti Vegą.

Kitą dieną, žingsniuodamas su keliais kursiokais per vestibulį, jis išvydo ją prie sienos su stendais – smaigstydamą į Beną tiriančius žvilgsnelius, Vega šnekėjosi su kažkokia mergina. Jis pagavo jos žvilgsnį ir nustėro, vidurius perrėžė alpulio peilis. Aplinkui buvo per daug šurmulio. Įstengė tik pamoti Vegai nelėtindamas žingsnio. Ši linktelėjo, kažką atsakydama savo pašnekovei. Galėjai pamanyti, kad šitaip pasi-sveikinti jiems įprasta, kad jie tai daro kasdien. Ir viskas.

Po paskaitų Benas patraukė į bakalėją bandelių ir kefyro. Nuotaika vis labiau bjuro. Iki vakaro koneveikė save už skystablauzdiškumą, bet temstant pagaliau susiėmė, o gal su prie-blanda atsirado daugiau drąsos – apsirengė ir nužingsniavo į centrą, prie merginų bendrabučio.

Vegos lange degė silpna oranžinė šviesa. Jis metė akmenė-lį. Paskui – dar vieną. Užulaida suvilnijo, ir lange trumpai šmėkštelėjo Vegos veidas. Iš jo sklido tokia nuoskauda, kad ji

ir negalėjo ilgiau užtrukti, žvilgtelėjo tik norėdama įsitikinti, jog tai tikrai Benas. Vegai dingus užuolaida, kaip pridera, kelias sekundes virpėjo iš nuoskaudos. Tačiau kaip tik tai Beną ir padaršino. Toji nuoskauda leido daryti prielaidą, kad Vega jam neabejinga – o šito Benas labiausiai bijojo. Visai įsidrąsinęs jis paleido į langą dar vieną akmenėlį ir tyliai, maldaujamai švilptelėjo. Šį sykį užuolaidą atitraukė Verbaitė. Ji ir langą pravėrė, suraukusi antakius ir aiškiai užsikrėtusi neprielankia kambariokės nuotaika.

– Ko tau?

– Pasakyk Vegai, kad nuliptų žemyn.

– Ji nenori su tavimi kalbėti.

– Aš laikiu, – atšovė Benas ir tvirtai įsispyrė į grindinį.

Verbaitė demonstratyviai užvertė akis ir papurtė galvą, parodydama nematomai publikai, kaip jai įgriso šis užsispyręs jaunuolis. Tačiau jaunuolis gerai matė, kaip, dar nespėjusi dorai pasislėpti už užuolaidos, Verbaitė perduoda jo žodžius kambario gilumoje tūnančiai Vegai.

Benas ketino laukti ne ilgiau kaip dešimtį minučių. Bet nė tiek neprireikė. Netrukus, spausdama prie krūtinės raudoną vilnonę skarą, Vega kyštelėjo galvą pro lauko duris.

– Eikš vidun...

Benas įėjo. Vestibiulyje buvo šilta ir kvepėjo ką tik nuluptu mandarinu. Pro savo būdelės stiklą, vis įsimesdama burnon mandarino skiltele, į jiedu įsispitrėjo budėtoja. Šį kartą Vega atėjo pasileidusi plaukus, ką tik iššukuotos riešutinės sruogos spindinčiais kriokliais krito ant raudonos skaros. Benui pasirodė, kad lange ji dar buvo juos susirišusi – vadinasi, plaukus pasileido dėl jo. Šitai teikė vilties.

– Pasnigo, – nejaukiai šyptelėjo Benas.

– Jau ir nutirpo, – ne itin draugiškai atkirto Vega.

Violetiniais gyslelių raštais išraizgyti jos vokai atrodė paburkę, o lūpos tiesiog karščiuojamai degė.

– Pyksti?

– Nė trupučio.

– Tai ko tada?..

– Kas ko? – Ji niūriai dėbtelejo į Beną.

Staiga jam toptelėjo, kad Vega tikrai *laukė* ir kankinosi gal ne mažiau už jį.

Jis žengė artyn trokšdamas ją paliesti.

– Baikim tuos žaidimus.

– Aš ir nežaidžiu, – nusisuko ji.

– Gerai... Jeigu paskirsiu tau pasimatymą, ar ateisi?

Vega metė į jį priešišką, provokuojantį žvilgsnį.

– O tu iš pradžių paskirk!

– Rytoj ketvirtą prie šuns būdos.

Ji lyg šyptelėjo, bet tuojau susivaldė.

– Ateisi?

– Pamatysim... Nepyk, daugiau negaliu šnekėti.

Benas prisilietė jos liemens pirštų galais. Nustumdama jo delną Vega pasidavė į priekį ir nuėjo.

Prie šuns būdos ji vėlavo septynias minutes. Sijonas tik suplevė savo gatvelės gale kaip vėliava – Benas išsyk pamatė, kad šiandien Vega kuo puikiausiai nusiteikusi. Tarytum niūraus, pilno nutylėjimų vakarykščio susitikimo nė būti nebuvo. Ji vilkėjo naują šviesiai rudą švarkelį, ausyse suposi turkio drambliai, palaidi plaukai pleveno vėjo sukrėsti ant nugaros. Jiedu išvydo vienas kitą iš skirtingų gatvelės galų, ir Benas pajuto, kaip jame sukyla judesys. Tokį pat judesį atsinešė artėjanti Vega. Benas pakilo nuo būdos, pasiruošęs pagauti ją į glėbį. Ji atsitrenkė jam į krūtinę, kaip orientaciją praradęs balandis atsitrenkia į lango stiklą, alsuodama praviromis lūpomis, tramdydama jaudulį ir daugybę smulkių, nervingų šypsnių. Benas sugavo jos burną lūpomis, iš pradžių tirdamas, ar jos tai neatstums. Vega iš karto atsiliepė. Jiedu susijungė, paskui, tolydžio verdamiesi ir grimzdami vienas į kitą – sklandžiai,

nekliūdami, tarytum bučinys jau buvo prasidėjęs, kai išvydo vienas kitą iš skirtingų gatviūkštės galų, – ėmė glamonėtis liežuviais. Jungtis buvo švelni, atsargi ir tirianti, lyg pirmoji daktaro apžiūra. Ji nutrūko greičiau, negu Benas spėjo susivokti, kad tai, apie ką jis dar taip nedrąsiai svajojo, jau vyksta. Jau net *įvyko*. Jiedu atšlijo ir apsikeitė iš arti jau ne tiriančiais, o atvirai glamonėjančiais žvilgsniais.

– Ką veiksime? – linksmai paklausė Vega.

– Nusivesiu tave ten, kur pirmąjį kartą praradau, – tyčia dramatiškai pareiškė Benas.

Trumpam surimtėjusi Vega klausiamai iškėlė antakius.

– Čia visai netoli.

Benas paėmė ją už rankos ir nusivedė prie tvenkinio. Juosiamas reta žole apžėlusio juodžemio pylimo, tvenkinys spindėjo lyg didžiulė saga. Jiedu sustojo ant pylimo krašto.

– Čia? – paklausė Vega.

Benas linktelėjo. Nieko neaiškino apie tamsią jų pirmojo pasivaikščiojimo akimirką, kai staiga išsigando, kad liko prie tvenkinio vienas.

– Tada aš buvau visai *arti*, – tyliai pasakė Vega ir netrukus kažkaip keistai pridūrė: – Tu dar nebuvai manęs *praradęs*.

Kurį laiką jiedu stovėjo susimąstę. Benas surūkė cigaretę, ir Vega kelis kartus paprašė užsitraukti.

– Dabar mūsų burnos vienodai kvėpės, – nusišypsojo ji.

Jos žodžiai vėl išprovokavo bučinį, ir šį kartą jiedu bučias vosi ilgai, gramdydami vienas kitą iki alpulio. Vegos liežuvio tvilksniai sklido iki smegenų žievės ir skleidėsi spinduliais po visą Beno kūną, tvenkdamiesi apačioje į sunkų, karščiuojantį centrą. Benas prisispaudė prie jos tuo tvinkčiojančiu centru. Į tai Vega taip drąsiai atsiliepė klubais, kad jį staiga persmelkė mintis – ji tai darė su *kitu*, su *kitais*? Mintis buvo tiek nemaloni, jog Benas pasirūpino tuojau ja atsikratyti. Bet ir to užteko, kad Vega kažką pajustų.

– Kas?.. – atšlijo ji.

Benas papurtė galvą, rodydamas, kad norėtų toliau bučiuotis, bet ji neatlyžo:

– Ką tu dabar pagalvojai?..

– Nieko.

– Ne, pagalvojai. Sakyk.

Jis tylėjo, ieškodamas žodžių.

– Atrodau labai pasileidusi?

Vega žvelgė iš padilbų, pro grakščiai išlenktų antakių kabličius, išplėtusi siauras, dailias šnerves.

– Aš tiesiog mėgstu bučiuotis, – staiga pareiškė ji ir dar vilūgiškai prikando lūpą.

Net ir nujausdamas, kad jį tyčia erzina, Benas užsiplieskė. Vega tai prajuokino.

– Aš dar *niekada su niekuo* nesimylėjau, – surimtėjusi pasakė ji.

Staigi jos nuotaikų kaita Beną truputį gąsdino, bet ne mažiau ir žavėjo. Paskutinį žodį Vega ištarė visai pašnibždom – atrodo, kad ji ne tik kad niekada *nesimylėjo*, bet net nebuvo ištarusi šito žodžio balsu.

– Jei netiki, gali patikrinti, – žvaliai pridūrė ji.

Tarsi siūlytų išmėginti, ar gerai išsiskleidžia naujas skėtis.

Benas net nespėjo kaip reikiant apmąstyti pasiūlymo. Vega sugniaužė jo pirštus ir užkišo delną sau už sijono juosmens. Kitą akimirką jis pajuto šilumą, lyg būtų patekęs į inkubatorių su švelniausiais pasaulyje viščiukais, ir plono riebalinio sluoksnio minkštumą. Benas nejučia spustelėjo jį pirštų galais, ir Vegos pilvą nukrėtė silpna elektra. Nuleidusi galvą ji stebėjo, ką veikia Beno delnas. Labai pamažu leisdamasis žemyn, jis užčiuopė pirmuosius šiurkščius plaukelius. Vega sekundę apmirė, paskui staiga klusniai atpalaidavo ir net kiek praskleidė šlaunis, kad jo delnas galėtų patogiai pasiekti tikslą. Benas jau nebegalėjo visiškai sutapti su savimi. Viena jo dalis turėjo

atsitraukti ir tiesiog leisti rankai veikti, kitaip būtų sprogęs. Jo pirštai pasinėrė į karštas, sausas rieves – ieškodamas slidumo atsargiai jas pravėrė, bet ir tenai jos buvo sausos ir švelnios, lyg išmuštos aksomu.

– Matai?.. – pakėlusi į Beną akis sušnibždėjo Vega.

Jis linktelėjo, nors ničnieko nesuprato. Nežinojo net, ką turėtų rasti ir patikrinti. Pagaliau tai tebuvo dingstis ją paliesti. *Ten Vegas* iš tiesų buvo mažiau ir siauriau negu *Svetos* – vienintelės, su kuria galėjo palyginti. Tačiau jų lyginti Benas nenorėjo. Jis atskyrė Vegą nuo savo ankstesnių patirčių, su ja viską atrasdamas iš naujo.

Vega šlaunimis surakino jo delną ir atidžiai įsižiūrėjo į akis.

– Manai, kad tada, prie vaikinių bendrabučio, buvo atsitiktinumas? – staiga beveik nuožmiai paklausė ji.

– O ką, nebuvo?

– *Aš sekiau tave.*

Jiedu žvelgė vienas į kitą sulaikę kvapą.

– Įsidėmėjau tave dar rugsėjį ir nusprendžiau, kad būsi mano. Meldžiau visus dievus ir demonus, kad būtum mano. Ar tu esi mano? – Jos šnervės vėl išsiplėtė, ir šitai Beną tiesiog varė iš proto.

– Taip.

Vega paleido jo delną. Benas suprato, kad daugiau jos liesti nebegali. Ištraukė ranką, laikydamas pirštus taip, lyg jie būtų sutepti.

– Tau bjauru? – paklausė ji.

– Visai ne. – Kad ją įtikintų, Benas išbučiavo kiekvieną savo pirštą, nenuleisdamas nuo *Vegos* akių.

Ji nusijuokė, jis irgi.

– Nenoriu *to* daryti čia, – netrukus kažkaip dalykiškai pasakė Vega.

Lyg Benas tikėtusi, jog ji tuojau jam atsiduos.

– Žinoma, ne!

– Bet juk pagalvojai apie tai? – priekabiai prisimerkė ji.

– Visai ne... Ne. – Benas nusijuokė, nes tai tikrai buvo netiesa. – Tu vis užbėgi už akių!

Vega pagalvojo, atidžiai žiūrėdama jam į veidą.

– Padarykime tai rytoj ryte... Verbaitė visada pavyzdingai išeina į paskaitas ir grįžta apie trečią, pavalgyti... Ateik dešimtą.

– Bet kas mane įleis?

– Aš! – Ji reikšmingai pakėlė antakius. – Ten yra toks *mažytis langelis*...

Merginų bendrabučio pirmojo aukšto koridoriaus gale buvo mažytis langelis. Jį dažnai palikdavo pravirą, nes bendrabutyje lankydavosi katė, kurią budėtojos šerdavo ir įsileisdavo į savo būdelę vestibulyje pasišildyti. Nuo šeštos iki dešimtos ryto budėtojos dažnai net nebūdavo – viena išeidavo po nakties, o kita neskubėdavo ateiti. Taigi tos kelios valandos buvo labai patogios visokiems nelegaliems vizitams, kurių pasitaikydavo ir į kitus kambarius. Tačiau budėtoja galėdavo bet kada atsirasti. Tokiu atveju vizituotojams tekdavo sprautis pro katės langelį (atėjusiems iš vakaro galiojo ta pati tvarka) ir, pritykinus prie budėtojos būdelės iš šono, tylutėliai nusigauti prie laiptų.

Būtent taip ir nutiko Benui. Jis iš tolo pamatė ant bendrabučio laiptų raudoną Vegos skarą – ji siuntė ženklus, kad Benas apeitų bendrabutį iš šono. Jis taip ir padarė (tuo metu atrodė, kad jo viduriuose sukasi negailestingas plakiklis). Iki siauro, pailgo langelio reikėjo palypėti pamatų akmenimis, tada, įsikibus apatinio rėmo, prisitraukti ir įkelti koją. Šita truputį komiška mankšta išduodavo kavalieriaus fizinį pasirengimą ir galėjo jį baisingai sukompromituoti merginos akyse. Tačiau Benas vyriškumo išbandymą išlaikė.

– Tyliau!.. Budėtoja darosi arbatą, – tramdydama nerviną juoką sukuždėjo Vega, kai Benas įkėlė koridoriun pirmąją koją. Jos skruostai degė, o drėgni po vonios plaukai buvo prilipę prie smilkinių.

Tyliau Benui nesisekė. Iš jaudulio jis lyg tyčia viską darė garsiau. Kai įveikę koridorių jie tylutėliai šmurkštelėjo į laiptus, budėtoja (tai buvo stambi apyjaunė moteris amžinai riebaluotais, lankeliu prispaustais plaukais) nusikosėjo ir atsikrenkštė. Laimei, ji buvo peršalusi – šitie garsai juos pridengė ir apsaugojo. Aikštelėje tarp aukštų Benas nutvėrė Vegos pirštus ir stipriai suspaudė. Ji nežiūrėjo į jį, skubėjo kuo greičiau pasiekti tikslą.

Geltonoji užuolaida iš Vegos pusės buvo užtraukta. Galėjai suprasti, kad Vega laukė ir ruošėsi, kai ką apgalvojo. Ji užrakinė duris, raktą paliko spynoje ir trūkšmingai alsuodama atsirėmė nugarą į duris. Kelias labai ilgas sekundes jiedu žiūrėjo vienas į kitą, mėgindami atgauti kvapą.

– Na? – gniauždamas nervingą juoką paklausė Benas.

Prie Vegos buvo neįmanoma prisiliesti – atrodė tokia įsitempusi ir nenuspėjama. Jos būseną tarytum laikėsi ant plynės nežmoniškai įsitempusios spyruoklės, kuri bet kada gali trūkti.

– Aš negaliu... šiandien, – sušnibždėjo Vega vien lūpomis, išplėtusi žalias akis su auksinėmis dulkėmis nubarstyta rai-nele.

– Kaip?..

– Man prasidėjo... susirgau.

Benas skubiai palinksėjo galvą, nors abejojo, ar viską teisingai suprato. Kitą sekundę jis pajuto nusivylimą ir kartu – palengvėjimą.

– Na ir tiek to!

Atrodo, Vegai irgi palengvėjo.

– Bet mudu galime tiesiog taip... pagulėti?

Įsikačiusi Beno akyse sutikimą, ji visai nusiramino. Jiedu apsikabino ir akimircai nuščiuvo tarpe tarp lovų, apšviesti nuo lango krentančios šviesos. Šiandien čia kvepėjo vaisiais – slyvomis, obuoliais ar melionais. Tas aromatas sklido nuo drėgnų Vegos plaukų.

– Plovei galvą? – sukuždėjo Benas.

Ji linktelėjo, kakta įsiremusi jam į krūtinę.

Paskui kažką sugalvojusi pažiūrėjo į Beną ir liepė atsisėsti. Jis pakluso. Vega atsitūpė prie jo kojų ir atrišo jo sportbačių raištelius.

– Ką čia darai?.. – mėgindamas ją sulaukyti šuktelėjo Benas.

– Sėdėk. Aš taip noriu.

Atsargiai, lyg pilstytų labai karštą ir vertingą arbatą iš brangaus arbatinuko, Vega jį nuavė ir padėjo sportbačius po radiatoriumi.

Tada jiedu su drabužiais išsitiesė ant lovos. Po apklotu šiugždėjo ir raukšlėjosi Vegos prakaitu ir vaisiniais kvepalukais persismelkę patalai, jų buvo prisigėrusi ir aukšta pagalvė su ziučiaisiais – tokia didelė, kad ant jos lengvai sutilpo abiejų galvos. Jiedu gulėjo sukišę veidus ir apžiūrinėjo vienas kitą, kol tas nedidelis atstumas vėl užsipildė įtampa ir lūkesčiu. Auksinės dulkės Vegos akyse ėmė žaižaruoti. Ji šokinėjo nuo minties prie minties, visą laiką smalsiai ir nepatikliai stebėdama Beno veidą.

– Man patinka tavo pagalvė, – išspaudė Benas, kad tik ką nors pasakytų.

– Atsivežiau iš namų, – atsakė Vega. – Ar tu neuždėsi rankos man ant pilvo?

Ji pasivertė ant nugaros ir, nenuleisdama nuo Beno akių, pasikėlė marškinėlius.

Švelniu pūkeliu apaugusiame jos pilve lyg nago įspaudas duonoje žiojėjo bambos pusmėnulis. Benas įkišo į jį nykštį ir pakuteno. Vega sukikeno patenkinta.

– Čia mano mažoji burnytė. Ji tau šypsosi, – atidžiai stebėdama Beno nykštį pasakė ji.

Jusdamas, kad Vega kiek atsileido, Benas ėmė bučiuoti jos pilvą, kutendamas jį liežuviu, kaip darydavo Svetai. Dabar jis to neatsiminė, bet Svetai nepatikdavo, kai jis bučiuodavo jos pilvą. Užtai Vega, nors iš pradžių nepatikliai sulaikė kvapą, netrukus, vis labiau įsigyvendama į naują pojūtį, visai atsipalaidavo. Pagaliau vėl ėmė kikenti ir aikčioti iš juoko. Pasinaudojęs tuo Benas kyštelėjo pirštus po jos trikotažinėmis kelnėmis.

– Ką čia darai! Negalima! – ne juokais supyko ji.

Benas tučtuojau pajuto klastą.

– Tu tikrai kraujuoji?

Vega pasirėmė alkūnėmis ir dėbtelejo į jį išplėtusi akis kaip pelėda. Iš jos žvilgsnio negalėjai nieko suprasti. Benas kyštelėjo pirštus giliau ir atrakino jos rieves. Ji neturėjo jokio įklo-to. Ir kai ištraukė delną į šviesą, jis buvo nesuteptas.

– Kodėl man meluoji?

Vega nuvirto ant pagalvės ir, prisitraukusi prie krūtinės kelius, nusigrėžė į sieną.

– Aš bijau.

– Tai suprantama... Bet tu pamelavai!

– Man skaudės. Ar tu *supranti?*..

– Neskaudės.

– Iš kur žinai?

– Aš pasirūpinsiu. Pamatysi.

Vega atsisuko ir įsmeigė į jį šaltą, kiaurai skrodžiantį žvilgsnį.

– Kur to išmokai?

Benas nesumojo, ką turėtų atsakyti, kad jos neįskaudintų.

– Kiek esi prieš mane turėjęs?

– Vieną.

– Vieną? – Ji atsisėdo ir skvarbiai jį nužvelgė, norėdama įsitikinti, ar jis nemeluoja, bet ir nustebusi, gal net nusivylusi.

– Geriau jau būtum turėjęs dešimt.

Ir vėl nuvirto ant pagalvės. Išdžiūvę plaukai sukrito aplinkui jos galvą kaip spindintis rietimas.

– Atleisk, kad nuvyčiau, – ironiškai atkirto Benas.

Vegai kilo daugiau klausimų.

– Tu ją mylėjai? – Šitas buvo gudrus, apmaudingas.

– Ne.

– Tai kodėl tada?..

– Ji taip norėjo. Ji gerokai vyresnė už mane...

Vegos klausą nemaloniai užgavo esamasis laikas.

– Tu... su ja... tebemiegi?

– Ne, – paskubėjo atsakyti Benas.

– Seniai?

– Senokai.

– Nuo kada?

Jis nenorėjo meluoti, bet įtarė, kad „senokai“ jiedviem gali turėti skirtingas reikšmes.

– Prieš metus, – nejučia pamelavo.

Ir pataikė, nes, atrodo, metų tarpas Vegai buvo pakankamas.

– Kodėl išsiskyrėte?

– Kada nors tai turėjo įvykti... Aš buvau per jaunas. – Jis vos neleptelėjo „ji buvo man per sena“.

– O kuris kurį palikot?..

– Aš, – su aiškia savimeilės gaida atsakė Benas.

Iš tikrųjų jis visai nesijautė išsiskyręs su Sveta ir pats nežinojo, ar tikrai daugiau pas ją nesilankys. Tiesiog, kol Vega buvo užvaldžiusi visas jo mintis, Sveta jam neberūpėjo. Todėl jis žinojo truputėlį meluojas, o Vega tuojau kažką suuodė.

– Aš ją pažįstu? – Šį kartą ji įsmeigė į Beną tiesiog nuožmų žvilgsnį.

– Ne. Tai buvo kitur. Ne čia, – vėl sumelavo jis.

– Kur?

– Viskas! Skelbiu tardymo pabaigą!

Benas suurzgė ir įkando Vegai į pilvą, norėdamas ją išblaškyti. Bet šį kartą tai nepavyko. Ji įtemptai mąstė, įrėmusi žvilgsnį į lubas, ir vis labiau niaukėsi.

– Ve-ga! Viskas, sugrįžk! Aš ją suplėšiau į skutelius ir išmečiau.

Vega dėbtelėjo į Beną išsiblaškiusi, abejodama, ar jai užteks jėgų juo patikėti. Tada staiga suplėšė įsivaizduojamą konkurentę į skutelius, sulipdė iš jų gniūžtę ir paleido į langą.

– Ir aš!

Jiedu nusijuokė – ne tiek nuoširdžiai, kiek stengdamiesi įtikinti vienas kitą savo nuoširdumu. Benas užgulė Vegą, alkūnėmis atsiremdamas į pagalvę. Jiedu susitiko žvilgsniais ir staiga vėl surimtėjo.

– Jeigu pažadi, kad man *tikrai* neskaudės, aš leidžiu tau *tai padaryti*, – labai rimtai pasakė Vega.

Toks reikalo apibūdinimas Beną ir išgąsdino, ir prajuokino.

– Nieko nesiruošiu tau *daryti*! Arba mes tai darysime abu, arba nieko nebus.

– O ką *man* reikės daryti? – nustebo ji.

Benas negalėjo atsistebėti tokiu naivumu. Staiga viskas ėmė atrodyti taip sudėtinga, lyg kokioje buhalterio sąmatoje.

– Dabar tu esi su manimi? – paklausė jis tokiu tonu, kokiu tėvas klausytų iš kiemo grįžusios dukters, ar ši nusiplovė rankas.

– Na... taip.

– Visa visa?

– Taip.

– Tai ir būk šitaip toliau. Tai beveik viskas, ko reikia.

Ir, neleisdamas Vegai daugiau klausinėti, Benas užspaudė jos burną lūpomis. Jai tikrai patiko bučiuotis, ir Benas jau žinojo kaip. Dar jis suprato, kad, norėdamas bent kiek pasistūmėti į priekį, turi visą laiką išlikti Vegos burnoje. Bučiuojantis

joje gaminosi kažkokie kvaišalai, balso stygos imdavo gausti lyg vargonėliai, ji suglebdavo Beno glėbyje klusni ir patikli. Dabar jo laukė atsakinga užduotis, ir nors Benas neturėjo tokios patirties ir kažkur ties sąmonės slenksčiu tvenkėsi nepasitikėjimas savimi ir noras dingti, jis nė akimirkai nesileido jų užvaldomas. Pasiklioė intuicija ir kažkokia jame glūdinčia išmintimi, kurią, kaip jam atrodė, aptikdavo savyje nuo vaikystės. Tai nebuvo nei patirtis, nei močiutės įdiegtos pamokos – išminties genas glūdėjo jame lyg gerųjų bakterijų spiečius. Kritiniais momentais ji ateidavo į pagalbą ir imdavosi veikti už Beną. Todėl ir šį kartą jis tikėjosi susidorosiąs.

Nesiliaudamas valdyti Vegos burna, Benas labai atsargiai, su iliuzionisto miklumu nutraukė jos kelnes ir kelnaites ir padėjo jai ištraukti iš jų vieną koją. Vega klusniai pakėlė dubenį. Iš jos gerklės ėmė sklisti jau visai kvaitulingas burkavimas.

Benas prasisegė džinsus ir, mintyse stabdydamas klubuose greitėjančią virpesį, susirado įėjimą. Bet tada jam staiga aptemo protas.

Viskas įvyko taip greitai ir tokioje alpulingoje migloje, kad jis net nespėjo susivokti. Jį išblaiė žemas, gerklinis Vegos riksmas – jis smigo tiesiai Benui į ausį ir trumpam suparalyžiavo smegenis. Benas atšoko apimtas siaubo. Vega spyrė jam į krūtinę ir, atsiklaupusi lovoje, klaikiai išsproginusi akis, suklykė:

– Ką tu padarei?!

Abu vienu metu nuleido akis į lininį lovos apklotą. Jame švietė skaidri kraujo dėmė. Jos skaidrus ryškumas atsimušė Benui galugerklį, ir jis sužiaukčiojo iš siaubo. Užsidengusi delnais, kad iš jos neištekėtų visas kraujas, Vega spoksojo į tą baisią dėmę, negalėdama atplėšti nuo jos akių.

– Kas čia?.. Ką tu man padarei?.. – kūkčiojo ji.

– Ar tau... dar teka? – dusdamas iš siaubo sušnibždėjo Benas.

– Nežinau... nežinau! Viešpatie, kaip skauda!.. Kaip man skauda!.. – jau kone mėgaudamasi raudojo Vega.

Benas išsigando, kad juos išgirs. Jautėsi taip susimovęs ir toks kaltas, kad norėjosi ką nors sudaužyti.

– Ar tau *vis dar* skauda? – neišmanydamas, ko griebtis, sušnibždėjo jis.

– Nekenčiu tavęs, nekenčiu!

Ketvirtį valandos jiedu kiūtojo sutrikę, nutolę vienas nuo kito, svetimi.

Pamažu Vega atsitokėjo, bet vis dar nesiliovė šniurkščiojusi ir dūsavusi. Gal tik tam, kad pakankintų Beną. Jeigu tik Benas būtų žinojęs, kaip ją nuraminti, būtų viską padaręs. Atrodo, Vega laukė, kol jis paguos ją kažkoku ypatingu būdu, bet vos jam priartėjus atšokdavo kaip nuo ugnies. O kai Benas per ilgai nemėgindavo prisigerinti, jos virkavimas vienareikšmiškai pagarsėdavo. Pagaliau Benui tai įgriso. Jis atsistojo, užsi-segė džinsus ir, persėdęs ant Verbaitės lovos, ėmė autis sportbačius.

– Ką čia darai? – tuojau pasišiaušė Vega.

Benas neatsakė.

– Palieki mane?.. Viskas?.. Numeti kaip šiukšlę?..

– *Baik vieną sykį verkšlenti!..*

Ji dar nebuvo jo tokio mačiusi.

Ir staiga liovėsi. Žiūrėjo į jį išplėstomis akimis, išsigandusi, nuolanki, graži graži.

– Pasakyk, kas bus toliau? – vos judindama lūpas sukuždėjo ji.

– Tai tu pasakyk, – niūriai atkirto Benas, nors jame jau drumstėsi gailestis ir švelnumas.

– Daugiau nebenorėsi manęs matyti?..

– Aš... nebenorėsiu?.. Tai tu draskaisi ir mėgini mane įtikinti, kad esu paskutinis šlykštynė, – tikėdamasis, kad Vega paneigs jo žodžius, atšovė Benas.

– Ne ne ne! Neišeik! Apkabink mane! – tiesdama į jį rankas šūktelėjo Vega.

Jiedu apsikabino. Vega dar truputį paverkė, įsikniaubusi Benui į petį, – tai buvo paskutinės, susitaikymo ir palengvėjimo ašaros. Spausdamas Vegą glėbyje Benas pagalvojo, kad nebegeidžia jos. Bet šią akimirką ji buvo jam brangi, ir nuo šito santykio, santykio be geismo, viskas atrodė kažkaip aiškiau ir paprasčiau.

Nusiraminę jiedu staiga pastebėjo, kad krauju išteptas ne tik apklotas, bet ir šviesios Vegos kelnės, ir pagalvės užvalkalas su zuikučiais, ir jos rankos.

– Žiūrėk... Reiktų išplauti? – lyg paklausė, lyg pasiūlė Benas.

Tačiau kriauklės buvo tik pirmajame aukšte, prie dušų, o šitai vėl žadėjo detektyvinę istoriją, slaptymąsi ir drebėjimą. Todėl jiedu kikendami sukimšo iškruvintus skalbinius į maišelį, maišelį paslėpė po Vegos lova, o uždziūvusį kraują nuo pirštų nuvalė mineraliniu vandeniu suvilgyta nosine. Šitas mažutis sąmokslas juos galutinai suartino. Nuramino ir tai, kad Vega, atrodo, daugiau nebekraujavo. Iki antros valandos jiedu sėdėjo apsikabinę ir, spausdami vienas kito pirštus, aptarinėjo tai, kas įvyko. Abu nusprendė, kad pasiduoti pusiaukelėje neverta, reiktų tik palaukti, kol Vegos žaizdelė užgis. Kitą kartą Benas dievagojosi būsiąs atsargesnis.

Nuo tada jie pradėjo gyventi taip, lyg pasaulyje būtų likę vienudu. Lyg neturėtų kitų tikslų – tik vis susitikinėti, ir jokių pareigų – be pareigos vienas kitam įtikti. Kasdien prieš dešimtą Benas įlisdavo pro katės langelį arba įžengdavo pro lauko duris. Antrajame aukšte prie laiptų jo jau laukdavo Vega. Jeigu ji glaustydavosi prie turėklų su liepsna skruostuose, jiems telikdavo kuo greičiau skuosti į penkioliktąjį kambarį ir užsirakinti. Jie krisdavo į lovą – pagaliau ankštas bendrabučio kambarėlis ir negalėjo pasiūlyti nieko kita, – kad toliau

tyrinėtų pilną kvaitulingų traškesių elektromagnetinį lauką, kuris tarp jų atsirasdavo. Iš tiesų tik tai, kas vyko šiame lauke, jiems dabar ir reiškė *gyvenimą*: atviros, apakinančios jungtys pro langą krentančioje liepsningoje rudens šviesoje, nusimetus drabužius, paklusus dilgčiojančiam nuogos odos jautrumui, trinčiai, nuo kurios išsižiebia ugnis, ir trumpoms, atvėsinančioms ramybės pauzėms. Į tą lauką įėjo ir pokalbiai, ir nutylėjimai, ir pavyduliavimas, ir priekaištai. Kelių valandų išgyvenimai susitelkdavo į mažą karoliuką. Išsiskyrus jis imdavo pamažėle skleistis atmintyje – kaip karštame vandenyje išsiskleidžia arbatos lapelis – užpildydamas Beną iki rytojaus. Šitaip, karoliukas po karoliuko, per du mėnesius jis sukaupe visą patirčių vėrinį.

Tiesa, pasitaikydavo, kad Vega laukdavo laiptuose net papildėjusi iš nusivylimo. Tai galėjo reikšti tik viena – Verbaite neišėjo į paskaitas. Tokiu atveju tekdavo slapstytis dušuose arba, atidėjus meilę kitai dienai, eiti į miestelį. Kadangi patalų šešėliuose Vega jautėsi saugiau, jie rinkdavosi miestelį.

Bet ir paprastą dieną, iki pietų išbuvę pas Vegą, vėliau susitikdavo kur nors miestelyje. Tai buvo duoklė *kity* pasauliui. Vega šito tiesiog išsireikalavo, apkaltinusi Beną, kad jis tyčia slepiąs ją nuo kursiokų. *Jaučiuosi kažkokia nešvari*, kartą pareiškė ji. Benas tik apsidžiaugė, kad pirma apie tai prabilo. Iš tiesų jam visą laiką atrodė, kad Vega pati vengia viešumos. Benas įtarė, kad priežastis galėjo slypėti turkio drambliukuose, kurie, nukreipę į jį iškeltus straublius, suposi Vegos ausyse.

Kai jiedu pirmą kartą pasirodė miestelio kino salėje, mokyklą apskriejo gandas, kad Benas Trijonis ir Vega Lidžiūtė susiporavo. Ta proga, matydamas pasididžiavimo žiburėlius Vegos akyse, jis įsidrąsinęs paklausė apie turkio drambliukus. Vega juos savotiškai mylėjo. Kartą (tai įvyko praėjus savaitei nuo jų santykių išviešinimo) jau prie kino salės durų ji apsižiūrėjo, kad pamiršo juos įsisegti. Užsispyrė, kad be dram-

bliukų į kiną neis. Tekini grįžo į merginų bendrąbutį, o paskui jiems nebenorėjo parduoti bilietų, ir Benas suirzęs leptelėjo:

– Kodėl tu su jais tiesiog nemiegi?

Močiutė neišsisegdavo auskarų mėnesių mėnesiais, net trinkdamasi galvą.

– Todėl, kad jie gyvi, – atšovė Vega.

Nakčiai ji juos „migdydavo“ mėlyno aksomo dėžutėje ant palangės.

Kai Benas pagaliau paklausė Vegos apie auskarus, ji dėbtelejo taip nustebusi, lyg jis klaustų savaime suprantamo dalyko.

– Tai dovana.

– Dovana?..

– Taip. Tėtės dovana.

Benui išsyk palengvėjo.

– Ir labai vykusi, – vis dar apie tai galvodama pridūrė Vega.

Ir perliejo Beną tokiu ilgu, iškalbingu žvilgsniu, lyg jis turėtų nutuokti, ką ji nutyli.

– Tėtis retai dovanoja vykusias dovanas.

– Turbūt labai jį myli? – galvodamas, kad Vega nori papasakoti apie tėvą, supratingai paklausė jis.

Bet į tai ji teatsakė:

– Ne ką mažiau ir nekenčiu.

Tačiau dar po keleto dienų, kai jiedu sukaitę ir aptingę gulėjo po antklode, Vega staiga nei iš šio, nei iš to nusijuokė ir pasirėmė į pagalvę, ketindama pasakyti kažką labai juokinga ir svarbaus.

– Žinai, ką ryškiausiai atsimenu apie tėtę? Kaip jis niūniuodamas purškia ant nosinės odekoloną. Vaikystėje niekaip negalėdavau suprasti, kodėl paslėpdavo tą nosinę nuo mamos, jeigu ji netikėtai įeidavo. Tik visai neseniai supratau... turbūt tai būtų išdavę, kad jis turi kitų moterų. Nors, man atrodo, mama tai nujautė. Net aš nujaučiau!

Ir ji pasižiūrėjo į Beną, lyg papasakojusi anekdotą laukty, kol šis ims juoktis. Bet jam pasidarė liūdna, įsivaizdavus mažą Vegą ir jos tėvą, kvepinantį didelę, gal dar šiltą nuo lygintuvo nosinę. Toji nosinė lyg kokia iliuzionisto skepeta uždengė nuo mažytės Vegos gašlias tėvo paslaptis, o ji kaip baltas triušelis kantriai laukė, kol tėvelis, užmetęs ant jos šleikišciai iškvepiną nosinę, pavers ją kuo nors tauresniu – gal net baltu balandžiu. Tačiau nosinė buvo skirta ne jai, o didelėms tėvelio moterims privilioti ir paslėpti. Tokių iškalbingų vaizdų galerija sukėlė Benui graudulį ir pasišlykštėjimą – visų pirma Vegos tėvu, o paskui ir ja pačia, kažkodėl susitaikiusia su savo vaikystės pažeminimu ir netgi kikenančia iš jo.

Beje, Vega niekada neklausinėjo Beno apie jo šeimą. Iš pradžių jis tuo tik džiaugėsi. Nebūtų radęs žodžių, gal net nesivarginęs jų ieškoti, o Vegą tai greičiausiai būtų suintrigavę ar bent jau nustebinę. Ji buvo smalsi ir godi visokių paslapčių, visokių rafinuotų psichologinių įžvalgų. Mėgo ieškoti žmonių keistumų ir trūkumų, o aptikusi ilgai, liguistai įsijautusi, apie juos kalbėdavo. Netrukus Benas ėmė įtarti, kad psichologinės įžvalgos, kurias Vega demonstruoja po kaulelį narstydamą kursiokus ir dėstytojus, kyla ne iš nuoširdaus susidomėjimo jais, o tėra dingstis jos užgniaužtai puikybei pasireikšti. Ir kad Beno šeima ji nesidomi visai ne dėl to, kad nenorėtų jo trikdyti, o todėl, kad jai nė kiek nerūpi.

Kad, be savęs, Vegai mažai kas rūpi, Benas atkreipė dėmesį ir per repeticijas. Kelis vakarus Vega atsivedė jį į „peklą“, kur aktorių kursas iki išnaktų repetuodavo egzaminui pirmąjį „Žuvėdros“ veiksmą. Kaip retai pasirodančiai paskaitose, Vegai teko nebylus priekvailės tarnaitės vaidmuo, pjesėje jo net nebuvo. Ji visą laiką turėjo būti scenoje, nešioti padėklą su arbata, rūpintis samovaru ir paimti iš įėjusių vyrų skrybėles. Dar pagal režisieriaus sumanymą ji turėjo kištis į veikėjų pokalbius karščiausiose vietose ir juos nervinti, o žiūrovus – juokinti. Tar-

naitės vaidmuo turėjo būti komiškas, ir nors per visą veiksmą ji nuolat tekartoja: „Bet, dievaži, pons Trepliovai!“, o pačiame gale ištaria: „O motin Dievo, ji nebe taip viską daro!“, jis galėjo būti ryškus. Overlingas siūlė Vegai psichologinius sprendimus ir komiškas mizanscenas, visą pantomimą, bet ji buvo taip įsiskaudinusi dėl menko vaidmens (neįžvelgdama čia jokios savo kaltės), kad stypsojo scenoje kaip iškamša ir iš tiesų visus nervino. Puskvailės ir dar pagyvenusios tarnaitės vaidmenį ji laikė pažeminimu. Įsišnekėjo, kad kursas jos nemėgsta, o vadovas – stačiai nekenčia. Kiekvieną dėmesio apraišką palaikydavo patyčiomis ir priekabiavimu, o jo stoką – diskriminavimu. Kursiokai jau bijojo prie jos priėti. Negana to, Vega taip pavydėjo vaidmenų Ninai Zarečnajai ir Mašai, kad tiesiog jų nekentė. Per repeticiją ji net apsiverkė nutaikiusi progą ir demonstratyviai pasišalino į „užkulisius“. Benui pasidarė gėda.

Paskui jis palydėjo Vegą iki bendrabučio neįprastai tylus. Tai, kokią ją pamatė per repeticiją, jį pirmą sykį trumpam išblaivē. Vis dėlto „pekloje“ šovusią mintį „neturėti su ja nieko bendro“ netrukus išstūmė gailestis. Šykščiai apšviestame trečiojo aukšto koridoriuje jis laukė, kol Vega apsirengs – jai niekaip nesisekė užsisegti viršutinės paltelio sagos. Benas patraukė jos rankas ir užsegė. Tą akimirką sugrįžo švelnumas ir artumo Vegai pojūtis. *Jai juk reikia padėti*, dingtelėjo Benui, *jai reikia paaiškinti*. Jis buvo įsitikinęs, kad jei tik įstengs deramai su ja pasikalbėti, ji tikrai pasikeis.

Laukdamas, kol Vegai praeis šalčio priepuolis, Benas uždelsė kelias dienas. O paskui nebepasitaikė progos grįžti prie tos temos. Beje, ir į repeticijas Vega jo daugiau nekvietė.

Per rytinius pasimatymus abu taip apleido paskaitas, kad jau bijojo rodytis mokykloje. Meiluvienė ant Beno stačiai siuto. Jos geroji naujiena subliūško kaip burė be vėjo. Kaip tik jos, slenkant mokyklos koridoriais, ir reikėjo labiausiai pasisaugoti.

Gruodžio viduryje jį iškvietė pas direktorę.

Palmėje už direktorės nugaros blykčiojo kalėdinės girliandos, už lango bolavo plonas sniegelis. Tik direktorės išraiška nežadėjo šventinio pokalbio. Išvydusi Beną ji tuojau sugriežtėjo, atstūmė kažkokius lapus ir, sunėrusi priešais save rankas, palaukė, kol Benas uždarys duris.

– Trijoni, kas jums pasidarė? – be jokių įžangų paklausė direktorė.

Benas gūžtelėjo pečiais ir kažkodėl vyptelėjo.

– Sakykit, kaip yra. Mes patys ne akli, matom. Bet reiktų ir pačiam pasiaiškinti.

– Tamsta direktore, yra bent keli faktoriai...

– Kokie?.. – pertraukė ji nekantriai. – Kokie, Trijoni, faktoriai?.. Vardinkit.

Jis tam nebuvo pasiruošęs. Po valandžiukės tylos direktorei paaiškėjo, ką ji ir taip įtarė, – „faktoriai“ tebuvo nevykęs išsiskinėjimas.

– Vega Lidžiūtė? – gręždama Beną akimis paklausė ji.

Jis negalėjo nei patvirtinti, nei paneigti. Viduje kažkas užsikirto. Matė, kad direktorė visai nepyksta, o tik dedasi griežta. Nesulaukusi atsakymo ji kalbėjo toliau:

– Štai kas, Benai. Esate talentingas, bet to maža. Jeigu pats nedirbate, ant padėkliuko niekas nebus padėta. Vasarą ketinome jus siųsti į tarptautinį konkursą. Maskvoje. Labai rimtas konkursas, Benai, ir jeigu į jį patektumėt – net ne tiek svarbu, ar ką laimėsite, – tai jau būtų vizitinė kortelė jūsų ateičiai. Bet... kada paskutinį kartą grojote?..

Benas norėjo atsakyti, bet direktorė pertraukė:

– Jūs *jau* iššvaistėte tris brangius mėnesius. Jei nenorite, aš nepriversiu. Bet pagalvokite apie tai, Benai. *Pagalvokite*.

– Gerai, tamsta direktore, – linktelėjo Benas. – Tik tų mėnesių aš *neiššvaisčiau*. Gyvenimas nėra vien tik muzika, tamsta direktore.

Direktorės akyse žybtelėjo valiūkiškos ugnelės.

– Apie tai pašnekėsime, kai suaugsite, – vėl prisitraukdama popierius pareiškė ji. – Grįžkit į paskaitą.

Išėjęs į koridorių Benas tiesiog užlipo ant Vegos. Šalia stovėjo cerberis Overlingas. Raukšlė tarp juodų, grakščių lyg apversyti kableliai Vegos antakių atrodė iškalbingesnė už bet kokius žodžius. Regis, iš paskaitos ji buvo iškviesta dėl to paties. Jiedu apsikeitė šamokslininkų žvilgsniais, Overlingas sausai linktelėjo Benui ir, suėmęs už alkūnės, įvedė Vegą pas direktorę.

Po paskaitos Benas nutvėrė Vegą prie „peklos“ durų. Sėdėjo ant palangės susimąščiusi, niūri.

– Vega. – Jis sugniaužė jos delną ir spūstelėjo, mėgindamas atitirpdyti. Bet jos pirštai liko sustingę.

– Ką ji tau sakė?

– O tau? – įtariai dėbtelėjo Vega.

– Ką, ką... Kabinėjosi, pamokslavo, paskui priminė, kad esu savo laimės kalvis.

Vega tylėjo, išmeigusi akis pro langą. Ant palangės ji vėl brėžė ratelį.

– O man mėgino įteigti, kad nebūčiau savanaudė ir netrukdyčiau tau *siekti karjeros*... Pasijutau tokia *antrarūšė*, – pagaliau tarė ji.

– Ji taip ir pasakė?..

– Gal ir ne. Bet minties tai nekeičia.

Ir, kiek patylėjusi, su apmaudu pridūrė:

– Apie *mano karjerą* šnekama nebuvo.

Visą dieną Vega vaikščiojo šalta kaip ledas. Ir kitą rytą bendrabutyje ant laiptų Beno ji nelaukė. O kai pasibeldęs įėjo į penkioliktąjį kambarį, nužvelgė lyg savo didžiausią priešą. Bet plaukus ji buvo ką tik išsišukavusi ir sėdėjo ant lovos krašto suspaudusi kelius, sudėjusi kojas stačiu kampu, lyg priimamajame. Buvo akivaizdu, kad ji laukė Beno, aitrino save nuoskaudomis ir jau buvo apsisprendusi, kaip jį nubaus.

– Ko reikia? – išlaikiusi pauzę, pabrėžtinai šaltai pasiteiravo Vega.

Benas sustingo tarpduryje lyg maišu trenktas.

– Aš galiu ir išeiti.

– Tai ir eik ilgai nekalbėjęs.

Po dviejų sekundžių, žvelgdama priešais save, ji dar pridėjo anksčiau paruoštą frazę:

– Nusprendžiau, kad netrukdysiu tau *siekti karjeros*.

Tai buvo pasakyta su tokiu sarkazmu, kad Benui neliko nieko kita, kaip tik trinktelėti durimis. Vis labiau niršdamas jis nužirgliojo koridoriumi prie laiptų. Bet ten ūmai apsisuko ir, nepaisydamas blaivaus proto, vien tik įniršio bangos nešamas, sugrižo į penkioliktąjį kambarį. Vega tebesėdėjo tokia pačia poza, tik sukritusi, baisiai nelaiminga. Benas sugriebė ją už pečių ir ėmė purtyti, turbūt ketindamas iškrėsti iš jos visas kvailystes. Vega suglebo jo rankose lyg pašautas triušelis, bet, nekreipdamas į tai dėmesio, Benas sušuko jai tiesiai į veidą:

– Baik vaidinti nelaimingą ir pradėk ką nors *daryti!*

Ją tai galutinai pribaigė. Visai nebesivaldydama pratrūko isteriškai raudoti.

– O ką man *daryti!* *Ką daryti!* – Tie žodžiai lyg užsikirto, ir ji niekaip neįstengė liautis jų kartojusi.

Benas suglumo, pasijuto kaltas, be to, į Vegą buvo nemalonu žiūrėti.

– Ša ša ša, – jis prisėdo šalia ir ėmė glostyti jai galvą, kad tik ji greičiau nurimtų.

– Žinai ką? Važiuokime Kūčioms į Vėdrynus, pas mano tėvą, – staiga pasiūlė jis.

Vega sukľuso.

– Niekada apie jį nepasakojau, bet... be jo, daugiau nieko neturiu.

– O mama?

– Nėra.

Kelias sekundes Vega žiūrėjo į Beną apstulbusi, turbūt manydama, kad negerai išgirdo.

– Tavo mama *mirusi*? Ir aš iki šiol nieko *nežinojau*?

– Tai buvo seniai, – sumurmėjo Benas užsisklęsdamas.

Vega tai iš karto pajuto.

Ją tiesiog pagavo šita žinia, ypač – kad dabar ir ji galės Beno gailėtis. Ji mėgaudamasi uždėjo delną Benui ant kaktos, turbūt įsivaizduodama, kad glosto gatvėje rastą benamį kačiuką. Benui tai nepatiko.

– Važiuosim į Vėdrynus? – dalykiškai paklausė jis, tikėdamasis, kad klausimas atitrauks Vegą nuo šito žaidimo.

Vega pamąstė.

– Manęs laukia namie...

– Kūčioms galėtume nuvažiuoti pas mane, pernaktoti, o paskui aplankyti taviškius.

Ji nusišluostė užsilikusias ašaras ir vėl truputėlį pamąstė.

– Ne, pas maniškius nereikia, neįdomu. Aš noriu pamatyti tavo tėvą.

Pakvietęs Vegą į Vėdrynus, Benas apgavo ir ją, ir save. Jis turėjo pripažinti, kad parodyti Vegą tėvui dar per anksti. Tiesą sakant, viską čia reikėjo apversti – nerimavo ne dėl to, kad tėvas pamatys Vegą, o dėl to, kad Vega pamatys tėvą. Skubotai pakišdamas mintį apie kelionę, Benas siekė tik kuo greičiau ją nuraminti, kuo nors sudominti, nukreipti jos mintis į galimą malonų įvykį. Iš dalies – ir patikinti, kad į jų santykius žiūri rimtai. Jie tuojau susitarė dėl datos, Benas pažadėjo nupirkti bilietus (nors Vega spyrėsi keliauti autostopu).

Dabar, kai nebeliko kur trauktis, būsimoji kelionė ėmė jį ne juokais slėgti. Giliai širdyje Benas gėdijosi – net ne tėvo, o jo skurdžios, nevalyvos buities. Šiek tiek – ir jo savito būdo, kuris jauną miestietę galėjo atstumti. Suprato turįs paruošti Vegą pirmajam įspūdžiui, nupasakoti viską tirštesnėmis spalvomis, kad tikrovė vėliau jai pasirodytų patrauklesnė už

įsivaizdavimus. Ypač Benui magėjo apginti tėvą. Bet šnekėti apie jį buvo sunkiausia, gal net neįmanoma.

Tėvas glūdėjo jame lyg šaknis, dažnai tiesiog jusdavo jį esant. Kartais prieš miegą gyvai įsivaizduodavo, ką jis dabar veikia. Tie vaizdiniai iškildavo savaime ir pamažu virsdavo sapnais. Susiplakus vaizduotei ir tikrovei, Beno požiūris į tėvą ėmė keistis. Vieną dieną jis staiga pastebėjo, kad mąsto apie tėvą ne tik kaip apie sau lygų, bet ir prisiimdamas atsakomybę už jo amžių, sveikatą, už vienišą kiūtojomą slėnyje. Šitą tylų, sunkiai išreiškiamą santykį jam norėjosi apsaugoti nuo Vegas.

O ji užsidedė kelione. Klausinėjo ir klausinėjo – visų pirma ją domino tėvo profesija. Paskui jau viskas: ar jis šnekus, ar turi humoro jausmą, ar prenumeruoja laikraščius, o jeigu taip – kokius, ką mėgsta valgyti, ar ilgai vakaroja ir, be kita ko, ar saikingai vartoja alkoholį. Ją truputį stebino tai, kad į daugelį klausimų Benas negali atsakyti ir pats dėl to baisiausiai suirzta. Sužinojusi, kad tėvas iš medžio daro baldus, Vega net sucypė iš pasigėrėjimo. Turbūt ji įsivaizdavo tautodailininką arba dar graudžiau – prie kelio smūksantį rūpintojėlį, pajuodusį nuo lietaus ir saulės, *labai egzotišką*. Buvo aišku, kad į Vėdrynus ją traukia smalsumas tą rūpintojėlį apžiūrėti iš arčiau, paliesti ir paaikčioti iš nuostabos. Beną tai erzino ir skaudino.

Kūčių išvakarėse jiedu išlipo plente truputį po trečios. Ore jau tvenkėsi sutemos. Buvo atodrėkis, naktį iškritęs sniegas visą dieną težo, bet miške dar švietė plonytės neprairusios jo marškos. Benas ėjo pirmas. Pakaušiu jis gaudė vangius Vegas judesius – autobuse ji sukaito, išvargo, užsnūdo ir į gryną orą išlipo apdujusi. Prie skardžio Benas stabtelėjo, duodamas Vegai laiko apsižvalgyti po mėlstantį slėnio gamtovaizdį. Panašiai beveik prieš dešimtį metų su juo pasielgė motina. Vega išsiblaškiusi apsižvalgė, jos dėmesį patraukė takelis šlaite.

– Ar turėsime leistis žemyn?..

– Taip.

Sniegu apglaistyta šlaitą į dvi dalis perskyrė juodas tėvo išmindžiotas takutis. Beną suėmė jaudulys. Takutis buvo aki-vaizdas tėvo egzistencijos ir sveikatos požymis – paskutiniu metu Benas kažkodėl nerimavo dėl jo sveikatos. Nors tėvas niekada nesiskųsdavo, apskritai neturėjo mados šnekėti apie save.

Kai Benas įvedė Vegą į gerai prikaitintą virtuvėlę (prieš tai jie gonkose nusipurtė nuo batų purviną sniegą, ir tėvas turėjo išgirsti, kad trypia *dviese*), tėvas sėdėjo ant taburetės prie krosnies ir, įsikandęs cigaretę, skudurėliu blizgino batą. Benas tuojuo pastebėjo, kad lovelė sulankstyta ir atremta į sieną už durų į kambarius, o stalo viduryje stovi dubuo su kūčiukais. Po dubeniu vietoj staltiesės buvo patiesta švari balta indų šluostė, gal net tam vakarui nusipirkta ir dar nesyk neskalbta. Išvydus už Beno nugaros susigūžusią Vegą, tėvo nuostaba truko tik kelias sekundes. Atsilošęs džiugiai sumykė ir, pro cigaretės dūmą stebeilydamas į jiedu, linksmai sumurmėjo:

– Sveiki sulaukė... šventų Kalėdų!

Benas nusijuokė.

– Ne šiandien, tėvuk! Rytoj šitaip sveikinsimės.

– Kodėl gi? – gudriai prisimerkė tėvas, matyt, norėdamas pasirodyti prieš Vegą.

– Kūdikėlis dar negimė.

Jiedu su tėvu apsikabino. Nors kaip visada išdžiūvęs, ši kartą tėvas pasirodė kažkoks apsunkęs, išglebęs. Benas valandžiukę palaikė jį glėbyje. Tėvas tuojuo atšlijo, šypsodamasis patapšnojo jam per skruostą pageltusiu nuo pigaus tabako delnu. Paskui vėl lyg niekur nieko nutūpė ant taburetės, per petį mostelėjęs, kad jie rengtųsi.

Benas padėjo Vegai nusivilkti ir pakabino jos susigūžusį paltelį ant gembės. Nedrįso į ją žiūrėti, bijodamas išskaityti

jos veide slepiamą nusivylimą. Dirbtinai žvaliais mostais skatino Vegą kuo greičiau apsibrasti su tėvo virtuve ir jaustis čia laisvai kaip jis. Nors iš tiesų ir pats dar nesijautė taip laisvai, kaip būtų norėjęs.

– Tai ką man čia parvežei? – atsisuko nuo krosnies tėvas.

Jis turėjo galvoje Vegą.

– Dovaną? – Ir prajuko, pliaukšėdamas delnais per kelius.

Net Beną toks jo linksmumas glumino. Jis šiurpiai kontrastavo su įdubusiais tėvo skruostais ir akimis – jos žybčiojo kaulėtų antakių šešėliuose lyg kokios žaltvykslės, po aštriais skruostikauliais taip pat glūdėjo negeri šešėliai. Ar tėvas visada toks buvo? Gal Benas tiesiog nuo jo atrato? Vega sutrikusi nusišypsojo ir linktelėjo, žvilgsniu ieškodama Beno užtarimo.

– Tai mano draugė Vega, – pagaliau atsikvošėjo Benas.

– Simonas Žilmas, – nesikeldamas nuo taburetės ištiesė ranką tėvas.

Jis sugriebė plonyčių Vegos pirštų galus ir spūstelėjo, sekundę palaikė, kažką sau galvodamas. Tada labai atsargiai palaido ir vėl nususuko į krosnį. Vega bent kiek atkuto.

– Nagi, sodink savo draugę, – paragino per petį. – Va, kokių degėsių prikepiau.

Jis mostelėjo į stambius, kreivašonius, parudavusius kūčiukus ant stalo.

– Cigarečių parvežei?

Keistas tai buvo vakaras. Įtampa niekaip nesisklaidė. Vega, prisvilusi prie kėdės, beveik visą laiką pratyėjo. Išsižiojo tik padėkoti už silkę su troškintomis morkomis, ją paknebinėjo šakute ir paliko vos nuvalgytą. Benui vaidenosi, kad ji vogčia apžiūrinėja virtuvę ir giliai širdyje bodisi kiekviena smulkmena: nuzulinta, supjaustyta stalo klijuote, arbatiniu be dangtelio – per oranžinę kriaušę ant jo šono lyg bjaurus plaukas driekėsi įskilimas, o viduje – Benas net nepatikrinęs žinojo – rūgo

kelių dienų arbatžolės. Ant molinio ąsočio su kieseliumi bolavo uždziūvęs pieno lašas, virš krosnies karojo per kelius skylėtos tėvo kelnės, tarp grindų lentų gurgždėjo nuo vasaros nešluotas purvas. Visa šitai, kai pamėgino apsižvalgyti Vegos akimis, ir jam pačiam atrodė nemalonu. Jis pyktelejo ant tėvo.

Kai po keleto valandų tėvas paragino Benui ištiesti love-
lę galiniame kambaryje, Vega, lyg pabudusi iš miego, staiga krūptelėjo.

– Man?..

– Paklosime, kokią turime. Vieną teturime, – paprastai pa-
aiškino tėvas.

Neatrodė, kad jis atsiprašo ar gėdijasi.

– Dar nenoriu miegoti, – sukuždėjo Vega lyg gulti varomas
vaikas.

Tėvas su Benu nusijuokė.

– Gyvulėliai tvartuose dar neprašneko! – patraukė per dan-
tį tėvas.

– Aš *apskritai* galiu visą naktį nemiegoti, – kone ašaroda-
ma suvapėjo Vega.

Benas jau neabejojo, kad ji tiesiog bjaurisi čia nakvoti. Bjaurisi stalu, indais ir netgi kėde, ant kurios sėdi vos vos, lyg iš paskutiniųjų stengdamasi nesusitepti. Nenorėdama įžeisti šeimininko, Vega su pasišlykštėjimu kovojo, netgi pamėgino dar sykį pakabinti silkės. Gabalytį. Iš pradžių, demonstruo-
dama apsimestinį apetitą, puolusi tą gabalytį kramtyti, ji labai greitai išsikvėpė ir pagaliau vos jį nurijo. Ir nusišypsojo – taip gailiai, skubiai prispaudusi prie lūpų popierinę servetėlę. Beną apėmė liūdesys ir gailestis, nesuprasi – tėvui, jai ar sau.

Sulaukus vidurnakčio tėvas pareiškė pageidavimą gultis. Atrodė ne tik pavargęs, bet kažkoks susilamdęs, lyg suglam-
žytas popierius. Benas palydėjo Vegą į galinį kambarį, tada grįžo į virtuvę love-
lės. Tėvas, ką tik įmetęs kelias malkas nak-
čiai, vėl rūkė prie krosnies.

– Miegosit kartu? – kaip visada, kai teiraudavosi ko nors rimtai, *lyg tarp kitko* paklausė jis.

– Atsigulsiu prie jos, ant čiužinio.

– Žinai, kur pasiimti.

Jiedu patylėjo, abu jusdami, kad kalba dar nebaigta.

– Myli ją ar tik šiaip laiką leidžiate? – žiūrėdamas į ugnį vėl paklausė tėvas.

Benas sutriko. Jis buvo tiek įsitraukęs į santykius su Vega, kad beveik jų neanalizavo. Ir kaip visada, kai tekdavo apibendrinti savo vidaus reiškinius, nerado žodžių.

– Tė-vuk... Tu kai *paklausi*...

– Aišku. – Tėvas uždarė krosnies dureles.

– Kas aišku? – pyktelejo Benas.

– Eik pas ją, eik. Nepalik taip, – atsakė tėvas.

Jo žodžiuose Benas išgirdo vos juntamą ironiją ir nepritariamą. Vėliau net sapnuodamas neatsikratė to įspūdžio.

Vos įžengusi į galinį kambarį, Vega atsisakė nusirengti.

– Ar nieko, kad miegosiu apsirengusi? – kaltai paklausė ji.

Benas papurtė galvą.

Ilgas siauras kambarys su dviem langais, aplūžusiu foteliu, iš lentų sukaltu stalu ir knygų lentynomis nuo aštuonečių buvo jo skurdi karalystė. Jis ketino Vegai pasakyti, kad lentynas knygoms susikalė pats, o dėžes, kuriose tėvas jas iki tol laikė, sukūreno. Ir kad rašomąjį stalą pamokoms ruošti sumeistravo tėvo padedamas. Tačiau Vega taip nugrimzdo į save, kad Benas jau nebenorėjo jai nieko pasakoti. Tylėdamas išlankstė lovelę – metaliniai sutvirtinimai džeržgėjo ir klykė – ir užtiesė ją dideliu švariu rankšluosčiu. Tikrindama, ar lovelė nesugrius, Vega atsargiai atsisėdo ir pasisūpavo. Lovelė vėl sudžeržgė lyg pjaunama. Nesiryždami prabilti, jiedu liūdnamai pažvelgė vienas į kitą. Vega žiojosi kažko sakyti, bet persigalvojo. Benas atkišo jai dūmais trenkiantį vilnonį apklotą, bet ji atšlijo, papurtė galvą ir, visai pribaugta, nuleido akis.

– Ar atneštum mano pal tą? – tyliai paprašė ji.

Benas suprato, kad ketina juo užsikloti.

Išjungus šviesą Vega pravirko. Šį kartą verkė sau, o ne norėdama paveikti Beną. Jis beveik nenustebo.

– Vega?.. Kas tau? – paklausė labiau iš pareigos.

– Tik nesugalvok įjungti šviesos, – piktai suniurnėjo ji.

Jam iš tiesų buvo šovusi tokia mintis.

– Pasakysi, kas atsitiko?

– Ne. Duok man paverkti.

Ji šniurkščiojo kokias penkiolika minučių. Benas nesigilino, tysojo tamsoje ant čiužinio kažkoks atbukęs, nutolęs. Galvojo apie tėvą, jo sublogusią išvaizdą ir žodžius. Pagaliau Vega nurimo, paleido į tamsą konvulsišką atsidūsėjimų seriją ir, atrodo, užmigo.

Naktį pasnigo, užglaistė nutirpusias vietas, pašaldė. Rytą, po kavos su kaimišku pienu, Benas prikalbino Vegą pasivaikščioti. Tėvas rūkė gonkose, apsigaubęs pilkos vilnos skara. Ji nebeatrodė tokia didelė, kaip vaikystėje, kai Benutis sukarščiuodavo, o tėvas jį nuogą kietai suvystydavo į skarą ir duodavo gerti karšto aviečių uogienės užpilo. Benutis negalėdavo net rankų iškišti, tėvas atremdavo jį į pagalvę ir pats sugirdydavo arbatą iki paskutinio lašelio. Gal todėl skara jam iki šiol siejosi su liga.

Išvydęs tėvą dienos šviesoje, Benas nustėro. Sniego šviesa, smogusi tėvui į veidą, negailestingai apšvietė jo išgeltusį veidą ir pajuodusius ratilus po akimis. Laukdamas, kol Vega išsikrapštys iš priemenės, Benas atsistojo priešais ir žiojosi klausiti, ar tėvas gerai jaučiasi. Bet tas klausimas jam pačiam staiga pasirodė kažkoks netinkamas, menkas, gal net įžeidžiantis. Benas neaiškiai linktelėjo, paėmė Vegą už rankos ir nusivedė per kiemą, keliuku ir į slėnį.

Ištrūkęs iš pirkios prieblandos ir tvankos į gryną orą, Benas ėmė jaudintis. Apsnigtos kalvos dunksojo lyg baltomis drobė-

mis užkloti kūnai. Jis vaizdavosi, kad tos didingos nuo vaikystės jį globojusios formos vėl lyg milžiniškos krūtys ima tiekti jam pieną. Žiemos ore virpuliavo slėnio gyvybė, kuri visada jo laukdavo, o atėjusį imdavo kalbinti švelniai supstydama į save. Dabar Benas atsakinėjo jai trūksmingu nuo greito ėjimo kvėpavimu. Norėjosi bėgti, viduje susikaupusi įtampa sprogdint sprogdino, ir grimzdamas į užsnigtą keliuką jis tempėsi Vegą iš paskos, net neabejodamas, kad ji jaučia tą patį. Tiesą sakant, tai, kad šalia buvo Vega, jį veikė ypatingai. Jis atkreipė dėmesį, kad nebejaučia ilgesio, kurį jam nuo vaikystės žadindavo slėnis. Galbūt Vega užpildė tuštumą, pro kurią jį įsismelkdavo gailus, aštriai dreskiantis ilgesio spyglys. Dabar, pakrikštijęs Vegą slėnio oru ir vesdamas ją paskui save lyg Siamo dvyneį, su kuria dalinosi bendra kraujotakos sistema ir pirštais, Benas jautėsi pilnas ir nepaprastai stiprus.

Jis stabtelėjo ir atsisuko, norėdamas pamatyti Vegos akis.

Bet jos veide atsispindėjo tik nuovargis ir nuobodulys.

– Ar mums būtina taip toli eiti? – lyg atsiprašinėdama paklausė ji.

Jame kažkas trakstelėjo ir užsitrenkė.

Paleido Vegos ranką ir valandžiukę žiūrėjo į ją, lyg matydamas pirmą kartą. Išraudusi nuo ėjimo šaltyje ji atrodė graži, ryškiomis akimis ir lūpomis – grynas pienas ir du kraujo lašai. Iš po žalios kepės išsipešusių plaukų raudonis (atsikračiusi nekaltybės ji nusidažė plaukus raudonmedžio spalva) krito ant apykaklės ir pynėsi po kaklu lyg bronzinis vainikas. Bet šią akimirką Vegos ryškumas Beną tik erzino ir atstūmė. Ji nesuvokė, koks reikšmingas Benui yra šitas pasivaikščiojimas ir tai, jog *parodė ją slėnio dvasiai*. Jos abejingumas Beną taip siaubingai nuvylė, kad panoro tuojau pat paprašyti jos, kad išvažiuotų. Bet susilaikė. Čia prisidėjo ir vakarykštis Vegos susigūžimas, ir tylios ašaros tamsoje. Ji jautėsi čia svetima, tokia ir buvo. Ir jos įsiveržimas į Vėdrynus, tiriantis, skurdžius

jo vaikystės daiktus skaudinantis žvilgsnis dabar atrodė kaip siaubingas nesusipratimas.

– Kodėl vakar verkei? – keršydamas paklausė Benas.

Vegos antakiai išsilygino, kaktoje atšilo, atsileido blyškus odos aksomas.

– Man... pasidarė... taip gaila... – sukuždėjo Vega.

– Manęs gailėti nereikia, – šaltai atšovė Benas. – O tėvo – juo labiau.

Vega klusniai linktelėjo ir nuleido akis. Gal ji niekuo ir nenusikalto. Galbūt, užaugusi mieste, nė iš tolo neįsivaizdavo, į kokį pasaulį įžengia, ir jautėsi Benui kalta. Galbūt šį kartą jis paskubėjo įsiskaudinti.

Vis tiek dar negalėjo jos paliesti.

– Atleisk man, – netrukus sušnibždėjo Vega. – Atleisk man už viską, jei gali...

Dar po valandžiukės jiedu grįžo vienas pas kitą, ir pasaulis vėl sumažėjo, susiskliaudė lyg juos nokinanti ankštis.

Čia buvo taip jauku ir taip ankšta.

PENKTASIS SLENKSTIS

Vega nežymiai pasikeitė. Tapo tylesnė, mažesnė. Kartais ji atsitraukdavo ir tyrinėdavo Beną tokiu švelniu, gailėsčio vos drumsčiamu žvilgsniu ir kažką sau svarstydavo. Jis tik apsimesdavo, kad nemato. Iš tiesų tas Vegos žvilgsnis jį trikdė ir erzino, ir pats to nenorėdamas jis darydavosi šiurkštus.

Naujuosius jiedu sutiko su Beno kursiokais, o kitą dieną, truputį bijodama Beno reakcijos, Vega atsargiai paprašė:

– Padarykime kelių dienų pertrauką.

Kad ir kaip būtų keista, Benas jos pasiūlymą sutiko ramiai. Iš tiesų jam net palengvėjo. O grįžus į vaikinų bendrabutį ir radus pilną kambarį saviškių, kurie pliekė kortomis ant jo tuščios lovos, Beną apėmė toks išsivadavimo džiaugsmas, lyg su Vega apskritai būtų viskas baigta. Tą vakarą į jų kambarį susirinko kone visi namo neišsivažinėję bendrabučio gyventojai – apie penkiolika vaikinų ir, kadangi budėjo Rožytėlė, iki paryčių smagiai ir triukšmingai girtavo.

Prasidėjo sesija. Bendrabutį apėmė sąstingis – neišvažiavusieji lindėjo kambariuose ir ruošėsi egzaminams. Duris varstė tyliai, o susitikę bendroje virtuvėje tik sumirksėdavo paraudusiomis akimis ir apsikeisdavo keliomis tingiomis frazėmis. Net vaikščiojo lyg mumifikuoti – smulkiais, apdujusiais žingsneliais, turbūt saugodami, kad iš smegeninių neišblyrėtų ką tik įsimintos žinios.

Nors Benas pasidavė tyliai varstomų durų dvasiai (jo laukė dar keturi egzaminai ir dvi įskaitos), vaikščiojo nuo visų nutolęs ir konspektų net neatsivertė. Pagaliau, tris mėnesius praleidęs Vegas lovoje, jis jų ir neturėjo. Atsitiktinai sužinojo, kad Vega išvažiavo namo. Taip skaudžiai, kaip anksčiau, Benas jos nepasigedo, bet žinia, kad ji išvyko nieko nepranešusi, užgavo savimeilę. Jų santykiai jau buvo pasiekę tašką, kai apie išvykimą natūralu perspėti. Vega arba šito nepadarė norėdama jį įskaudinti, arba liovėsi branginti jų ryšį.

Be to, iš galvos jam niekaip nėjo tėvas, šviesų Kalėdų rytą rūkantis gonkose. Vėliau, palydėjęs Beną ir Vegą iki plento, jis stovėjo šalikelėje įbedęs nusmailėjusį smakrą į kailinukų apykaklę ir žiūrėjo, kaip jiedu, stabdydami pakeleivingus automobilius, tolsta plentu. Benas taip ir neišdrįso pasiteirauti jo apie sveikatą. Bet ėmė sapnuoti juos nulydėjusį tėvo žvilgsnį: jo akys buvo sklidinios liūdno nuolankumo. Vieną naktį pašoko, staiga suvokęs – tėvas su juo *atsisveikino paskutinį kartą*. Kažkas ten buvo blogai.

Atsimėgavus laisve, Benui vėl ėmė mausti paširdžius, lyg ten būtų atsivėrusi tuščia, skersvėjų gildoma ertmė. Jis žinojo, kas gali ją užpildyti. Iškentęs dar keletą dienų, lyg sapne labai vidutiniškai išlaikęs du egzaminus ir abi įskaitas, vieną popietę Benas neištvėrė ir kovodamas su jauduliu nužingsniavo prie merginų bendrabučio. Išvažiuodamos geltonąją užuolaidą merginos visada užtraukdavo, o šiandien ji jau buvo atitraukta. Jis nujautė, kad ras Vegą. O gal tik labai šito norėjo.

Kaip dažnai nutikdavo per sesiją, budėtojos būdelė stovėjo tuščia, ir Benas nevaržomas galėjo užlipti į antrąjį aukštą.

Pasitiesusi ant kelių laikraštį, Vega karpėsi nagus. Ji buvo viena ir, atrodo, nelaukė Beno – pažvelgė į jį lyg užsimiegojusi, aiškiai sutriko, paslėpė žirkklutes pižamos kišenėje ir sulenkė laikraštį. Plaukus ji buvo susiveržusi gumele – šitaip miegodavo, o ausyse nešvietė turkio drambliukai. Jiedu pasisveiki-

no be entuziazmo, lyg gyventų kartu ir Benas būtų trumpam išėjęs į bakalėją. Jam dingtelėjo, kad Vega galbūt serga – iš visko sprendžiant, šiandien ji dar nebuvo atsikėlusius iš lovos. Tačiau ir ligota neatrodė – tuojau užsimetė baltą chalatelį, išlygino lovos užtiesalą ir pasiėmė mėlyno aksomo dėžutę su drambliukais.

– Kaip gyveni? – segdamasi auskarus per petį paklausė ji.

Benas išsipleikė ant Verbaitės lovos ir įsistebeilijo į Vega. Jis ieškojo paaiškinimo, kodėl jos pasiilgsta ir ką ji tokio turi, kad štai ateina pas ją priveiktas nerimo ir tikisi, jog ji užpildys jo tuštumą. Šiandien ji net nebuvo graži. O gal tiesiog nebesistengė patikti – Benas jautėsi truputį nusivylęs.

– Kas tau yra? – Pagaliau Vega atsisuko ir atidžiai jį nužvelgė.

– Nieko.

Jis nemokėjo pasakyti, kad nerimas baigia jį sudraskyti, o sapnuojamas tėvo žvilgsnis žudo lyg kokia vėžio ląstelė. Neišmanė, kaip turėtų elgtis, kaip nusiraminti. Norėjo, kad Vega be paaiškinimų įžvelgtų jo sumaištį ir tiesiog pabūtų su juo. Net jeigu būtų mėginęs paaiškinti, bijojo, kad ji tuojau užpils jį sudėtingais klausimais, tuo tik dar labiau sutrikdydama.

– Benai?..

– Atsigulkim truputį... – paprašė Benas taip sunkiai, lyg prašytų neįkainojamos paslaugos.

– Tu nori sekso ar šiaip?

– Šiaip...

– Žinoma. – Vega nutūpė ant lovos. – Eikš, – ištiesė į Beną rankas.

Jis persėdo prie jos. Apsikabinę jiedu staiga vienu metu atsiminė, kad dar neužsirakino. Paprastai Benas iš karto, vos tik įėjęs, pasukdavo spynoje visada kyšantį raktą. Arba tą tučtuojau padarydavo Vega. Tai buvo pirmasis kartas, kai jiedu užmiršo užsirakinti.

Vega priėjo prie durų ir pasuko raktą.

Tada jie atsigulė, apsikabino ir suglaudė kaktas. Netrukus Benui dingtelėjo, kad Vegos artumas jau nebesukelia jam to staigaus kankinančio geismo. Gulėjo, padėjęs delną ant jos šilto, išlenkto lyg gulbės sparnas dubens, ir visiškai nesijaudino. Ir Vega žvelgė romiai, truputį nuobodžiaudama. Iš arti jos akys susiliejo į vieną didelę žalią kiklopo akį. Joje nesivaideno jokie kaprizai, įtarumas ar paslaptys. Jiedu žvelgė vienas į kitą lyg du labai geri draugai, ir jų tykiame, paprastame gulėjime tvenkėsi ramybė ir švelnumas. Antra vertus, tai kėlė Benui šiokį tokį nepasitenkinimą. Jis buvo įpratęs geisti Vegos, laikė tą geismą esmingiausia jų santykių savybe. Meilė jam tiesiogiai siejosi su jauduliu ir, nors dar nebuvo pripažinęs meile to, kas jiedu siejo, širdies gilumoje ją įsivaizdavo kaip tik *šitokią*.

Jiedviem taip gulint, koridoriuje pasigirdo žingsniai. Iš pradžių jie net neatkreipė dėmesio, tačiau žingsniams nenumaldomai artėjant apsikaitė reikšmingais žvilgsniais ir sukľuso. kažkas artėjo prie jų kambario durų. Kitą akimirką į jas pasipylė kieti, reiklūs bilsniai. Vega atsisėdo ir prispaudė prie lūpų pirštą. Tas, kuris beldė, nekantriai sušnarėjo drabužiais ir po dešimties sekundžių vėl paleido į duris kietų ir smulkių bilśnių seriją. Nesulaukęs jokio atsakymo jis trūktelėjo rankeną ir užsigulęs duris sušuko:

– Benai!

Tai buvo direktorės pavaduotojas Dočkus.

Tai, kad jis be menkiausios dvejonės kreipėsi tiesiai į Beną, nežadėjo nieko gera. Vega nebyliai aiktelėjo ir, įsmeigusi į Beną paklaikusį žvilgsnį, užsidengė burną.

Pernai mokyklą supurtė skandalas, kai Dočkus merginų bendrabučio dušuose užtiko ketvirtojo kurso fleitininką ir pirmakursę muzikantę (fleitininkas tuo netgi didžiavosi). Po kvotų, merginos ašarų, abiejų studentų tėvų iškvietimo nusi-

dėjėlius šiaip ne taip paliko mokykloje, tačiau skandalo šleifas juos persekiojo dar ilgai. Ypač jis slėgė merginą – paprastą, niekuo neišsiskiriančią, regis, smuikininkę su akinukais. Mokyklos auklėtiniai pasimėgėdami aptarinėjo įvykį, nepraleisdavo progos tiedviem jo priminti, ta tema buvo sukurta keletas anekdotų. Viskas baigėsi tuo, kad mergina neišlaikė, vieną dieną dingo niekam nieko nepasakiusi. Po mėnesio jos tėvas atvažiavo atsiimti dokumentų. Direktorė teisinosi ir atsiprašinėjo, kvietė merginą nuo rudens grįžti, žadėjo užrišti piktus liežuvius ir leido išsilaikyti skolas, bet veltui. Niekas daugiau negirdėjo apie smuikininkę su akinukais. Toji istorija dabar sukosi Vegos smegeninėje lyg pagreitintas filmas.

– Trijoni, nemėgink apsimesti, kad tavęs ten nėra! – Dočkus jau nebesibeldė, o vis nekantriau klebėno rankeną. Žinant jo ūmų būdą, galėjai tikėtis ir trilerio su išlaužtomis durimis. Juolab kad kambariai čia užsirakindavo tik simboliškai.

Dočkus niekada nelaikė Beno saviškiu, bet savotiškai gerbė, nes jo akivaizdoje rinkdavosi žodžius. Dvidešimt metų pradėjęs mokykloje kūno kultūrą, jis nutuokė apie savo išsilavinimo ribotumą ir šalia inteligentiškų žmonių jausdavosi nejaukiai. Tačiau Dočkui imponavo jų draugija, tarytum joje atsidūręs taptų viena praba tauresnis. Nuo pirmųjų Beno metų mokykloje Dočkus matė, kad šis yra galvotesnis iš prigimties ir labiau subrendęs už daugumą bendraamžių. Tai kėlė Dočkui simpatiją, pagarbą, bet kartu – norą atsiriboti ir truputį pašiepti savo auklėtinį. Jis nepraleisdavo progos tai padaryti. Beje, Dočkus vienintelis iš dėstytojų savo studentus tujino. Nelygu nuotaikos ir intencijos, tas tujinimas galėjo būti draugiškas, o galėjo nuskambėti – kaip ir atsitiko šį kartą – sarkastiškai ir įžeidžiamai.

Vega įsmeigė į Beną maldaujantį žvilgsnį. Ji visa drebėjo. Jau anksčiau mokykloje Benas buvo atkreipęs dėmesį, kad Dočkus kelia Vegai nepaaiškinamą siaubą. Jis jai nedėstė, var-

gu ar jiedu net buvo kalbėjęsi, bet, Dočkui vos pasirodžius koridoriuje, Vegai užgniauždavo kvapą. Iš tiesų visi, kas pažinojo Dočkų, patirdavo, kad šis daug loja, bet nekanda. Jis buvo bevaikis ir išsiskyręs, sklandė gandai, kad žmona jį paliko dėl nevaisingumo. Tėvišką meilę jis kažkaip neprognozuojamai ūmai nukreipdavo į kai kuriuos savo auklėtinius. Kiti dėstytojai tuos išrinktuosius neoficialiai vadino Fredžio lože.

Visa tai Benas būtų papasakojęs Vegai, kad ją nuramintų, tačiau veikti reikėjo organizuotai ir greitai. Jis prispaudė prie lūpų pirštą ir parodė į langą. Toji mintis nebuvo nauja – abu ne kartą, tiesa, juokais, svarstė galimybę užklupti iššokti pro langą. Dabar, pamačiusi, kad Benas rimtai ketina pro jį šokti, Vega ėmė panikuoti ir įsikibo jam į megztinį.

Tačiau Benas jau buvo ten. Rankena sugirgždėjo ir rėmas pokštelėjo atsidadydamas. Tai neprasprūdo pro Dočkaus ausis, nes jis vėl puolė klebenti rankenos ir įnirtingai daužyti durų. Tik turbūt pamanė, kad Benas su Vega paslapčia rūkė (tai buvo griežčiausiai uždrausta), o dabar vėdina kambarį.

– Ei, jeigu turi drąsos ateiti pas pana, turėk drąsos ir atsakyti už savo žygius! Skaičiuoju iki trijų ir laužiu duris! Vienas...

Tuo metu Benas, jau užsilipęs ant palangės, žvilgsniu mėgino įtikinti Vegą, kad, anot Dočkaus, „už savo žygius atsako“. Jos akyse ėmė šmėkščioti pasimėgavimas. Svaigdama iš jaudulio ji leidosi suimama abiem delnais ir išklausė Beno paliepimą:

– Kai iššoksiu, duok man nubėgti, tada atidaryk. *Manęs čia nebuvo*. Tu miegojai, blogai jautiesi (Vega tebevilkiėjo pizamą). Supratai?

Vega linktelėjo ir sudrebėjo visu kūnu. Benas nusigręžė, atsistojo ir šoko.

Jis nusitaikė į pažliugusią pievelę po langais ir nusileido tiksliai pasirinktoje vietoje. Tačiau šuolis truko per ilgai, pu-

siaukelėje Benas liovėsi kontroliuoti jo eigą ir abejingai, lyg stebėdamas save ekrane, suprato, kad jau ne šoka, o savižudiškai krenta žemėn. Viduriai tiesiog plyšo nuo greičio, gal jis net riktelėjo – nespėjo susivokti. Atsipeikėjo gulįs purve, užlipdyta nosimi ir viena akimi, pasivertęs ant dešiniojo šono.

Jį apkvaišino skausmas. Kelias labai ilgas sekundes jis lydėsi skausmo ugnyje, instinktyviai laukdamas, kada visa tai baigsis. Ugniai perdegus Benui vėl grįžo regėjimas. Tebejuto skausmo centrą, glūdintį po dešiniuoju šonu. Tai buvo jo ranka. Ji vis dar gulėjo po Benu nenatūraliai sulenkta lyg kreiva šaknis. Kai pamėgindavo ją pajudinti ar ištraukti, iš rankos lyg stiprus elektros smūgis pasklisdavo aštrus skausmas.

Pamažu Benas ėmė susigaudyti, kas vyksta aplinkui. O vyko štai kas – prie jo dideliais žingsniais lėkė Dočkus, o šiam iš paskos, plaikstydamosi chalato ar lietpalčio skvernais, turseno budėtoja ir mergina su trumpa balta striuke. Budėtoja kažką be sąryšio rėkė, o toji mergina – Benas nustatė iš karto – *nebuvo Vega*. Dočkus uždusęs pritūpė prie Beno ir nestipriai papurtė.

– Gyvas?

– Ranką... skauda.

Dočkus iš karto sumojo, kurią ranką jis turi galvoje. Padėjo pasikelti. Benas susiraukė iš skausmo. Rankos nėjo ištiesti, galėjo ją laikyti vos sulenktą, prilaikydamas plaštaką kairiaja ranka, – tada skausmas dar buvo pakenčiamas.

Jo veidas ir drabužiai buvo nežmoniškai sutepti.

– Bet tu ir duodi! – išsigandęs rėkavo Dočkus. – Dešinė, dešinė ranka!.. Prašiau gi kaip vyras vyro, o tu? Šokinėja pro langus kaip šunytis!

Jis vis labiau ir labiau niaukėsi.

– Juk nebūčiau aš jūsų įdavęs! Meiluvienė visą galvą išūžė, norėjau tik pasišnekėti, normaliai... Na, sugavau... budėtoja jus matė... Na, ar reikėjo dėl to, Benai? Ar reikėjo?..

Benas labai norėjo, kad Dočkus nutiltų. Jo nervingas tembras dirgino ausies būgnelį ir trukdė įkvėpti.

– Ar paeina jis? – išgąstingai pasiteiravo budėtoja.

Jie palydėjo Beną iki paradinių durų ir pasodino ant laiptų. Jam neužteko jėgų domėtis, ką ir kodėl jie su juo daro. Dočkus užsirūkė, murmedamas ir aimanuodamas siuvo aplinkui ratais. Tik kai pasigirdo artėjančios greitosios sirena, Benui dingtelėjo, kad laiko turėjo praeiti daugiau, negu įsivaizdavo.

– Atvažiuoja! – plonai atsiduso mergina, tai buvo pirmieji jos ištarti žodžiai.

Benas dėbtelėjo į merginą, jis matė ją pirmą kartą.

Greitosios pagalbos automobilis įsuko į aikštelę nelėtindamas greičio.

Atsistojęs Benas juste pajuto Vegos žvilgsnį. Ji stovėjo antrojo aukšto lange vis dar užsispaudusi burną delnu, papildėjusi iš siaubo, kaip užsimaskavusi ant medienos kandis. Benas linktelėjo jai ir nusigręžė.

Vėliau, jau gulėdamas bendrabutyje sugipsuota ranka, Benas sumąstė, kad Vega nenusileido į kiemą pabūgusi, jog tai ją išduos. Tačiau bendrabutyje ir taip buvo žinoma, kas pas ką vaikšto ir kas su kuo miega. Kituose kambariuose juk taip pat lankydavosi vaikinai, kai kurie netgi likdavo nakčiai. Merginos solidariai tylėjo, dengdamos viena kitą. Koridoriuose susidūrę vaikinai – taip pat. Apsimesti prieš Dočkus, kad Benas iššoko *ne iš jos* lango, irgi atrodė beprasmiška ir kažkaip menka. Vegos baugštumą jis palaikė mažyte, bet reikšminga išdavyste, atskleidžiančia jos požiūrį į Beną. Saugodamas Vegos garbę jis iššoko pro langą. O ji dėl Beno nepadarė nieko. Tysodamas lovoje jis turėjo laiko viską permąstyti ir juto vis didesnę nuoskaudą.

Benui atskilo alkūnės kaulo, prie kurio prisitvirtinęs sąnarys, gabalėlis. Lūžis nebuvo sunkus, bet tai reiškė, kad mažiausiai mėnesį nešios gipsą, o paskui dar kelis mėnesius tu-

rės mankštinti ranką, kad sąnarys atgautų lankstumą. Kol kas Benas tik blankiai suvokė, kad tarptautinį konkursą irgi teks atidėti.

Miestelio ambulatorijoje jam išrašė vaistų nuo skausmo, juos patarė gerti pirmąsias paras. Benas paprašė Mišučio sulakstyti iki vaistinės, šis užtruko, o skausmas stiprėjo, smelkėsi į nuoskaudos sudirgintas mintis dar labiau jas aitrindamas.

Jis užsnūdo ir sapnavo, kad sėdi Mocarto auditorijoje. Vyksta paskaita, tačiau dėstytojas ir kursioškai neryškūs, lyg aptraukti migla. Iš tos miglos kažkas žengia prie Beno ir atsisoja prie suolo iš dešinės. Jis nežiūri, bet žino, kad tai Virgilijus Vanagas. Taip pat nujaučia, kad jam šiukštu negalima į Virgilijų žiūrėti. O šis stovi ir laukia, kol Benas neatlaikys. Nuo jo šurpauš stovėjimo į Beno dešiniąją ranką ima smelktis glitūs, šaltas kutenimas. Neišlaikęs Benas žvilgteli į Virgilijų akies krašteliu ir tą sekundę pajunta, kad Virgilijus priaugęs prie jo plaštakos lyg Siamo dvynys, – jis taip smarkiai krūpteli, kad suskausta ranką. Virgilijų supurto nebylus, bruožus bjauriai iškreipiantis juokas, o akių plyšeliuose žybčioja šėtoniškas gudrumas, tarytum, išprovokavęs Beno žvilgsnį, jis būtų laimėjęs kažkokį nesuprantamą žaidimą.

Staiga Benas atsiminė, jog tai sapnas, ir prisivertė nubusti.

Kambaryje jau tvyrojo prieblanda, Mišutis dar nebuvo grįžęs, ir lemos nedegė.

– Kodėl jį sapnuoju *dabar*? – vaduodamasis iš slogučio garsiai pasakė Benas. – Ką tai reiškia?

Kitą akimirką jį apėmė toks bejėgiškumas, kad panūdo įsirausti į patalus ir niekada daugiau neišlįsti į šviesą. Pragulėjęs šitaip dar ketvirtį valandos, negalėdamas nei skaityti, nei kuo nors kitu užsiimti, Benas išgirdo, kaip į langą droviai, lyg atsiprašinėdamas, atsitrenkia smulkus akmenėlis.

Prislinkęs prie lango, sutemose ant šaligatvio išvydo žalią Vegos paltelį. Lūkuriavo gailiai suraukusi kaktą, išplėtusi di-

deles lyg smaragdo lašai akis. Benas atidarė langą tyčia nesku-
bėdamas.

– Lūžo? – pamačiusi gipsą tuojau paklausė Vega.

Benas demonstratyviai apžiūrėjo gipsą, lyg tik dabar būtų
jį pastebėjęs. Viena jo pusė mėgino nuslėpti apmaudą, o kita
tikėjosi, kad Vega jį pajus ir ims teisintis.

– Viskas per mane, – niūriai pasakė ji.

Beną jos tonas suerzino. Jis tyčia užtęsė tylą.

– Groti juk negalėsi! – liūdnai šūktelėjo Vega, tik dabar su-
vokusi visą padėties rimtumą.

Jis buvo jai prasitaręs apie konkursą.

Benas ir vėl neatsakė. Sėdėjo ant palangės, retkarčiais mes-
damas į ją santūrų, neįskaitomą žvilgsnį. Ji tuojau pajuto, kad
kažkas ne taip.

– Kiek laiko reikės su juo būti?

– Mėnesį gal.

– Skauda?..

– Truputį.

– Nepyk, kad nenusileidau... aš... Nežinojau, kas mums už
tai bus...

– Nieko nebus.

Ji sukľuso ir staigiai pakėlė į Beną akis.

– Dočkus taip sakė?..

Benui pasivaideno, kad ji tik to ir atėjo. Išsiaiškinti, ar jiedu
bus nubausti. Jam net šleikštu pasidarė iš pykčio.

– Bet kaip jis sužinojo, kad tu pas mane?.. Laukė juk, sekė...
Vadinasi, ruošėsi, norėjo susidoroti, – įsikarščio Vega. –
Nekenčia jie mūsų!..

Tą akimirką Benas tiesiog šlykštėjosi jos savigaila ir para-
nojiškais įtarinėjimais.

– Žinai ką, Vega? – Labai retai kreipdavosi į ją vardu. – Eik
tu namo.

– Ką?.. Ką tai reiškia? – Ji pajuto panieką, apstulbo, tik dar nesuprato, ar turėtų įsižeisti.

Benas uždarė langą ir grįžo į lovą.

Teorijos egzaminus Benas išlaikė vidutiniškais balais, o specialybės egzaminą dėl rankos lūžio jam nukėlė į pavasario sesiją, taigi gegužę jo laukė du specialybės egzaminai. Išvydusi Beno gipsą, Meiluvienė nežmoniškai nusiminė, tiesiog nusivylė. Nusigręžė į langą – viskas vyko auditorijoje su Mocarto portretu – ir kelias minutes taip stovėjo, nervingai sukiodama auksinio laikrodėlio apyrankę.

– Ką pasakysim direktorei? – pagaliau sausai pratarė ji.

Direktorė pažiūrėjo į tai kur kas santūriau:

– Ką gi, konkursas bus ir kitąmet.

Ir viskas.

Griežti Benas negalėjo. Rašyti, prasidėjus paskaitoms, taip pat. Be Vegos atsirado daugybė laisvo laiko, dienos žiojėjo lyg niūrūs akivarai, jie prarydavo Beną su visomis įkyriomis mintimis ir fantazijomis. Apie Vegą jis beveik negalvojo. Vėl lyg filmą mintyse suko ir suko tą naktį, kai su Virgilijumi Vanagu gurkšnojo vyną. Košmariškas sapnas prikėlė apmarintą savigraužą ir baismės nuojautą. Giliai širdyje Benas vis dar tikėjo, kad už Virgilijų turės sumokėti. *Jeigu tikrai pasielgiau kaip nerūpestingas niekšelis, su viskuo sutinku. Tik kaip ištaisyti klaidą? Ką man daryti, kad palengvėtų? Į ką kreiptis atleidimo? Ar rankos lūžio pakaks? Ar pakaks atsisakyti konkurso Maskvoje?* Benas būtų mielai paaukojęs – kaip jam dabar atrodė – šias smulkmenas. Bet nujautė, kad jos – tik pradžia. Prisidėjo dar ir rūpestis dėl tėvo. Siaubingos nuojautos užklupdavo Beną temstant, jis kone fiziškai jusdavo, kad tėvas tirpsta, išnyksta, palieka jį. Neturėjo su kuo apie tai pasišnekėti – būtų įma-

nęs netgi šnekėtis, – nors rimtai ir atvirai šnekėtis nemokėjo ir vengė. Be to, mažasis Mišutis jau buvo per menkas sujauktai Beno išpažinčiai. O be Mišučio, jis čia daugiau niekuo nepasitikėjo.

Netrukus Benas priartėjo prie kažkokios gąsdinančios ribos – jo vaizduotėje Virgilijus ir tėvas mutavo į vieną monstrą, tiesiog apsėdo jį. Sausio pabaigoje jis pagaliau nusprendė imtis veiksmų.

Nuo ryto be atvangos snigo stambiais, minkštais, raminančiais dribsniais. Benas nesunkiai pasigavo pakeleivingą automobilį, temstant jį išleido plente. Nebesnigo, nubalusiam miške spengte spengė. Tą sniego tylą Benas dažnai atsimindavo mieste kaip vaistą nuo nerimo.

Tėvo pirkia kyšojo iš sniego lyg sugedęs dantis. Benui pasirodė keista, kad virtuvėje nedega žiburys. Durų tėvas buvo neužsikabinęs. Įėjus virtuvėn Benui kiek atlėgo – pro atviras duris iš pirmojo kambario krito blausi lemputės šviesa. Krosnis, atrodo, buvo pakurta iš ryto. Benas tyčia viską darė garsiau – nusiavė batus, pakabino ant gembės striukę. Niekas neatsiliepė. Jis priėjo prie durų ir žvilgtelėjo į kambarį. Ant sulankstomosios lovelės prie krosnies miegojo du kūnai. Gulėjo taip susiglaudę, kad iš pirmo žvilgsnio atrodė kaip vienas kamuolys. Plika sieninė lemputė tvieskė tiesiai į veidus, tėvas gulėjo aukštiekninkas, atkraginęs galvą, skaudžiai užvertęs smailų, žylančiais šeriais apžėlusį smakrą, viena ranka apkabinęs jam į kaklą įsikniaubusią Mortą. Platus jos delnas gulėjo ant liesos tėvo krūtinės, ši vos vos kilnojosi. Iš pradžių apakinęs, nuogos odos blyškumas pasirodė ne toks jau gėdingas – abu buvo menkai, bet apsirengę, be to, apsikloję žaliu languotu apklotu. Tėvas vilkėjo berankovius marškinėlius, Morta – apatinuką, jo sintetinė petnešėlė skaudžiai pjovėsi į petį.

Beną, kuris anksčiau dažnai stebėdavosi Mortos atkaklumu ir ištikimybe, šis vaizdas apstulbino. Nors suvokė, kad ne-

turėtų šito daryti, smalsiai apžiūrėjo miegančiuosius. Jį suėmė nestiprus vaiko pavydas, o kitą akimirką – vos juntamas virpulingas šleikštulys, įžengus į svetimą intymią zoną.

Beno žvilgsnis sudrumstė jų miegą. Morta pajudino galvą ir giliai atsiduso, dar labiau įsikniaubdama į tėvą. Bet staiga kažką pajuto, sustingo, jos sunkiai prasivėrusios akies plyšelyje atsirado žvilgsnis. Pajudino nuogą petį, mėgindama išsiбудinti pasivertė ant nugaros, kiek tai buvo įmanoma siaurame guolyje. Prsidengusi akis nuo šviesos ji pamatė Beną ir tuojau, siaubingai sutraškindama lovele, atsisėdo. Jau ruošėsi surikti, bet kitą akimirką pažino Beną. Šis šyptelėjo, prispaudė prie lūpų pirštą ir parodė, kad išeina į virtuvę. Morta apspangusi linktelėjo. Tėvas pasisuko jos pusėn, sučepsėjo ir kuo ramiausiai miegojo toliau.

Virtuvėje Benas įjungė šviesą, pastatė ant ugnies arbatinį, radęs apyšvarį dubenį išpylė į jį parsivežtus meduolius. Tėvas juos mėgo prie arbatos. Stalas ir abi spintelės vėl buvo nukrautos nešvariais indais, valgio likučiais, laikraščiais, nuorūkų pilnais stiklainių dangteliais. Atrodo, Morta nedarė įtakos šių namų tvarkai. Benas žinojo, kad tėvas siunta, kai kas nors suardo jo netvarką. Šitą privilegiją turėjo vienas Benas, bet išvažiavęs mokytis jis liovėsi ja naudotis. Apsikuitęs tėvas jautėsi saugus ir patenkintas, o Benas grįždavo taip jo pasiilgęs, kad keletą dienų kantriai kęsdavo smarvę. Jis uždengė dvokiantį kibirą, į kurį tėvas nakčia šlapindavosi, kartoniniu saldainių dėžės dangčiu ir išnešė į priemenę.

Jiedu su Morta vienu metu uždarė duris – Benas iš priemenės, ji iš kambario. Morta baigė sagstyti rudą beformį megztinį. Atrodė sutrikusi, užtinusi nuo miego troškiamame kambaryje, kažkuo nepatenkinta. Ji buvo dar papildėjusi, tai jau nebetiko jos smulkiakauliam sudėjimui ir neaukštam stotui.

– Išgersim kavos? – pasiūlė Benas.

– Aš gal arbatos, – atsakė Morta.

Ji susirado arbatžolių pakelį ir buvo linkusi susitaisyti pati.

– Tėvas manęs nelaukė, šiaip parvažiavau.

Morta linktelėjo, nežiūrėdama į jį. Benui šovė į galvą, kad ji turėtų žinoti ir kad šnekėti reikia su ja, o ne su tėvu.

– Gerai, kad tave čia radau, Morta.

Ji nepatikliai dėbtelėjo per petį.

– Seniai judu su tėvu?..

– Nuo rudens.

– Gal ir gerai, kad vieno nepalieki.

– Kur čia jį paliksi, – atšovė Morta niūriai, ir jos žodžiuose nuskambėjo potekstė, dėl kurios Benas ir parvažiavo.

– Morta! Prisėsk.

Benas palaukė, kol ji užsipylė arbatžoles ir įsitaisė priešais jį.

– Parvažiavau, nes... Tu juk viską matai. *Man atrodo, kad tėvas serga.*

Morta sumirksėjo ir skubiai nuleido akis. Jis pajuto, kad pataikė. Turbūt tėvas net prisaikdino ją tylėti.

– Kas jam yra?

Benas pajuto silpnumo properšą bukame, šuniškai ištikimame Mortos tylėjime ir būtinai turėjo ją pasinaudoti.

– Pasakyk, Morta. *Pasakyk man.* Jam kažkas rimta, ar ne?

Sveikąja ranka jis sugniaužė Mortai petį, gaudydamas jos žvilgsnį. Ji lėtai pakėlė akis. Dar neapsisprendusi, bet jau norėdama, pati norėdama jam pasakyti.

– Tik jam neišduok, – sumurmėjo.

– Žinoma, ne.

– Prostatos vėžys. – Morta išspjovė tuos žodžius lyg du apkartusius žirnius.

Benas ją paleido.

– Kodėl jis ne ligoninėj?

– Pamėgink tu jį paguldyt.

– Bet gydytojams rodei?

– Bloga jam buvo visai, prieš šventes. Brolis davė mašiną, nuvežiau rajono ligoninėn. Siuntė į sostinę, į onkologinį, išsitiirti. Gydytojai prisakė likti, ar ne paskutinė stadija. Švitinti būtinai liepė. Bet kur jis tau liks... Šėliojo, daužėsi, parsivežiau atgalios.

Dabar, kai viskas jau buvo išsakyta, Morta nebeslėpė nei nuovargio, nei nervingo rūpesčio.

– Kasdien atvažiuoju, – pridūrė, jau atvirai žiūrėdama Benui į akis. – Kartais ir nakčiai lieku.

Kelias sekundes jiedu žiūrėjo vienas į kitą.

– Skausmai jį kankina.

– Geria vaistus?

– O kaipgi be jų. Tik brangūs. Kiauniuose specialiai jam užsako.

Mortos žvilgsnis pagaliau sustojo ties sugipsuota Beno ranka.

– O tau čia kas?..

– Kritau. Niekis. Greitai nuims.

Jiedu patylėjo, maišydami kiekvienas savo gėrimą.

– Kiek žadi būt? – pagaliau paklausė Morta.

– Nežinau... kiek reikės. Negalima jo taip palikti. Gal dviese įkalbėtume gydytis?

Jiedu žybtelėjo vienas kitam akimis.

Tą akimirką Benas buvo tvirtai apsisprendęs: „Kol tėvas nesutiks gultis ligoninėn, niekur iš čia nevažiuosiu. Taip jam ir pasakysiu, gal tai jį paskatins.“ Baisiausioms nuojautoms pasitvirtinus, jam staiga palengvėjo. Kažkodėl net neabejojo, kad tėvą dar galima išgelbėti, buvo tikras, kad jam užteks valios ir proto įkalbėti jį gydytis. Reikėjo tik sugalvoti strategiją. Veikti pamažu, neįkyriai pratinti tėvą prie minties apie ligoninę, o paskui, nedavus laiko atsikalbinėjimams, tiesiog įsodinti į automobilį ir išvežti. Kaip visada, kai atsirasdavo pastangų

reikalaujantis tikslas, Benas jautėsi stiprus ir kupinas pojūčio, kad *gyvena*. Minčių apie galimą netektį jis neprisileido. Tėvas tiesiog negalėjo mirti.

Morta, pasiilgusi atgaivos ir teigiamų emocijų, tuojau užsikrėtė Beno optimizmu. Su tuo pačiu įkarščiu, su kuriuo iš pradžių graužėsi ir virškino artėjančios netekties kartumą, dabar ji ėmė atmetinėti mirties galimybę kaip didžiausią kvailystę. Jos prierašumas prie tėvo pasidalino į du objektus. Ji įsikibo į Beną, nesvarstydamą vykdė jo paliepimus ir kartojo jo žodžius kaip savo.

Benas išbuvo Vėdrynuose savaitę. Kapojo malkas, prilaidydamas sugipsuotos rankos pirštais. Po vieną nešiojo jas iš kieme sukrautos rietuvės į priemenę, džiovino ant krosnies, kūreno. Virė sriubas ir gamino neriebius troškinius iš kiaulienos ir jautienos, kurios Morta parveždavo iš Kiaunių turgaus. Kaip ir buvo sumanęs, prie tėvo Benas nelindo, tik vakarais ateidavo pasėdėti ant vis tyliau girgždančios jo lovelės krašto. Pasišnekučiuodavo apie šį bei tą, Benas atsargiai užsimindavo, kad mato tėvo nusilpimą ir viską supranta. Šis jau nesikeldavo iš lovos, net kibirą Benas jam pastatė šalia – irgi parodydamas, kad apie ligą numano. Tėvas daug miegojo, o pabudęs visą laiką skaitė, kažką vis pasibraukdamas smarkiai virpančiu pieštuku. Skaitė jis būtinai tik Dostojevskį. Pabaigęs „Brolius Karamazovus“, kuriuos Benas atsiminė jo rankose dar nuo vaikystės, užsispyrė, kad Morta parvežtų iš Kiaunių bibliotekos „Nusikaltimą ir bausmę“, tikino, kad bibliotekoje ta knyga tikrai turinti būti.

Tėvas ir pats suvokė, kad, nuolat gulinėdamas, nakčia dejuodamas prie kibiro ir lukštendamas piliules už uždarytų durų, jau nieko nenuslėps. Tačiau užsispyręs apsimitinėjo, kad nieko tokio nevyksta. Savaitei baigiantis jis pagaliau ėmė stebėtis, kad Benas taip užsibuvo.

– Bet tau šiomet ilgos atostogos, Benut?

Benas nieko neatsakė. Jau buvo atėjęs laikas veikti.

Vakare, Mortai išėjus namo, jis atnešė tėvui jos parvežtą „Nusikaltimą ir bausmę“ ir, įdavęs į rankas, tvirtai tarė:

– Galėsi skaityti ligininį. Pirmadienį išvažiuojam.

Tėvas net akinius nuo nosies nusitraukė.

– Ką čia dabar pasakei?

– Užteks. Gauni tris dienas pasiruošti morališkai. Pirmadienį išvykštam, – neleisdamas tėvui įsiterpti išbėrė Benas.

Dėl ligininės dar nebuvo susitarta. Jis tik norėjo tėvą nu-teikti, patikrinti jo reakciją, o tada jau bus nesvarbu – savaite anksčiau ar vėliau jį išvežti.

Pusę minutės, sugniaužęs kumštyje akinius, tėvas galvojo. Paskui sumirksėjo ir pažvelgė į Beną giedrai, maloniai, bet kartu – su nepalaužiamu ryžtu.

– Be-nut... Nenoriu jau nieko keisti.

– Tėvai! – užsiplieskė šis. – Bet tu gi.... Kaip tu *nesupranti!*

– Suprantu, – atidžiai nužvelgė Beną tėvas. – Labai gerai suprantu. Gi todėl ir prašau.

Kurį laiką jiedu tylomis žiūrėjo vienas į kitą, romus tėvo apsisprendimas Beną tiesiog pribaiigė.

– Negaliu tavęs čia palikti. Kaip *man* jaustis? – susijaudinęs karčiai sumurmėjo jis.

Tėvas vėl atidžiai jį nužvelgė.

– Savo kaltę gal jau išpirkau...

– Kokią dar kaltę?

Tėvas kažką tylomis svarstė.

– Jau užauginau tave, Benut, – pasakė tyliai, švelniai. – Pa-leisk jau ir tu mane.

Tėvo žodžius, o ypač – neįprastai švelnų jų toną, užgniaužęs gerklėje ašaras, Benas išsinešė į kiemą. Atsisėdęs ant šlapios trinkos jis sugadino keturis degtukus, kol prisidėgė cigaretę – pirštai virpėjo gal labiau nei tėvo pieštukas, o per ašaras nieko nesimatė. Tą valandą, godžiai traukdamas į save kaip niekada

karčius tabako dūmus, Benas pirmą kartą aiškiai suvokė, *ką tėvas yra dėl jo padaręs.*

Jiedu niekada nesikalbėjo apie motiną. Bet tėvas pažino ją geriau už Beną – ir ne tik todėl, kad jie susidūrė pasaulyje, kuriame Benedikto Trijonio dar nė kvapo nebuvo. Simonas Žilmas pažino Valeriją Trijonytę ne kaip pamestas vaikas, o kaip suaugęs žmogus. Tad ar galėjo būti tikras tuo, ką ji, nuo šlaito paleidusi Benutį tiesiai į jo kiemą, mėgino įteigti – kad šis tikrai yra jo *kūnas ir kraujas*? Pačiam Benui abejonė nekilo tik todėl, kad tėvas niekada nei žodžiu, nei veiksmu neleido jai atsirasti. Tačiau ką išgyveno jis pats? Šiaip ar taip, jis prigludė Benutį. Prigludė kaip visišką nieką, nepabrėždamas ir neprimindamas jam šito, bet turbūt puikiai suvokdamas, kad vaikas, kurį jo tikroji motina paleidžia nuo kalno kaip bevertį akmenėlį, yra visų našlaičių našlaičiausias. Dėkingumas tėvui už jo metų metus teikiamą globą ir kantrybę išryškėjo taip gildomai, lėtai, kaip švintant daugėja šviesos. Ašaromis lengvinant širdį, dėkingumo joje vis daugėjo, ir šis skaidrėjo, pleveno lyg glostantis sparnas. Benas nutuokė ir tai, kad tėvui jau seniai nesvarbu, ar savo kūniška prigimtimi jis yra jo sūnus. Benas *tapo* jo sūnumi diena iš dienos, ir šito nebepakeisi.

Dar jis pripažino, kad tėvas jau apsisprendė. Ir mėginti jį perkalbėti, trukdyti ir nervinti nebėra jokios prasmės. Tačiau ir išvažiuoti dabar buvo labai sunku, tiesiog neįmanoma. Benas suvokė, kas jam kelia nerimą – jis bijojo nespėti *sugrįžti.*

Bet tėvas jau nekantravo likti vienas ir vis irzliau tai rodė. Švelnesnis jis buvo tik Mortai. Šitiek metų laukusi Simono Žilmo, dabar, galėdama jį slaugyti ir dalintis paskutinėmis valandomis, ji švytėjo lyg jaunamartė.

Pagaliau tėvas išzirezė, kad Benas grįžtų į mokyklą.

– Važiuok, važiuok. Dar susitiksime, – užsimetęs ant pečių kailinius, apsvyniojęs strėnas vilnone skara, išlydėjo Beną į gonkas.

Čia surūkė po paskutinę, Benui dingtelėjo – galbūt tai paskutinis kartas, kai jie šitaip rūko. Pro virtuvės langą jis pagavo smailų Mortos žvilgsnį. Ant laikraščio skiautės paliko jai bendrabučio telefono numerį, kad prireikus tučtuojau iškviestų per budėtoją. Morta savo ruožtu pakeverzojo jam savąjį. Pasirodo, su tėvais ir brolio šeima ji gyveno vienkiemyje už kalvos, ten turėjo telefoną. Kažkodėl Benas niekada pas juos nesilankydavo.

Dar po savaitės miestelio ambulatorijoje Benui nuėmė gipsą. Plaštaka buvo iššutusi, išberta ir tarytum visai ne jo, nuėmus gipsą ji taip ir nukaro lengvai sulenkta, lyg nereikalinga detalė. Pirštai iš pradžių neklausė, sustingę sąnariai lankstėsi nenoriai, ranka nesidavė nei ištiesiama, nei daugiau sulenkiamą. Bet rentgenas parodė, kad kaulas suaugo gerai. Dabar ranką reikėjo kasdien mankštinti su specialiu lengvu svarmeniu. Grįžęs iš ambulatorijos, Benas užsidarė dušo kabinoje (saugodamasis smalsių ir pašaipių akių) ir ėmėsi mankštintis. Šitai darydavo kasdien net po penketą kartų, kol pagaliau jo dažnas lakstymas į dušus vaikinams ėmė kelti įtarimą.

– Ei, ar ne per dažnai maudaisi? Gal niežulys kamuoja? – užklupęs Beną prie dušinės durų pasišaipė Levas Kiršinas.

– Aha, niežulys. Ir nelįsk per arti, užsikrėsi, – niūriai iškošė pro dantis Benas.

– Gal tavo vienatvė taip veikia? – jau visai draugiškai mėgino pasišnekėti Kiršinas, turbūt turėdamas galvoje Vegą.

– Aha. Sunku be moters – galą tampau, – atšovė Benas.

Ir nuėjo, spausdamas prie pilvo į rankšluostį suvyniotą svarmenį.

Nesuprasi, kodėl jis gėdijosi mankštos, o ypač – to lengvūčio svarmens, kuris jo užstingusiam sąnariui suteikdavo tiek skausmo.

Benas pasiilgo smuiko. Nuėmus gipsą vos ištvėrė keletą dienų, o kai pagaliau priglaudė jį prie peties, dešinioji, stryką

laikanti ranka tuoju užsikirto. Tačiau Benas užsispyrė repetuoti. Kasdien nuo penktos valandos išsikovojo Mocarto auditoriją, tuo labai pradžiugindamas Meiluvienę.

– Nejaugi mėginsi ruoštis konkursui? – atgavusi viltį nusišlebėjo ji.

– Pirmiausia ranką reikia atitirpdyt, – droviai sumurmėjo Benas.

Vegą jis visai užmiršo. Neatsiminė net, kada ji ištrūko iš jo minčių ir jausmų apytakos. Gal Vėdrynuose, kai buvo taip pasinėręs į rūpestį dėl tėvo. kažkas silpnai suspengdavo sąmonės paribiuose vakarais, alėja grįžtant iš mokyklos į bendrabutį. Bet tas spengimas nevirsdavo nei pavidalu, nei vardu.

Kažkas jame pasikeitė. Vėl norėjo griežti, griežė su tokiu įkarščiu ir aistra, lyg visame pasaulyje, be smuiko, nieko daugiau neturėtų. Nors Meiluvienė spirgėjo ir Benas nenorėjo jos liūdinti, konkursas jam neberūpėjo. Jis būtų griežęs, net jeigu pasaulyje apskritai neegzistų jokie konkursai, net jeigu jam būtų tekę kaip tėvui visą gyvenimą prastumti vienam Vėdrynuose. Kasdien nuo penktos, jau temstant, Benas atsirakindavo Mocarto auditoriją. Iš pradžių, kol smuiko reikėjo tik rankai pripratinti, jis grieždavo iš atminties seniau išmoktas mėgstamas kompozicijas – ypač Paganinį. Dažnai net šviesos neįsijungdavo. Prieblandoje, nuo gatvės žibintų spindint stalų paviršiams, muzika virsdavo tamsą įbrėžiančiu riboženkliu – lėktuvas taip palieka danguje baltą dūmų šleifą. Tamsoje Benas ryškiau išgyvendavo melodiją. Netrukus jį pagaudavo toks ilgesys ir įsimylėjimas be objekto, kad iš šito kvaitulio nieku gyvu nenorėdavo išsivaduoti. To kvaitulio jis vis siekė ir siekė kaip malonės, kaip įrodymo ar pažado, kad pasaulis yra kur kas erdvesnis ir slaptingesnis, nei gali pasirodyti.

Vieną tokį vakarą Benas nepastebėjo, kaip kažkas tylutėliai įslinko į auditoriją ir prisiglaudė šalia durų prie sienos.

Kai Benas pagaliau pamatė šešėlį, buvo aišku, kad tas jau kurį laiką jo klausosi. Benas nutildė smuiką, mėgindamas įžiūrėti, kas tenai stovi. Šešėlis nebuvo grėsmingas, greičiau baugštus ir sutrikęs. Šitai jam kažką priminė.

– Sutrukdžiau? – po keleto sekundžių paklausė šešėlis Vegos balsu.

Jos vaikiškas balsas, šoktelėjęs iš tamsos lyg minkštas, šviesus kamuoliukas, staiga prakirto Beno atmintį. Jis tuojuo pajuto, kaip pasiilgo Vegos. Visai ant jos nebepyko. Giliai širdyje, įžeistos savimeilės verčiamas, jis laukė, kol ji žengs pirmąjį žingsnį.

Tamsoje toks šiltas, šilkinis jos balso tembras viską atidengė ir paaiškino, nubraukdamas nesusipratimus ir nuoskaudas.

– Vega? – pašaukė Benas.

– Laukei? – truputį gudriai paklausė ji. Nė nematydamas jis žinojo, kaip dabar atrodo jos veidas.

– Ranka jau sugijo?

– Taip.

– Aš *nenorėjau*, kad tu šoktum. Geriau jau būtum nešokęs.

Turbūt ji daug apie tai galvojo, graužėsi ir kaltino save, ir pykdamas ant jos už savanaudiškumą Benas greičiausiai buvo neteisisus. Dabar jau pats norėjo atsiprašyti. Padėjęs smuiką ant artimiausio suolo, priėjo arčiau. Vega atšlijo, prisispaudė prie sienos.

– Atėjau tik *išsiaiškinti*, kad nelaikytum manęs egoiste. Manau, anksčiau ar vėliau vis tiek būtume išsiskybę. – Vegos balsas virptelėjo.

Ji sakė ne tai, ką norėjo. Tiesiog mėgino išsiaiškinti, ar Benas jaučiasi su ja *išsiskykęs*, ar ne.

– Nežinojau... kad mes išsiskyrėm, – sumurmėjo jis. – Bet, žinoma, galėjau tai nujausti.

– Ir tai padarei *tu*... – vildamasi, kad Benas užginčys jos žodžius, prikišo Vega.

– Palauk. – Benas pakėlė rankas, norėdamas suimti jos veidą, bet ji išsisuko.

– Man praėjo... Niekas tau nebejaučiu.

Atrodo, ji ir vėl sakė netiesą, trokšdama atkeršyti už dienas, kai jo laukė, o Benas jos nepasigedo.

Benas suėmė Vegos veidą, nekreipdamas dėmesio į silpną jos priešinimąsi, ir nestipriai ją purtydamas pasakė:

– *Neapsimetinėk, girdi? Niekada man nemeluok.*

Ji pratrūko verkti. Be garso, kratydama galvą.

– Padėk man... padėk man susivokti... savyje... – paprašė tyliai.

Benas susidėjo smuiką, ir jiedu nuskubėjo pas Vegą į bendrabutį. Ji nebeverkė, tik žingsniavo šalia Beno apspan-gusi, lyg sapnuodama kažkokį ją labai pagavusį ir stebinantį sapną.

Verbaitė buvo išvykusi, jos lovos užtiesalas gulėjo lygus kaip veidrodis, o po lova kyšojo du šlepečių snukučiai. Vega užrakino duris. Nusirengė nekoketuodami ir beveik nesikalbėdami palindo po antklode, turbūt tikėdamiesi, kad nuogybė ir trintis savaime išspręs painius jų santykius.

Jiedu mylėjosi lyg prisukami žaisliukai – toks palyginimas Benui šovė į galvą ir nepaliko jo iki galo. Vega vėl pratrūko ir visą laiką, nugrimzdusi į kažkokį pasimėgavimą, be garso verkė. Benas nutuokė, kad jos ašaros nesusijusios vien tik su juo, kad jos kyla iš tų šešėliuotų Vegos gelmių, kurių ji niekada niekam nerodydavo, ir kad nereiktų jų sutikti kaip didelio įvykio, mėginti sustabdyti ar aiškintis jų priežastį. Užteko ir to, kad Vega jomis mėgavosi, o Benas jai netrukdė. Ji visą laiką žiūrėjo į lubas ir spaudė kumščius prie krūtų – toks desperatiškas nuogų linijų ir kalvų lizdas, kurį norėjosi sugniuždyti, suardyti ir perrinkti. Pamažu Beną pagavo geismo ir naikinimo šėlas, sąmonės pakraščiu jis net suvokė, kad nežinia už ką nori Vegą nubausti. Išmušti sustabarėjusius ašarų

rezervuarus, paslaptimis apsimetančias gudrybėles ir kitus ją trukdančius pasiekti kliuvinius. Vis greičiau judėdamas Benas įsivaizdavo, kad nežmonišku greičiu artėja prie Vegos tokios, kokios ieškojo ir kokią troško turėti – atvirą ir beginklę, nepažįstančią savęs, meldžiančią pagalbos, priklausomą ir lengvai valdomą. Bet kuo greičiau jis judėjo, stengdamasis ją pasiekti, sukandęs dantis ir lašindamas ant jos prakaitą, tuo aiškiau suvokė savo paties bejėgiškumą. Vega tebegulėjo po juo tolima, pastėrusi, pabalusiais krumpliais. Kai Benas baigė, jos akyse lyg balutėse telkšojo ašaros. Jis nuvirto prie jos šono, bet po keleto sekundžių pasirėmė į pagalvę ir vėl pažvelgė iš viršaus į apačią. Vega nusuko akis, per jos įkaitusį skruostą nutekėjo skaidrus ašaros siūlas.

– Ir ką mes čia dabar darėm, – sumurmėjo ji.

– Nesupratau?

– Tiksliau, *tu* darei.

Benas vėl atsigulė prie jos nutirpęs iš netikėtumo ir nepaaiškinamo šleikštulio.

– Tiesą sakant, jaučiuosi kaip sušiktas mėsos gabalas, – įniršusi tylutėliai sukuždėjo Vega. – Jei tau terūpi patenkinti savo gyvuliukiškus instinktus, gal ir toliau naudokis kioskininkės paslaugomis.

Jis buvo jai prasitaręs apie vyresnę moterį, bet neminėjo, kas ji. Vadinasi, Vega susižinojo. Jis užsiuto.

– Šlykšti kalė! – sušnypštė ir, pašokęs iš lovos, puolė temp-tis džinsus tiesiai ant nuogo kūno.

Niekada nebuvo metęs tokio kaltinimo nei Vegai, nei jokiai kitai moteriai. Bet staiga jame kažin kas nutrūko. Nebesuvaldė įniršio ir netgi nenorėjo jo suvaldyti, be to, nebepasitikėjo Vega. Matė, kad ją kankina prieštaravimai, kad į skaudžiausias vietas Benui gelia, norėdama ir sau suteikti skausmo, bet tai jo nebeatvėsino. Kantrybė išseko. Jautėsi bejėgis ir atsilaikyti prieš Vegą, ir jai padėti, pagaliau jau ir nebenorėjo jos gailė-

tis. Jeigu nebūtų buvęs toks įširdęs, būtų prikišęs, kad Vega per mažai stengiasi padėti sau, o iš jo per daug tikisi. Bet tik, pūkšdamas iš pykčio, šokinėjo ant vienos kojos, mėgindamas įkišti į džinsų klešnę antrąją.

– Trumpikes pamiršote, kavalieriau, – niekinamai cyptelėjo Vega. – Jeigu nori žinoti, lovoje tu baisiai nuobodus. Fantazijos ir išradingumo – nulis, užmigti galima, – pridūrė ji pasimėgaudama ir vėl, paskęsdama savo raudonuose plaukuose, atsainiai nuvirto ant aukštos pagalvės. Užuominą reikėjo suprasti taip – per mėnesį, kai jiedu nesimatė, Vegos gyvenime šis tas įvyko, greičiausiai ji suartėjo su kitu vaikinu ir dabar jautėsi turinti teisę juos lyginti. Beną tai visiškai pribaiigė. Šią akimirką jos tiesiog nekentė ir troško sunaikinti – gal net ne pačią Vegą, o tą sarkastišką budelio toną. Jis griebė iš patalų iškritusias savo trumpikes ir, visiškai nebesivaldydamas, iki galo nesuvokdamas, ką daro, užmetė jas Vegai ant veido. Tada užsigulė ją, iš visų jėgų spausdamas į pagalvę.

– Ką aš tau padariau... ką aš tau padariau, tu kale! Ar gali vieną sykį... nevaidinti... tu?!

Vega ėmė dusti, išleido kažkokį švokščiantį garsą, jis Beną truputį išblaivė. Nutraukė trumpikes ir, staiga išsigandęs, atšoko nuo Vegos. Kelias sekundes ši gulėjo visa iškaitusi, mėgindama susigaudyti, kas čia ką tik įvyko.

– Apatinius reiktų keisti kasdien, – vėl pasigavusi senąjį toną lyg niekur nieko staiga pareiškė ji.

Tada Benas kirto jai per veidą. Jau net ne iš pykčio, o stačiai neišmanydamas, ko griebtis. Vega vėl sustingo, šaltai suvirškino smūgį. Tada garsiai įkvėpė, lėtai atsisėdo ant pagalvės. Kitą akimirką ji puolė ant Beno siaubingai rėkdama ir, kažką padrikai šūkčiodama, nagais įsikabino jam į skruostus. Iš to siaubingo riksmo jis išskyrė kažką panašaus į: „Ne tavo!“, „Neduosiu!“, „Varyk!“ Jį pirmą kartą gerokai išgąsdino ir sutrikdė tai, ką jau seniai įžvelgė, – Vegai būdingas liguistumas.

Šią akimirką jis buvo stipresnis už Beno emocijas. Išsigandęs, kad Vega neįstengs liautis ir tiesiog nusialins, jis sugriebė jos riešus ir stipriai sugniaužė, reikalaudamas susitvardyti.

– Paleisk! Paleisk, sakau! – suklykė ji.

Benas paleido, ir ji tuojau atsitraukė, krūtys virpėjo lyg du didžiuliai lašai. Gaikčiodama dar žiebė jam antausį. Tai buvo jau visai silpnas, nemokšiškas revanšas iš užsispyrimo, kad liktų jos viršus.

Abu nuščiuvo.

– Atleisk man, – visai atitokęs paprašė Benas. Jo sudraskytas veidas degte degė. – Daugiau to nebus.

– Ko nebus?

– Turbūt nieko...

Vega persimetė per petį sruogą ir supurtė plaukus ant nugaros tuo išdidžiu karalienės judesiu, kuris jį varydavo iš proto. Tada įrėmė delną jam į krūtinę ir pavertė ant lovos.

– Gulkis.

Benas pakluso. Vega apžergė jo kaklą ir, pergalingai pažvelgusi iš viršaus į apačią, lėtai atsisėdo ant veido, visiškai apskleisdama jį savo pūkais ir odos rievėmis. Jos tankmė kvepėjo drėgnomis samanomis, žeme, aitriomis šaknimis ir grybais, dar truputis, ir Benas būtų pradėjęs dusti, bet Vega kilstelėjo, atidengė jam akis ir įrėmė į nosį klitoriją. Dabar jie galėjo matyti vienas kitą. Valdingumas iš Vegos akių jau buvo išnykęs, jose daugėjo miglos, lyg vadeliiodama ji iš paskutiniųjų vis sukirdavo žvilgsniu Benui per akis, ir kai šuktelėjo, trumpam užsimerkusi, užvertusi galvą ir supliekdama plaukais jam per šlaunis, jis kilstelėjo, iškeldamas ir ją, skobdamas liežuviu, o paskui nuvertė ant nugaros ir visą išvalgė, o ji vaitojo, surakinusi jo galvą šlaunimis. Tada Benas grįžo prie jos veido. Tebegulėjo užsimerkusi, patikliai atvėrė burną, ir jiedu ilgai, kone alpdami, bučiavosi. Visą laiką jis buvo pasiruošęs ją įeiti, bet nebuvo tikras, kad jai tai patiks.

Kai Vega atsimerkė ir jau nurimusi, pailsusi pažvelgė į Beną iš arti, jos akys vėl buvo tyros, patiklios. Jis geidė jos ir ją dievino, ir šitai sūkuriavo jame dilgčiojančiais verpetais.

– Nesuprantu, kas tu esi ir kaip turėčiau su tavimi elgtis, – apimtas nuostabos sumurmėjo jis.

– Mylėk mane, gerai?.. Tiesiog labai mane mylėk, – glaudamasi prie jo sušnibždėjo Vega.

Nors iš Vegos išėjo apkvaitęs ir vėl iš naujo įsimylėjęs, Benas gana greitai išsiblaivė. Jis aiškiai suvokė, kad nebegali gyventi priklausydamas nuo neprognozuojamų jos nuotaikų ir leistis jos valdomas.

Vieną dieną Benas atsiminė Svetą ir panūdo pas ją nueiti. Nuo rudens buvo jos nematęs, atrodė, kad nuo jų paskutinio pasimatymo praėjo daugybė metų. Visą laiką, kol draugavo su Vega, Svetos kioską Benas stengdavosi apeiti, bet dabar jis juto, kad viduje kažin kas atitoksta ir jis yra laisvas elgtis, kaip panorės.

Vieną vakarą, temstant, Benas patraukė prie kiosko. Visų pirma iš kitos gatvės pusės jis įsitikino, kad šiandien tikrai prekiauja Sveta (ji keisdavosi su kita, vyresne moterimi) – viduje degė šviesa, o langelyje tikrai bolavo jos šviesūs plaukai. Tada Benas grįžo iki gėlių krautuvės ir nupirko ilgą, tamsiai raudoną su juodais apvadais rožę. Šį semestrą, prastai išlaikęs egzaminus, jis nebegavo stipendijos ir, nors dar turėjo tėvo įduotų pinigų, rožė jam kainavo per brangiai. Bet jis norėjo nupirkti ją Svetai, norėjo ją pradžiuginti, nors ji ir taip visada Benu džiaugdavosi. Be to, ji niekada nereikšdavo jam pretenzijų, nekėlė jokių reikalavimų, kartais draugiškai patraukdavo per dantį, ir tiek. Lovoje ji buvo godi, bet gana nereikli. Su Sveta tiesiog buvo lengva.

Iš pradžių įkišęs pro langelį rožę, o paskui jau ir pats pasirodęs už stiklo, Benas susitiko su išplėstomis Svetos akimis ir aukštai iškeltais antakių kableliais – jos blakstienos visada

būdavo taip storai pridažytos, kad atrodydavo lyg aptrauktos juodu šerkšnu. Benas nuoširdžiai apsidžiaugė, kai Sveta aiktelėjo jį pažinusi ir užsidengė burną. Kai po akimirkos atsitokėjusi ji plačiai nusišypsojo, Benui pasirodė, kad ją tiesiog myli.

Anksčiau kaip aštuntą kiosko uždaryti ji negalėjo, tad jiedu visą vakarą prasėdėjo jame plepėdami. Pirkėjų ateidavo vos vienas kitas. Sveta atsuko nugertą „Trijų devynerių“ buteliuką, atplėšė turkiškų sausainių dėžę, ir jiedu visai linksmai vaišinosi. Ji atrodė pagražėjusi, nebe tokia apvali, dėl to dar gyvesnė ir veržlesnė, kaip visos temperamentingos daiktiško sukirpimo moterys, kurioms įdomu gyventi jau vien dėl to, kad jos visada ras, apie ką pakalbėti. Svetos plepumas, polinkis į konkretumą ir nepakantumas abstrakcijoms Benui atrodė tiesiog žavingi, o balsas gaubė ir šildė lyg vilnonis, vos duriantis apklotas.

– Užeisi? – ruošdamasi uždaryti kioską pasiteiravo Sveta.

– Jei kvieti, – atsakė Benas.

Abu žinojo, kad eis pas ją mylėtis, tuo užsibaigdavo visi jų pasimatymai. Tik šį kartą Sveta kažko suabejojo arba tyčia ryžosi Beną išbandyti.

– O jeigu *ji* sužinotų, kad čia ateini? – metė ji per petį skvarbų žvilgsnį.

Benas sutriko, nes tikėjosi, kad Sveta nieko nežino apie Vegą. Tiesą sakant, jam net neatrodė svarbu jai pasisakyti. Jis apgaudinėjo Vegą su Sveta, o Svetos su Vega – ne.

– Gal taip net būtų geriau, – sumurmėjo nei šį, nei tą.

Sveta perliejo jį iškalbingu žvilgsniu. Jis galėjo reikšti, kad netiki Benu nė per nago juodymą, bet jai vis tiek, ar jis meluoja, ar sako tiesą.

Benas liko pas ją iki ryto.

Jį prižadino nuo stogų žliaugiantis vanduo – naktį atšilo. Buvo dar labai anksti, tą juto saldžiai surakintais sąnariais, bet Sveta jau tarškėjo virtuvėje, ir nuo jos triukšmo lyg tiršti,

skanūs raibuliai tvino kavos aromatas. Jis atsiminė, jog Sveta turėsianti išeiti į kioską, ir prisivertė išlipti iš lovos. Kai marks-tydamasis įžirgliojo į virtuvę, ji kaip tik dėjo ant stalo lėkštę su sumuštiniais. Ant jo jau garavo ir du balto porceliano puode- liai su balinta kava. Sveta vilkėjo vilnonį samanų spalvos golfą ir džinsus, ir šįryt atrodė dar lengvesnė ir gaivesnė. Šitą jos pokytį pastebėjęs jau vakar, Benas susiejo jį su jų ilgais, svai- gulingais pasimylėjimais. Dabar, spausdamas tarp smiliaus ir nykščio ploną batono riekę su sūriu, jis mintyse gyvai lygino abi savo moteris ir šią akimirką turėjo pripažinti, kad Vėgos nenaudai. Sveta atsigręžė į Beną truputį šypsodama, lyg skai- tytų jo mintis, ir paragino:

– Paskubėk, turėsiu išeiti.

– O tu?

– Aš jau užkandau.

Ji siurbčiojo kavą stovėdama ir vis rasdavo, ką dar patvar- kyti. Buitinės technikos prikrautoje jos virtuvėje buvo visai nedaug interjero mažmožių, kuriuos moterys paprastai mėgsta. Dėl to čia atrodė švaru ir gryna, be to, visada vyraudavo nepriekaištinga tvarka. Nors Benas niekada nematė Svetos rimtai tvarkantis ar suirztant dėl mažiųjų tvarkos klaidelių, kurių pridaro svečiai. Šnekėdama ar valgėdama ji viena ranka instinktyviai rankiodavo plaukelius, siūlelius ar lyg žaisdama nubraukdavo nematomas dulkes. Arba netyčia užkliudydavo žvilgsniu ant palangės džiūstantį trupinį ir, atrodo, visai apie jį negalvodama, sužnybdavo nagais ir įmesdavo į šiukšliadė- žę. Tai primindavo Benui močiutės namus.

Nepaleisdama iš lūpų mįslingos šypsenos, Sveta stebėjo, kaip jis skuba baigti kavą. Tai ji įpratino Beną gerti kavą su pienu – jos padarytoji būdavo tokia gardi, kad kartais jis pasi- ilgdavo Svetos jau vien dėl jos kavos skonio.

Pasirodė, kad ji laukė ne tik galimybės greičiau išeiti, bet ir progos kai ką pasakyti.

– Ir dar štai kas, Benuk... – Sveta palaukė, kol Benas atstums tuščią puodelį ir pakels į ją akis. – Tai mūsų paskutinis kartas.

Tie žodžiai jam smogė tik po keleto sekundžių. Buvo per daug netikėti. O Sveta nė trupučio nepasikeitė, tas pats šypsnyis tyvuliavo jos putniose jau padažytose lūpose. Benui tik dabar dingtelėjo, kad jos lengvumas gali būti ir nesusijęs su juo.

– Gerai... Aišku, – nežinodamas, kaip reaguoti, tik jusdamas, jog turėtų nuslėpti nusivylimą, sumurmėjo jis. – Ar kas nors atsitiko?

Sveta nuspigino jį jau visai linksmu žvilgsniu.

– *Atsitiko.* Tu jau didelis berniukas.

– Aš rimtai...

– Aš irgi. Eik pas savo mergaitę ir būk su ja.

– Gerai... Tik... jeigu tu dėl jos...

– Aš irgi radau... vieną žmogų.

Tai šit iš kur tas grožis, gaiva ir nenykstanti šypsena, sklindanti tiesiog per Svetos odą lyg saulės šviesa per draperiją. Benas net susigėdo, kad buvo toks paikas ir manė esąs Svetai reikšmingas. Kol nusigrėžusi šluostė spintelę drėgna kempine, Benas stebėjo jos nugarą, apvalius sėdmenis ir jaukiai banguojančias masyvias šlaunis, ir praradimo siaubas suspaudė jam gerklę. Jis net neįtarė, kad bus taip sunku atsisakyti Svetos.

– Bet aš galėsiu tave aplankyti... šiaip? Kaip draugas?

– Žinoma. Jeigu tau to užtenka. Bet, manau, tu nebeateisi, – atsigrėžusi ramiai pasakė Sveta.

Jos akyse buvo tiek supratimo ir šilumos, kad Benas vėl nejučia pagalvojo: *Aš nieko apie ją nežinau ir nieko gera dėl jos nepadariau, o ji žiūri į mane taip, kaip Vega niekada nežiūrėdavo.* Jis panūdo padėkoti Svetai, išsakyti, ką jaučia, ir dar – pasipasakoti apie kankinantį ryšį su Vega. Gal net ne pasipasakoti – nebūtų įstengęs apibūdinti, kas tarp jų dviejų

jų vyksta. Tiesiog troško, kad Sveta kokių nors stebuklingu būdu viską permatytų ir gal net ką nors patartų. Apskritai Benui būtų užtekę žinoti, jog Sveta žino. Bet jis taip ir neišspaudė nė žodžio. Tik palydėjęs Svetą iki kiosko sumurmėjo: „Tai ačiū tau.“ Nei šitie žodžiai, nei jų tonas neišreiškė dėkingumo, kuris neršė Beno viduje kaip desperatiškas, nesulaukiantis įsakymo kilti į paviršių povandeninis laivas. Kelias sekundes Sveta užlaikė jį savo žvilgsnio orbitoje. Nekreipdama dėmesio į tai, kad juos visi mato, apkabino ir meiliai, ne geidulingai, o motiniškai, prispaudė prie stamantrios krūtinės. Paskui staiga paleido ir nususuko į kioską, leisdama Benui suprasti, kad jau viskas.

Vasario pabaigoje sniegas visai nutirpo, atidengdamas sumurusią, šunų išmatų prikreiktą žolę. Pavasaris jau buvo čia pat, pro debesų properšas pasipylus saulės spinduliams orą tuojau suvirpino džiugūs varnėnai, o vėjyje galėjai užuosti gaivų pavasario prieskonį.

Bet kovo pirmosios naktį vėl prisnigo. Mišutis nuoširdžiai supyko, nusprendė boikotuoti apgavikę žiemą ir net – kas jam buvo nebūdinga – pramiegojo pirmąją paskaitą. Po pietų jis tebemurksojo lovoje su knyga, tik jau apsirengęs ir užkirtęs keptų bulvių – tą galėjai suprasti iš riebaluotos lėkštės ant jo spintelės.

– Depresija dar kankina? – per daug nesigilindamas į Mišučio nuotaikas, pašmaikštavo Benas.

– Tau šiandien du kartus skambino. Rožytėlei pasirodė, lyg iš kažkokios ligoninės, – nepakeldamas nosies nuo knygos sausai atsakė Mišutis.

Benas atsisuko. Supratęs, kad iš Mišučio daugiau nieko nepėš, tuojau išpuolė į koridorių. Atsiplėšusi nuo mažyčio mirgančio „Šilelio“, kurį Pacas jai įtaisė, kad galėtų žiūrėti seri-

alus, Rožytėlė persisvėrė pro langelį ir šuktelėjo artėjančiam Benui:

– Benai! Tau ketvirtą skambins kažkokia giminaitė. Jau dukart ieškojo, turbūt kažkas svarbaus...

Iš pakeltų jos antakių ir švelnių, geraširdiškų raukšlykių, kurios šypsantis susimesdavo aplink akis, turėjai tikėtis, kad svarbi žinia bus gera. Tik Benas nujautė, kad Rožytėlė klysta.

Iki ketvirtos buvo likę dešimt minučių. Jis pamėgino įsitaisyti vestibulyje ant seno fotelio ranktūrio, bet visiškai negalėjo nusėdėti. Užsimiršęs, kad gali kas pamatyti, išlindo į lauką ir užsirūkė tiesiog ant laiptų. Tirtėdamas nuo šalčio apsuko aplink bendrabutį kelis ratus. Nujautė, ką išgirs, bet kol kas vengė apie tai galvoti. Užlipęs laiptais kyštelėjo galvą pro duris – pasiklausė, ar neskamba telefonas. Elektroninis laikrodis vestibulyje rodė be dviejų minučių keturias. Vėl atsisukusi nuo televizoriaus, Rožytėlė užjausdama kilstelėjo antakius. Ir tada suskambo telefonas.

Tai buvo Morta. Iš labai toli, gožiama didmiesčio šurmulio ir ryšio laidus draskančio vėjo.

– Benai?..

– Taip.

– Aš iš ligoninės... Naktį jam pasidarė bloga, atvežiau. Jis... tai praranda sąmonę... tai atsigaua. Ne visada mane atpažįsta.

– Ką sako gydytojai?

– Nieko gera...

– Ką jam daro?

– Prijungė lašelinę. Kažką jam leidžia... ir nuo skausmo dar. Ne-ži-nau... Sakė laukti. Per kelias paras paaiškės.

– Kokioj jūs ligoninėj?

Morta pasakė pavadinimą. Tai buvo ligoninė tame pačiame mieste, kuriame pernai vyko muzikantų konkursas.

– Atvažiuoju.

– Palauk. Šiandien nespėsi, neįleis. Aš juos patepu, kad leistų nakčiai likti, bet ir tai miegu ant fotelio vestibulyje... Vietų nėra.

– Tada rytoj, su pirmu autobusu...

– Taip taip.

Benas vis tiek pasiėmė iš kambario striukę ir įsimetė į kuprinę pieniškų riestainių maišelį.

– Kur? – atsiplėšė nuo knygos Mišutis.

Jis jau nebesipūtė. Turbūt nutuokė, kad vyksta šis tas rimtesnio už jo depresijas. Benas tik pažiūrėjo į jį nuo durų tokiu neįskaitomu žvilgsniu. Ir išėjo.

Plente jis užtruko beveik pusantros valandos. Snyguriauvo, automobilių buvo mažai, o žmonės juose – rūškani ir viskam abejingi. Tą prieblandos valandą pakelėje jis jautėsi vienui vienas pasaulyje ir fiziškai, visais sportbačiuose nuo šalčio suragėjusiais pirštais išgyveno savo našlaitystę. Kaip niekada aiškiai suvokė, kad ten, už pusanthro šimto kilometrų, miršta tėvas, o jis, bejėgiškai stovėdamas prie kelio, tėra toks pat menkas akmenėlis, kokį prieš dešimt metų jį nusviedė į Vėdrynus motina. Niekas nepasikeitė. Tik tėvas jį palieka, o Benas, sukaupęs visas nereikalingo akmenėlio jėgas, dabar tikisi tik vienos malonės – kad likimas jam atsiųstų geraširdį vairuotoją. Be kita ko, širdies gilumoje tas bejėgiškumas ir šaltis jam kažkuo net patiko. Tačiau likimas Beno pasigailėjo. Netrukus sustojo pagyvenusi moteris su išplerusiu golfu. Ji vilkosi aštuoniasdešimt kilometrų per valandą greičiu ir visą kelią, leisdama iš burnos nesveiko skrandžio kvapą, pasakojo apie savo šaunų anūką, kuris išvyko į Angliją studijuoti verslo ekonomikos ir visus tenai sužavėjo. Po teisybei, visus (ar visas) jis žavėjo jau čia. Viena lietuvaitė, anūko klasiokė ir pirmūnė, baigusi vidurinę su aukso medaliu, pažadėjo jo laukti ir net atsisakė tekėti už baisiai turtingo vietinio „bachūro“. O viena anglė, kaip savo laiške kukliai užsiminė anūkas, dėl jo prisigė-

rė tablečių ir vos neiššoko pro langą. Atrodė, kad moteris tuo didžiuojasi, tarytum be tų pakrikusių merginų egzistavimo pati būtų abejojusi, ar jos anūkas tikrai toks šaunus.

Klebančiu golfu jie kratėsi dvi valandas penkiolika minučių. Paskui paaiškėjo, kad neprivažiavusi didmiesčio ponia ruošiasi sukti į gyvenvietę, o Beną paleisti plente. „Čia tik dešimt kilometrų, kas nors sustos“, – paguodė ji. Benas net pajudo. Tai pamačiusi ji staiga persigalvojo ir pažadėjo nuvežti jį ne tik iki miesto, bet ir iki ligoninės. Jis neprasitarė apie tėvą. Pamelavo, kad vyksta pas giminaičius, kurie ten netoli gyvena.

Penkiaaukštė ligoninė stovėjo dykvietėje už miesto, daugelis jos langų švietė, o aplinkui nebuvo matyti jokių gyvenamųjų namų. Elektroninis laikrodis prie vairo rodė tris minutes po aštuntos. Moteris įsuko į aikštelę ir sustabdė golfą prie paradinių durų. Mintyse jau lėkdamas į ligoninės vidų, Benas tyliai, nervingai padėjo ir sulaukė kelių plekštelėjimų per plaštaką stambia pirštinėta ranka – moteris vairavo mūvėdama vyriškas odines pirštines.

Įžengęs į tuščią, blausiai apšviestą vestibulį jis patraukė tiesiai prie liftų.

– Kur jūs? Skyriai jau uždaryti. Lankymo valandos iki septynių, – iš kito vestibulio galo šūktelėjo administratorė.

Benas atsisuko į ją lyg sapnuodamas atviromis akimis. Be jųdviejų, vestibulyje nieko daugiau nebuvo. Jautėsi toks apdujęs, jog greitosiomis net nesumojo, ką galėtų pameluoti, kad patektų į vidų. Todėl viską desperatiškai išbėrė:

– Mano tėvas čia guli, galbūt šiąnakt jis mirs. – Jam atrodė, kad, tikėdamasis suminkštinti administratorės širdį, tyčia parodyškina spalvas. Bet netrukus dingtelėjo, kad yra būtent taip, kaip sako. Ir šitai jį vėl iš naujo sukrėtė. Jį ėmė purtyti nervinis drebulys.

– Kuriame skyriuje?

– Nežinau... Jam, atrodo, prostatos vėžys.

– Aišku. Administratorė priėjo prie Beno, rankose ji nešėsi kažkokius popierius. – Bet šiandien vis tiek negaliu jūsų įleisti. Čia onkologinis, tvarka labai griežta... Negaliu aš, supras kit. – Nužvelgė Beną kaip sena pažįstama, tikėdamasi būti suprasta. – Jūs vietinis?

– Ne.

– Turite kur apsistoti?

– Tiesą sakant... ne.

Žvaliai sumirksėjusi, administratorė truputėlį pagalvojo. Ji buvo visai jauna, apvalaveidė, susirišusi šviesius plaukus į uodegėlę.

– Štai kaip padarysime. Paguldysime jus administracijos kambaryje, ten yra tokia kušetė... Pasakykite man tėvo pavardę, paskambinsiu į skyrių ir paprašysiu, kad, jei kas... praneštų man vietiniu telefonu. Tinka?

Žinoma, Benui tai tiko.

– Tik niekur iš čia nė žingsnio. Aš už tai atsakau, – perspėjo administratorė, įleidusi Beną į pirmojo aukšto koridoriuje esantį kabinetą. – Užrakinsiu jus.

Ji nuspaudė jungiklį, ir nedidelį kambarėlį su stalu prie lango, spinta ir kušete nutvieskė halogeninė šviesa. Paskui ji užrakino Beną. Po penketo minučių duryse vėl pasisuko užraktas – administratorė kyštelėjo galvą pranešti, kad paskambino į skyrių ir sužinojo, jog tėvui „pablogėjimų nėra“. Nume-tė ant kušetės šūsnį žurnalų ir laikraščių ir, palinkėjusi labos nakties, vėl užrakino. Išgirdęs gerą žinią Benas atsipalaidavo ir tuojau apsunko. Murksojo ant kušetės kaip kuolu trenktas. Vaduodamasis iš sapno dar pagalvojo, kad administratorėi reiktų kaip nors atsilyginti.

Tada atsirėmė į sieną ir užmigo.

Kai pabudo, Beno laikrodis dar nerodė vienuoliktos. Palubyje degė kraupi halogeninė lempa. Norėjo rūkyti, bet čia

nedrįso, tad nusivilko striukę, nusiavė batus ir, pasikišęs po galva kuprinę, atsigulė. Laikraščiai buvo šiandienos, ir Benas skaitė tik tam, kad užimtų galvą. Beveik nieko nesuprato. Šitai greit išvargino, jis vėl aptingo. Koridoriumi kartais nukaukšėdavo personalo žingsniai – Benas atplėšdavo akis nuo smulkių raidžių ir suklusdavo, laukdamas užrakto tarkstelėjimo ir žinios. Bet žinios vis nebuvo.

Netrukus jis vėl ėmė snūduriuoti. Sapnavo, kad mėgina prisidegti cigarete, bet jam vis nesiseka. Pabudęs įsmeigdavo akis į laikraštį ir vėl mėgindavo ryti akimis bereikšmes smulkiai primargintas laikraščio eilutes. Rankos pavargo, darėsi šalta. Pagaliau išjungė tą kraupią šviesą, užsiklojo striuke ir pritraukė prie krūtinės kelius.

Atrodo, kad miegojo. Bet labai neįprastai – pro jautrius sąmonės koštuvus visą laiką juto aplinką. Kartkartėmis sustiprėdavo pojūtis, kad prieblandoje prie durų, kur nesiekė gatvės žibinto šviesa, kažkas stovi ir žiūri į Beną. Tarytum laukia, kol jis atsibus ir atkreips dėmesį. *Tasai* nebuvo grėsmingas, tik kėlė nedidelį slogutį ir erzino – nuo jo sklido vos juntamas šiurpus dvelksmas, jis kažką sakė, lyg ir norėjo pranešti. Tačiau Benas grimzdo į miegą kaip akmuo į dugną, gūžėsi po savo trumpa striuke, slėpdamasis nuo kutenančio dvelksmo, ir net neketino įsiklausyti į jo pranešimą.

Prieš aušrą, jau pilkėjant dangui, jį prižadino pilnutėlė pūslė. Veržė kone iki skausmo, tas nepatogumas nustelbė net rūkalų badą. Buvo truputis po šeštos. Kokias penkiolika minučių Benas dar mėgino įkalbėti organizmą, kad šis gali palaukti. Bet darėsi aišku, kad nebeiškęs. Beno žvilgsnis užkliuvo už mėlyno stiklo vazelės ant spintos, joje stovėjo pamerkti kačiukai.

Vazelėje buvo vandens, o langas atsidarė tik nuo viršaus. Benas vos neapsišlapino, kol, pasilypėjęs ant kėdės, per lango viršų mėgino tą vandenį išpilti. Jis apliejo stiklą iš lauko pusės,

tačiau vylėsi, kad iki ateinant administratorei vanduo nutekės, o keletas išmirkusių lapelių, kurie išsipylė kartu, nekris į akis. Tą akimirką, kai uždaręs langą Benas vis labiau drebėdamas atsiseginėjo džinsus, koridoriuje pasigirdo žingsniai ir trakstelėjo užraktas. Jis vos spėjo sulaikyti kylančią čiurkšlę, vazelę ir kačiukus paspyrė po kušete – vazelė apvirto ant šono, nuriėdėjo grindimis ir dusliai atsitrenkė į sieną. Slėpdamas išsižiojusį kelių prarėžą po išpeštais marškiniais, Benas nutūpė ant kušetės, ir durys atsidarė.

– Labas rytas. Ar pamiegojot nors kiek? – paklausė administratorė. Pati ji atrodė truputį užsimiegojusi.

– Taip, dėkui.

– Dabar jau turiu paprašyti jūsų, kad palauktumėt vestibulyje. Tuoju pradės rinktis nauja pamaina. O į skyrių galėsite patekti nuo aštuntos, jis trečiame aukšte.

Benas atsikėlė, užsimetė ant peties kuprinę ir nusigavo iki durų – pūslę taip veržė, kad akyse plaukė tamsūs ratilai. Administratorė kažko lūkuriavo. Jis prisiminė, kad Morta minėjo patepanti personalą, ir pagalvojo, kad mergina galbūt tikisi to paties. Bet dabar jam rūpėjo tik nusišlapinti. Santūriai padėkojęs išslinko į koridorių. Pasirodė, kad tualetas čia pat, vos už keleto kabinetų. Net matydamas ant jo durų lentelę su nukreiptu viršun trikampiu, Benas įpuolė į vidų ir ištuštino pūslę tiesiai į kriauklę. Palengvėjimas buvo toks neapsakomas, kad, atrodė, net kojų raumenys atsipalaidavo. Kitą akimirką už nugaros sužvangėjo kibiras, ir Benas, negalėdamas patikėti, kad kažkas trukdo jam išgyventi šią palengvėjimo ekstazę, lėtai atsisuko ir pažvelgė per petį į triukšmo šaltinį.

– Begėdis! – niūriai iškošė smulki pagyvenusi valytoja. – Į kriauklę myža, ir dar moterų tualete! – piktinosi, laikydama rankoje pilną šiukšlių kibirą taip, lyg ruošūsi juo užvožti.

– Atleiskit, – sumurmėjo Benas.

Ir movė pro duris.

– Nu, narkaše!.. – paleido jam į nugarą valytoja.

Koridoriuje Benas vėl susidūrė su administratore. Nusivilkusi žalsvą chalata ir jau pasirišusi šaliką, ji kažko sukiojosi koridoriuje. Taip lipšniai nusišypsojo Benui, kad buvo aišku, jog išniekintų kačiukų dar nerado.

– Pasiklydot?

– Ne visai. Padariau mažytę ekskursiją po pirmąjį aukštą, – gerokai atkutęs atsakė Benas.

Jis apsidžiaugė sutikęs administratorę ir dabar ketino jai žmoniškai padėkoti.

– Kaip jums atsidėkosiu? Pinigų turiu labai nedaug, tokią sumą net nepadoru siūlyti...

– Ką jūs... – visai nuoširdžiai atšoko administratorė. – Aš tikrai ne dėl to... Apskritai taip pasielgiau pirmą kartą. Dirbu čia neseniai. Tik žinau, kad kitos administratorės irgi... taip daro.

– Už mokestį turbūt?

– Nesvarbu, – raustelėjo ji.

Jiedu nutilo, ir abu nuleido akis į žemę, svarstydami, ką čia dar pasakius.

– Na, turiu jau bėgti. Man paskaitos kitame miesto gale... O dar į dušą reikia.

Benas staiga atsiminė turįs kuprinėje nepraplėštą riestainių maišelį.

– Palaukit! Imkit, prie kavos. Tikrai. Daugiau neturiu ko duoti.

Administratorė linktelėjo ir sumišusi paėmė maišelį – tokių riestainių ji nemėgo ir niekada nepirkdavo. Maišelis garsiai sutraškėjo jos rankose.

– Aš kaime pas senelį tokius valgydavau. Su arbata, – kažkodėl pasakė ji.

Benas linktelėjo, neturėdamas ką atsakyti.

O ji nuėjo, prispaudusi prie krūtinės riestainių maišelį.

Tėvas nemiegojo. Jo veidas ant aukštos pagalvės atrodė iškankintas ir jau pusiau paliktas sielos, kaip herbariumui džiovinama brangi žolė. Raukšlės ant smailių skruostikaulių ir įdubusių vaškinių skuostų išsilygino, užglaistytos kraupaus priešmirtinio vaško. Kaulėtos rankos gulėjo ištrauktos ant paklodės lyg du išdžiūvę takai. Namie tėvas niekada šitaip negulėdavo. Buvo aišku, kad jį taip paguldė pasinaudoję jo bejėgiškumu. Kaip visus. Kitoje lovoje lygiai tokia pačia poza miegojo dar vienas žmogus, tik jis atrodė ilgesnis ir stambesnis. Trečioje lovoje, prie lango, iškišęs iš po antklodės tik galvą su balta medvilnine kepurėle ir nuo visų nusigręžęs, gulėjo dar vienas kūnas.

Tėvo lova buvo kraštinė, prie durų. Įėjęs Benas instinktyviai sulaikė kvėpavimą – palatoje dvokė, toji smarvė sutikdavo įžengusįjį kaip nesvetinga ir nešvanki šeimininkė. Mortos palatoje nebuvo, tik prie tėvo antklodėje išduobta duobelė ir į lovą kampu pasukta kėdė. Tėvas tikrai nemiegojo. Bet jau ir nebuvo susitelkęs visas *čia*, jo žvilgsnyje, vangiai tamsuojančiame iš po primerktų vokų, tyvuliavo drumzlinas abejingumas. Benui dingtelėjo, kad tėvas atrodo lyg apvogtas. Jam nepritiko *čia* būti. Iš paskutiniųjų gindamasis nuo ligoninės, jis buvo teisus – *čia* ir *šitaip* gulėti nepritiko niekam. Gnauždamas siaubą ir pasibjaurėjimą Benas įkvėpė į plaučius to gėdingo oro ir žengė prie tėvo, stengdamasis nuslėpti, kokį įspūdį jam visa tai daro. Šis jo dar nematė. Benas pastoviniavo prie lovos, tada pasilenkė (tasai su kepurėle atsigręžė ir, užsiklojęs iki akių, smalsiai nužvelgė Beną). Tėvo akyse kažkas krustelėjo, ir jis lėtai, lyg būtų miegojęs atviromis akimis, nukreipė žvilgsnį į Beną. Akyse kiek prašvito, lyg išsiskleidė sąmonės likučiai. Sukrutino lūpas.

– Sveikas, tėvuk.

Neatitraukdamas nuo Beno rimto, susikaupusio žvilgsnio, tėvas dar kartą sujudino lūpas:

– Ko...

– Kas, tėvuk? Nesupratau, – dar labiau pasilenkė Benas.

Nuo tėvo sklido neįprastas švarios marlės kvapas, ir šitai kažkodėl skaudino.

– Kam... – vėl mėgino kažką pasakyti tėvas, bet pailsęs nugrimzdo į pagalvę, liovėsi stengtis.

Benas neturėjo iš anksto paruošęs žodžių ir dabar karštligiškai ieškojo, ką galėtų pasakyti. Viskas netiko, žadėjo nuskambėti dirbtinai ir kvailai, pagaliau jis suvokė, kad tėvas jau yra anapus visko, ką galima sudėti į žodžius. Kaip tik tai jiedu ir skyrė, ir tai buvo siaubinga.

Jis atsitiesė. Mėgindamas nuslėpti jausmų sąmyšį, bet nediršdamas išsisukti nuo tėvo žvilgsnio, ilgai žiūrėjo jam į veidą. Tėvas žvelgė į jį. Daugiau nebemėgino nieko sakyti, tik ilgai žiūrėjo Benui į akis, kol šiam pasidarė nejauku. Pagaliau neatlaikęs jo žvilgsnio Benas nukreipė akis į langą – kepurėtasis ligonis tebestebėjo juos, spigindamas iš po antklodės skvarbiomis rudomis akimis. Susitikęs su Beno žvilgsniu jis sumirksėjo ir nusisuko staigiai kaip beždžionė, kuri tik apsimeta serganti.

Tą akimirką į palatą įėjo Morta.

– Benai? Tu jau čia? – nustebo ji.

Benas linktelėjo ir vėl atsisuko į tėvą. Morta pristūmė jam kėdę, pati atsisėdo ant lovos. Tėvas buvo toks liesas, kad ji net nekliudė jo.

– Simonėli, ar matai, kas atvažiavo? – truputį patylėjusi švelniu, paplonintu balsu, kaip šnekama su vaikais, paklausė Morta.

Tėvas susirado akimis Beną ir vėl ilgai žiūrėjo į jį.

– Mirštu, – staiga sušnibždėjo jis tyliai, bet aiškiai, nuleisdamas nuo Beno akių.

– Nemiršti, nemiršti, – paprieštaravo Morta.

Šitos kalbos, matyt, jai jau buvo girdėtos.

– Benas gal gers arbatos? – paklausė ji.

Šis linktelėjo.

Virš tėvo spintelės buvo elektros lizdas. Elektriniame arbatinyje užvirinusi vandenį, iš arbatžolių pakelių Morta sutaisė stiprios juodosios arbatos su bergamote. Prikvėpindama visą palatą, išvyniojo du nedidelius į maistinę plėvelę suvyniotus sumuštinius su kaimiška rūkyta dešra. Pasidalino po vieną.

Po pusvalandžio atėjo slaugutė, Morta jai pasakė tėvą jau „sutvarkiusi“. Ji elgėsi laisvai kaip namie, atrodo, kad jau visus čia pažinojo. Slaugutei išėjus, po dešimties minučių palatoje pasirodė aukštas, tvirtai sudėtas vidutinio amžiaus gydytojas. Jo vokai buvo užkritę ant akių, akys atrodė gailios ir geros, kaip senbernaras. Tėvą jis apžiūrėjo pirmąjį. Iš tykaus, rūpesčio suspausto gydytojo žvilgsnio ir santūrių vertinimų galėjai suprasti, kad jis negali pažadėti nieko gera. Prieš nusi-gręždamas į kitą ligonį, užlaikė žvilgsnį ties Benu ir šyptelėjo, o gal šiam tik pasirodė. Tas šypsnyis atrodė priverstinis, nelinksmas, bet šiltas.

Laikas tai nežmoniškai lėtai slinko, tai pagaudavo lėkti. Penkios minutės išsitęsėdavo iki begalybės ir išvargindavo, o paskui visa valanda dingdavo kaip iškirpta. Morta nenusėdėjo vietoje: iš pradžių skalbė kriauklėje tėvo kojines ir apatinius, paskui, vis sužvangindama šluota į geležines lovų kojias, išmazgojo visoje palatoje grindis. „Kaip jie ir ištvėria tokį triukšmą“, – pats jau lyg sirgdamas pagalvojo Benas.

Kalbėjosi jie mažai. Tėvas beveik visą laiką miegojo. Keletą kartų Benas irgi buvo užsnūdęs. Apie pirmą pasijuto nežmoniškai, alkanas, kažkoks išdžiūvęs ir apkvaitęs. Pajuto stiprų poreikį tuojau pat išeiti. Morta kaip tik plovėsi rankas palatos tualete, pro atviras duris garsiai šniokštė vanduo. Tėvas snaudė.

– Aš... truputį išeisiu, – Mortai išlindus pasakė Benas.

– Išeik, išei. Apačioje yra valgykla, pavalgyk...

Prie durų Morta jį sustabdė, įbruko į kumštį banknotą, pakartojo tyliau:

– Pavalgyk.

Jis būtų neėmęs, bet jautėsi pavargęs, alkanas, o kišenėje turėjo grašius. Morta įsirėmė į jį savo pilnu pilvu, ir kitą akimirką Benas pajuto, kad jos pilvas visai nėra minkštas, kaip galėjai tikėtis, – jame lyg skydas augo stangrus kietumas. Staiga jį nupurtė. Apstulbęs klausiamai pažvelgė Mortai į akis ir tuojau rado jose atsakymą. Ji truputį kaltai šyptelėjo. Ir išstūmė Beną pro duris. Čia iš karto pasidarė geriau. Naujiena, nors glumino ir kėlė silpną šleikštulį, iš tiesų buvo nepaprastai dziugi.

Benas nusileido liftu į pirmąjį aukštą. Vestibiulyje zujo, stoviniavo arba ant rudų dirbtinės odos sofų sėdėjo žmonės. Vieni jų vilkėjo chalatus ir viską darė lėtai, kiti vilkėjo paltus ir judėjo dvigubai žvaliau bei triukšmingiau. Per daug nesidairydamas Benas išėjo į kiemą ir, kaip anksti rytą, surūkė vieną po kitos dvi cigaretes. Parūkius jį vėl supykino iš alkio. Skrandis buvo visai tuščias. Už pėsčiųjų perėjos kitapus gatvės jo dėmesį patraukė kioskų eilė, tokiuose paprastai prekiaujama karštais pyragėliais. Mintį apie valgyklą Benas atmetė iš karto. Pagalvojus, kad tektų grūstis uždaroje patalpoje tarp daugybės žmonių, jam pasidarė atgrasu.

Perėjęs į kitą gatvės pusę kraštiniame kioske jis iš tiesų rado bent kelių rūšių pyragėlių ir spurgų. Užsisakė du pyragėlius su malta vištiena. Stebintį, kaip jie sukasi mikrobangų krosnelėje nušviesti lempučių, lyg karuselėje, Beną staiga persmelkė ūmus nerimas. Kai pardavėja padavė maišelį, jis vos nenuualpo nuo antro nerimo dūrio viduriuose. Pyragėliai buvo karšti, degino rankas. Benas vis tiek išsitraukė vieną ir, laikydamas per maišelį, prisiversdamas atsikando iki pat mėsos įdaro. Karšta vištiena su svogūnais garavo tiesiai į veidą.

Tada jam vėl užtelėjo į paširdžius. Taip įsakmiai, kad ilgiau negalvodamas ir nesidairydamas Benas nėrė per perėją

atgal į ligoninę. Išgirdo, kaip dešinėje sužviegia automobilio stabdžiai. Bėgte įveikė atstumą iki pagrindinių durų. Iš tolo pamatęs, kad lifto lemputė dega ir prie jo būriuojasi žmonės, užlėkė laiptais į trečiąją aukštą, tebelaikydamas rankoje maišelį su prakąstu pyragėliu ir palikdamas paskui save virtos vištienos ir karštų riebalų kvapą.

Palatos duris jis atlapojo griausmingai, Mortos kažkodėl nebuvo. Iškėlęs galvą ant nežmoniškai lieso kaklo, tėvas tiesė Benui ranką. Turbūt išgirdo koridoriuje jo žingsnius. Tėvo ranka buvo taip įsitempusi, kad pirštų galai virpėjo lyg krečiami elektros. Benas prišoko ir pastvėrė ją, tarytum mėgintų sulaikyti tėvą nuo neišvengiamo kryčio. Tėvas įsikirto Benui į delną, nuvirto ant pagalvės ir sušvokštė iš plaučių gelmės, stiklinėmis akimis įsispitrėdamas į apvalią lempą ant lubų:

– Grei-čiau...

Ir mirė.

Benas iš karto suprato. Pajuto iš šiltų, staiga atsileidusių pirštų, kad tėvo juose nebėra. Pirmą sekundę, pačią pirmąją, jis kažkodėl panūdo nusijuokti. Paskui – pravirkti. Bet neįvyko nei viena, nei kita. Tos būsenos tik supleveno kažkur šalia, lyg siūlytų jas prisimatuoti. Abi netiko. Benas stovėjo pasilenkęs virš tėvo, vis dar abiem rankomis tebelaikydamas jo delną, bet kartu tarytum atitolęs. Nieko nejuto. Jis buvo kaip ilgas ilgas vamzdis, į kurį iš pradžios ataidi kažkokie veiksmi, žodžiai ir pajautos. Atėjo Morta – jis negirdėjo, kaip atidarė duris, o gal šios net buvo atlapotos. Tiesiog pajuto ją už nugaros. Švelniai, atsargiai padėjo tėvo delną į patalų raukšles, paleido ir atsitraukė. Atėjo žmonės baltais chalatais. Jis visą laiką kiūtojo atokiau. Niekas ir nekreipė į jį dėmesio.

Po kiek laiko susivokė, kad nebelaiko pyragėlių, ir, pagalvojęs, kad neatsimena, kur juos padėjo, tuojau vėl užmiršo. Be galo ilgai sėdėjo vestibulyje prie palmės, ant šviesiai rudos sofos krašto. Aplinkui šurmuliavo žmonės. Prie Beno vis kas

nors atsisėsdavo, ir sofa įdubdavo, krestelėdama jį lyg atsitiktinis prisilietimas. Kartais šalia pasirodydavo Morta, pastovėdavo prie jo, ištardavo keletą žodžių ir vėl dingdavo.

Kitus Benas juto kaip šešėlius, save – irgi, tik savęs turėjimas baisiai slėgė. Jis atsitokėjo erzeliui vestibulyje apmalšus. Pro langus krito kitokia šviesa. Staiga gyvuliškai išsigando, jog reikės ką nors daryti, eiti, galvoti, rūpintis. Reikės vėl būti savimi ir kalbėti su kitais. Šitai atrodė taip sunku, kad Benas pirmą kartą gyvenime panoro mirti. Ne todėl, kad nenorėjo gyventi, bet kad tą akimirką buvo nežmoniškai pavargęs.

Tėvo lova jau stovėjo tuščia. Ant grindų prie jo spintelės Benas pastebėjo kailines šlepetes – tas pačias, kurias dovanuoja per Kalėdas. Jų padai buvo numinti, ir kairioji lipo ant dešinės.

Dabar jau galėjo pravirkti.

Tėvą palaidojo Kiaunių kapinaitėse vėjuotą, pavasariškai gaivią kovo penktosios dieną. Leidžiant karštą į duobę neramius debesis staiga perplėšė saulė, ir duobė suspindo kaip milžiniška auksinė taurė. Morta žvilgtelėjo į Beną iš kito duobės krašto. Juoda skraiste apgaubtas jos veidas buvo išblyškęs, lyg iškaltas iš marmuro, o delno, švelniai nuleisto ant pilvo, baltumą saugojo juodos odos pirštinė. Mortai iš šonų lyg du kiparisai stovėjo aukštas išdžiūvęs brolis ir tokia pat aukšta išdžiūvusi jo žmona.

Tomis valandomis kartu su juo visur buvo Vega. Ir kapinėse ne Benas, kaip visada, laikė ją už rankos, o ji, nuščiuvusi, supratinga, tvirtai spaudė saujoje jo sustingusius pirštus. Saulei pradrėskus debesis ir nuauksinus duobę ji spustelėjo Beno delną lyg sakydama – *matai, matai, koks ženklas*.

Važiuojant iš kapinių Mortos brolio automobiliu, Benas pašnibždėjo Mortai tai, kas jam visą laiką nedavė ramybės:

– Noriu, kad liktumei tėvo pirkutėj. Susitvarkysi, brolis tau padės... Žinoma, jei tai nebus per sunku.

Paskutinį sakinį jis pridėjo dėl viso pikto, nors žinojo, kad ir pati Morta norėtų likti Vėdrynuose. Ji žvilgtelėjo į Beną lyg pabudusi.

– Vėdrynus tėvas užrašė tau.

– O kaip jis? – Benas parodė į jos apvalėjantį pilvą.

Morta patylėjo.

– Apie jį nepasakiau... Nespėjau. Paskui jau nebenorėjau... priišti.

– Jei neliksi Vėdrynuose, bus blogai, – pasakė Benas.

Iš tiesų, jei nebūtų žinojęs, kad siūlo Mortai tai, ko ji pati trokšta, Benas būtų jos ant kelių maldavęs likti tėvo pirkutėje. Jis puikiai suvokė, kad negyvenamas namas sugrius, kaimynai tuos griuvėsius išvogs, o parvažiuodamas iš mokyklos tik savaitgaliais pats negalės užkirsti tam kelio. Pagaliau, netekęs kad ir menkos tėvo paramos, o dėl prastų pažymių – stipendijos, Benas neturėjo galimybių nei dažnai važinėti, nei aptvarkyti namo, juolab kad pačiam buvo sunku pragyventi. (Dėl savęs jis susigaudė tik praėjus pirmųjų dienų tuštumai, kai pajutęs alkį susigriebė, jog neturi už ką nusipirkti valgyti.) Vylėsi, kad Mortai padės jos šeima. (Beje, laidotuvėmis taip pat pasirūpino jos brolis.) Gal net suremontuos griūvančią tėvo lūšnelę, išars žemę, prisodins vaismedžių. Benas turėjo žinoti, kad Vėdrynai nemirs kartu su tėvu. Kad kol jis mokysis ir ieškos savojo kelio, kas nors palaikys taikų, motinišką Vėdrynų kvėpavimą, kartu su juo išsaugodamas Beno vaikystės draustinį. Jis privalėjo žinoti, kad turi kur grįžti.

Po tėvo mirties jis keletą dienų kabojo beorėje tuštumoje. Save vėl atsimena nuo laidotuvių dienos. Pirmas jausmas, kuris apėmė save užčiuopus, buvo klaiki panika. Nuo jos vėl norėjosi bėgti į užmarštį, kad tik nereikėtų galvoti ir nuo ryto iki vakaro nešioti savęs kaip užmarintos voties. Jį palaikė tik

tai, kad netrukus į pasaulį turėjo ateiti vienintelis Beno brolis arba sesuo, kurio jis laukė kaip savotiško savo tapatybės patvirtinimo, gal net per daug idealizuodamas – tai žadėjo būti vienintelis žmogus žemėje, su kuriuo, be motinos (ją jau ne vienus metus *tyčia* laikė mirusia), Beną sies kraujo ryšys. Tas kraujo ryšys dabar jam atrodė kaip likimo įteiktas talismanas.

Tėvo mirtis įsigėrė į Beną pamažu. Iš pradžių – kaip sunkumas į kraują, paskui – kaip vis stiprėjantis ryžtas gyventi. Pirmųjų valandų tamsa išsisklaidė, ir vėl pasirodžiusi tikrovė tiesiog sugildė savo ryškumu. Ji reikalavo iš Beno stojiškumo, ir šitai jam ėmė patikti.

Pagaliam jam kilo daugybė pavėluotų klausimų, į kuriuos jau niekas negalėjo atsakyti. Jis beveik nieko nežinojo apie tėvą ir staiga suvokė, kad nesidomėjimas juo buvo neatleistinai egoistiškas. Deja, net Morta mažai galėjo papasakoti. Jos tėvai atsiminė, kad Simonas Žilmas atsikėlė į Vėdrynus maždaug prieš dvidešimtį metų, mirus jo seniesiems šeiminiškams. Tačiau niekas nežinojo, iš kur jis kilęs ir kas jo artimieji. Galėjai pamanyti, kad savo praeitį tėvas sąmoningai nusinešė po žeme. Atrodė mažų mažiausiai keista, kad šitiek metų jam neišsprūdo joks vaikystės atsiminimas ar užuomina apie ankstesnį gyvenimą. Savo tylėjimu jis tarytum mėgino įtikinti, kad praeities apskritai neturi – vien tik tykią, paprastą, lėtai dirbamais ūkio darbais iki kraštų užpildytą dabartį. Galbūt ką nors slėpė? Tremtį, skolas, gal net kalėjimą? Kai prieš mirtį užsiminė apie kaltę, Benas instinktyviai suvokė jo žodžius kaip apgailestavimą, kad paliko jiedu su motina. Tačiau labai galimas daiktas, kad širdyje tėvas nešiojosi visai kitą kaltę. Tos kelios paslaptingos užuominos degino Beno vaizduotę kaip užtiškusi sieros rūgštis.

Tarp tėvo daiktų jis rado vienintelę, pageltusią nuo senumo praeito šimtmečio nuotrauką. Joje ant stambaus pono su

sentikio barzda ir plonais dryžiais marginta eilute kelių lyg gerai iškilęs pyragas pūpsojo drūtas kūdikis su krikšto drabužiais. Šalia, nuleidusi ranką ant kėdės atlošo, stovėjo rimta apvalaveidė moteris vapsvos liemeniu. Susegti pelenų spalvos plaukai gulė aplink jos galvą lyg purus glaistas, o dryžuotos suknelės sijonas buvo nuolankiai užlūžęs į pono kelį. Retušuoti veidai žvelgė į objektyvą lyg kaukės, iš jų dirbtinių išraiškų nedaug galėjai pasakyti apie charakterius. Išskyrus tai, kad ponas atrodė valdingas ir truputį storžievis – bet galbūt po ūsais sustingusi išdidaus šypsniu užuomazga bylojo vien tai, kad jis didžiujasi savo drūtu paveldėtoju (kažkodėl Benas iš karto nusprendė, kad tasai nėriniuose paskendęs kukulis yra berniukas ir pono sūnus), moteris priminė užgainiotą, prie ateljė dekoracijų prisitaikiusį drugį, o kūdikis atrodė ne juokais išsigandęs. Jis negalėjo būti Simonas Žilmas. Nors ant nuotraukos nebuvo nei datos, nei jokio užrašo, vien iš pono ir jo ponios drabužių galėjai suprasti, kad savo atžalą jie krikštijo dvidešimto amžiaus pradžioje, maždaug tada, kai Zigmundas gilinosi į savo pacientų sapnus. Galbūt tas kūdikis buvo Beno senelis? Nepaisant deginančios nežinomybės ir padrikų spėlionių, Benas nuotrauką pasiėmė kaip vienintelę nuo tėvo likusią relikviją ir, atskirai suvyniojęs į polietileninį maišelį, įsidėjo į voką su savo nuotraukomis. Nuotrauka buvo reikšminga ir brangi jau vien todėl, kad tėvas ją išsaugojo.

Dar Benas gailėjosi, kad taip ir neišdrįso jo paklausinėti apie mamą. Pats vaizdavosi, kad tėvų ryšys buvo aistringas ir trumpas, o pradėję Beną jiedu greičiausiai išsigando atsakomybės, atvėso ir tyliai, niekingai išsiskyrė. Tačiau jam iki skausmo trūko smulkmenų. Kas taip sužavėjo Simoną, kai pirmą kartą sutiko lengvabūdę riešutplaukę Valeriją Trijonytę? Kaip ji juokėsi, kaip žiūrėjo, kaip atmesdavo plaukus, kaip šokant trypė jos žvitrios, siuvamąją mašiną greitai sutramdančios kojos? Benas troško išgirsti apie mamą *ka nors tokio*.

Kadaise mylėtas vyras turėjo nešiotis jos žavesio ir nenuspėjamo būdo raktą. Pats Benas nebeatsiminė mamos veido, tik, lyg per rūką – tamsią riešutinę plaukų spalvą, dvi sukneles (dramblio kaulo ir žalią, naminę) ir balsą, kai vakarais pavargusi ką nors pasakydavo jam virtuvėje, nežiūrėdama į jį. Dar miglotai atsiminė, kad kai jau gyveno kartu močiutės bute, mama kartais grįždavo iš siuivyklos labai linksma, tiesiog netverdavo savo kailyje dėl kažkokio su Benu nesusijusio įvykio. Tada būdavo jam gera, kutendavo parsivertusi ant sofos, nukeldavo nuo antresolės dėžę šokoladinių saldainių su likeriu, nuo kurių paskui Benutis ilgai negalėdavo užmigti, ir kviesdavo kartu žiūrėti „Panoramą“. Bet taip nutikdavo tik todėl, kad mamai būdavo įvykę kažkas labai malonaus. Bet kokia smulkmena jos linksmumą lengvai užgesindavo. Užtekdavo penkias minutes nerasti žirklių arba susilaukti Juodpetrienės dūžių į vamzdžius – sena bezdaliene net per sienas jusdavo, kada derėtų pagadinti mamai nuotaiką. Dažniausiai mama vis dėlto būdavo pavargusi, prislėgta ir geibi ir Benučiu nesidomėdavo. Arba, dar blogiau, grįždavo namo su irzlia raukšle kaktoje. Tada Benutis jau žinodavo, kad jei nenori gauti per nugarą su drėgna indų šluoste, privalo žaisti tyliai ir pirmas mamos nekalbinti. Kad ir koks sunkus buvo jos būdas, Benas lengvai įsivaizdavo ją įsimylėjusį tėvą. Kažkodėl sunkiau buvo patikėti, kad tėvo jausmas galėjo sukelti mamai tą linksmumą, nuo kurio ji užsimanydavo saldainių. Valandų valandas modeliuodamas tėvų susitikimą ir meilę (Benas norėjo tikėti, kad juos suvedė gal nebrandi, bet stipri meilė, ir iš karto atmetė galimybę, jog nėra Simono Žilmo sūnus), Benas mėgino susikurti savo šaknis.

Atsigavęs po laidotuvių jis toliau iš įpročio ir kažkokio nepalaužiamo užsispyrimo mankštino ranką, nors sąnarys jau buvo atitirpęs ir ranka klausė Beno beveik taip pat, kaip prieš iššokant pro Vegos langą. Atrodė, kad jis užsibrėžė ne

tik atkurti rankos galimybes, bet ketina išmankštinti ją iki antžmogiško lankstumo. Šito reikalavo naujas tikslas. Benas apsisprendė vasarą vykti į konkursą Maskvoje ir, atleistas nuo specialybės egzaminų, kasdien po pusdienį repetuodavo. Galbūt šitas tikslas padėjo užpildyti po tėvo mirties atsivėrusią tuštumą.

Orams šylant ir gausėjant vestuvių užsakų, su Mišučiu, Pudžveliu ir Levu Kiršinu jie pradėjo nuo rudens planuotą versliuką – ėmė groti miestelio ir aplinkinių kaimų vestuvėse. Benas su Mišučiu grieždavo smuikais, Pudžvelis tampydavo akordeoną, o Kiršinas, pasirišęs kvailą raudoną varlytę su baltais taškeliais ir pasmailinęs liežuvį, šerdavo įgėrusius vestuvininkus nešvankiais ir ne pirmos jaunystės anekdotais. Jo pareigos vadinosi „konferansjė“, todėl, lengvai pašiepdami, tarp saviškių jį taip ir pravardžiuodavo. Iš savaitgalių verslo Benas užsidirbdavo pinigų duonai, kinui ir pasimatymų dovanėlėms, kurias jis ėmė dovanoti Vegai ne be tam tikro orumo. Negana to, direktorė semestro viduryje parūpino Benui stipendiją ir vienkartinę našlaičio pašalpą. Jam toptelėjo, kad pinigai galbūt atplaukia iš pačios direktorės kišenės, bet gėdijosi aiškintis. *Ateis laikas, ir už viską jai atsilyginsiu*, kilus įtarimams nusprendė Benas. Kas mėnesį jis atsiimdavo pinigus iš mokyklos buhalterijos ir pasidėdavo į taupomąją kasą. Pragyvenimui jam užteko ir vestuvinių pinigų.

Tėvo netektis stebuklingu būdu padarė galą ir Beno priklausomybei nuo Vegos. Nors sunkiomis dienomis ji visą laiką buvo šalia, iš savo tuštumos Benas grįžo pas ją išsilaisvinęs. Tiksliau, niekada nebegrįžo pas ją toks, koks buvo anksčiau. Vegai reikėjo laiko apsibrasti, kad nuo šiol matys Beną daug grojantį, pagautą su ja nesusijusių minčių ir nesikarščiuojantį, kai ji, apimta apmaudo ir norėdama pasitikrinti, kiek yra jam svarbi, keletą dienų nuo jo slapstosi. Tų vienpusių slėpynių Vega pirmoji ir neištverdavo. Grįždavo pas Beną nuleidusi

karo vėliavą, truputį kaltai plevėsuodama savo spalvingais sijonais, truputį įsižeidusi dėl to, kad senieji žaidimai jo nebeįtraukia.

Gegužės pradžioje, likus trimis mėnesiams iki aštuonioliktojo Beno gimtadienio, motinos dienos proga Benas buvo pakviestas dalyvauti jaunųjų talentų koncerte sostinėje. Siautė gripo epidemija, ir Meiluvienė, kuri verždavosi jį lydėti į panašius renginius, kaip tyčia susirgo. Paskyrusi pinigų kelionei, direktorė išleido Beną į sostinę vieną.

Tą rytą Vega jį palydėjo į miestelio autobusų stotį. Jiedu žingsniavo alėja, saulė smelkėsi per virpuliuojančią nuo vėjo lapiją, blizgino blunkantį Vegos plaukų raudonį, sūpavo turkio drambliukus ir plėšė nuo šlaunų sijoną su žaliomis ir mėlynomis palmių vėduoklėmis, kurį jai buvo padovanojęs Benas. Pavasario vėjas kedeno ir jo naujojo kostiumo atlapus. Jį miestelio universalinėje parduotuvėje nusipirko Maskvos konkursui ir tarytum repetuodamas apsivilko vykdamas į sostinę. Nors labai norėjo, Vega negalėjo važiuoti kartu, nes artėjančiam egzaminui kasdien repetavo antrąjį „Žuvėdros“ veiksmą.

– Svarbiausia, atsimink, ką sakiau: kai Trepliovas pakelia stiklinę, iš pradžių duok jam atsigerti – tik gurkšnį, girdi? Tu jau žinai, kad vandenyje yra musė. Atmink, kad tau labai norisi pamatyti, kas atsitiks, jeigu jis tą musę praris. Paskui susigriebi, jog šitaip eksperimentuoti su muse ir Trepliovu – nešvanku, nedora, pasijunti kalta, veriamai surinki ir norėdama jį sustabdyti trūkteli už rankos – nepamiršk, kad esi vaikiško proto kvailutė, viską darai naiviai, – o Trepliovas apsilaisto, ir tada, kaip kalbėjome, toji mizanscena su išlaisvinta muse... – uždusęs nuo greito ėjimo, spausdamas delne Vegos pirštus, šnekėjo Benas. – Būk gera, susiimk ir išsilaikyk tą egzaminą geriausiu balu – atsimeni, ir Overlingas tau sakė...

– Užteks mane mokyti. Pažiūrėk į mane.

Benas sulėtino žingsnį ir, prisimerkęs nuo saulės, žvilgtelėjo į Vega. Jos akių plyšeliuose žaižaravo toks sumišęs, pasigėrėjimo ir atlaidaus švelnumo kupinas jausmas, kad jis visai sustojo, suėmė Vegas veidą ir prisikišo prie akių. Aplinkui šėlo medžiai, saulė ir vėjas, o jiedu stovėjo ir žiūrėjo vienas į kitą iš taip arti, lyg mėgindami atsikovoti vienas kitą iš akinančios gegužės saulės. Tą akimirksnį Benas žinojo, kad myli Vega ir dar ilgai ją mylės, buvo toks ramus ir apsisprendęs, kad panūdo jai tai pasakyti. Bet kažkodėl teištare:

– Pasistenkime dar truputį. O paskui važiuosim sostinėn į akademiją.

– Tu – taip. Bet tik ne aš, – šyptelėjo Vega.

Jos šiltas kvapas pakuteno Benui skruostus.

– Jei ginčysiesi, išsivešiu per prievartą, – apsimestinai griežtai atkirto jis, ir jiedu vėl pasileido eiti.

Iki autobuso buvo likę tik dešimt minučių.

Naktį Benas sapnavo sapną.

Sostinės filharmonijos salėje degė visos šviesos. Gal ji nebuvo panaši į tikrąją, bet sapne Benas žinojo, jog stovi filharmonijos salėje priešais publiką, lyg mažąjį dvynį jusdamas ant peties savo grakštaus smuiko svorį. Akimirka prieš užgriežiant, lyg speigas nuo įtampos spragsinti pauzė buvo talpi kaip gyvenimas. Apsipratęs su ramos šviesomis Benas spėjo peržvelgti susirinkusius veidus. Iš švelnaus palankumo ir geranoriško lūkesčio, kuris tvyrojo virš jų lyg nematomas sparnas, galėjai suprasti, kad salė pilna Beno draugų ir pažįstamų. Čia nebuvo atsitiktinio žmogaus.

Visų pirma jis pajuto mamą. Ji sėdėjo salės centre, tiesiai priešais Beną, žiūrint nuo scenos jos išskydęs, susijaudinęs veidas švietė virš piupitro su atverstomis natomis. Mama vilkėjo išeiginę dramblio kaulo spalvos suknelę su smulkio-

mis melsvomis gėlytėmis. Markstydamasis, išsisukinėdamas nuo lempų šviesos, Benas mėgino išsikovoti nors kelis jos bruožus. Visų pirma atpažino jos sėdėseną – įstabu, kaip giliai ši buvo įaugusi į jo vaikystės atmintį, – mama sėdėjo vos gunktelėjusi ir visu liemeniu pasidavusi į priekį, lyg ruoštųsi tuojau atsiminti ką nors svarbaus. Dabar ji stebėjo Beną pasilenkusi tik iš įpročio, ir jos padažytose lūpose blėsčiojo jaudulio ir pasididžiavimo šypsniai. Mamos iškirptėje ant ilgos sidabro grandinės žaižaravo kadaise Benučio dovanotas mėnulio akmens obuolėlis. Dar iš tų laikų, kai Benu-tis gyveno su močiute ir taupydavo pinigus, gautus už tuščius limonado butelius, kad galėtų nupirkti mamai dovanų. Nebūtinai gimtadienio ar kovo aštuntosios proga, bet ir jos surauktų antakių, vaikui nesuprantamo liūdesio, močiutės priekaištų, skolų už telefoną, metimo rūkyti, slogos su tūks-tančiu nosinių proga. Tas seniausiai užmirštas žydras obuolėlis, kadaise rastas juvelyrinėje parduotuvėje lyg sutankėjęs dangaus gabaliukas, nupirktas močiutei padedant, uždarytas juodo aksomo dėžutėje ir, virpant iš džiaugsmingo lūkesčio, paslėptas spintoje tarp švarių staltiesių ir džiovintų šalavijų lapelių, staiga gražino Benui visą seriją prisiminimų iš mamos apsilankymų pas močiutę, šventinių rytų, išvykų, pokalbių ir daiktų, kuriais buvo naudotasi ir kurie supo juos tomis dienomis, nebyliai dalyvaudami jų gyvenime: žalias plastikinis kibiras, ant kurio jiedu su mama Velykų sekmadienį krizdami priklijavo lipduką su ančiuku Donaldu, didelių fajansinių lėkščių komplektas svečiams vaišinti, saulės įkai-tintų dulkių kvapas ir grindis šluojančių užuolaidų bangos. Ir kojinės siuvamosios mašinos kleketavimas, nuo kurio ant palangių imdavo šokinėti močiutės alijošiai, kai mama, pa-prašyta apsiūlėti kokią staltiesę, įsitaisydavo prie lango siūti. Kai ji prilaikydavo iš po adatos bėgančią siūlę (atrodydavo, kad per audeklą, palikdamas smulkias pėdas, liuoksi mažų-

télaitis kiškis), jos mažylis pirštas išdidžiai atsiskirdavo nuo kitų ir kantriai pakibdavo išsilenkęs ore lyg aukščiausiai į penklinę užkopęs *si*.

Visa šitai *skaudėjo* jame.

Mamos pirštelį Benas atsiminė ryškiau už jos veido bruožus. Visas siūles per sąnarius, smulkiausius odos raukinėlius, baltą randelį ir visada trumpai nukirptą apskritą nagą. Jį vėl užplūdo seniai užmirštas, iki kojų pirštų persmelkiantis ilgėsysis. Kadaisė jo peiliai kas vakarą durstydavo Benučiui krūtinę, kai, laukdamas savaitgalio pasimatymų su mama, prieš užmigdamas sau pasakydavo: „Šiandien aš dar viena diena arčiau mamos.“ Jis prisivertė atsiplėšti nuo mamos pirštelio ir perkėlė pojūčių centrą į jos nesusifokusuojantį veidą. Ir nors niekaip nesisekė įžiūrėti bruožų, vis dėlto ji sėdėjo tarp žiūrovų ir žvelgė į Beną, tarytum sakydama: „Matai, aš atėjau į tavo koncertą, aš nė akimirkos nebuvau tavęs pamiršusi, tik laukiau, kada pagaliau užaugsi ir padarysi man staigmeną.“

Šalia mamos – Benas visą laiką tą juto – sėdėjo išsipusčiusi Sveta. Ją matė aiškiai. Su baltu moheriniu megztiniu ir geltonų plaukų karūna Sveta atrodė kūniškesnė, kažkaip net užgožė mamą ir jos pabalusį mažylį. Atrodė, kad Sveta ir mama atėjo čia kaip draugės. Kada ir kaip jiedvi susipažino, liko neaišku, tačiau lietėsi alkūnėmis ir drabužių pūkeliais visai nesivaržydamos, ir jų fizinis artumas Beną nustebino. Iš Svetos išraiškos galėjai suprasti, kad tai ji įkalbino mamą čia ateiti. Benas nusiuntė Svetai padėkos pliūpsnį. Ji tuojau sugavo, atsakydama linktelėjo ir truputį koketuodama plačiai nusišypsojo.

Tik dabar Benas atkreipė dėmesį į močiutę. Ji sėdėjo prie Svetos ir atrodė įžengusi tiesiai iš virtuvės, net nespėjusi nusi-vilkinti medvilninio chalatėlio, su kuriuo paprastai gamindavo valgi. Ant jos kaktos, kaip visada, kai per daug užsiguldavo lyginimo lentą, buvo užkritusios kelios žilos garbanos. Bet dabar močiutė nieko nelygino, nešluostė ir netarkavo. Jos el-

gesys atrodė neįprastas ir visai jai nepritiko: skreite turėjo neprinokusių lazdyno riešutų su žaliomis barzdelėmis ir, abiem delnais po vieną vis pakeldama prie burnos, gliaudė juos kaip voverė. Jos akys lakstė po salę žaižaruodamos, o skruostai, ar gliaudant riešutus, ar greitakalbe pašnibždom beriant kažkokias juokingas frazes, energingai krutėjo. Močiutės nuotaika Beną suglumino. Atsiminė ją visada labai orią, rimtą, kartais net griežtą. Močiutė juokaudavo retai ir su vos juntamu nusivylimu, lyg netikėdama, kad pasaulyje galėtų egzistuoti išties juokingų, nuo vargo ir pareigų išlaisvinančių dalykų. Gal todėl jos mėginimai pajuokauti dažnai nuskambėdavo kaip skundas ar priekaištas kitų nerūpestingumui.

Per keletą eilių nuo močiutės Benas pagaliau išvydo tą, kurią visą laiką nekantravo greičiau surasti. Vega sėdėjo susigūžusi, pasinėrusi į save ir, nieko aplinkui nematydama, suko apie pirštą plaukų sruogą. Bet sulaukusi Beno žvilgsnio ji tuojuo nušvito, ėmė rausvėti lyg sirpstanti žemuogė.

Jis pajuto kvietimą iš šalies ir turėjo ją trumpam palikti.

Kvietė tėvas. Jis stovėjo (jeigu jo *tvyrojimui* apibūdinti šis žodis apskritai tinka) netoli scenos, už pirmosios kolonos, po sienoje degančia žibinto imitacija. Vilkėjo ilgą, juodą ar tamsiai pilką lietpaltį, iš po jo kyšančios basos pėdos atrodė lyg apmautos baltomis kojinėmis. Tas kojų baltumas buvo kažkoks nenormalus, anapusinis – Vėdrynuose tėvas visada vaikščiodavo įdegęs saulėje iki kojų pirštų, saulė jo odoje išsilaikydavo net per žiemą.

Jis nežiūrėjo į Beną. Stovėjo šonu pasigręžęs į sceną, bet tarytum nežiūrėjo niekur. Atrodė ne savo noru čia atsidūręs, išplėštas iš malonesnių vietų, nesusigaudantis ar nenorintis sutelkti dėmesio į jokiais salės smulkmenas. Vieną akimirksnį Benas pajuto tolimą, desperatišką Vegos kvietimą, bet neįstengė atsitraukti nuo tėvo. Jo *tvyrojimas* Beną tiesiog hipnotizavo. Troško šito išmokti, ir dabar staiga suvokė, kad tėvas

visą laiką jį šito mokė. Kitą akimirką į Beną ėmė smelktis suvokimas, kad tėvas šioje salėje atsidūrė tiktai *dėl jo* – ne taip, kaip kiti, kurie atėjo pasidžiaugti Benu ir patvirtinti juos jungiantį ryšį. Tėvas ničnieko nesitikėjo nei iš šitų žmonių, nei iš paties Beno. Jis buvo čia tik todėl, kad žinojo, jog šito reikia Benui.

Kai tėvas pradėjo lėtai, kaip būna tik sapne, gręžtis į sceną, dar nepasiektas jo žvilgsnio Benas nujautė, ką jame ras. Iš jo sklido tai, kas Vėdrynuose likdavo uždangstyta nutylėjimais ir nusukamomis akimis, – atida ir švelnumas, kantri ir nieko neklausinėjanti, į vieną susiliejusi tėvo ir motinos meilė. Tai ji augino Beną, su kiekvienais metais stumtelėdama vis gilyn į pasaulį taip švelniai ir natūraliai, kad jis šito net neįsivokė. Jiedu apsikeitė trumpu, tvirtu lyg rankos paspaudimas žvilgsniu. Tada tėvas nususuko, paleisdamas Beną.

Jis vėl puolė prie Vegos. Apgailestaudamas, kad privertė ją laukti ilgą šimtąją sekundės dalį. Vega godžiai išsižiojo, gurkštelėjo Beno, vėl ėmė rausti ir pūstis. Tas vaizdinys buvo komiškas ir atstumiantis, ir Benas negalėjo atsikratyti gaudulio. Jis suvokė, kad toks jų ryšys beprasmiškas ir neturi ateities, ir jis, kaip maitintojas, turi pirmas liautis puoselėti šią nelygybę. Jis susiaurino savo žvilgsnio srovenimą ir truputį atsitraukė, stebėdamas, kokia bus Vegos reakcija. Ji iš karto pajuto. Puolė kabintis į Beną kaip vištelė, kovojanti už grūdą. Pašoko nuo kėdės, netekusi spalvų ir žvilgesio mosavo rankomis. Kadaisė tamsiai raudoni, o dabar vėl riešutiniai jos plaukai iš tolo atrodė kaip prie pečių pridžiūvusi derva. Benas jautėsi bjauriai, bet suvokė, kad kol Vega neišsipūtė kaip milžiniškas pomidoras ir nepradėjo megzti pomidoriukų, turi ją palikti ir laukti, kas bus toliau. Dabar jau aiškiai žinojo, kad nenori ir negali visas priklausyti tik jai. Bet toldamas nuo Vegos jis juto, kad ją myli. Myli supratingai ir atlaidžiai, niekur jos neskubindamas, taip, kaip mokė tėvas. Vegos ranka nugeibo, nukrito į

šokoladinio sijono klostes ir pasislėpė tarp smulkių gėlyčių. Ji nuvirto ant kėdės ir susmego lyg prairusi iškamša. Prieš visiškai ją paleisdamas Benas išgirdo, kaip giliai Vegos viduje sujunda atgyjančios molekulės. Kaip šurmuliuodamos ieško vienos kitų, o radusios tučtuojau jungiasi, dauginasi, kurdamos naująją Vega, tokią, pas kurią jis norės sugrįžti.

Salėje jis matė Mišutį, Meiluvienę, direktorę, Dočką su gitara, Ilzę Damulytę su kvailu ją sendinančiu juodu peruku, nubarstytu spalvotu konfeti lietumi, grybų karalių Tadeušą ir Mortą – jos pilvas net bangavo nuo netrukus gimšančio Beno brolio mažųjų manevrų. Čia buvo net pagyvenęs žmogus (ši kartą – be buldogo), kuris vieną rugsėjį keletą minučių susirūpinęs pastovėjo prie pargriuvusio ant žemės Benučio. Ir netgi senoji Henusia mėgino įsprausti tarp kėdžių savo lazdele.

Salės gale sėdėjo mergina su kūdikiu, kurią Benas vieną žiemą matė močiutės lange. Jos berniukas vilkėjo tą pačią pižamą su meškučiu ir atrodė nė trupučio nepaaugęs. Sėdėjo ant liesų savo motinos kelių lyg didžiulis pliušinis žaislas, kurį ši gavo nežinia kokia proga ir taip nustebo, kad net neįstengė apsidžiaugti. Berniukas smalsiai stebėjo Beną iš tyro, talpaus savo akių dugno ir laukė, kas čia toliau bus. Jo mama skendėjo savo mintyse ir, priešingai, nė kiek nesidomėjo tuo, kas netrukus turėjo vykti scenoje. Benas panūdo paliesti ją, kad prikeltų iš nuovargio ir abejingumo, kaip žaisdamas ar ko nors reikalaudamas daug sykių per dieną ją paliečia sūnus. Vedamas šito spontaniško troškimo jis iškėlė stryką virš smuiko, ir visi, sėdintys salėje, sulaukė kvėpavimą.

Ir tada pačiame salės gale, už merginos su vaiku, kraštinėje paskutinės eilės kėdėje nušvito balti Virgilijaus Vanago marškiniai. Jis vėl buvo panašus į save, ir net iš taip toli Benas juto, kad Virgilijus žiūri tiesiai į jį. Jis atėjo išgirsti, ko Benas pasiekė per tuos keletą metų, kai jiedu išsiskyrė vos pajutę vie-

nas kitam simpatiją. Toji vos užsimezgusi draugystė niekur neišnyko, neišardė jos nei Beno melas teisme, nei savigrauža dėl to, kad lemtingąją naktį mokykloje padarė mažiau, negu galėjo. Virgilijus švietė salės gale lyg koks kviečiantis drauge pasijuokti pokštas. Benui taip palengvėjo, taip atlėgo, jog būtų įmanęs mesti smuiką ir pulti prie Virgilijaus iš džiaugsmo, kad viskas tarp jų pagaliau išsprendė. Jautėsi išlaisvintas, išvaduotas nuo kaltės ir atgavęs draugą. Tačiau pulti nuo scenos buvo draudžiama – šioje salėje kiekvienas turėjo savo vietą ir vaidmenį, kurį reikėjo atlikti iki laikų pabaigos.

O už salės sienų ošė šviesos jūra. Jos purslai, grasindami praryti ir supleškinti visas pažįstamas, širdžiai brangias formas, smelkėsi per veltinius salės kilimus ir kruvinas sienų draperijas. Pauzė ėjo į pabaigą, tuojau strykas nusileis ant stygų ir prasidės nauja epocha. Benas turės nesustodamas griežti, atsikovoti iš liepsnojančios amžinybės šią salę su visais jam brangiais veidais, muzika ir asmeniniu įkarščiu stoti prieš bauginančią, beasmenę amžinybės jūrą. Jis tvirčiau suspaudė stryką ir užkliudė smuiko stygas, tą akimirką visa esybe judamas, kaip labai, kaip *labai* šito trokšta.

TURINYS

Pirmasis slenkstis	5
Antrasis slenkstis	34
Trečiasis slenkstis	84
Ketvirtasis slenkstis	117
Penktasis slenkstis	167

Černiauskaitė, Laura Sintija

Če321 Benedikto slenksčiai: romanas / Laura Sintija Černiauskaitė. – Vilnius: Alma littera, 2008. – 224 p.

ISBN 978-9955-38-140-2

Laura Sintija Černiauskaitė (g. 1976) – lietuvių prozininkė ir dramaturgė. Pirmoji apsakymų knyga „Trys paros prie mylimosios slenksčio“ (1994) Respublikiniame jaunųjų filologų konkurse buvo apdovanota kaip geriausia moksleiviška proza ir išleista Lietuvos rašytojų sąjungos serijoje „Pirmoji knyga“. 2000 m. autorė debiutavo kaip dramaturgė.

2003 m. pasirodė apsakų ir pjesių rinkinys „Liučė čiuožia“. Pjesė „Liučė čiuožia“ laimėjo pirmąją vietą Berlyno teatrų festivalyje „Theatertreffen“ (2004). 2005 m. rašytoja išleido apsakų, novelių ir pjesių rinkinį „Artumo jausmas“.

Pirmasis autorės romanas „Kvėpavimas į marmurą“ (2006) atskleidžia skaudžią vienatvės dramą, kalba apie ilgesį to, ko žmogus žmogui negali suteikti. Antrajame romane „Benedikto slenksčiai“ L. S. Černiauskaitė dėmesį sutelkia į jauno žmogaus bren-dimo istoriją. Vaikystėje mamos paliktas Benas ieško būdų savaip pažinti pasaulį. Jo svarbiausi žingsniai per gyvenimą ir yra tie slenksčiai, kuriuos įveikdamas jaunuolis kuria savo asmenybę.

UDK 888.2-3

Laura Sintija Černiauskaitė BENEDIKTO SLENKSČIAI

Romanas

Redaktorė *Diana Bučiūtė*
Korektorė *Marijona Treigienė*
Viršelio dailininkė *Irma Sujetovaitė*
Maketavo *Albertas Rinkevičius*

Tiražas 2000 egz.

Išleido leidykla „Alma littera“, A. Juozapavičiaus g. 6/2, LT-09310 Vilnius

Interneto svetainė: www.almalittera.lt

Spaudė AB spaustuvė „Spindulys“, Gedimino g. 10, LT-44318 Kaunas

Interneto svetainė: www.spindulys.lt

Lauros Sintijos Černiauskaitės kūryba yra pelniusi nemažai premijų ir patenka į pastarųjų metų geriausių knygų dešimtukus. 2006 m. pasirodė pirmasis jos romanas „Kvėpavimas į marmurą“ (*Alma littera*).

BENEDIKTO SLENKŠČIAI – antrasis rašytojos romanas. Tai skaudi ir viltinga knyga apie jauno žmogaus brandą, jo siekius ir netektis.

Pirmą klasę baigusį Beną mama iš sostinės autobusu atveža į mišką, takeliu per tankmę išveda į slėnį su keliomis sodybomis. Parodo artimiausią trobą tarp kreivų obelų: „Čia gyvena tavo tėvas“, ir paragina jį toliau eiti vieną. Taip prasideda naujas berniuko gyvenimas Vėdrynų kaime.

Toliau matome Beną jau šešiolikmetį aukštesniosios meno mokyklos mokinį. Pirmoji seksualinė patirtis, tragiška draugo žūtis, audringas meilės romanas, santykiai su draugais, mokytojais grūdina ir formuoja jaunąjį herojų, smuiku išgriežiantį savo širdies nerimą bei sopulį. Aštrus gyvenimo tikrovės pjūvis, įžvalgus psychologizmas, turtinga, poetiška kalba sieja šį nevienadienį romaną su geriausiais lietuvių literatūros klasikais kūriniams.

Tapkite Knygų klubo nariu!

Nemokamas knygų katalogas kiekvieną ketvirtį
Naujausios ir populiariausios knygos
Ypatingi pasiūlymai
Knygų pristatymas į namus, darbovietę ar paštą

Informacijos teiraukitės nemokamu tel. 8 800 20022
www.knyguklubas.lt

www.almalittera.lt